

Dziennik Urzędowy

L 77

Unii Europejskiej

Wydanie polskie

Legislacja

Tom 57

15 marca 2014

Spis treści

I Akty ustawodawcze

ROZPORZĄDZENIA

- ★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 230/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument na rzecz przyczyniania się do Stabilności i Pokoju 1
- ★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) 11
- ★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 232/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Europejski Instrument Sąsiedztwa 27
- ★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 233/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju na lata 2014-2020 44
- ★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 234/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Partnerstwa na rzecz Współpracy z Państwami Trzecimi 77
- ★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 235/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające instrument finansowy na rzecz wspierania demokracji i praw człowieka na świecie 85
- ★ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 236/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające wspólne zasady i procedury wdrażania unijnych instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych 95

Cena: 7 EUR

(Ciąg dalszy na następnej stronie)

PL

Akty, których tytuły wydrukowano zwykłą czcionką, odnoszą się do bieżącego zarządzania sprawami rolnictwa i generalnie zachowują ważność przez określony czas.

Tytuły wszystkich innych aktów poprzedza gwiazdka, a drukuje się je czcionką pogrubioną.

II Akty o charakterze nieustawodawczym

ROZPORZĄDZENIA

- ★ Rozporządzenie Rady (Euratom) nr 237/2014 z dnia 13 grudnia 2013 r. ustanawiające Instrument Współpracy w dziedzinie Bezpieczeństwa Jądrowego 109

I

(Akty ustawodawcze)

ROZPORZĄDZENIA

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 230/2014

z dnia 11 marca 2014 r.

ustanawiające Instrument na rzecz przyczyniania się do Stabilności i Pokoju

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 209 ust.1 i art. 212 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽¹⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Niniejsze rozporządzenie stanowi jeden z instrumentów służących bezpośredniemu wspieraniu polityki zewnętrznej Unii oraz zastąpi ono rozporządzenie (WE) nr 1717/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽²⁾, które wygłosił dnia 31 grudnia 2013 r.
- (2) Do głównych celów działań zewnętrznych Unii, o których mowa między innymi w art. 21 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE), należy utrzymywanie pokoju, zapobieganie konfliktom, umacnianie bezpieczeństwa międzynarodowego oraz niesienie pomocy narodom, krajom i regionom dotkniętym klęskami żywiołowymi lub katastrofami spowodowanymi przez człowieka. Kryzysy i konflikty, które dotyczą kraje i regiony, oraz inne czynniki, takie jak terroryzm, przestępczość zorganizowana, przemoc na tle płciowym, zmiana klimatu, wyzwania związane z bezpieczeństwem cybernetycznym oraz zagrożenia wynikające z klęsk żywiołowych, stanowią zagrożenie dla stabilności i bezpieczeństwa na świecie. Aby rozwiązać te kwestie w skuteczny sposób i w odpowiednim czasie, niezbędne są specjalne zasoby i instrumenty finansowe, mające charakter komplementarny względem działań podejmowanych w ramach pomocy humanitarnej i instrumentów współpracy długookresowej.

- (3) W konkluzjach z dnia 15–16 czerwca 2001 r. Rada Europejska zatwierdziła unijny program zapobiegania konfliktom z użyciem siły, podkreślając polityczne zaangażowanie Unii w dążenie do zapobiegania konfliktom jako jeden z głównych celów stosunków zewnętrznych Unii oraz uznając, że instrumenty współpracy na rzecz rozwoju mogą przyczynić się do osiągnięcia tego celu. W konkluzjach Rady z dnia 20 czerwca 2011 r. dotyczących zapobiegania konfliktom potwierdzono ważność tego programu jako istotnej politycznej podstawy dalszych działań Unii w zakresie zapobiegania konfliktom. W konkluzjach z dnia 17 listopada 2009 r. Rada zatwierdziła „koncepcję zwiększenia zdolności UE w zakresie dialogu i mediacji”.

- (4) W konkluzjach Rady z dnia 19 listopada 2007 r. na temat reakcji Unii na sytuację niestabilności oraz w konkluzjach Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie (również z dnia 19 listopada 2007 r.) na temat bezpieczeństwa i rozwoju podkreślono, że związek pomiędzy rozwojem a bezpieczeństwem powinien znaleźć odzwierciedlenie w strategiach i politykach Unii i tym samym przyczynić się do zapewnienia spójności polityki na rzecz rozwoju, zgodnie z art. 208 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), i ogólnie do zapewnienia spójności unijnych działań zewnętrznych. Rada w szczególności stwierdziła, że w przyszłych pracach nad bezpieczeństwem i rozwojem należy uwzględnić wpływ zmiany klimatu na te dziedziny, kwestie gospodarowania zasobami ekologicznymi i naturalnymi oraz migrację.

- (5) W dniu 12 grudnia 2003 r. Rada Europejska zatwierdziła europejską strategię bezpieczeństwa, a w dniu 11 grudnia 2008 r. — wspólną analizę sprawozdania z jej wykonania. Także Komisja w komunikacie pt. „Strategia bezpieczeństwa wewnętrznego UE w działaniu: pięć kroków w kierunku bezpieczniejszej Europy” zwróciła uwagę na znaczenie współpracy z państwami trzecimi i organizacjami regionalnymi, w szczególności w celu zwalczania licznych zagrożeń, takich jak handel ludźmi, handel narkotykami i terroryzm.

⁽¹⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 11 grudnia 2013 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 11 marca 2014 r.

⁽²⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1717/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 listopada 2006 r. ustanawiające Instrument na rzecz Stabilności (Dz.U. L 327 z 24.11.2006, s. 1).

- (6) W komunikacie zatytułowanym „Strategia reagowania UE na sytuacje niestabilności — podejmowanie działań w trudnych warunkach na rzecz zrównoważonego rozwoju, stabilności i pokoju” Komisja uznała znaczący wkład Unii w propagowanie pokoju i stabilności, poprzez podejmowanie działań przeciwko przejawom przemocy oraz związane z przyczynami braku bezpieczeństwa i konfliktów z użyciem siły. Niniejsze rozporządzenie powinno przyczynić się do osiągnięcia tych celów.
- (7) W dniu 8 grudnia 2008 r. Rada zatwierdziła wszechstronne podejście do realizacji przez Unię rezolucji Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych 1325(2000) i 1820(2008) dotyczących kobiet, pokoju i bezpieczeństwa, w którym to podejściu uznano ścisłe powiązanie kwestii pokoju, bezpieczeństwa, rozwoju i równości płci. Unia konsekwentnie wzywała do pełnego wprowadzenia w życie harmonogramu dotyczącego kobiet, pokoju i bezpieczeństwa, przedstawionego w rezolucjach Rady Bezpieczeństwa ONZ, w szczególności do uwzględnienia potrzeby zwalczania przemocy wobec kobiet w sytuacjach konfliktowych oraz potrzeby propagowania uczestnictwa kobiet w budowaniu pokoju.
- (8) W przyjętych przez Radę w dniu 25 czerwca 2012 r. strategicznych ramach UE dotyczących praw człowieka i demokracji oraz planie działania w tym zakresie zaapelowano o opracowanie wytycznych operacyjnych, aby zagwarantować uwzględnianie praw człowieka w opracowywaniu i realizacji projektów wsparcia działań antyterrorystycznych, i podkreślono, że wyeliminowanie tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania oraz poszanowanie sprawiedliwości proceduralnej (w tym domniemania niewinności, prawa do sprawiedliwego procesu, prawa obrony) stanowią jeden z priorytetów Unii przy realizacji praw człowieka.
- (9) Demokracja i prawa człowieka znalazły się na pierwszym planie stosunków Unii z państwami trzecimi i dlatego w ramach niniejszego rozporządzenia należy je uważać za zasady.
- (10) Deklaracja Rady Europejskiej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie zwalczania terroryzmu zawiera apel o uwzględnienie założeń zwalczania terroryzmu w programach pomocy zewnętrznej. W strategii Unii Europejskiej w dziedzinie walki z terroryzmem, przyjętej przez Radę w dniu 30 listopada 2005 r., wzywa się do ściślejszej współpracy z państwami trzecimi i Organizacją Narodów Zjednoczonych w zakresie zwalczania terroryzmu. W konkluzjach Rady z dnia 23 maja 2011 r. w sprawie wzmocnienia związku między wewnętrznymi a zewnętrznymi aspektami walki z terroryzmem wzywa się do wzmocnienia zdolności właściwych organów zaangażowanych w zwalczanie terroryzmu w państwach trzecich w ramach strategicznego programowania Instrumentu na rzecz Stabilności utworzonego na mocy rozporządzenia (WE) nr 1717/2006.
- (11) Rozporządzenie (WE) nr 1717/2006 zostało przyjęte z myślą o umożliwieniu Unii spójnej i zintegrowanej reakcji w sytuacjach kryzysu i początku kryzysu, podejmowania działań w przypadku konkretnych zagrożeń dla bezpieczeństwa globalnego i ponadregionalnego oraz zwiększania poziomu gotowości na wypadek kryzysu. Niniejsze rozporządzenie ma na celu wprowadzenie zmienionego instrumentu, opartego na doświadczeniach ze stosowania rozporządzenia (WE) nr 1717/2006, w celu zwiększenia efektywności i spójności działań Unii w dziedzinach zapobiegania konfliktom, budowania pokoju oraz gotowości na kryzysy, jak również w radzeniu sobie z zagrożeniami dla bezpieczeństwa i wyzwaniem.
- (12) Środki przyjmowane na mocy niniejszego rozporządzenia powinny służyć realizacji celów ujętych w art. 21 TUE i w art. 208 i 212 TFUE. Środki te mogą mieć charakter uzupełniający w stosunku do środków przyjętych przez Unię w dążeniu do realizacji celów wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa w ramach tytułu V TUE oraz środków przyjętych w ramach części piątej TFUE i powinny być z nimi spójne. Rada i Komisja powinny ze sobą współpracować, stosownie do ich właściwych uprawnień, aby zapewnić tę spójność.
- (13) Niniejsze rozporządzenie powinno być spójne z przepisami dotyczącymi organizacji i funkcjonowania Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych (zwanej dalej „ESDZ”), ustalonymi w decyzji Rady 2010/427/UE⁽¹⁾. Oświadczenie Wysokiego Przedstawiciela dotyczące odpowiedzialności politycznej potwierdziło zasady dotyczące dialogu i konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz przekazywania mu informacji i sprawozdań.
- (14) Odpowiednio Komisja lub ESDZ powinny przeprowadzać regularną i częstą wymianę poglądów i informacji z Parlamentem Europejskim. Oprócz tego Parlament Europejski powinien uzyskać dostęp do dokumentów zgodnie ze stosownymi porozumieniami międzyinstytucjonalnymi w tej sprawie, tak aby mógł w świadomy sposób wykonywać swoje uprawnienia kontrolne na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011⁽²⁾.
- (15) Wspólne zasady i procedury wdrażania unijnych instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych są określone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014⁽³⁾.

⁽¹⁾ Decyzja Rady 2010/427/UE z dnia 26 lipca 2010 r. określająca organizację i zasady funkcjonowania Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych (Dz.U. L 201 z 3.8.2010, s. 30).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające wspólne zasady i procedury wdrażania unijnych instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych (zob. s. 11 niniejszego Dziennika Urzędowego).

- (16) Aby zapewnić jednolite warunki wdrażania niniejszego rozporządzenia, Komisji należy przyznać uprawnienia wykonawcze odnoszące się do środków programowych i wykonawczych. Te uprawnienia powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 182/2011.
- (17) Uwzględniając charakter takich aktów wykonawczych, zwłaszcza ich wpływ na politykę oraz skutki budżetowe, do ich przyjęcia należy co do zasady stosować procedurę sprawdzającą, z wyjątkiem środków o niewielkiej skali finansowej.
- (18) Komisja powinna niezwłocznie przyjąć odnośne akty wykonawcze wtedy, gdy w należycie uzasadnionych przypadkach jest to niezbędne z racji potrzeby szybkiej reakcji ze strony Unii.
- (19) Unia powinna dążyć do jak najbardziej efektywnego wykorzystywania dostępnych zasobów, by zoptymalizować wpływ prowadzonych przez siebie działań zewnętrznych. Efektywność należy uzyskać przez spójność i komplementarność unijnych instrumentów działań zewnętrznych, a także przez współdziałanie między niniejszym instrumentem, innymi unijnymi instrumentami finansowania działań zewnętrznych i pozostałymi politykami Unii. Powinno to także pociągać za sobą wzajemne wzmocnianie programów opracowanych na mocy instrumentów finansowania działań zewnętrznych.
- (20) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na skalę oraz skutki działań możliwe jest ich lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.
- (21) W niniejszym rozporządzeniu określa się pulę środków finansowych przeznaczoną na cały okres jego stosowania; pula ta ma dla Parlamentu Europejskiego i Rady stanowić w trakcie corocznej procedury budżetowej podstawową kwotę odniesienia w rozumieniu pkt 17 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 2 grudnia 2013 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami⁽¹⁾.
- (22) Właściwe jest dostosowanie okresu stosowania niniejszego rozporządzenia do okresu stosowania rozporządzenia Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013⁽²⁾. Niniejsze rozporządzenie powinno być zatem stosowane od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

TYTUŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

Przedmiot i cele

1. W niniejszym rozporządzeniu tworzy się Instrument na rzecz przyczyniania się do Stabilności i Pokoju, który zapewni na lata od 2014 do 2020 bezpośrednie wsparcie polityk zewnętrznych Unii przez usprawnienie i zwiększenie spójności działań Unii w dziedzinach reagowania kryzysowego, zapobiegania konfliktom, budowania pokoju oraz gotowości na sytuacje kryzysowe, a także przeciwdziałania zagrożeniom o charakterze globalnym i ponadregionalnym.

2. Unia podejmuje środki w zakresie współpracy na rzecz rozwoju oraz współpracy finansowej, gospodarczej i technicznej z państwami trzecimi, organizacjami regionalnymi i międzynarodowymi oraz z innymi podmiotami państwowymi i podmiotami społeczeństwa obywatelskiego na warunkach określonych w niniejszym rozporządzeniu.

3. Do celów niniejszego rozporządzenia termin „organizacje społeczeństwa obywatelskiego” obejmuje organizacje pozarządowe, organizacje reprezentujące ludy tubylcze, lokalne grupy obywatelskie i stowarzyszenia handlowców, spółdzielnie, związki zawodowe, organizacje reprezentujące interesy gospodarcze i społeczne, organizacje lokalne (w tym sieci), które działają w dziedzinie współpracy i integracji regionów zdecentralizowanych, organizacje konsumenckie, organizacje kobiet i młodzieży, organizacje oświatowe, kulturalne, badawcze i naukowe, szkoły wyższe, kościoły, stowarzyszenia i wspólnoty religijne, media i wszelkie stowarzyszenia pozarządowe oraz fundacje prywatne i państwowe, mogące wnieść wkład w rozwój lub nadanie zewnętrznego wymiaru polityce wewnętrznej. Dopuszcza się finansowanie innych organów lub podmiotów niewymienionych w niniejszym ustępie, jeśli jest to konieczne, aby zrealizować cele niniejszego rozporządzenia.

4. Szczegółowe cele niniejszego rozporządzenia są następujące:

a) w sytuacji kryzysu lub początku kryzysu — przyczynianie się do szybkiego zapewnienia stabilności poprzez skuteczną reakcję mającą na celu pomoc w zachowaniu, ustanowieniu lub przywróceniu warunków niezbędnych do właściwej realizacji unijnych polityk zewnętrznych i działań w tym zakresie zgodnie z art. 21 TUE;

b) przyczynianie się do zapobiegania konfliktom oraz do zapewnienia zdolności i gotowości do reagowania na sytuacje przedkryzysowe i pokryzysowe, a także do budowania pokoju; oraz

c) przeciwdziałanie szczególnym zagrożeniom dla pokoju, bezpieczeństwa międzynarodowego i stabilności na poziomie globalnym i ponadregionalnym.

⁽¹⁾ Dz.U. C 373 z 20.12.2013, s. 1.

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013 z dnia 2 grudnia 2013 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2014-2020 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 884).

Artykuł 2

TYTUŁ II

Spójność i komplementarność pomocy Unii

1. Komisja zapewnia spójność środków przyjętych zgodnie z niniejszym rozporządzeniem z ogólnymi ramami strategicznymi polityki Unii wobec krajów partnerskich, a w szczególności z celami środków, o których mowa w ust. 2, oraz z innymi odpowiednimi środkami unijnymi.

2. Środki przyjmowane zgodnie z niniejszym rozporządzeniem mogą mieć charakter uzupełniający w stosunku do środków przyjętych na mocy tytułu V TUE i części piątej TFUE i muszą być spójne z tymi środkami. Środki przyjęte zgodnie z niniejszym rozporządzeniem muszą należycie uwzględniać poglądy Parlamentu Europejskiego.

3. Pomoc unijna na podstawie niniejszego rozporządzenia uzupełnia pomoc udzielaną na podstawie unijnych instrumentów pomocy zewnętrznej. Pomocy tej udziela się tylko w zakresie, w jakim nie może być ona w odpowiedni i skuteczny sposób zapewniona w ramach tych instrumentów, oraz planuje się ją i wdraża w taki sposób, żeby w stosownych przypadkach zapewnić ciągłość działań realizowanych na podstawie tych instrumentów.

4. W ramach programowania należy, w miarę możliwości, uwzględnić następujące kwestie przekrojowe:

- a) propagowanie demokracji oraz dobrego rządzenia;
- b) prawa człowieka i prawo humanitarne, w tym prawa dziecka i prawa ludów tubylczych;
- c) niedyskryminację;
- d) równość płci i wzmocnienie pozycji kobiet;
- e) zapobieganie konfliktom; oraz
- f) zmianę klimatu.

5. Działania wchodzące w zakres stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1257/96⁽¹⁾ i decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1313/2013/UE⁽²⁾, które kwalifikują się do finansowania na podstawie tych aktów, nie mogą być finansowane na mocy niniejszego rozporządzenia.

6. Aby zwiększyć skuteczność i komplementarność unijnych i krajowych środków pomocy, a także zapobiec podwójnemu finansowaniu, Komisja wspiera ścisłą koordynację działań Unii z działaniami państw członkowskich zarówno na szczeblu decyzyjnym, jak i w fazie ich realizacji na miejscu. W tym celu państwa członkowskie i Komisja utrzymują system wymiany informacji. Komisja może podjąć inicjatywę w celu wspierania takiej koordynacji. Komisja powinna też zapewnić koordynację i współpracę z organizacjami wielostronnymi, regionalnymi i subregionalnymi oraz innymi darczyńcami.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1257/96 z dnia 20 czerwca 1996 r. dotyczące pomocy humanitarnej (Dz.U. L 163 z 2.7.1996, s. 1).

⁽²⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1313/2013/UE z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie unijnego mechanizmu ochrony ludności (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 924).

RODZAJE POMOCY UNIJNEJ

Artykuł 3

Pomoc w sytuacjach kryzysu lub początku kryzysu w celu zapobiegania konfliktom

1. Unia zapewnia pomoc techniczną i finansową służącą realizacji szczegółowych celów określonych w art. 1 ust. 4 lit. a) w reakcji na następujące wyjątkowe i nieprzewidziane sytuacje:

- a) sytuacje kryzysu lub początku kryzysu,
- b) sytuacje stwarzające zagrożenie dla demokracji, porządku publicznego, ochrony praw człowieka i podstawowych wolności lub bezpieczeństwa ludzi — w szczególności osób narażonych na przemoc na tle płciowym w sytuacji niestabilności, lub
- c) sytuacje mogące przeistoczyć się w konflikt zbrojny albo spowodować istotną destabilizację w danym państwie trzecim lub państwach trzecich.

Taka pomoc może też zostać wykorzystana w sytuacjach, w których Unia odwołała się do istotnych klauzul w postanowieniach międzynarodowych, w celu częściowego lub całkowitego zawieszenia współpracy z państwami trzecimi.

2. Pomoc techniczna i finansowa, o której mowa w ust. 1, może obejmować następujące działania:

- a) wspieranie, poprzez udzielanie pomocy technicznej i logistycznej, działań organizacji międzynarodowych i regionalnych oraz podmiotów państwowych i podmiotów społeczeństwa obywatelskiego na rzecz budowania zaufania, mediacji, dialogu i pojednania;
- b) wspieranie wdrażania rezolucji Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych dotyczących kobiet, pokoju i bezpieczeństwa, w szczególności w krajach niestabilnych, doświadczających konfliktu lub pokonfliktowych;
- c) wspieranie tworzenia i funkcjonowania władz tymczasowych, dysponujących mandatem zgodnym z prawem międzynarodowym;
- d) wspieranie rozwoju demokratycznych i pluralistycznych instytucji państwowych, m.in. środków mających na celu zwiększenie roli kobiet w takich instytucjach, wspieranie skutecznej administracji cywilnej i cywilnego nadzoru nad systemem bezpieczeństwa oraz środków służących wzmocnieniu zdolności organów ścigania i władz sądowniczych zaangażowanych w walkę z terroryzmem, przestępczością zorganizowaną i wszelkimi formami nielegalnego handlu;

- e) wspieranie ustanowionych zgodnie z międzynarodowymi normami w dziedzinie praw człowieka i praworządności międzynarodowych trybunałów karnych, trybunałów krajowych *ad hoc*, komisji prawdy i pojednania oraz mechanizmów sądowego rozwiązywania sporów dotyczących praw człowieka i służących dochodzeniu i ustaleniu praw własności;
- f) wspieranie działań niezbędnych do rozpoczęcia odbudowy i odnowy najważniejszych zasobów infrastruktury, zasobów mieszkalnych, budynków publicznych i zasobów gospodarczych oraz podstawowych mocy produkcyjnych, a także innych działań w celu ponownego uruchomienia działalności gospodarczej, tworzenia miejsc pracy oraz zapewnienia minimalnych warunków koniecznych dla trwałego rozwoju społecznego;
- g) wspieranie cywilnych działań związanych z demobilizacją i reintegracją społeczną kombatantów i ich rodzin oraz, w stosownych przypadkach, ich repatriacją, a także środków odnoszących się do sytuacji dzieci-żołnierzy i kobiet-żołnierzy;
- h) wspieranie działań łagodzących społeczne skutki restrukturyzacji sił zbrojnych;
- i) wspieranie — w ramach unijnej polityki współpracy i celów tej polityki — działań służących przeciwdziałaniu skutkom społeczno-gospodarczym, jakie wywierają na ludność cywilną miny przeciwpięchotne, niewybuchy lub inne pozostałe po wojnie materiały wybuchowe. Działania finansowane na podstawie niniejszego rozporządzenia mogą obejmować m.in. szkolenia na temat zagrożenia, wykrywanie min i ich unieszkodliwianie oraz związaną z tym likwidację zgromadzonych zasobów min;
- j) wspieranie — w ramach unijnej polityki współpracy i celów tej polityki — działań w zakresie zwalczania nielegalnego korzystania z broni palnej, strzeleckiej i lekkiej oraz dostępu do niej;
- k) wspieranie działań służących właściwemu zaspokajaniu specyficznych potrzeb kobiet i dzieci w sytuacji kryzysu i konfliktu, w tym w kontekście ich narażenia na przemoc na tle płciowym;
- l) wspieranie rehabilitacji i reintegracji ofiar konfliktów zbrojnych, włączając w to działania w zakresie specyficznych potrzeb kobiet i dzieci;
- m) wspieranie działań w zakresie propagowania i ochrony przestrzegania praw człowieka, podstawowych wolności, demokracji i praworządności oraz wspieranie związanych z tym instrumentów międzynarodowych;
- n) wspieranie działań społeczno-gospodarczych służących propagowaniu sprawiedliwego dostępu do zasobów naturalnych i przejrzystości gospodarowania nimi w sytuacji kryzysu lub początku kryzysu, w tym budowanie pokoju;
- o) wspieranie działań służących łagodzeniu potencjalnych skutków nagłych przemieszczeń populacji mających znaczenie dla sytuacji politycznej i warunków bezpieczeństwa, między innymi działań związanych z zaspokojeniem potrzeb wspólnot przyjmujących w sytuacji kryzysu lub początku kryzysu, w tym budowanie pokoju;
- p) wspieranie działań przyczyniających się do rozwoju i organizowania społeczeństwa obywatelskiego oraz jego uczestnictwa w życiu politycznym, między innymi działań służących zwiększeniu roli kobiet w życiu politycznym, jak i działań wspierających niezależne, pluralistyczne i profesjonalne media;
- q) wspieranie działań w zakresie przeciwdziałania klęskom żywiołowym lub katastrofom spowodowanym przez człowieka, które stanowią zagrożenie dla stabilności, oraz sytuacjom zagrożenia zdrowia publicznego związanego z wybuchem pandemii w przypadku braku unijnej pomocy humanitarnej i pomocy na rzecz ochrony ludności cywilnej, lub jako jej uzupełnienie.

3. W sytuacjach, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, Unia może również udzielać pomocy technicznej i finansowej, która nie została wyraźnie objęta w ust. 2 niniejszego artykułu. Tego typu pomoc jest ograniczona do nadzwyczajnych środków pomocy określonych w art. 7 ust. 2, spełniających wszystkie poniższe warunki:

- a) są objęte zarówno ogólnym zakresem stosowania niniejszego rozporządzenia, jak i szczegółowymi celami określonymi w art. 1 ust. 4 lit. a); oraz
- b) są ograniczone w czasie, zgodnie z art. 7 ust. 2;
- c) w normalnych okolicznościach kwalifikowałyby się do finansowania w ramach innych instrumentów pomocy zewnętrznej Unii lub innych elementów niniejszego rozporządzenia lecz, ze względu na konieczność szybkiej reakcji, powinny być objęte środkami na wypadek kryzysu lub początku kryzysu.

Artykuł 4

Pomoc w zakresie zapobiegania konfliktom, budowania pokoju, osiągnięcia stanu gotowości na wypadek kryzysu

1. Unia udziela pomocy technicznej i finansowej, dążąc do realizacji celów szczegółowych określonych w art. 1 ust. 4 lit. b). Taka pomoc obejmuje wspieranie działań służących budowaniu i wzmocnieniu potencjału Unii i jej partnerów w zakresie zapobiegania konfliktom, budowania pokoju oraz reagowania na sytuacje przedkryzysowe i pokryzysowe, w ścisłej koordynacji z podejmowanymi przez Organizację Narodów Zjednoczonych i inne organizacje międzynarodowe, regionalne i subregionalne, a także podmioty państwowe i podmioty społeczeństwa obywatelskiego działaniami w odniesieniu do:

- a) propagowania wczesnego ostrzegania oraz analizy ryzyka wystąpienia konfliktu przy opracowywaniu i realizowaniu strategii politycznych;
- b) ułatwiania budowania zaufania, mediacji, dialogu i pojednania, a także budowania potencjału w tych obszarach, ze szczególnym uwzględnieniem napięć powstających między społecznościami;

- c) wzmocnienia zdolności w zakresie uczestnictwa w cywilnych misjach stabilizacyjnych i ich rozmieszczania;
 - d) usprawnienia procesu odbudowy po konfliktach oraz klęskach i katastrofach mających znaczenie dla sytuacji w zakresie polityki i bezpieczeństwa;
 - e) ograniczania wykorzystywania zasobów naturalnych do finansowania konfliktów oraz wspierania zainteresowanych podmiotów w wypełnianiu założeń takich inicjatyw jak system certyfikacji procesu Kimberley, w szczególności w odniesieniu do wprowadzenia skutecznych wewnętrznych kontroli procesu wytwarzania i handlu zasobami naturalnymi.
2. Działania podejmowane na mocy niniejszego artykułu:
- a) obejmują przekazywanie wiedzy specjalistycznej, wymianę informacji i sprawdzonych rozwiązań, ocenę ryzyka lub zagrożeń oraz badania i analizy w tym zakresie, systemy wczesnego ostrzegania, szkolenia oraz świadczenie usług;
 - b) przyczyniają się do dalszego pogłębiania dialogu strukturalnego dotyczącego kwestii budowania pokoju;
 - c) mogą one obejmować pomoc techniczną i finansową przy realizacji przedsięwzięć służących wspieraniu budowania pokoju i państwowości.

Artykuł 5

Pomoc w zakresie przeciwdziałania globalnym i ponadregionalnym oraz wyłaniającym się zagrożeniom

1. Unia udziela pomocy technicznej i finansowej, dążąc do realizacji celów szczegółowych określonych w art. 1 ust. 4 lit. c), w następujących obszarach:

- a) zagrożenie dla porządku publicznego, bezpieczeństwa osób, infrastruktury krytycznej i zdrowia publicznego;
- b) ograniczanie ryzyka i gotowość na wypadek zagrożeń zamierzonych, przypadkowych lub naturalnych, związanych z materiałami lub środkami chemicznymi, biologicznymi, radiologicznymi i jądrowymi;

2. Pomoc, w obszarach, o których mowa w ust. 1 lit. a) obejmuje wsparcie na rzecz działań mających na celu:

- a) wzmocnienie zdolności organów ścigania, władz sądowniczych i cywilnych zaangażowanych w walkę z terroryzmem, przestępczością zorganizowaną, w tym cyberprzestępczością, i wszelkimi formami przemytu, a także w skuteczną kontrolę nielegalnego handlu i tranzytu;
- b) zwalczanie zagrożeń dla infrastruktury krytycznej, które mogą dotyczyć także transportu międzynarodowego, w tym transportu pasażerskiego i towarowego, energetyki i dystrybucji energii oraz sieci informacyjno-komunikacyjnych. W działaniach takich szczególny nacisk kładzie się na współpracę transregionalną oraz wdrażanie międzynarodowych standardów w dziedzinie świadomości ryzyka, analizy podatności na zagrożenia, gotowości na wypadek sytuacji wyjątkowej, zarządzania alarmami i ich skutkami;

c) zapewnianie właściwej reakcji na poważne zagrożenia dla zdrowia publicznego, w tym nagłe epidemie o potencjalnie transgranicznym zasięgu;

d) zwalczanie globalnych i ponadregionalnych skutków zmiany klimatu o potencjalnie destabilizującym wpływie na pokój i bezpieczeństwo;

3. W odniesieniu do działań, o których mowa w ust. 2 lit. a):

a) priorytetowo traktowana jest współpraca ponadregionalna obejmująca co najmniej dwa państwa trzecie, które jasno wyraziły polityczną wolę zmierzenia się z pojawiającymi się problemami. Współpraca w obszarze zwalczania terroryzmu może również być prowadzona z poszczególnymi państwami, regionami lub organizacjami międzynarodowymi, regionalnymi i subregionalnymi;

b) kładą one szczególny nacisk na dobre rządzenie; muszą też być zgodne z prawem międzynarodowym;

c) w odniesieniu do pomocy udzielanej organom zaangażowanym w walkę z terroryzmem priorytetowe znaczenie nadaje się środkom wspierającym rozwój i wzmocnianie przepisów w zakresie zwalczania terroryzmu, wprowadzenie w życie i stosowanie prawa finansowego, celnego i imigracyjnego, rozwój procedur egzekwowania prawa przy zachowaniu najwyższych międzynarodowych standardów i zgodnych z prawem międzynarodowym, wzmocnianie demokratycznej kontroli i mechanizmów nadzoru instytucjonalnego, a także zapobieganie radykalizmowi nacechowanemu przemocą;

d) w odniesieniu do pomocy w zwalczaniu problemu narkotyków należyta uwagę zwraca się na międzynarodową współpracę, której celem jest wspieranie sprawdzonych rozwiązań z zakresu zmniejszania popytu, produkcji i szkodliwych skutków;

4. Pomoc w obszarach, o których mowa w ust. 1 lit. b) obejmuje wsparcie na rzecz działań mających na celu:

a) wspieranie badań cywilnych jako alternatywy dla badań w dziedzinie obronności;

b) zwiększenie bezpieczeństwa procedur przechowywania w cywilnych obiektach potencjalnie niebezpiecznych materiałów lub środków chemicznych, biologicznych, radiologicznych i jądrowych, lub wykorzystywania tych materiałów lub środków w cywilnych programach badawczych;

c) wspieranie — w ramach unijnej polityki współpracy i jej celów — tworzenia infrastruktury cywilnej i stosownych badań cywilnych koniecznych do likwidacji, oczyszczenia lub przekształcenia zakładów i obiektów zbrojeniowych, które wedle deklaracji nie stanowią już części programu obrony kraju;

d) wzmocnienie zdolności właściwych organów cywilnych zaangażowanych w opracowanie i sprawowanie skutecznej kontroli nad nielegalnym handlem materiałami lub środkami chemicznymi, biologicznymi, radiologicznymi i jądrowymi (w tym nad sprzętem do ich wytwarzania lub dostarczania);

- e) tworzenie ram prawnych i budowanie potencjału instytucjonalnego, potrzebnych do wprowadzenia i sprawowania skutecznej kontroli nad wywozem towarów podwójnego zastosowania, z uwzględnieniem środków współpracy regionalnej;
- f) wypracowanie skutecznego przygotowania ludności cywilnej na wypadek klęsk żywiołowych, planowania kryzysowego, reagowania w sytuacjach kryzysowych oraz zdolności usuwania skutków klęsk.

TYTUŁ III

PROGRAMOWANIE I WDRAŻANIE

Artykuł 6

Ramy ogólne

Pomoc Unii jest realizowana zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 236/2014 poprzez:

- a) nadzwyczajne środki pomocy oraz przejściowe programy reagowania, o których mowa w art. 7;
- b) tematyczne dokumenty strategiczne oraz wieloletnie programy indykatywne, o których mowa w art. 8;
- c) roczne programy działania, środki indywidualne i środki szczególne;
- d) środki wsparcia.

Artykuł 7

Nadzwyczajne środki pomocy oraz przejściowe programy reagowania

1. Pomoc unijna na podstawie art. 3 udzielana jest w formie nadzwyczajnych środków pomocy oraz przejściowych programów reagowania.

2. W sytuacjach, o których mowa w art. 3 ust. 1, Komisja może przyjąć nadzwyczajne środki pomocy, które spełniają warunki określone w art. 3 ust. 3. Okres obowiązywania takiego nadzwyczajnego środka pomocy może wynosić do 18 miesięcy i może zostać przedłużony dwukrotnie o kolejne sześć miesięcy, maksymalnie do 30 miesięcy w przypadku wystąpienia obiektywnych i nieprzewidzianych przeszkód we wdrażaniu środka, jednakże pod warunkiem że kwota przewidziana na ten środek nie zostanie zwiększona.

W sytuacji przedłużającego się kryzysu i konfliktu Komisja może przyjąć drugi nadzwyczajny środek pomocy, na okres do 18 miesięcy.

Okres obowiązywania nadzwyczajnego środka pomocy, o którym mowa w akapicie pierwszym, w połączeniu z okresem obowiązywania środka, o którym mowa w akapicie drugim, nie może przekraczać 36 miesięcy.

3. Jeżeli koszty nadzwyczajnego środka pomocy przekraczają 20 000 000 EUR, jest on przyjmowany zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 16 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 236/2014.

4. Przed przyjęciem lub przedłużeniem obowiązywania nadzwyczajnego środka pomocy, którego koszt nie przekracza 20 000 000 EUR, Komisja powiadamia Radę o jego charakterze i celach tego środka pomocy oraz o przeznaczonych na niego kwotach finansowych. Komisja informuje też Radę o zamiarze wprowadzenia znaczących zmian do uprzednio przyjętych nadzwyczajnych środków pomocy. Komisja uwzględnia odpowiednie podejście polityczne Rady zarówno na etapie planowania, jak i na etapie wdrażania takich środków w celu zachowania spójności działań zewnętrznych Unii.

5. Na jak najwcześniejszym etapie po przyjęciu nadzwyczajnego środka pomocy, a najpóźniej w terminie trzech miesięcy od jego przyjęcia, Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie przedstawiające w ogólnym zarysie charakter przyjętego środka, jego kontekst i powody jego przyjęcia oraz stopień jego komplementarności wobec bieżących i planowanych działań Unii.

6. Komisja może przyjąć przejściowe programy reagowania zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 16 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 236/2014, w celu ustanowienia lub przywrócenia podstawowych warunków niezbędnych do skutecznej realizacji unijnej polityki współpracy zewnętrznej.

Przejściowe programy reagowania opierają się na nadzwyczajnych środkach pomocy.

7. Komisja należyście i terminowo informuje Parlament Europejski o planowanej zgodnie z art. 3 pomocy Unii i jej realizacji, w tym o zakładanych kwotach finansowych; informuje Parlament Europejski także o wszelkich istotnych zmianach lub przedłużeniu obowiązywania tej pomocy.

Artykuł 8

Tematyczne dokumenty strategiczne oraz wieloletnie programy indykatywne

1. Tematyczne dokumenty strategiczne stanowią ogólną podstawę realizacji pomocy zgodnie z art. 4 i 5. Tematyczne dokumenty strategiczne zapewniają ramy współpracy Unii z zainteresowanymi krajami lub regionami partnerskimi.

2. Przygotowywanie i wdrażanie tematycznych dokumentów strategicznych przebiega zgodnie z zasadami dotyczącymi skuteczności pomocy takimi jak zasada partnerstwa, koordynacja i, w stosownych przypadkach, harmonizacja. W tym celu zachowuje się spójność tematycznych dokumentów strategicznych z dokumentami programowymi zatwierdzonymi lub przyjętymi na mocy innych unijnych instrumentów pomocy zewnętrznej, przy czym unika się ich powielania.

Tematyczne dokumenty strategiczne co do zasady opierają się na dialogu Unii lub — w odpowiednich przypadkach — także stosownych państw członkowskich z zainteresowanymi krajami lub regionami partnerskimi, w tym przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego oraz władzami regionalnymi i lokalnymi, tak aby zagwarantować dostateczną odpowiedzialność zainteresowanych krajów lub regionów za proces programowania.

Unia i państwa członkowskie przeprowadzają wzajemne konsultacje na wczesnym etapie procesu programowania w celu umocnienia spójności i komplementarności swoich działań w ramach współpracy.

3. Każdemu tematycznemu dokumentowi strategicznemu towarzyszy wieloletni program indykatywny podsumowujący obszary priorytetowe wytypowane do finansowania unijnego, cele szczegółowe, oczekiwane wyniki, wskaźniki skuteczności działania oraz ramy czasowe unijnej pomocy.

Wieloletnie programy indykatywne określają indykatywny przydział środków finansowych dla każdego programu przy uwzględnieniu potrzeb i szczególnych trudności zainteresowanych krajów lub regionów partnerskich. Kwota przydzielonych środków finansowych może być w razie konieczności podana w formie przedziału.

4. Tematyczne dokumenty strategiczne są zatwierdzane, a wieloletnie programy indykatywne są przyjmowane przez Komisję zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 16 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 236/2014. Procedurę tę stosuje się także do weryfikacji merytorycznej, skutkiem której jest istotna zmiana tematycznych dokumentów strategicznych lub wieloletnich programów indykatywnych.

5. Procedura sprawdzająca, o której mowa w art. 16 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 236/2014, nie ma zastosowania do zmian innych niż istotne w tematycznych dokumentach strategicznych i w wieloletnich programach indykatywnych ani do korekt technicznych tych dokumentów, które skutkują przeniesieniem funduszy w ramach indykatywnych przydziałów środków finansowych przyznanych na każdy obszar priorytetowy, zwiększeniem lub zmniejszeniem początkowej wysokości indykatywnych przydziałów środków finansowych o kwotę nie większą niż 20 %, lecz nie przekraczającą 10 000 000 EUR, o ile zmiany te lub korekty techniczne nie wpływają na dziedziny priorytetowe i cele wymienione w tych dokumentach.

W takich przypadkach o zmianach lub korektach technicznych zostaną niezwłocznie powiadomieni Parlament Europejski i przedstawiciele państw członkowskich w Komitecie, o którym mowa w art. 11.

6. W przypadku, gdy ze względu na szczególnie pilną potrzebę, wymagającą szybkiej reakcji Unii, Komisja może dokonać zmian w tematycznych dokumentach strategicznych i w wieloletnich programach indykatywnych, zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 16 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 236/2014.

7. Przy opracowywaniu treści lub przeglądu programów, gdy ma to miejsce po publikacji sprawozdania przeglądu śródkresowego, o którym mowa w art. 17 rozporządzenia (UE) nr 236/2014, zostaną uwzględnione rezultaty i wnioski zawarte w tym sprawozdaniu.

Artykuł 9

Spółczeństwo obywatelskie

Przygotowywanie, programowanie, realizacja i monitorowanie środków przyjmowanych na mocy niniejszego rozporządzenia odbywa się w miarę możliwości i w odpowiednich przypadkach, w konsultacji ze społeczeństwem obywatelskim.

Artykuł 10

Prawa człowieka

1. Komisja zapewnia wdrażanie przyjętych na mocy niniejszego rozporządzenia środków związanych ze zwalczaniem terroryzmu i przestępczości zorganizowanej zgodnie z prawem międzynarodowym, w tym międzynarodowym prawem humanitarnym.

2. Zgodnie z unijnymi ramami strategicznymi i planem działania dotyczącymi praw człowieka i demokracji Komisja opracowuje wytyczne operacyjne, by zapewnić uwzględnianie praw człowieka, gdy przygotowywane i realizowane są środki, o których mowa w ust. 1, w szczególności w odniesieniu do zapobiegania torturom oraz innemu okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu oraz poszanowania sprawiedliwości proceduralnej, w tym domniemania niewinności, prawa do sprawiedliwego procesu i prawa obrony. Kwestie praw człowieka należy również uwzględniać w środkach dotyczących bezpieczeństwa cybernetycznego i zwalczania cyberprzestępczości.

3. Komisja uważnie monitoruje realizację środków, o których mowa w ust. 1, w celu zapewnienia zgodności z obowiązkami w dziedzinie praw człowieka. Komisja włącza informacje na ten temat w swoich regularnych sprawozdaniach.

TYTUŁ IV

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 11

Komitet

Komisję wspiera komitet („Komitet ds. Instrumentu na rzecz przyczyniania się do Stabilności i Pokoju”). Ten komitet jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Artykuł 12

Europejska Służba Działań Zewnętrznych

Niniejsze rozporządzenie stosuje się zgodnie z decyzją 2010/427/UE, w szczególności jej art. 9.

Artykuł 13

Pula środków finansowych

1. Pula środków finansowych przeznaczonych na wykonanie niniejszego rozporządzenia w latach 2014–2020 wynosi 2 338 719 000 EUR.

2. Przydziały roczne zatwierdzają Parlament Europejski i Rada w granicach wieloletnich ram finansowych.

3. W latach 2014–2020:

- a) co najmniej 70 punktów procentowych puli środków finansowych przeznaczają się na działania wchodzące w zakres stosowania art. 3, oraz
- b) dziewięć punktów procentowych koperty finansowej na działania wchodzące w zakres stosowania art. 4.

Artykuł 14

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu, dnia 11 marca 2014 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

M. SCHULZ
Przewodniczący

W imieniu Rady

D. KOURKOULAS
Przewodniczący

Deklaracja Komisji Europejskiej w sprawie strategicznego dialogu z Parlamentem Europejskim ⁽¹⁾

Na podstawie art. 14 TUE Komisja Europejska będzie prowadzić strategiczny dialog z Parlamentem Europejskim przed okresem programowania w ramach rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 230/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającego Instrument na rzecz przyczyniania się do Stabilności i Pokoju oraz w stosowanych przypadkach po wstępnych konsultacjach z odpowiednimi beneficjentami. Komisja Europejska przedstawi Parlamentowi Europejskiemu odpowiednie dostępne dokumenty dotyczące programowania, zawierające przewidywane orientacyjne przydziały środków na państwo/region oraz — w odniesieniu do państwa/regionu — priorytety, możliwe wyniki, przewidywane orientacyjne przydziały środków na priorytet w przypadku programów geograficznych oraz wybór rodzajów wsparcia (*). Komisja Europejska przedstawi Parlamentowi Europejskiemu odpowiednie dostępne dokumenty dotyczące programowania, zawierające priorytety tematyczne, możliwe wyniki, wybór rodzajów wsparcia (*) oraz przydziały środków finansowych na priorytety przewidziane w programach tematycznych. Komisja Europejska uwzględni stanowisko zajęte przez Parlament Europejski w tej sprawie.

Komisja Europejska będzie prowadzić strategiczny dialog z Parlamentem Europejskim podczas przygotowań do przeglądu śródkresowego oraz przed wszelkimi zasadniczymi zmianami dokumentów programowych w okresie obowiązywania rozporządzenia.

Komisja Europejska wyjaśni, na wezwanie Parlamentu Europejskiego, w których miejscach uwagi Parlamentu Europejskiego zostały uwzględnione w dokumentach programowych oraz wszelkich innych działaniach następczych podjętych w wyniku strategicznego dialogu.

⁽¹⁾ Komisja Europejska będzie reprezentowana przez właściwego komisarza.

(*) W stosownych przypadkach.

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 231/2014

z dnia 11 marca 2014 r.

ustanawiające Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 212 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W swym komunikacie z dnia 29 czerwca 2011 r. zatytułowanym „Budżet z perspektywy »Europy 2020«” Komisja określiła ramy unijnych instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych, w tym Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej („IPA II”).
- (2) Zważywszy na fakt, że rozporządzenie Rady (WE) nr 1085/2006 ⁽⁴⁾ straciło moc z dniem 31 grudnia 2013 r., oraz w celu poprawienia skuteczności działań zewnętrznych Unii, należy utrzymać ramy planowania i udzielania pomocy zewnętrznej w okresie 2014–2020. Polityka rozszerzenia Unii powinna być nadal wspierana przez szczególny instrument na rzecz finansowania działań zewnętrznych. W związku z tym należy ustanowić instrument IPA II.
- (3) Art. 49 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) stanowi, że każde państwo europejskie, które za wartość uważa poszanowanie godności osoby ludzkiej, wolność, demokrację, równość, praworządność, jak również poszanowanie praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości, może złożyć wniosek o członkostwo w Unii. Państwo europejskie, które złożyło wniosek o przystąpienie do Unii, może zostać jej członkiem dopiero po

potwierdzeniu, że spełnia ono kryteria członkostwa ustalone podczas szczytu Rady Europejskiej w Kopenhadze w czerwcu 1993 r. („kryteria kopenhaskie”), z zastrzeżeniem że takie przystąpienie nie będzie wiązać się z przekroczeniem zdolności Unii do przyjęcia nowego członka. Kryteria te odnoszą się do stabilności instytucji gwarantujących demokrację, praworządność, poszanowanie praw człowieka, szacunek dla mniejszości oraz ich ochronę, istnienie funkcjonującej gospodarki rynkowej oraz możliwości radzenia sobie z presją konkurencyjną i siłami rynkowymi wewnątrz Unii, a także zdolność do przyjęcia nie tylko praw, ale i obowiązków wynikających z Traktatów, w tym do realizacji celów unii politycznej, gospodarczej i walutowej.

- (4) Strategia rozszerzenia opierająca się na konsolidacji, warunkowości i komunikacji, w połączeniu ze zdolnością Unii do przyjmowania nowych członków, nadal stanowi podstawę odnowionego konsensusu w sprawie rozszerzenia. Proces akcesyjny opiera się na obiektywnych kryteriach oraz stosowaniu zasady równego traktowania wszystkich wnioskodawców, przy czym każdy z nich jest oceniany na podstawie własnych osiągnięć. Postęp poszczególnych wnioskodawców w procesie akcesyjnym zależy od tego, czy szanują oni wartości Unii i od ich zdolności do podjęcia reform niezbędnych w celu dostosowania swojego systemu politycznego, instytucjonalnego, prawnego, administracyjnego i gospodarczego do zasad, norm, polityk i praktyk Unii.
- (5) Proces rozszerzenia umacnia pokój, demokrację i stabilność w Europie; dzięki niemu Unia zyskuje lepszą pozycję, by mierzyć się z globalnymi wyzwaniem. Potencjał przekształceniowy procesu rozszerzenia stymuluje dalekosiężne reformy polityczne i gospodarcze w krajach objętych rozszerzeniem; korzysta z tego także Unia jako całość.
- (6) Rada Europejska przyznała status kraju kandydującego Islandii, Czarnogórze, byłej jugosłowiańskiej republice Macedonii, Turcji i Serbii. Potwierdziła europejską perspektywę Bałkanów Zachodnich. Bez uszczerbku dla stanowisk w sprawie statusu lub dla wszelkich przyszłych decyzji, które podejmie Rada Europejska lub Rada, kraje korzystające z takiej europejskiej perspektywy, którym nie przyznano statusu kraju kandydującego, mogą być uznawane za potencjalne kraje kandydujące wyłącznie do celów niniejszego rozporządzenia. Pomoc finansowa na podstawie niniejszego rozporządzenia powinna być udzielana wszystkim beneficjentom wymienionym w załączniku I.
- (7) Pomocy na podstawie niniejszego rozporządzenia należy udzielać zgodnie z ramami polityki rozszerzenia określonymi przez Radę Europejską i Radę oraz z należyty uwzględnieniem komunikatu w sprawie strategii rozszerzenia i sprawozdań z postępów, które to dokumenty

⁽¹⁾ Dz.U. C 11 z 15.1.2013, s. 77.

⁽²⁾ Dz.U. C 391 z 18.12.2012, s. 110.

⁽³⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 11 grudnia 2013 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 11 marca 2014 r.

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1085/2006 z dnia 17 lipca 2006 r. ustanawiające instrument pomocy przedakcesyjnej (IPA) (Dz.U. L 210 z 31.7.2006, s. 82).

- wchodzą w skład corocznego pakietu dotyczącego rozszerzenia przygotowywanego przez Komisję, jak również odnośnych rezolucji Parlamentu Europejskiego. Pomoc powinna również być udzielana zgodnie z umowami zawieranymi przez Unię z beneficjentami wymienionymi w załączniku I oraz zgodnie z partnerstwami europejskimi i partnerstwami dla członkostwa. Pomoc powinna skupiać się przede wszystkim na wybranej liczbie obszarów polityki, pomagając beneficjentom wymienionym w załączniku I we wzmacnianiu demokratycznych instytucji oraz praworządności, przeprowadzeniu reformy sądownictwa i administracji publicznej, zapewnieniu poszanowania praw podstawowych oraz propagowaniu równości płci, tolerancji, włączenia społecznego i niedyskryminacji. Pomoc powinna nadal wspierać wysiłki beneficjentów wymienionych w załączniku I na rzecz zacieśniania regionalnej, makroregionalnej i transgranicznej współpracy, jak również przyspieszenia rozwoju terytorialnego, w tym poprzez realizowanie unijnych strategii makroregionalnych. Powinna również wspomagać ich rozwój gospodarczy i społeczny, ugruntowując agendę na rzecz inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, ze szczególnym uwzględnieniem małych i średnich przedsiębiorstw, aby osiągnąć cele strategii „Europa 2020” na rzecz inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu („strategia »Europa 2020«”) oraz służyć stopniowemu spełnianiu kryteriów kopenhaskich. Należy wzmocnić spójność pomiędzy pomocą finansową a ogólnym postępowaniem we wdrażaniu strategii przedakcesyjnej.
- (8) W celu uwzględnienia zmian w ramach polityki rozszerzenia lub istotnych zmian sytuacji beneficjentów wymienionych w załączniku I, należy przyznać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej dotyczących dostosowywania i aktualizowania priorytetów tematycznych pomocy wymienionych w załączniku II. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów. Przygotowując i opracowując akty delegowane, Komisja powinna zapewnić jednoczesne, terminowe i odpowiednie przekazywanie stosownych dokumentów Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
- (9) Wzmacnianie praworządności, w tym walki z korupcją i przestępczością zorganizowaną, oraz dobrych rządów, w tym reformy administracji publicznej, w dalszym ciągu są kluczowymi wyzwaniem dla większości beneficjentów wymienionych w załączniku I i mają dla nich zasadnicze znaczenie w kontekście zbliżania się do Unii i późniejszego pełnego przyjęcia obowiązków związanych z członkostwem w Unii. Z uwagi na bardziej długotrwały charakter reform przeprowadzanych w tych obszarach i na konieczność poprawienia wyników, pomoc finansowa na mocy niniejszego rozporządzenia powinna jak najszybciej zaspokoić potrzeby beneficjentów wymienionych w załączniku I.
- (10) Beneficjenci wymienieni w załączniku I muszą być lepiej przygotowani na globalne wyzwania, takie jak zrównoważony rozwój i zmiana klimatu, oraz wspierać wysiłki Unii ukierunkowane na rozwiązanie tych kwestii. Pomoc Unii na podstawie niniejszego rozporządzenia powinna również przyczynić się do osiągnięcia celu polegającego na podniesieniu do co najmniej 20 % części budżetu Unii przeznaczonej na działania w dziedzinie klimatu.
- (11) Unia powinna również udzielać — w oparciu o doświadczenia jej państw członkowskich — wsparcia w okresie transformacji w związku z przystąpieniem, z którego mogą korzystać wszyscy beneficjenci wymienieni w załączniku I. Współpraca ta powinna w szczególności obejmować wymianę doświadczeń zgromadzonych przez państwa członkowskie w procesie reform.
- (12) Komisja oraz państwa członkowskie powinny zapewnić zgodność, spójność oraz komplementarność swojej pomocy, w szczególności poprzez regularne konsultacje oraz częste wymiany informacji na poszczególnych etapach cyklu pomocy. Należy również podjąć kroki niezbędne do zapewnienia lepszej koordynacji i komplementarności z innymi darczyńcami, w tym poprzez regularne konsultacje. Społeczeństwo obywatelskie powinno odgrywać większą rolę zarówno w programach realizowanych za pośrednictwem organów rządowych, jak i w przypadku otrzymywania pomocy Unii jako bezpośredni beneficjent.
- (13) Priorytety działań służących osiągnięciu celów w stosownych obszarach polityki, które uzyskają wsparcie na podstawie niniejszego rozporządzenia, należy określić w indykatorywnych dokumentach strategicznych opracowywanych przez Komisję na czas obowiązywania unijnych wieloletnich ram finansowych na lata 2014–2020 w partnerstwie z beneficjentami wymienionymi w załączniku I, na podstawie ich szczególnych potrzeb oraz harmonogramu rozszerzenia, zgodnie z ogólnymi i szczegółowymi celami określonymi w niniejszym rozporządzeniu i z należytym uwzględnieniem stosownych strategii krajowych. Dokumenty strategiczne powinny również określać obszary polityki, które mają uzyskiwać pomoc, oraz — bez uszczerbku dla prerogatyw Parlamentu Europejskiego i Rady — powinny określać indykatorywne przydziały unijnych środków na poszczególne obszary polityki w ujęciu rocznym, w tym prognozy dotyczące wydatków związanych z klimatem. Należy zachować wystarczającą elastyczność, aby móc sprostać pojawiającym się potrzebom oraz zapewnić bodźce do poprawy wyników. Dokumenty strategiczne powinny gwarantować spójność i zbieżność z wysiłkami beneficjentów wymienionych w załączniku I, odzwierciedlonymi w ich budżetach krajowych, i uwzględniać wsparcie udzielane przez innych darczyńców. W celu uwzględnienia zmian o charakterze wewnętrznym i zewnętrznym dokumenty strategiczne należy poddawać przeglądowi i wprowadzać w nich w stosownych przypadkach zmiany.
- (14) Pomoc beneficjentom wymienionym w załączniku I w ich dążeniach do wdrożenia reform w związku z członkostwem w Unii leży w interesie Unii. Zarządzanie pomocą powinno być silnie zorientowane na wyniki i obejmować zachęty dla państw, które dowiodą zaangażowania na rzecz reform poprzez skuteczne wdrażanie pomocy przedakcesyjnej i postępy w spełnianiu kryteriów członkostwa.

- (15) W toku świadczenia pomocy należy nadal korzystać ze struktur i instrumentów, które okazały się przydatne w procesie przedakcesyjnym. Przejście od bezpośredniego zarządzania środkami przedakcesyjnymi przez Komisję do zarządzania pośredniego przez beneficjentów wymienionych w załączniku I powinno następować stopniowo i uwzględniać możliwości tych beneficjentów. Zgodnie z zasadą demokracji uczestniczącej Komisja powinna zachęcać każdego z beneficjentów wymienionych w załączniku I do nadzoru parlamentarnego nad udzielaną temu beneficjentowi pomocą.
- (16) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia, należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze. Uprawnienia te dotyczą dokumentów strategicznych, dokumentów programowych i przepisów szczególnych ustanawiających takie jednolite warunki wykonywania i powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011⁽¹⁾. Ze względu na charakter tych aktów wykonawczych, w szczególności ich charakter dotyczący kształtowania polityki lub ich skutki finansowe, do ich przyjęcia powinna być zasadniczo stosowana procedura sprawdzająca, z wyjątkiem środków o małej skali finansowej. W procesie ustanawiania jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia należy uwzględnić doświadczenia z zarządzania dotychczasową pomocą przedakcesyjną oraz z jej wdrożenia. Te jednolite warunki należy zmienić, o ile wymaga tego sytuacja.
- (17) Komitet utworzony na mocy niniejszego rozporządzenia powinien również posiadać uprawnienia w zakresie aktów prawnych i zobowiązań na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1085/2006, jak również w zakresie wykonania art. 3 rozporządzenia Rady (WE) nr 389/2006⁽²⁾.
- (18) W niniejszym rozporządzeniu określa się pulę środków finansowych na okres jego stosowania, stanowiącą — dla Parlamentu Europejskiego i Rady podczas rocznej procedury budżetowej — główną kwotę odniesienia w rozumieniu pkt 17 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 2 grudnia 2013 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami⁽³⁾.
- (19) Unia powinna dążyć do jak najskuteczniejszego wykorzystania dostępnych zasobów w celu optymalizacji wpływu prowadzonych przez nią działań zewnętrznych. Powinno się osiągać dzięki spójności i komplementarności unijnych instrumentów na rzecz działań zewnętrznych oraz stworzeniu synergii między IPA II, innymi

unijnymi instrumentami na rzecz finansowania działań zewnętrznych i innymi politykami Unii. Powinno to również pociągać za sobą wzajemne wzmacnianie programów opracowanych w ramach instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych.

- (20) Wspólne zasady i procedury wdrażania unijnych instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych są określone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 236/2014⁽⁴⁾.
- (21) Ponieważ cel niniejszego rozporządzenia nie może zostać osiągnięty w wystarczającym stopniu przez państwa członkowskie, natomiast możliwe jest jego lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, Unia może przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.
- (22) Należy zapewnić sprawne i niezakłócone przejście między Instrumentem Pomocy Przedakcesyjnej („IPA”), ustanowionym na mocy rozporządzenia (WE) nr 1085/2006, i IPA II oraz dostosować okres stosowania niniejszego rozporządzenia do okresu stosowania rozporządzenia Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013⁽⁵⁾. Niniejsze rozporządzenie powinno być zatem stosowane od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

TYTUŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

Cel ogólny

Instrument Pomocy Przedakcesyjnej na lata 2014–2020 („IPA II”) ma na celu wspieranie beneficjentów wymienionych w załączniku I w przyjmowaniu i przeprowadzaniu reform politycznych, instytucjonalnych, prawnych, administracyjnych, społecznych i gospodarczych, wymaganych od tych beneficjentów, tak aby mogli oni przestrzegać wartości Unii oraz by mogli stopniowo dostosowywać się do zasad, norm, polityk i praktyk Unii, mając na uwadze przyszłe członkostwo w Unii.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 389/2006 z dnia 27 lutego 2006 r. ustanawiające instrument wsparcia finansowego w celu stymulowania rozwoju gospodarczego tureckiej wspólnoty cypryjskiej i zmieniające rozporządzenie (WE) nr 2667/2000 w sprawie Europejskiej Agencji Odbudowy (Dz.U. L 65 z 7.3.2006, s. 5).

⁽³⁾ Dz.U. C 373 z 20.12.2013, s. 1.

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 236/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające wspólne zasady i procedury wdrażania unijnych instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych (zob. s. 95 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013 z dnia 2 grudnia 2013 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2014–2020 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 884).

Poprzez takie wsparcie IPA II przyczynia się do stabilności, bezpieczeństwa i dobrobytu beneficjentów wymienionych w załączniku I.

Artykuł 2

Cele szczegółowe

1. Pomoc na podstawie niniejszego rozporządzenia służy realizacji następujących celów szczegółowych, wedle potrzeb każdego z beneficjentów wymienionych w załączniku I oraz zgodnie z ich indywidualnymi harmonogramami rozszerzenia:

- a) wsparcie dla reform politycznych, między innymi poprzez:
- (i) wzmacnianie demokracji i jej instytucji, w tym niezawisłego i sprawnego sądownictwa, oraz praworządności, wraz z jej stosowaniem;
 - (ii) propagowanie i ochronę praw człowieka i podstawowych wolności, lepsze poszanowanie praw osób należących do mniejszości, w tym lesbijek, gejów, osób biseksualnych, transpłciowych i interseksualnych, propagowanie równości płci, braku dyskryminacji i tolerancji, a także wolne media i poszanowanie różnorodności kulturowej;
 - (iii) współpracę regionalną i stosunki dobrosąsiedzkie;
 - (iv) propagowanie pojednania, budowania pokoju i środki budowy zaufania;
 - (v) walkę z korupcją i przestępczością zorganizowaną;
 - (vi) wzmacnianie administracji publicznej i dobrych rządów na wszystkich szczeblach;
 - (vii) środki budowania zdolności służące poprawie egzekwowania prawa, zarządzania granicami oraz realizacji polityki migracyjnej, łącznie z zarządzaniem przepływami migracyjnymi;
 - (viii) rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego;
 - (ix) poprawę dialogu społecznego oraz wzmacnianie zdolności partnerów społecznych;
- b) wsparcie na rzecz rozwoju gospodarczego, społecznego i terytorialnego w celu zapewnienia inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, między innymi poprzez:
- (i) osiągnięcie standardów Unii w gospodarce — obejmujące funkcjonującą gospodarkę rynkową — oraz w zarządzaniu fiskalnym i gospodarczym;
 - (ii) reformy gospodarcze konieczne w celu radzenia sobie z presją konkurencyjną i siłami rynkowymi w Unii, przy jednoczesnym przyczynianiu się do realizacji celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych;

- (iii) popieranie zatrudnienia i mobilności pracowników, propagowanie tworzenia miejsc pracy dobrej jakości oraz rozwijanie kapitału ludzkiego;
 - (iv) propagowanie społecznego i gospodarczego włączenia, zwłaszcza włączenia mniejszości i słabszych grup społecznych, w tym osób niepełnosprawnych, uchodźców i wysiedleńców;
 - (v) wspieranie sprzyjającego włączeniu społecznemu i zintegrowanego systemu szkolnictwa oraz ochronę i restaurowanie dziedzictwa kulturowego;
 - (vi) rozwijanie kapitału rzeczowego, w tym poprawę infrastruktury oraz powiązań z siecią unijną i sieciami regionalnymi;
 - (vii) zwiększenie potencjału w zakresie badań, rozwoju technologicznego i innowacji;
- c) wzmacnianie zdolności beneficjentów wymienionych w załączniku I na każdym szczeblu do wywiązywania się z zobowiązań wynikających z członkostwa w Unii poprzez wspieranie stopniowego dostosowywania się do dorobku prawnego Unii oraz jego przyjęcia, wdrożenia i egzekwowania, w tym przygotowania do zarządzania unijnymi funduszami strukturalnymi, Funduszem Spójności i Europejskim Funduszem Rolnym na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich;
- d) wzmacnianie integracji regionalnej oraz współpracy terytorialnej obejmującej beneficjentów wymienionych w załączniku I, państwa członkowskie oraz, w stosownych przypadkach, państwa trzecie zgodnie z zakresem rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 232/2014 ⁽¹⁾
2. Postępy w realizacji celów szczegółowych określonych w ust. 1 są monitorowane i oceniane na podstawie uprzednio zdefiniowanych, jasnych, przejrzystych i — w stosownych przypadkach — właściwych dla danego państwa i mierzalnych wskaźników dotyczących między innymi:
- a) postępu w dziedzinach: umocnienia demokracji, praworządności oraz niezawisłego i sprawnego systemu sądowego, poszanowania praw człowieka — w tym praw osób należących do mniejszości i słabszych grup społecznych — podstawowych wolności, równości płci i praw kobiet, walki z korupcją i przestępczością zorganizowaną, pojednania, stosunków dobrosąsiedzkich i powrotu uchodźców, a w szczególności osiągnięcia dobrych wyników w tych dziedzinach;
 - b) postępu w dziedzinie reform społeczno-gospodarczych i fiskalnych, eliminowania zakłóceń równowagi strukturalnej i makroekonomicznej; trafności i skuteczności strategii rozwoju społecznego i gospodarczego; postępu w kierunku inteligentnego i trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz tworzenia sprzyjającego włączeniu społecznemu i zintegrowanego systemu szkolnictwa, wysokiej jakości szkoleń i miejsc zatrudnienia, w tym poprzez inwestycje publiczne wspierane z IPA II; postępu w tworzeniu korzystnego otoczenia biznesu;

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 232/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Europejski Instrument Sąsiedztwa (zob. s. 27 niniejszego Dziennika Urzędowego).

- c) postępu w dostosowywaniu całości ustawodawstwa do dorobku prawnego Unii, w tym poprzez osiąganie dobrych wyników we wdrażaniu; postępu w reformie instytucjonalnej związanej z Unią, w tym przejścia do zarządzania pośredniego pomocą udzielaną na podstawie niniejszego rozporządzenia;
- d) postępu w tworzeniu i wzmocnianiu dobrych rządów oraz zdolności administracyjnych, instytucjonalnych i absorpcyjnych na wszystkich szczeblach, w tym odpowiednich zasobów ludzkich, niezbędnych do przyjęcia i egzekwowania przepisów związanych z dorobkiem prawnym Unii;
- e) regionalnych i terytorialnych inicjatyw na rzecz współpracy oraz rozwoju przepływów handlowych.

3. Wskaźniki, o których mowa w ust. 2, posłużą odpowiednio do monitorowania, oceny i przeglądu wyników. Przy ocenie wyników pomocy z IPA II za punkt odniesienia przyjmuje się coroczne sprawozdania Komisji, o których mowa w art. 4. Określa się stosowne wskaźniki skuteczności działania i uwzględnia je w dokumentach strategicznych i programach, o których mowa w art. 6 i 7; wskaźniki ustanawia się w taki sposób, aby umożliwić obiektywną ocenę postępów w danym horyzoncie czasowym i — w stosownych przypadkach — w poszczególnych programach.

Artykuł 3

Obszary polityki

1. Pomoc na podstawie niniejszego rozporządzenia dotyczy głównie następujących obszarów polityki:
- a) reform w ramach przygotowań do członkostwa w Unii oraz powiązanego z nimi tworzenia instytucji i budowania zdolności;
 - b) rozwoju społeczno-gospodarczego i regionalnego;
 - c) zatrudnienia, polityki społecznej, edukacji, propagowania równości płci i rozwoju zasobów ludzkich;
 - d) rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich;
 - e) współpracy regionalnej i terytorialnej.

2. Pomoc we wszystkich obszarach polityki, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, wspiera beneficjentów wymienionych w załączniku I w realizacji celów ogólnych i szczegółowych określonych w art. 1 i 2, w szczególności za pomocą reform politycznych, zblizania przepisów, budowania zdolności i inwestycji.

W stosownych przypadkach przedmiotem szczególnej uwagi mają być dobre rządy, praworządność oraz walka z korupcją i przestępczością zorganizowaną.

3. Pomoc w ramach obszarów polityki, o których mowa w ust. 1 lit. b) — e), może obejmować finansowanie rodzajów

działań przewidzianych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 ⁽¹⁾, rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1300/2013 ⁽²⁾, rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 ⁽³⁾, rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 ⁽⁴⁾ oraz rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 ⁽⁵⁾.

4. Pomoc w ramach obszaru polityki, o którym mowa w ust. 1 lit. e), może polegać w szczególności na finansowaniu działań obejmujących wiele krajów lub działań horyzontalnych, jak również działań w zakresie współpracy transgranicznej, ponadnarodowej i międzyregionalnej.

Artykuł 4

Ramy pomocy

1. Pomoc na podstawie niniejszego rozporządzenia jest udzielana zgodnie z ramami polityki rozszerzenia określonymi przez Radę Europejską i Radę oraz należyte uwzględnia komunikat w sprawie strategii rozszerzenia i sprawozdania z postępów, które to dokumenty wchodziły w skład corocznego pakietu dotyczącego rozszerzenia przygotowywanego przez Komisję, jak również odnośne rezolucje Parlamentu Europejskiego. Komisja zapewnia spójność między pomocą a ramami polityki rozszerzenia.

2. Pomoc jest ukierunkowana i dostosowana do indywidualnej sytuacji beneficjentów wymienionych w załączniku I, z uwzględnieniem dalszych działań niezbędnych do spełnienia kryteriów członkostwa oraz zdolności tych beneficjentów. Zakres i intensywność pomocy są zróżnicowane w zależności od potrzeb, zaangażowania na rzecz reform i postępów w ich realizacji. Pomoc ma na celu przede wszystkim wsparcie beneficjentów wymienionych w załączniku I w opracowaniu i realizacji reform sektorowych. Polityki i strategii sektorowe mają kompleksowy charakter i przyczyniają się do osiągnięcia celów szczegółowych określonych w art. 2 ust. 1.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 289).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1300/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1084/2006 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 281).

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 470).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przepisów szczególnych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 259).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 487).

3. Zgodnie z celami szczegółowymi określonymi w art. 2 ust. 1 priorytety tematyczne udzielania pomocy stosownie do potrzeb i zdolności beneficjentów wymienionych w załączniku I są przedstawione w załączniku II. Każdy z tych priorytetów tematycznych może się przyczynić do osiągnięcia kilku celów szczegółowych.

4. Zgodnie z celem szczegółowym określonym w art. 2 ust. 1 lit. d) pomoc ma na celu wsparcie współpracy transgranicznej, zarówno między beneficjentami wymienionymi w załączniku I, jak i pomiędzy tymi beneficjentami a państwami członkowskimi lub krajami objętymi Europejskim Instrumentem Sąsiedztwa („ENI”) ustanowionym w rozporządzeniu (UE) nr 232/2014, tak by propagować stosunki dobrosąsiedzkie, sprzyjać integracji Unii i promować rozwój społeczno-gospodarczy. Priorytety tematyczne pomocy na rzecz współpracy terytorialnej są określone w załączniku III.

Artykuł 5

Zgodność, spójność i komplementarność

1. Pomoc finansowa na podstawie niniejszego rozporządzenia jest zgodna z politykami Unii. Jest zgodna z treścią umów zawartych przez Unię z beneficjentami wymienionymi w załączniku I i nie narusza zobowiązań wynikających z umów wielostronnych, których Unia jest stroną.

2. Komisja, w porozumieniu z państwami członkowskimi, przyczynia się do wykonania zobowiązań Unii na rzecz większej przejrzystości i odpowiedzialności w dziedzinie udzielania pomocy, w tym poprzez podawanie do wiadomości publicznej informacji na temat wielkości pomocy i jej alokacji, zapewniając, aby dane były porównywalne na szczeblu międzynarodowym oraz łatwo dostępne, wymieniane i publikowane.

3. Komisja, państwa członkowskie oraz Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) współpracują w celu zapewnienia spójności między pomocą udzielaną na podstawie niniejszego rozporządzenia a inną pomocą udzielaną przez Unię, państwa członkowskie oraz EBI i dokładają starań, by pomoc ta nie powielala się; w tym celu między innymi regularnie organizuje się posiedzenia służące koordynacji pomocy, w których uczestniczą wszystkie strony.

4. Komisja, państwa członkowskie oraz EBI zapewniają koordynację swoich odpowiednich programów pomocy, aby zwiększyć skuteczność i efektywność udzielania pomocy oraz zapobiec powielaniu finansowania zgodnie z ustalonymi zasadami wzmocnienia koordynacji operacyjnej w dziedzinie pomocy zewnętrznej oraz z zasadami harmonizacji polityk i procedur, w szczególności międzynarodowych zasad dotyczących skuteczności pomocy. Koordynacja obejmuje regularne konsultacje oraz częstą wymianę informacji na poszczególnych etapach cyklu pomocy, zwłaszcza na szczeblu terenowym, oraz stanowi istotny krok w procesach programowania na poziomie państw członkowskich i Unii.

5. W celu zwiększenia skuteczności i efektywności udzielania pomocy oraz zapobiegania powielaniu finansowania Komisja,

w porozumieniu z państwami członkowskimi, podejmuje kroki konieczne do zapewnienia lepszej koordynacji i komplementarności z organizacjami oraz podmiotami wielostronnymi i regionalnymi, takimi jak międzynarodowe instytucje finansowe, agencje ONZ, fundusze i programy oraz darczyńcy spoza Unii.

6. W toku przygotowania, wdrażania i monitorowania pomocy na podstawie niniejszego rozporządzenia Komisja co do zasady współpracuje na zasadach partnerskich z beneficjentami wymienionymi w załączniku I. Partnerstwo obejmuje, w stosownych przypadkach, właściwe organy krajowe i lokalne oraz organizacje społeczeństwa obywatelskiego. Komisja zachęca stosowne podmioty do koordynowania działań.

Zwiększa się zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w stosownych przypadkach także jako bezpośrednich beneficjentów pomocy.

TYTUŁ II

PLANOWANIE STRATEGICZNE

Artykuł 6

Dokumenty strategiczne

1. Pomoc na podstawie niniejszego rozporządzenia udzielana jest w oparciu o krajowe lub obejmujące wiele krajów indykatywne dokumenty strategiczne („dokumenty strategiczne”), sporządzane przez Komisję, w partnerstwie z beneficjentami wymienionymi w załączniku I, na czas obowiązywania wieloletnich ram finansowych Unii na lata 2014-2020.

2. Dokumenty strategiczne określają priorytety działań służących osiągnięciu celów w stosownych obszarach polityki, o których mowa w art. 3, które uzyskują wsparcie na podstawie niniejszego rozporządzenia zgodnie z celami ogólnymi i szczegółowymi, o których mowa, odpowiednio, w art. 1 i 2. Dokumenty strategiczne przyjmuje się zgodnie z ramami pomocy określonymi w art. 4 i z należyтым uwzględnieniem stosownych strategii krajowych.

3. Dokumenty strategiczne obejmują indykatywny przydział środków unijnych z podziałem na obszary polityki, stosownie do sytuacji, w rozbiciu na poszczególne lata, i uwzględniają zaspokajanie pojawiających się potrzeb, bez uszczerbku dla możliwości łączenia pomocy w różnych obszarach polityki. Dokumenty strategiczne zawierają wskaźniki służące do oceny postępów w osiąganiu przewidzianych w nich celów.

4. Komisja dokonuje corocznej oceny realizacji dokumentów strategicznych i ich ciągłej adekwatności w związku z ewolucją ram politycznych, o których mowa w art. 4. Komisja informuje komitet, o którym mowa w art. 13 ust. 1, o wynikach tej oceny i, w stosownych przypadkach, może zaproponować wprowadzenie zmian w dokumentach strategicznych, o których mowa w niniejszym artykule, lub w programach i środkach, o których mowa w art. 7 ust. 1. Dokumenty strategiczne są także poddawane przeglądowi śródkresowemu i w stosownych przypadkach zmieniane.

5. Komisja przyjmuje dokumenty strategiczne, o których mowa w niniejszym artykule, oraz wszelkie zmiany do nich zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 16 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 236/2014.

TYTUŁ III

WDRAŻANIE

Artykuł 7

Programowanie

1. Unijna pomoc na podstawie niniejszego rozporządzenia jest wdrażana bezpośrednio, pośrednio lub w ramach zarządzania dzielonego poprzez programy i środki, o których mowa w art. 2 i 3 rozporządzenia (UE) nr 236/2014, oraz zgodnie z przepisami szczególnymi ustanawiającymi jednolite warunki wykonania niniejszego rozporządzenia, zwłaszcza w odniesieniu do struktur i procedur zarządzania, które Komisja przyjmuje zgodnie z art. 13 niniejszego rozporządzenia. Co do zasady wdrażanie powinno przebiegać w formie rocznych lub wieloletnich programów krajowych lub obejmujących wiele krajów, jak również programów współpracy transgranicznej, opracowywanych na podstawie dokumentów strategicznych, o których mowa w art. 6, przez beneficjentów wymienionych w załączniku I niniejszego rozporządzenia lub Komisję, stosownie do przypadku.

2. Przy programowaniu lub przeprowadzaniu przeglądu programów, gdy ma to miejsce po opublikowaniu sprawozdania z przeglądu śródkresowego, o którym mowa w art. 17 rozporządzenia (UE) nr 236/2014 („sprawozdanie z przeglądu śródkresowego”), uwzględnia się rezultaty, ustalenia i wnioski z tego sprawozdania.

Artykuł 8

Umowy ramowe i pomocnicze

1. Komisja oraz odnośni beneficjenci wymienieni w załączniku I zawierają umowy ramowe w sprawie wdrożenia pomocy.

2. Jeżeli to konieczne, między Komisją a odnośnymi beneficjentami wymienionymi w załączniku I lub ich organami wykonawczymi mogą być zawierane umowy pomocnicze dotyczące wdrożenia pomocy.

Artykuł 9

Przepisy w sprawie instrumentów wiązanych

1. W należycie uzasadnionych przypadkach i w celu zapewnienia spójności oraz skuteczności unijnego finansowania bądź usprawnienia współpracy regionalnej Komisja może postanowić o rozszerzeniu dostępności programów i środków, o których mowa w art. 7 ust. 1, na kraje, terytoria i regiony, które w innym przypadku nie kwalifikowałyby się do finansowania na podstawie art. 1, w przypadku gdy program lub środek mają charakter globalny, regionalny lub transgraniczny.

2. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) wnosi wkład w programy lub środki ustanowione na mocy niniejszego rozporządzenia na potrzeby współpracy transgranicznej między beneficjentami wymienionymi w załączniku I a państwami członkowskimi. Kwotę wkładu z EFRR określa się na podstawie art. 4 rozporządzenia (UE) nr 1299/2013. Wykorzystanie tego wkładu podlega przepisom niniejszego rozporządzenia.

3. W stosownych przypadkach możliwy jest wkład IPA II w programy lub środki współpracy ponadnarodowej i międzyregionalnej ustanowione i realizowane na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1299/2013, w których to programach lub środkach uczestniczą beneficjenci wymienieni w załączniku I do niniejszego rozporządzenia.

4. W stosownych przypadkach możliwy jest wkład IPA II w programy lub środki współpracy transgranicznej ustanowione i realizowane na podstawie rozporządzenia (UE) nr 232/2014, w których to programach lub środkach uczestniczą beneficjenci wymienieni w załączniku I do niniejszego rozporządzenia.

5. W stosownych przypadkach możliwy jest wkład IPA II w programy lub środki wprowadzane w ramach strategii makroregionalnej, w których to programach lub środkach uczestniczą beneficjenci wymienieni w załączniku I.

TYTUŁ IV

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 10

Przekazanie uprawnień

Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 11 w celu zmiany załącznika II do niniejszego rozporządzenia. W szczególności, po opublikowaniu sprawozdania z przeglądu śródkresowego i w oparciu o zawarte w nim zalecenia, Komisja przyjmuje — do dnia 31 marca 2018 r. — akt delegowany zmieniający załącznik II do niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 11

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjmowania aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.

2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 10, powierza się Komisji na okres do dnia 31 grudnia 2020 r.

3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 10, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie

określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna od następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.

4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

5. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 10 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 12

Przyjęcie dalszych przepisów wykonawczych

Oprócz przepisów ustanowionych w rozporządzeniu (UE) nr 236/2014, przyjmuje się przepisy szczególne ustanawiające jednolite warunki wykonania niniejszego rozporządzenia, zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 16 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 236/2014.

Artykuł 13

Procedura komitetowa

1. Tworzy się Komitet Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej („Komitet IPA II”) złożony z przedstawicieli państw członkowskich, któremu przewodniczy przedstawiciel Komisji. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

2. Komitet IPA II wspomaga Komisję we wszystkich obszarach polityki, o których mowa w art. 3. Komitet IPA II jest również uprawniony do przyjmowania aktów prawnych i zobowiązań na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1085/2006 i do wykonania art. 3 rozporządzenia (WE) nr 389/2006.

Artykuł 14

Nagroda za wyniki

1. Dokumenty strategiczne, o których mowa w art. 6, przewidują, że stosowna kwota pomocy pozostaje dostępna, aby wynagradzać poszczególnych beneficjentów wymienionych w załączniku I w związku z:

- a) szczególnymi postępami w spełnianiu kryteriów członkostwa; lub
- b) skutecznym wykorzystaniem pomocy przedakcesyjnej prowadzącym do osiągnięcia szczególnie dobrych wyników w odniesieniu do szczegółowych celów określonych w stosownym dokumencie strategicznym.

2. W przypadku gdy postępy lub wyniki osiągnięte przez beneficjenta wymienionego w załączniku I utrzymują się znacznie poniżej uzgodnionych poziomów określonych w dokumentach strategicznych, Komisja proporcjonalnie dostosowuje przydzielone środki, zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 16 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 236/2014.

3. W celu, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, wydziela się stosowną kwotę pomocy i przydziela się ją na podstawie oceny wyników oraz postępów w okresie kilku lat, ale nie później niż, odpowiednio, w roku 2017 i 2020. Uwzględnia się przy tym wskaźniki skuteczności działania, o których mowa w art. 2 ust. 2, i określone w dokumentach strategicznych.

4. Indykatory przydziału unijnych środków w dokumentach strategicznych, o których mowa w art. 6, uwzględnia możliwość przydziału dodatkowych środków na podstawie uzyskanych wyników lub poczynionych postępów.

Artykuł 15

Pula środków finansowych

1. Pula środków finansowych na potrzeby wykonania niniejszego rozporządzenia w latach 2014–2020 wynosi 11 698 668 000 EUR w cenach bieżących. Na programy współpracy transgranicznej między beneficjentami wymienionymi w załączniku I a państwami członkowskimi przydziela się, zgodnie z ich potrzebami i priorytetami, maksymalnie 4 % puli środków finansowych.

2. Przydziały roczne zatwierdzają Parlament Europejski i Rada w granicach przewidzianych w wieloletnich ramach finansowych na lata 2014–2020.

3. Zgodnie z art. 18 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1288/2013⁽¹⁾, orientacyjna kwota w wysokości 1 680 000 000 EUR z różnych instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych, a mianowicie Instrumentu Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju ustanowionego na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 233/2014⁽²⁾, ENI, IPA II oraz Instrumentu Partnerstwa ustanowionego na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 234/2014⁽³⁾, zostaje przydzielona na działania związane z mobilnością edukacyjną do lub z państw partnerskich w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 1288/2013 oraz na współpracę i dialog polityczny z organami, instytucjami i organizacjami z tych państw. Wykorzystanie tych środków podlega przepisom rozporządzenia (UE) nr 1288/2013.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1288/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające „Erasmus+”: unijny program na rzecz kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu oraz uchylające decyzje nr 1719/2006/WE, 1720/2006/WE i 1298/2008/WE (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 50).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 233/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju na lata 2014–2020 (zob. s. 44 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 234/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Partnerstwa na rzecz Współpracy z Państwami Trzecimi (zob. s. 77 niniejszego Dziennika Urzędowego).

Środki zostają udostępnione w ramach dwóch wieloletnich przydziałów obejmujących, odpowiednio, pierwsze cztery lata i pozostałe trzy lata. Przydział tych środków zostaje odzwierciedlony w ramach programowania przewidzianego w niniejszym rozporządzeniu, zgodnie z ustalonymi potrzebami i priorytetami danych państw. Przydziały te mogą zostać zmienione w przypadku istotnych, nieprzewidzianych okoliczności lub poważnych zmian politycznych, zgodnie z priorytetami działań zewnętrznych Unii.

Artykuł 16

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu dnia 11 marca 2014 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

M. SCHULZ

Przewodniczący

W imieniu Rady

D. KOURKOULAS

Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

- Albania
 - Bośnia i Hercegowina
 - Islandia
 - Kosowo (*)
 - Czarnogóra
 - Serbia
 - Turcja
 - była jugosłowiańska republika Macedonii
-

(*) Użycie tej nazwy pozostaje bez uszczerbku dla stanowisk w sprawie statusu Kosowa i jest zgodne z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1244/1999 oraz opinią Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Deklaracji niepodległości Kosowa.

ZAŁĄCZNIK II

Priorytety tematyczne pomocy

Pomoc może być przeznaczona, stosownie do przypadku, na następujące priorytety tematyczne:

- a) Przechowanie zasad dobrej administracji publicznej i zarządzania gospodarczego. Interwencje w tej dziedzinie mają na celu: wzmocnienie administracji publicznej, w tym profesjonalizacji i depolitycyzacji służby cywilnej, zakorzenienie zasad merytokracyjnych i zapewnienie odpowiednich procedur administracyjnych; zwiększenie zdolności w zakresie umacniania stabilności makroekonomicznej oraz wspieranie postępów w kierunku funkcjonującej gospodarki rynkowej i bardziej konkurencyjnej gospodarki; wspieranie udziału w unijnym wielostronnym mechanizmie nadzoru budżetowego i systematycznej współpracy z międzynarodowymi instytucjami finansowymi w zakresie podstaw polityki gospodarczej oraz wzmocnienia zarządzania finansowego.
- b) Utworzenie na wczesnym etapie instytucji niezbędnych do zapewnienia praworządności i propagowanie ich prawidłowego funkcjonowania. Interwencje w tej dziedzinie mają na celu: ustanowienie niezależnych, odpowiedzialnych i skutecznych systemów sądowych, w tym przejrzystych i opartych na kryteriach merytorycznych systemów rekrutacji, oceny i promowania oraz skutecznych procedur dyscyplinarnych w przypadkach nieprawidłowości; zapewnienie solidnych systemów ochrony granic, zarządzania przepływami migracyjnymi i udzielania azylu osobom potrzebującym pomocy; opracowywanie skutecznych narzędzi zapobiegania przestępczości zorganizowanej i korupcji oraz walki z tymi procederami; propagowanie i ochronę praw człowieka, praw osób należących do mniejszości — w tym Romów oraz lesbijek, gejów, osób biseksualnych, transpłciowych i interseksualnych — oraz podstawowych wolności, w tym wolności mediów.
- c) Zwiększenie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego i organizacji partnerów społecznych, w tym stowarzyszeń zawodowych, u beneficjentów wymienionych w załączniku I, oraz zachęcanie do tworzenia sieci kontaktów na wszystkich szczeblach między organizacjami mającymi siedzibę w Unii a organizacjami beneficjentów wymienionych w załączniku I, co umożliwi ich zaangażowanie w skuteczny dialog z podmiotami publicznymi i prywatnymi.
- d) Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie. Interwencje w tej dziedzinie mają na celu: propagowanie równego dostępu do wysokiej jakości wczesnej edukacji oraz kształcenia podstawowego i średniego; ograniczenie wczesnego kończenia nauki; dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego do wymogów rynku pracy; poprawę jakości i przydatności szkolnictwa wyższego; poprawę dostępu do uczenia się przez całe życie oraz wspieranie inwestycji w infrastrukturę edukacyjno-szkoleniową, w szczególności z myślą o zmniejszeniu dysproporcji terytorialnych i sprzyjaniu edukacji bez segregacji.
- e) Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników. Interwencje w tej dziedzinie mają na celu trwałe zintegrowanie z rynkiem pracy młodzieży niekształcącej się, niepracującej ani nieuczącej się (NEET), m.in. poprzez środki stymulujące inwestycje w tworzenie miejsc pracy dobrej jakości; wspieranie integracji bezrobotnych i zachęcanie do większego udziału w rynku pracy wszystkich niedostatecznie reprezentowanych grup. Inne kluczowe obszary interwencji to: wspieranie równości płci, przystosowywanie pracowników i przedsiębiorstw do zmian, ustanowienie trwałego dialogu społecznego, modernizacja i wzmocnienie instytucji rynku pracy.
- f) Promowanie włączenia społecznego i zwalczanie ubóstwa. Interwencje w tej dziedzinie mają na celu: integrowanie społeczności marginalizowanych, np. Romów; zwalczanie dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub wyznanie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną; a także ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych usług wysokiej jakości, takich jak opieka zdrowotna i usługi socjalne świadczone w interesie ogólnym, m.in. dzięki modernizacji systemów zabezpieczenia społecznego.
- g) Promowanie zrównoważonego transportu i eliminowanie utrudnień w kluczowych infrastrukturach sieciowych, w szczególności poprzez inwestowanie w projekty wnoszące wysoką europejską wartość dodaną. Określone inwestycje należy uszeregować pod kątem ich wkładu w mobilność, trwałość, ograniczanie emisji gazów cieplarnianych i przydatność dla połączeń z państwami członkowskimi, a także zgodnie z założeniami jednolitego europejskiego obszaru transportu.
- h) Poprawę warunków działania sektora prywatnego i konkurencyjności przedsiębiorstw, m.in. poprzez „inteligentne specjalizacje”, jako kluczowych czynników wzrostu gospodarczego, tworzenia miejsc pracy i zapewniania spójności. Priorytet należy nadać projektom służącym poprawie otoczenia biznesowego.
- i) Zwiększenie liczby badań, nasilenie technologicznego rozwoju i innowacji, zwłaszcza poprzez ulepszenie infrastruktury badawczej, tworzenie sprzyjającego środowiska i propagowanie tworzenia sieci kontaktów i współpracy.
- j) Przyniesienie się do bezpieczeństwa i ochrony zaopatrzenia w żywność oraz zachowania różnorodnych i opłacalnych systemów rolniczych w dynamicznych społecznościach wiejskich i na terenach wiejskich.
- k) Zwiększenie zdolności sektora rolno-spożywczego do radzenia sobie z presją konkurencyjną i siłami rynkowymi, a także do stopniowego dostosowywania się do zasad i przepisów unijnych, przy jednoczesnej realizacji celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych w zakresie zrównoważonego rozwoju terytorialnego obszarów wiejskich.

- l) Ochronę i poprawę jakości środowiska, przyczynianie się do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych, zwiększenie odporności na zmianę klimatu oraz wspieranie zarządzania działaniami w dziedzinie klimatu i informowanie o nich. Środki z programu IPA II wspierają polityki sprzyjające przejściu do zasobooszczędnej, bezpiecznej i trwałej gospodarki niskoemisyjnej.
 - m) Promowanie środków na rzecz pojednania, budowania pokoju i zaufania.
-

ZAŁĄCZNIK III

Priorytety tematyczne pomocy na rzecz współpracy terytorialnej

Pomoc na rzecz współpracy transgranicznej może być przeznaczona, stosownie do przypadku, na następujące priorytety tematyczne:

- a) promowanie transgranicznego zatrudnienia, mobilności pracowników oraz społecznego i kulturowego włączenia, m.in. poprzez: integrację transgranicznych rynków pracy, w tym mobilność transgraniczną; wspólne lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia; usługi informacyjne i doradcze oraz wspólne szkolenia; równość płci; równość szans; integrację społeczności imigrantów i słabszych grup społecznych; inwestycje w zakresie publicznych służb zatrudnienia; oraz inwestycje wspierające w zakresie zdrowia publicznego i usług społecznych;
- b) ochronę środowiska oraz wspieranie polityki łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej; zapobieganie ryzyku i zarządzanie nim m.in. poprzez: wspólne działania na rzecz ochrony środowiska; promowanie zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych, efektywnego gospodarowania zasobami, odnawialnych źródeł energii oraz przejścia do bezpiecznej i trwałej gospodarki niskoemisyjnej; wspieranie inwestycji na rzecz przeciwdziałania szczególnie wysokiemu ryzyku, zapewnianie odporności na klęski żywiołowe oraz opracowywanie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi i zapewnianie gotowości na wypadek sytuacji wyjątkowych;
- c) promowanie zrównoważonego transportu i poprawę infrastruktury publicznej m.in. za pomocą: zmniejszania odizolowania poprzez poprawę dostępu do usług i sieci transportowych, informacyjnych i komunikacyjnych; oraz inwestowanie w transgraniczne systemy i urządzenia dostaw wody i energii oraz zagospodarowania odpadów;
- d) promowanie turystyki oraz dziedzictwa kulturowego i naturalnego;
- e) inwestycje na rzecz młodzieży, kształcenia i umiejętności m.in. poprzez opracowywanie i wdrażanie wspólnych systemów kształcenia, szkoleń zawodowych i szkoleń oraz tworzenie infrastruktury wspierającej wspólne działania na rzecz młodzieży;
- f) promowanie zarządzania lokalnego i regionalnego oraz zwiększanie zdolności organów lokalnych i regionalnych w zakresie planowania i administrowania;
- g) poprawę konkurencyjności, otoczenia biznesowego oraz tworzenie małych i średnich przedsiębiorstw, zwiększenie wolumenu handlu i inwestycji, m.in. poprzez: promowanie i wsparcie przedsiębiorczości, w szczególności małych i średnich przedsiębiorstw oraz rozwój lokalnych rynków transgranicznych i umiędzynarodowienie;
- h) zwiększenie liczby badań, nasilenie technologicznego rozwoju, innowacji oraz wzmocnienie technologii informacyjno-komunikacyjnych m.in. poprzez promowanie wspólnego wykorzystania kadr i infrastruktury w celach badawczo-technologicznych.

W stosownym przypadku środki z IPA II mogą być również przeznaczone na finansowanie udziału beneficjentów wymienionych w załączniku I w programach współpracy ponadnarodowej i międzyregionalnej w ramach wsparcia z EFRR dla celu „Europejska współpraca terytorialna” oraz w transgranicznych programach współpracy w ramach ENI. W takich sytuacjach zakres pomocy określa się zgodnie z ramami regulacyjnymi stosownego instrumentu, czyli ramami regulacyjnymi EFRR albo ENI.

Deklaracja Komisji Europejskiej w sprawie strategicznego dialogu z Parlamentem Europejskim ⁽¹⁾

Na podstawie art. 14 TUE Komisja Europejska będzie prowadzić strategiczny dialog z Parlamentem Europejskim przed okresem programowania w ramach rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającego Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) oraz w stosowanych przypadkach po wstępnych konsultacjach z odpowiednimi beneficjentami. Komisja Europejska przedstawi Parlamentowi Europejskiemu odpowiednie dostępne dokumenty dotyczące programowania, zawierające przewidywane orientacyjne przydziały środków na państwo/region oraz — w odniesieniu do państwa/regionu — priorytety, możliwe wyniki, przewidywane orientacyjne przydziały środków na priorytet w przypadku programów geograficznych oraz wybór rodzajów wsparcia (*). Komisja Europejska przedstawi Parlamentowi Europejskiemu odpowiednie dostępne dokumenty dotyczące programowania, zawierające priorytety tematyczne, możliwe wyniki, wybór rodzajów wsparcia (*) oraz przydziały środków finansowych na priorytety przewidziane w programach tematycznych. Komisja Europejska uwzględni stanowisko zajęte przez Parlament Europejski w tej sprawie.

Komisja Europejska będzie prowadzić strategiczny dialog z Parlamentem Europejskim podczas przygotowań do przeglądu śródkresowego oraz przed wszelkimi zasadniczymi zmianami dokumentów programowych w okresie obowiązywania rozporządzenia.

Komisja Europejska wyjaśni, na wezwanie Parlamentu Europejskiego, w których miejscach uwagi Parlamentu Europejskiego zostały uwzględnione w dokumentach programowych oraz wszelkich innych działaniach następczych podjętych w wyniku strategicznego dialogu.

⁽¹⁾ Komisja Europejska będzie reprezentowana przez właściwego komisarza.

(*) W stosownych przypadkach.

Wspólna deklaracja Parlamentu Europejskiego, Rady Unii Europejskiej i Komisji Europejskiej w sprawie finansowania programów horyzontalnych na rzecz mniejszości

Parlament Europejski, Rada Unii Europejskiej oraz Komisja Europejska zgadzają się, że art. 2 ust. 1 lit. a) pkt (ii) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającego Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) należy interpretować jako pozwolenie na finansowanie programów mających na celu zwiększenie poszanowania i ochrony mniejszości zgodnie z kryteriami kopenhaskimi, tak samo jak na mocy rozporządzenia Rady (WE) nr 1085/2006 z dnia 17 lipca 2006 r. ustanawiającego instrument pomocy przedakcesyjnej (IPA).

Deklaracja Komisji Europejskiej w sprawie stosowania aktów wykonawczych ustanawiających przepisy w celu wykonania niektórych przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 232/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającego Europejski Instrument Sąsiedztwa i rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającego Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II)

Komisja Europejska uznaje, że przepisy w celu wdrażania programów współpracy transgranicznej określonych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 236/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającym wspólne zasady i procedury wdrażania instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych UE i innych specjalnych, bardziej szczegółowych przepisów wykonawczych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady nr 232/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającym Europejski Instrument Sąsiedztwa i w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającym Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) mają na celu uzupełnienie aktu podstawowego i powinny być w związku z tym aktami delegowanymi przyjmowanymi na podstawie art. 290 TFUE. Komisja Europejska nie wniesie sprzeciwu wobec przyjęcia tekstu uzgodnionego przez współprawodawców. Komisja Europejska przypomina jednak, że kwestia rozgraniczenia między art. 290 a 291 TFUE jest obecnie rozpatrywana przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie dotyczącej produktów biobójczych.

Oświadczenie Parlamentu Europejskiego w sprawie zawieszenia pomocy przyznawanej na mocy instrumentów finansowych

Parlament Europejski zauważa, że rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 233/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju na lata 2014–2020, rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 232/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Europejski Instrument Sąsiedztwa, rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 234/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Partnerstwa na rzecz Współpracy z Państwami Trzecimi oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) nie zawierają żadnego wyraźnego odwołania do możliwości zawieszenia pomocy, w przypadku gdy państwo beneficjent nie przestrzega podstawowych zasad określonych w odnośnym instrumencie, a przede wszystkim zasad demokracji, rządów prawa i poszanowania praw człowieka.

Parlament Europejski uważa, że każde zawieszenie pomocy w ramach tych instrumentów prowadziłoby do modyfikacji ogólnego systemu finansowego uzgodnionego w drodze zwykłej procedury ustawodawczej. Jako współprawodawca i jeden z dwóch organów władzy budżetowej Parlament Europejski jest w związku z tym uprawniony do pełnego korzystania w tym zakresie ze swoich prerogatyw, gdyby taka decyzja miała zostać podjęta.

Oświadczenie Parlamentu Europejskiego w sprawie beneficjentów wymienionych w załączniku I do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającego Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II)

Parlament Europejski zauważa, że w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającym Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) termin „beneficjenci wymienieni w załączniku I” stosuje się w całym tekście rozporządzenia. Parlament Europejski uznaje, że termin ten ma zastosowanie do państw.

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 232/2014

z dnia 11 marca 2014 r.

ustanawiające Europejski Instrument Sąsiedztwa

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 209 ust. 1 i art. 212 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Niniejsze rozporządzenie ustanawia Europejski Instrument Sąsiedztwa (ENI) jako jeden z instrumentów bezpośrednio wspierających politykę zewnętrzną Unii Europejskiej. Zastępuje ono rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1638/2006 ⁽⁴⁾, które straciło moc w dniu 31 grudnia 2013 r.
- (2) Art. 8 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) stanowi, że Unia ma rozwijać szczególne stosunki z państwami z nią sąsiadującymi, dążąc do utworzenia przestrzeni dobrobytu i dobrego sąsiedztwa, opartej na wartościach Unii i charakteryzującej się bliskimi i pokojowymi stosunkami opartymi na współpracy.
- (3) W ramach europejskiej polityki sąsiedztwa (EPS) Unia oferuje sąsiadującym z nią krajom europejskim uprzywilejowane stosunki, oparte na wzajemnym zobowiązaniu do przestrzegania i propagowania takich wartości jak demokracja i prawa człowieka, praworządność, dobre rządy oraz zasady gospodarki rynkowej i trwały rozwój gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu. EPS stanowi ponadto, w stosownych przypadkach, ramy dla większej mobilności i bardziej intensywnych kontaktów

międzyludzkich, zwłaszcza poprzez umowy o ułatwieniach wizowych i umowy o readmisji oraz, na zasadzie indywidualnej, za pomocą liberalizacji systemu wizowego.

- (4) Od czasu jej zapoczątkowania EPS pozwoliła zacieśnić stosunki z krajami partnerskimi i przyniosła wymierne korzyści zarówno Unii, jak i jej partnerom, w tym rozpoczęcie inicjatyw regionalnych i wspieranie demokratyzacji w europejskim sąsiedztwie. Kilka znaczących wydarzeń w europejskim sąsiedztwie doprowadziło do wszechstronnego przeglądu strategicznego EPS w 2011 r. Przegląd ten przewiduje między innymi większe wsparcie dla partnerów zdecydowanych budować demokratyczne społeczeństwa i podejmujących reformy zgodnie z podejściem motywacyjnym („więcej za więcej”) i zasadą wzajemnej rozliczalności, a także zgodnie z koncepcją partnerstwa ze społeczeństwami oraz bardziej zróżnicowanym i dostosowanym do indywidualnych potrzeb podejściem do poszczególnych krajów partnerskich. Niniejsze rozporządzenie powinno ustanowić wyraźne powiązania między ramami EPS a wsparciem, które ma być udzielone na mocy niniejszego rozporządzenia.
- (5) Niniejsze rozporządzenie powinno wspierać realizację inicjatyw politycznych, które ukształtowały EPS; są to: Partnerstwo Wschodnie pomiędzy Unią a jej wschodnimi sąsiadami, partnerstwo na rzecz demokracji i wspólnego dobrobytu oraz Unia dla Śródziemnomorza w południowym sąsiedztwie. Wszystkie te inicjatywy mają strategiczne znaczenie i w równym stopniu zapewniają ważne ramy polityki ukierunkowanej na zacieśnienie stosunków z krajami partnerskimi oraz stosunków między tymi krajami, w oparciu o zasady wzajemnej rozliczalności, współodpowiedzialności i poczucia obowiązku. Niniejsze rozporządzenie powinno także wspierać wdrażanie współpracy regionalnej w całym europejskim sąsiedztwie, prowadzonej między innymi w ramach polityki wymiaru północnego lub synergii czarnomorskiej, jak również, przede wszystkim w przypadku współpracy transgranicznej, aspekty zewnętrzne strategii makroregionalnych.
- (6) Cele niniejszego rozporządzenia należy realizować przy właściwym zaangażowaniu partnerów w zakresie działań zewnętrznych, w tym organizacji społeczeństwa obywatelskiego i władz lokalnych, w przygotowanie, wdrażanie i monitorowanie unijnego wsparcia, z uwzględnieniem znaczenia, jakie ma rola tych podmiotów. Niniejsze rozporządzenie powinno także wspierać zwiększanie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego do gwarantowania rzeczywistej rozliczalności i odpowiedzialności na szczeblu krajowym; powinno również umożliwić tym organizacjom pełnoprawny udział w procesie demokratyzacji.
- (7) Niniejsze rozporządzenie uznaje szczególny status Federacji Rosyjskiej zarówno jako sąsiada Unii, jak i strategicznego partnera w regionie.

⁽¹⁾ Dz.U. C 11 z 15.1.2013, s. 77.⁽²⁾ Dz.U. C 391 z 18.12.2012, s. 110.⁽³⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 11 grudnia 2013 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 11 marca 2014 r.⁽⁴⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1638/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 2006 r. określające przepisy ogólne w sprawie ustanowienia Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa (Dz.U. L 310 z 9.11.2006, s. 1).

- (8) W celu propagowania zintegrowanego i trwałego rozwoju regionalnego sąsiadujących obszarów przygranicznych i współpracy między nimi oraz harmonijnej integracji terytorialnej w całej Unii i z państwami sąsiadującymi, zarówno niniejsze rozporządzenie, jak i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) powinny zapewnić wsparcie dla programów współpracy transgranicznej między państwami członkowskimi z jednej strony a krajami partnerskimi lub Federacją Rosyjską z drugiej strony („innymi krajami uczestniczącymi we współpracy transgranicznej”), realizowanych wzdłuż granic zewnętrznych Unii. Aby zapewnić skuteczne wdrożenie współpracy transgranicznej, istotne jest, by w stosownych przypadkach zharmonizować procedury z procedurami obowiązującymi w ramach Europejskiej współpracy terytorialnej.
- (9) Ponadto ważne jest stymulowanie i ułatwianie współpracy między Unią a jej partnerami i innymi krajami uczestniczącymi, w imię ich obopólnych korzyści, w szczególności przez jak najlepszą i jak najskuteczniejszą koordynację zapewnianych zasobów i gromadzenie wkładów z wewnętrznych i zewnętrznych instrumentów budżetu Unii, w szczególności na potrzeby współpracy transgranicznej i projektów współpracy regionalnej, projektów infrastrukturalnych o znaczeniu dla Unii obejmujących państwa sąsiadujące, oraz na potrzeby innych obszarów współpracy.
- (10) Jednostki terytorialne położone wzdłuż granic i należące do krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) oraz stosowne jednostki terytorialne u beneficjentów wymienionych w załączniku I do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego (UE) nr 231/2014⁽¹⁾ także powinny mieć możliwość uczestniczenia we współpracy transgranicznej. Uczestnictwo krajów EOG w programach współpracy transgranicznej powinno nadal opierać się na zasobach własnych tych krajów.
- (11) Oczekuje się, że państwa członkowskie, kraje partnerskie i inne kraje uczestniczące, biorące udział we współpracy transgranicznej i współpracy regionalnej, zapewnią współfinansowanie. Umocni to odpowiedzialność krajową, zwiększy zasoby finansowe pozostające do dyspozycji tych programów oraz ułatwi uczestnictwo lokalnym zainteresowanym stronom.
- (12) W celu ujednoczenia terminologii stosowanej w niniejszym rozporządzeniu z terminologią stosowaną na potrzeby Europejskiej współpracy terytorialnej, dokumenty wykonawcze dotyczące programów współpracy transgranicznej należy nazwać wspólnymi programami operacyjnymi.
- (13) Wsparcie, które ma być udzielane państwom sąsiadującym w ramach ustanowionych przez EPS, powinno być spójne z celami i zasadami unijnych polityk zewnętrznych, a zwłaszcza z polityką rozwojową Unii oraz z jej wspólną polityką zagraniczną i bezpieczeństwa. Należy także zapewnić spójność z wymiarami zewnętrznymi unijnych polityk i instrumentów wewnętrznych.
- (14) Unia powinna dążyć do jak najskuteczniejszego wykorzystania dostępnych zasobów w celu optymalizacji wpływu prowadzonych przez nią działań zewnętrznych. Cel ten należy osiągnąć poprzez spójność i komplementarność unijnych instrumentów na rzecz działań zewnętrznych oraz tworzenie synergii między ENI, innymi unijnymi instrumentami na rzecz finansowania działań zewnętrznych i innymi politykami Unii. Powinno to również pociągać za sobą wzajemne wzmacnianie programów opracowanych w ramach instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych.
- (15) Dla stosunków z sąsiadującymi krajami śródziemnomorskimi z Afryki Północnej znaczenie ma wspólna strategia UE–Afryka.
- (16) Unia i jej państwa członkowskie powinny zapewnić większą spójność, skuteczność i komplementarność swoich odpowiednich polityk odnoszących się do współpracy z państwami sąsiadującymi. Aby zapewnić wzajemne uzupełnianie i umacnianie się współpracy Unii oraz współpracy państw członkowskich, należy ustanowić wspólne programowanie, które powinno się stosować zawsze, gdy zachodzi taka możliwość i gdy takie programowanie jest stosowne. Należy także zapewnić właściwą współpracę i koordynację działań z innymi darczyńcami spoza Unii.
- (17) Unijne wsparcie udzielane na podstawie niniejszego rozporządzenia należy co do zasady dostosować do odpowiednich krajowych lub lokalnych strategii i środków krajów partnerskich i, w stosownych przypadkach, do takich strategii i środków Federacji Rosyjskiej.
- (18) Komisja powinna dążyć do jak najefektywniejszego wykorzystania dostępnych zasobów, wykorzystując instrumenty finansowe zapewniające efekt dźwigni. Efekt taki można by zwiększyć, umożliwiając wykorzystanie i ponowne wykorzystanie środków finansowych zainwestowanych i generowanych przy pomocy instrumentów finansowych.
- (19) Walka ze zmianą klimatu to jedno z większych wyzwań stojących przed Unią, które wymaga podjęcia pilnych działań na skalę międzynarodową. Zgodnie z zamiarem wyrażonym w komunikacie Komisji z dnia 29 czerwca 2011 r. zatytułowanym „Budżet dla Europy 2020”, dotyczącym podniesienia co najmniej do 20 % części budżetu Unii przeznaczonej na działania w dziedzinie klimatu, niniejsze rozporządzenie powinno przyczynić się do osiągnięcia tego celu.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) (Zob. s. 11 niniejszego Dziennika Urzędowego).

- (20) Stabilne ramy współpracy z państwami sąsiadującymi w dziedzinie energii i zasobów, spójne z unijnymi przepisami o rynku wewnętrznym, przyczyniają się do zwiększenia bezpieczeństwa Unii w tej dziedzinie.
- (21) Przekrojowymi celami wszystkich działań podejmowanych na podstawie niniejszego rozporządzenia są: równouprawnienie płci, prawa osób należących do mniejszości oraz zwalczanie dyskryminacji i nierówności.
- (22) W stosunkach z partnerami na całym świecie Unia angażuje się w propagowanie godnej pracy i sprawiedliwości społecznej oraz ratyfikacji i skutecznego wdrożenia uznanych na szczeblu międzynarodowym norm pracy, w tym zlikwidowania pracy dzieci, a także ratyfikacji i skutecznego wdrożenia wielostronnych umów środowiskowych.
- (23) W niniejszym rozporządzeniu określa się pulę środków finansowych na okres jego stosowania, stanowiącą — dla Parlamentu Europejskiego i Rady podczas rocznej procedury budżetowej — główną kwotę odniesienia w rozumieniu pkt 17 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 2 grudnia 2013 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami ⁽¹⁾.
- (24) Należy chronić interesy finansowe Unii z zastosowaniem proporcjonalnych środków w całym cyklu wydatkowania, w tym poprzez zapobieganie nieprawidłowościom, ich wykrywanie i prowadzenie dochodzeń w ich sprawie, odzyskiwanie środków utraconych, nienależnie wypłaconych lub niewłaściwie wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, poprzez nakładanie kar. Działania te należy prowadzić zgodnie z mającymi zastosowanie umowami zawartymi z organizacjami międzynarodowymi i państwami trzecimi.
- (25) W celu dostosowania unijnego wsparcia udzielanego na podstawie niniejszego rozporządzenia, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w odniesieniu do zmian wykazu priorytetów unijnego wsparcia udzielanego na mocy niniejszego rozporządzenia i przydziałów środków finansowych według rodzaju programu. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów. Przygotowując i opracowując akty delegowane, Komisja powinna zapewnić jednoczesne, terminowe i odpowiednie przekazywanie stosownych dokumentów Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
- (26) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia, należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze.
- (27) Uprawnienia wykonawcze dotyczące wieloletnich jednolitych ram wsparcia, innych dokumentów programowych oraz przepisów wykonawczych określających przepisy szczegółowe dotyczące wdrożenia współpracy transgranicznej, należy wykonywać zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 ⁽²⁾.
- (28) Ze względu na charakter tych aktów wykonawczych, w szczególności ich charakter dotyczący kształtowania polityki lub ich skutki finansowe, do ich przyjęcia powinna być zasadniczo stosowana procedura sprawdzająca, z wyjątkiem środków o małej skali finansowej.
- (29) Wspólne zasady i procedury wdrażania unijnych instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych są określone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 236/2014 ⁽³⁾.
- (30) Organizacja i zasady funkcjonowania Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych (ESDZ) są ustanowione w decyzji Rady 2010/427/UE ⁽⁴⁾.
- (31) Unia ma najlepsze możliwości, by zapewnić wsparcie udzielane na podstawie niniejszego rozporządzenia krajom w ramach europejskiego sąsiedztwa, w których jednym z podstawowych celów polityki jest dostosowanie do przepisów i norm obowiązujących w Unii. Istnieją formy szczególnego wsparcia, które można zapewnić wyłącznie na poziomie Unii. Doświadczenia państw członkowskich w zakresie transformacji także mogą przyczynić się do powodzenia reform w krajach objętych EPS oraz do propagowania uniwersalnych wartości w europejskim sąsiedztwie.
- (32) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia nie mogą zostać osiągnięte w wystarczającym stopniu przez państwa członkowskie, natomiast z uwagi na skalę i skutki działań możliwe jest ich lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, Unia może przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.

⁽¹⁾ Dz.U. C 373 z 20.12.2013, s. 1.

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 236/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające wspólne zasady i procedury wdrażania unijnych instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych (Zob. s. 95 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽⁴⁾ Decyzja Rady 2010/427/UE z dnia 26 lipca 2010 r. określająca organizację i zasady funkcjonowania Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych (Dz.U. L 201 z 3.8.2010, s. 30).

(33) Właściwe jest dostosowanie okresu stosowania niniejszego rozporządzenia do okresu stosowania rozporządzenia Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013⁽¹⁾. Niniejsze rozporządzenie powinno być zatem stosowane od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.,

Artykuł 2

Szczegółowe cele unijnego wsparcia

1. Unijne wsparcie udzielane na podstawie niniejszego rozporządzenia koncentruje się na wspieraniu ściślejszej współpracy politycznej, głębokiej i trwałej demokracji, stopniowej integracji gospodarczej oraz zacieśnianiu partnerstwa ze społeczeństwami w stosunkach Unii z krajami partnerskimi oraz, w szczególności, realizacji umów o partnerstwie i współpracy, układów o stowarzyszeniu lub innych istniejących i przyszłych umów oraz wspólnie uzgodnionych planów działań lub równoważnych dokumentów.

2. Unijne wsparcie udzielane na podstawie niniejszego rozporządzenia jest przede wszystkim ukierunkowane na:

- a) propagowanie praw człowieka i podstawowych wolności, praworządności, zasad równości i walki z wszelkimi formami dyskryminacji, ustanowienie głębokiej i trwałej demokracji, propagowanie dobrych rządów, walkę z korupcją, wzmacnianie zdolności instytucjonalnych na wszystkich szczeblach oraz rozwój dobrze prosperującego społeczeństwa obywatelskiego z udziałem partnerów społecznych;
- b) osiągnięcie stopniowej integracji z unijnym rynkiem wewnętrznym oraz zacieśnionej współpracy sektorowej i międzysektorowej, również za sprawą zbliżenia przepisów i konwergencji regulacyjnej z unijnymi normami oraz innymi stosownymi normami międzynarodowymi, a także lepszego dostępu do rynku między innymi przez pogłębienie i kompleksowe strefy wolnego handlu, powiązany rozwój instytucjonalny i inwestycje, głównie w obszarze wzajemnych połączeń;
- c) stwarzanie warunków sprzyjających lepszej organizacji legalnej migracji i wspieraniu dobrze zarządzanej mobilności ludzi, realizacji istniejących lub przyszłych umów zawartych zgodnie z globalnym podejściem do kwestii migracji i mobilności, a także propagowaniu kontaktów międzyludzkich, w szczególności w odniesieniu do działalności kulturalnej, edukacyjnej, zawodowej i sportowej;
- d) wspieranie inteligentnego, trwałego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu we wszystkich aspektach; ograniczanie ubóstwa, w tym poprzez rozwój sektora prywatnego, i ograniczanie wykluczenia społecznego; wspieranie budowania zdolności w dziedzinie nauki, kształcenia, w szczególności szkolnictwa wyższego, technologii, badań naukowych i innowacji; propagowanie wewnętrznej spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej; wspieranie rozwoju obszarów wiejskich; propagowanie zdrowia publicznego; oraz wspieranie ochrony środowiska, działań w dziedzinie klimatu oraz odporności na katastrofy;
- e) promowanie budowy zaufania, dobrosąsiedzkich stosunków i innych działań przyczyniających się do zapewnienia bezpieczeństwa pod każdą postacią oraz zapobiegania konfliktom — w tym konfliktom przedłużającym się — i ich rozwiązywanie;
- f) wzmacnianie współpracy subregionalnej, regionalnej oraz obejmującej całe europejskie sąsiedztwo, jak również współpracy transgranicznej.

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

TYTUŁ I

CELE I ZASADY

Artykuł 1

Ogólny cel i zakres zastosowania

1. Niniejsze rozporządzenie ustanawia Europejski Instrument Sąsiedztwa (ENI) z myślą o dalszym dążeniu do przestrzeni wspólnego dobrobytu i dobrego sąsiedztwa, obejmującej Unię oraz kraje i terytoria wymienione w załączniku I („kraje partnerskie”), w drodze rozwijania szczególnych stosunków opartych na współpracy, pokoju i bezpieczeństwie, wzajemnej rozliczalności oraz wspólnym zaangażowaniu na rzecz uniwersalnych wartości: demokracji, praworządności i poszanowania praw człowieka zgodnie z TUE.

2. Unijne wsparcie udzielane na podstawie niniejszego rozporządzenia jest wykorzystywane z korzyścią dla krajów partnerskich i obszarów uczestniczących we współpracy transgranicznej. Może być ono także wykorzystywane z obopólną korzyścią dla Unii i krajów partnerskich.

3. Unijne wsparcie udzielane na podstawie niniejszego rozporządzenia można również wykorzystać w celu umożliwienia Federacji Rosyjskiej uczestnictwa w programach współpracy transgranicznej, współpracy regionalnej z udziałem Unii, a także w stosownych programach wielonarodowych, w tym współpracy w dziedzinie edukacji, w szczególności wymian studenckich.

4. Unia propaguje, rozwija i umacnia takie wartości, jak wolność, demokracja, powszechność i niepodzielność oraz poszanowanie praw człowieka i podstawowych wolności, a także zasady równości i praworządności, stanowiące jej podstawy, prowadząc dialog i współpracę z państwami trzecimi w zgodzie z zasadami prawa międzynarodowego. W związku z tym finansowanie na podstawie niniejszego rozporządzenia musi być zgodne z tymi wartościami i zasadami, a także ze zobowiązaniami Unii na mocy prawa międzynarodowego, z uwzględnieniem stosownych polityk i stanowisk Unii.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013 z dnia 2 grudnia 2013 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2014–2020 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 884).

3. Postępy w realizacji szczegółowych celów określonych w ust. 1 i 2 mierzy się przede wszystkim przy pomocy odpowiednich unijnych sprawozdań okresowych dotyczących wdrażania EPS; w przypadku ust. 2 lit. a), d) i e) — przy zastosowaniu odpowiednich wskaźników ustanowionych przez międzynarodowe organizacje i inne właściwe organy; w przypadku ust. 2 lit. b), c) i d) — z uwzględnieniem zakresu przejęcia unijnych ram regulacyjnych przez kraje partnerskie, stosownie do przypadku; natomiast w przypadku ust. 2 lit. c) i f) — z uwzględnieniem liczby stosownych umów i działań w ramach współpracy.

Wskaźniki stosowane do pomiaru postępów w realizacji szczegółowych celów zostają ustalone wcześniej, są jasne, przejrzyste i, w stosownych przypadkach, dostosowane do konkretnych krajów i mierzalne; obejmują one między innymi odpowiednio monitorowane demokratyczne wybory, poszanowanie praw człowieka i podstawowych wolności, niezawisłe sądownictwo, współpracę w kwestiach wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, poziom korupcji, przepływy handlowe, równouprawnienie płci oraz wskaźniki umożliwiające pomiar wewnętrznych nierówności gospodarczych, w tym poziomów zatrudnienia.

4. Unijne wsparcie udzielane na podstawie niniejszego rozporządzenia można również wykorzystywać w innych stosownych obszarach, jeżeli takie działanie jest zgodne z ogólnymi celami EPS.

Artykuł 3

Ramy polityki

1. Ogólne ramy polityki w odniesieniu do niniejszego rozporządzenia do celów programowania i wdrażania unijnego wsparcia udzielanego na podstawie niniejszego rozporządzenia obejmują — z poszanowaniem zasady odpowiedzialności — umowy o partnerstwie i współpracy, układy o stowarzyszeniu oraz inne istniejące lub przyszłe umowy ustanawiające stosunki z krajami partnerskimi, odpowiednie komunikaty Komisji, konkluzje Rady Europejskiej i konkluzje Rady, jak również stosowne oświadczenia z posiedzeń na szczycie lub wnioski z posiedzeń ministerialnych z krajami partnerskimi w ramach EPS, w tym w kontekście Partnerstwa Wschodniego i Unii dla Śródziemnomorza, jak również stosowne rezolucje Parlamentu Europejskiego.

2. Podstawowymi punktami odniesienia dla ustalania priorytetów unijnego wsparcia udzielanego na podstawie niniejszego rozporządzenia oraz oceny postępów, o której mowa w art. 2 ust. 3, są plany działania lub inne równoważne wspólnie uzgodnione dokumenty, takie jak agendy stowarzyszeniowe między krajami partnerskimi i Unią w formule dwustronnej i wielostronnej, w tym, w stosownych przypadkach, w ramach Partnerstwa Wschodniego i południowego wymiaru EPS.

3. W przypadku braku określonych w ust. 1 umów między Unią a krajami partnerskimi, unijne wsparcie może zostać udzielone na podstawie niniejszego rozporządzenia, jeżeli okaże się ono przydatne do realizacji celów polityki Unii; wsparcie takie programuje się w oparciu o te cele, z uwzględnieniem potrzeb konkretnego kraju.

Artykuł 4

Zróżnicowanie, partnerstwo i współfinansowanie

1. Unijne wsparcie udzielane na podstawie niniejszego rozporządzenia każdemu krajowi partnerskiemu zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. a) opiera się na podejściu motywacyjnym i jest zróżnicowane pod względem formy i kwot, z uwzględnieniem wszystkich wymienionych niżej elementów, odzwierciedlając następujące czynniki dotyczące danego kraju partnerskiego:

- jego potrzeby, z zastosowaniem takich wskaźników, jak liczba ludności i poziom rozwoju;
- jego zaangażowanie w realizację wspólnie uzgodnionych celów reform politycznych, gospodarczych i społecznych oraz postępy w tym zakresie;
- jego zaangażowanie w budowanie głębokiej i trwałej demokracji i postępy w tym zakresie;
- partnerstwo z Unią, w tym poziom ambicji w zakresie takiego partnerstwa;
- jego zdolność absorpcji unijnego wsparcia udzielanego na podstawie niniejszego rozporządzenia i potencjalny wpływ tego wsparcia.

Wsparcie takie zostaje odzwierciedlone w wieloletnich dokumentach programowych, o których mowa w art. 7.

2. Po przyjęciu dokumentów programowych określonych w art. 7 i bez uszczerbku dla pozostałych elementów wymienionych w ust. 1 niniejszego artykułu, wysokość dostępnych środków oferowanych krajom partnerskim dostosowuje się zasadniczo do czynionych przez nie postępów w budowaniu i umacnianiu głębokiej i trwałej demokracji oraz w realizacji uzgodnionych celów reform politycznych, gospodarczych i społecznych, zgodnie z podejściem motywacyjnym.

W przypadku tzw. programów parasolowych obejmujących wiele krajów udział ten określa się na podstawie postępów, jakie kraje partnerskie czynią w budowaniu głębokiej i trwałej demokracji, biorąc również pod uwagę ich postępy w realizacji uzgodnionych celów reform, przyczyniających się do budowania głębokiej i trwałej demokracji.

Postępy krajów partnerskich podlegają regularnej ocenie, w szczególności poprzez sprawozdania z postępów w ramach EPS, które przedstawiają tendencje w zestawieniu z poprzednimi latami.

Udzielenie wsparcia można zrewidować w przypadku poważnego lub trwałego pogorszenia.

3. Podejście motywacyjne nie ma zastosowania do wsparcia na rzecz społeczeństwa obywatelskiego, kontaktów międzyludzkich, w tym współpracy między władzami lokalnymi, wsparcia na rzecz poprawy przestrzegania praw człowieka ani środków wsparcia związanych z sytuacjami kryzysowymi. W przypadku poważnego lub trwałego pogorszenia, wsparcie takie można zwiększyć.

4. Podejście motywacyjne stosowane na mocy niniejszego rozporządzenia jest przedmiotem regularnej wymiany poglądów na forum Parlamentu Europejskiego i Rady.

5. Unijne wsparcie udzielane na podstawie niniejszego rozporządzenia co do zasady uzgadnia się we współpracy partnerskiej z beneficjentami. Taka partnerska współpraca zakłada udział, stosownie do przypadku, następujących zainteresowanych podmiotów w przygotowywaniu, wdrażaniu i monitorowaniu wsparcia unijnego:

- a) władz krajowych i lokalnych; oraz
- b) organizacji społeczeństwa obywatelskiego,

w tym poprzez konsultacje i dostęp — w stosownym czasie — do właściwych informacji, co pozwala tym podmiotom odgrywać istotną rolę w tym procesie.

6. Unijne wsparcie udzielane na podstawie niniejszego rozporządzenia jest co do zasady współfinansowane przez kraje partnerskie i inne kraje uczestniczące ze środków publicznych, wkładów beneficjentów lub z innych źródeł. W odpowiednio uzasadnionych przypadkach oraz w przypadkach gdy zachodzi konieczność wsparcia rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i podmiotów niepublicznych, zwłaszcza małych organizacji społeczeństwa obywatelskiego, wymogi dotyczące współfinansowania mogą zostać uchylone, bez uszczerbku dla przestrzegania pozostałych warunków określonych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012⁽¹⁾.

Artykuł 5

Spójność i koordynacja darczyńców

1. Wykonując niniejsze rozporządzenie, należy zapewnić spójność z wszystkimi obszarami działań zewnętrznych Unii oraz z innymi stosownymi obszarami unijnej polityki. W tym celu podstawą dla działań finansowanych na podstawie niniejszego rozporządzenia, w tym działań zarządzanych przez Europejski Bank Inwestycyjny (EBI), są dokumenty dotyczące polityki współpracy, o których mowa w art. 3 ust. 1 i 2, jak również określone interesy Unii, jej priorytety i strategie polityczne. Działania takie muszą uwzględniać zobowiązania wynikające z umów wielostronnych i międzynarodowych konwencji, których Unia i kraje partnerskie są stronami.

2. Unia, państwa członkowskie i EBI zapewniają spójność wsparcia udzielanego na podstawie niniejszego rozporządzenia z innym wsparciem udzielanym przez Unię, państwa członkowskie i europejskie instytucje finansowe.

3. Unia i państwa członkowskie koordynują swoje odpowiednie programy wsparcia w celu zwiększenia skuteczności i efektywności w udzielaniu wsparcia oraz w zakresie dialogu politycznego, a także w celu zapobiegania dublowaniu finansowania, zgodnie z zasadami ustalonymi w odniesieniu do wzmacniania koordynacji operacyjnej w dziedzinie wsparcia zewnętrznego oraz w odniesieniu do harmonizacji polityk

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

i procedur. Koordynacja obejmuje regularne konsultacje i częstą wymianę stosownych informacji na poszczególnych etapach cyklu udzielania wsparcia, zwłaszcza w terenie. Wspólne programowanie stosuje się zawsze, gdy jest to możliwe i właściwe. Gdy nie ma takiej możliwości, rozważa się możliwość zastosowania innych uzgodnień, takich jak współpraca w drodze delegowania i umowy o przeniesieniu, aby zapewnić jak najwyższy stopień koordynacji.

Komisja przedstawia sprawozdania dotyczące wspólnego programowania prowadzonego z państwami członkowskimi w ramach sprawozdania, o którym mowa w art 17 rozporządzenia (UE) nr 236/2014, a także — jeżeli nie zrealizowano w pełni wspólnego programowania — umieszcza w nich zalecenia.

4. Unia podejmuje w porozumieniu z państwami członkowskimi działania — w tym konsultacje na wczesnym etapie procesu programowania — konieczne do zapewnienia kompletności, prawidłowej koordynacji i współpracy z wielostronnymi i regionalnymi organizacjami i podmiotami, w tym z europejskimi instytucjami finansowymi, międzynarodowymi instytucjami finansowymi, agencjami Organizacji Narodów Zjednoczonych, funduszami i programami, fundacjami prywatnymi i politycznymi oraz z darczyńcami spoza Unii.

5. Dokumenty, o których mowa w art. 7 ust. 2 i 3, odnoszą się — w możliwym zakresie — także do działań innych unijnych darczyńców.

TYTUŁ II

PROGRAMOWANIE INDYKATYWNE I PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW FINANSOWYCH

Artykuł 6

Rodzaje programów

1. Unijne wsparcie udzielane na podstawie niniejszego rozporządzenia programuje się, sporządzając:

- a) programy dwustronne obejmujące unijne wsparcie dla jednego kraju partnerskiego;
- b) programy wielonarodowe dotyczące wyzwań wspólnych dla wszystkich lub kilku krajów partnerskich, w oparciu o priorytety Partnerstwa Wschodniego i południowego wymiaru EPS oraz z uwzględnieniem prac prowadzonych w kontekście Unii dla Śródziemnomorza, a także współpracy regionalnej i subregionalnej, przede wszystkim między co najmniej dwoma krajami partnerskimi, również w ramach wymiaru północnego i synergii czarnomorskiej. Może to obejmować Federację Rosyjską zgodnie z art. 1 ust. 3;
- c) programy współpracy transgranicznej dotyczące współpracy między co najmniej jednym państwem członkowskim, z jednej strony, a co najmniej jednym krajem partnerskim lub z Federacją Rosyjską („inne kraje uczestniczące we współpracy transgranicznej”), z drugiej strony, realizowanej przy ich wspólnej części zewnętrznej granicy Unii.

2. Priorytety unijnego wsparcia udzielanego na podstawie niniejszego rozporządzenia przedstawiono w załączniku II.

3. Unijne wsparcie udzielane na podstawie niniejszego rozporządzenia wdraża się zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 236/2014 oraz, w odniesieniu do programów, o których mowa w art. 6 ust. 1 lit. c) niniejszego rozporządzenia, również zgodnie z przepisami wykonawczymi określającymi przepisy szczegółowe dotyczące wdrożenia współpracy transgranicznej, o których mowa w art. 12 niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 7

Programowanie i indykatywny przydział środków finansowych dla krajowych i wielonarodowych programów indykatywnych

1. Indykatywne przydziały środków finansowych dla programów krajowych ustala się na podstawie kryteriów określonych w art. 4 ust. 1.

2. W odniesieniu do krajów, w przypadku których istnieją dokumenty określone w art. 3 ust. 2 niniejszego rozporządzenia, przyjmuje się wszechstronne wieloletnie jednolite ramy wsparcia zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 16 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 236/2014. W tych ramach:

- a) dokonuje się przeglądu postępów poczynionych w zakresie ram polityki i realizacji uprzednio uzgodnionych celów, a także odnotowuje się aktualny stan stosunków między Unią a danym krajem partnerskim, w tym poziom ambicji w zakresie partnerstwa danego kraju z Unią;
- b) określa się cele i priorytety unijnego wsparcia, wybrane głównie spośród tych zawartych w dokumentach, o których mowa w art. 3 ust. 2 niniejszego rozporządzenia, oraz w strategiach lub planach krajów partnerskich, jeżeli te strategie i plany są zgodne z ogólnymi ramami polityki, i w przypadku których w regularnej ocenie dokonywanej przez Unię wykazano potrzebę udzielenia wsparcia;
- c) wskazuje się spodziewane wyniki; oraz
- d) określa się indykatywny poziom finansowania w rozbiciu na priorytety.

Indykatywne przydziały środków finansowych dla poszczególnych jednolitych ram wsparcia zostają przedstawione w formie przedziału o rozpiętości nieprzekraczającej 20 % tych przydziałów.

Czas obowiązywania jednolitych ram wsparcia zasadniczo odpowiada czasowi obowiązywania stosownego dokumentu, o którym mowa w art. 3 ust. 2 niniejszego rozporządzenia.

3. W odniesieniu do krajów, w przypadku których nie istnieją dokumenty określone w art. 3 ust. 2 niniejszego rozporządzenia, przyjmuje się wszechstronny dokument programowy obejmujący strategię oraz wieloletni program indykatywny; odbywa się to zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 16 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 236/2014. W dokumencie tym:

- a) określa się strategię reagowania Unii, opierając się przy tym na analizie sytuacji danego kraju, jego stosunków z Unią oraz na strategiach lub planach krajów partnerskich, jeżeli te strategie lub plany są zgodne z ogólnymi ramami polityki;

b) określa się cele i priorytety unijnego wsparcia;

c) wskazuje się spodziewane wyniki; oraz

d) określa się indykatywny poziom finansowania w rozbiciu na priorytety.

Towarzyszące indykatywne przydziały środków finansowych zostają przedstawione w formie przedziału o rozpiętości nieprzekraczającej 20 % tych przydziałów. Czas obowiązywania tego dokumentu programowego obejmuje odpowiedni okres wieloletni.

4. W odniesieniu do programów wielonarodowych przyjmuje się wszechstronny dokument programowy, obejmujący strategię oraz wieloletni program indykatywny; odbywa się to zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 16 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 236/2014. W dokumencie tym:

a) określa się cele i priorytety unijnego wsparcia na rzecz danego regionu lub subregionu, odzwierciedlając w stosownych przypadkach priorytety ustalone w ramach Partnerstwa Wschodniego lub Unii dla Śródziemnomorza;

b) wskazuje się spodziewane wyniki; oraz

c) określa się indykatywny poziom finansowania w rozbiciu na priorytety.

Indykatywne przydziały środków finansowych dla programów wielonarodowych ustala się na podstawie przejrzystych i obiektywnych kryteriów.

Czas obowiązywania dokumentu programowego obejmuje odpowiedni okres wieloletni.

5. Dokumenty wchodzące w zakres jednolitych ram wsparcia poddaje się w razie potrzeby przeglądowi, w tym w świetle stosownych sprawozdań okresowych Unii oraz z uwzględnieniem prac wspólnych organów ustanowionych na mocy umów z krajami partnerskimi; można je również zmieniać zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 16 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 236/2014. Dokumenty programowe, o których mowa w ust. 3 i 4 niniejszego artykułu, poddaje się przeglądowi śródkresowemu lub wówczas, gdy zachodzi taka potrzeba, i można je zmieniać zgodnie z tą samą procedurą.

6. Aby ułatwić wdrożenie podejścia motywacyjnego, o którym mowa w art. 4 ust. 2, kwota wynosząca w przybliżeniu 10 % puli środków finansowych określonej w art. 17 ust. 1 zostaje przydzielone na tzw. programy parasolowe obejmujące wiele krajów; kwota ta będzie stanowić uzupełnienie krajowych przydziałów środków finansowych, o których mowa w art. 7 ust. 2 i 3. W stosownych decyzjach Komisji ustanawiających te programy parasolowe zostają określone kraje, które mogą otrzymać przydziały środków, przy czym faktyczne przydziały tych środków zostaną określone na podstawie postępów w budowaniu głębszej i trwałej demokracji oraz w realizacji uzgodnionych celów reform przyczyniających się budowania głębszej i trwałej demokracji.

7. Kiedy zachodzi potrzeba skuteczniejszego wdrożenia środków z obopólną korzyścią dla Unii i krajów partnerskich w takich obszarach, jak współpraca ponadnarodowa i wzajemne połączenia, środki finansowe przyznawane na podstawie niniejszego rozporządzenia można połączyć ze środkami objętymi innymi odpowiednimi rozporządzeniami unijnymi. W takim przypadku Komisja podejmuje decyzję o wyborze konkretnego zbioru przepisów, który ma zastosowanie do wdrażania.

8. Państwa członkowskie biorą udział w procesie programowania zgodnie z art. 16 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 236/2014. Te państwa członkowskie i inni darczyńcy, którzy zobowiązali się zaprogramować swoje wsparcie wspólnie z Unią, są szczególnie ściśle zaangażowani w ten proces. W stosownych przypadkach dokumenty programowe mogą obejmować również ich wkład.

9. W przypadku gdy państwa członkowskie i inni darczyńcy zobowiązali się wspólnie zaprogramować swoje wsparcie, jednolite ramy wsparcia oraz dokumenty programowe, o których mowa w ust. 3 i 4, można zastąpić wspólnym wieloletnim dokumentem programowym, pod warunkiem że spełnia on wymogi określone w tych ustępach.

10. W przypadku kryzysów lub zagrożeń dla demokracji, praworządności lub praw człowieka i podstawowych wolności, lub w razie wystąpienia klęsk żywiołowych lub katastrof spowodowanych przez człowieka, można dokonać przeglądu *ad hoc* dokumentów programowych. Taki doraźny przegląd zapewnia zachowanie spójności między unijnymi politykami, unijnym wsparciem udzielonym na podstawie niniejszego rozporządzenia a wsparciem z innych unijnych instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych. Doraźny przegląd może skutkować przyjęciem zmienionych dokumentów programowych. W takiej sytuacji Komisja przekazuje zmienione dokumenty programowe do wiadomości Parlamentu Europejskiego i Rady w terminie jednego miesiąca od ich przyjęcia.

11. Przy programowaniu lub dokonywaniu przeglądu programów, gdy ma to miejsce po opublikowaniu sprawozdania z przeglądu śródkresowego, o którym mowa w art. 17 rozporządzenia (UE) nr 236/2014, uwzględnia się rezultaty, ustalenia i wnioski z tego sprawozdania.

b) w przypadku granic morskich, jednostki terytorialne odpowiadające poziomowi NUTS 3 lub równoważne, położone wzdłuż granic morskich między państwami członkowskimi a innymi krajami uczestniczącymi we współpracy transgranicznej, oddalone od siebie najwyżej o 150 km, bez uszczerbku dla ewentualnych korekt koniecznych w celu zapewnienia spójności i ciągłości działań w ramach współpracy;

c) w przypadku wybrzeża basenu morskiego, przybrzeżne jednostki terytorialne odpowiadające poziomowi NUTS 2 lub równoważne, położone wzdłuż wybrzeża basenu morskiego wspólnego dla państw członkowskich i innych krajów uczestniczących we współpracy transgranicznej.

2. W celu zapewnienia kontynuacji istniejących systemów współpracy i w innych uzasadnionych przypadkach oraz z myślą o przyczynieniu się do osiągnięcia celów programu można zezwolić na udział we współpracy transgranicznej jednostek terytorialnych przylegających do jednostek, o których mowa w ust. 1. Warunki, na których przylegające jednostki terytorialne mogą uczestniczyć we współpracy, zostają określone we wspólnych programach operacyjnych.

3. W należycie uzasadnionych przypadkach dopuszcza się udział ważnych ośrodków społecznych, gospodarczych lub kulturalnych w państwach członkowskich lub w innych krajach uczestniczących we współpracy transgranicznej, które nie przylegają do kwalifikowalnych jednostek terytorialnych, pod warunkiem że ich udział przyczynia się do realizacji celów ustanowionych w dokumencie programowym. Warunki, na których takie ośrodki mogą uczestniczyć we współpracy, zostają określone we wspólnych programach operacyjnych.

4. W przypadku gdy programy ustanowione są na mocy ust. 1 lit. b), Komisja może, w porozumieniu z uczestnikami, zaproponować rozszerzenie kwalifikowalności geograficznej na całą jednostkę terytorialną odpowiadającą poziomowi NUTS 2, na której obszarze znajduje się jednostka terytorialna odpowiadająca poziomowi NUTS 3.

5. Współpraca transgraniczna musi być spójna z celami aktualnych i przyszłych strategii makroregionalnych.

TYTUŁ III

WSPÓŁPRACA TRANSGRANICZNA

Artykuł 8

Zakres geograficzny

1. Programy współpracy transgranicznej, o których mowa w art. 6 ust. 1 lit. c), mogą obejmować:

a) w przypadku granic lądowych, jednostki terytorialne odpowiadające poziomowi 3 wspólnej klasyfikacji jednostek terytorialnych do celów statystycznych (NUTS) lub równoważne, położone wzdłuż granic lądowych między państwami członkowskimi a innymi krajami uczestniczącymi we współpracy transgranicznej, bez uszczerbku dla ewentualnych korekt koniecznych w celu zapewnienia spójności i ciągłości działań w ramach współpracy i zgodnie z art. 9 ust. 4;

Artykuł 9

Programowanie i przydział środków finansowych na współpracę transgraniczną

1. Dokument programowy sporządza się, aby określić:

a) strategiczne cele, na których realizację jest ukierunkowana współpraca transgraniczna oraz priorytety i spodziewane wyniki takiej współpracy;

b) wykaz wspólnych programów operacyjnych, które mają zostać sporządzone;

- c) indykatywny podział zasobów między programami obejmującymi granice lądowe i morskie, o których mowa w art. 8 ust. 1 lit. a) i b), i programami obejmującymi wybrzeże basenu morskiego, o których mowa w art. 8 ust. 1 lit. c);
- d) indykatywne wieloletnie przydziały środków finansowych na każdy wspólny program operacyjny;
- e) jednostki terytorialne kwalifikujące się do udziału w każdym wspólnym programie operacyjnym oraz jednostki terytorialne i ośrodki wskazane w art. 8 ust. 2, 3 i 4;
- f) indykatywny przydział środków finansowych na wsparcie, odpowiednio, horyzontalnych działań na rzecz budowania zdolności, tworzenia sieci kontaktów i wymiany doświadczeń między programami;
- g) wkłady w programy ponadnarodowe utworzone na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013⁽¹⁾, w których to programach uczestniczą kraje partnerskie lub Federacja Rosyjska.

Dokument programowy obejmuje okres siedmiu lat i jest przyjmowany przez Komisję zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 16 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 236/2014. Poddaje się go przeglądowi śródkresowemu lub wówczas, gdy zachodzi taka potrzeba, i można go zmieniać zgodnie z tą samą procedurą.

2. Wspólne programy operacyjne współfinansuje się z EFRR. Ogólną kwotę wkładu z EFRR określa się na podstawie art. 4 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 1299/2013. Wykorzystanie tego wkładu podlega przepisom niniejszego rozporządzenia.

3. Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II), ustanowiony w rozporządzeniu (UE) nr 236/2014, może być wykorzystany do współfinansowania wspólnych programów operacyjnych, w których uczestniczą beneficjenci wymienieni w załączniku I do tego rozporządzenia. Wykorzystanie tego współfinansowania podlega przepisom niniejszego rozporządzenia.

4. Indykatywne przydziały środków finansowych na wspólne programy operacyjne określa się na podstawie obiektywnych kryteriów, w szczególności liczby mieszkańców kwalifikujących się jednostek terytorialnych określonych w art. 8 ust. 1 lit. a), b) i c). Przy określaniu indykatywnych przydziałów środków finansowych można dokonać korekt w celu odzwierciedlenia konieczności zapewnienia równowagi między wkładami z EFRR a wkładami zapewnionymi na podstawie niniejszego rozporządzenia oraz innych czynników mających wpływ na intensywność współpracy, takich jak szczególne cechy charakterystyczne obszarów przygranicznych i zdolność tych obszarów do zarządzania unijnym wsparciem i jego absorpcji.

Artykuł 10

Wspólne programy operacyjne

1. Współpracę transgraniczną wdraża się przy pomocy wieloletnich wspólnych programów operacyjnych obejmujących współpracę dotyczącą jednej granicy lub grupy granic i działania wieloletnie służące realizacji spójnego zestawu priorytetów,

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 259).

które to działania mogą zostać wdrożone przy unijnym wsparciu. Podstawę wspólnych programów operacyjnych stanowią dokumenty programowe, o których mowa w art. 9 ust. 1. Zawierają one skrócony opis systemów zarządzania i kontroli obejmujących elementy, o których mowa w art. 11 ust. 2 i art. 12 ust. 2.

2. Wspólne programy operacyjne dla granic lądowych i morskich opracowywane są na odpowiednim poziomie terytorialnym dla każdej granicy i obejmują kwalifikujące się jednostki terytorialne należące do co najmniej jednego państwa członkowskiego i co najmniej jednego innego kraju uczestniczącego we współpracy transgranicznej.

3. Wspólne programy operacyjne dla wybrzeży basenów morskich mają charakter wielostronny, są opracowywane na odpowiednim poziomie terytorialnym i obejmują kwalifikujące się jednostki terytorialne położone wzdłuż wybrzeża wspólnego basenu morskiego należącego do kilku krajów uczestniczących, w tym co najmniej jednego państwa członkowskiego i jednego innego kraju uczestniczącego we współpracy transgranicznej. Mogą one obejmować dwustronne działania służące wspieraniu współpracy między państwem członkowskim a innym krajem uczestniczącym we współpracy transgranicznej.

4. W ciągu roku od zatwierdzenia dokumentu programowego, o którym mowa w art. 9 ust. 1, oraz po przyjęciu przepisów wykonawczych określających przepisy szczegółowe dotyczące wdrożenia współpracy transgranicznej kraje uczestniczące wspólnie przedkładają Komisji propozycje dotyczące wspólnych programów operacyjnych. Komisja przyjmuje w terminie określonym w przepisach wykonawczych każdy wspólny program operacyjny po przeprowadzeniu oceny jego zgodności z niniejszym rozporządzeniem, z dokumentem programowym oraz z przepisami wykonawczymi. W terminie jednego miesiąca od przyjęcia wspólnych programów operacyjnych Komisja przedstawia je do wiadomości Parlamentowi Europejskiemu i państwom członkowskim.

5. Obszary w krajach innych niż państwa członkowskie lub inne kraje uczestniczące we współpracy transgranicznej, które to obszary przylegają do kwalifikujących się regionów określonych w art. 8 ust. 1 lit. a) i b) lub które są położone wzdłuż wybrzeża wspólnego basenu morskiego, gdzie realizowany jest wspólny program operacyjny, mogą być objęte wspólnym programem operacyjnym i korzystać z unijnego wsparcia udzielanego na podstawie niniejszego rozporządzenia na warunkach określonych w dokumencie programowym, o którym mowa w art. 9 ust. 1.

6. Komisja i kraje uczestniczące podejmują właściwe środki w celu zapewnienia, by programy współpracy transgranicznej, w szczególności dotyczące wybrzeża basenu morskiego, ustanowione na mocy niniejszego rozporządzenia i programy współpracy ponadnarodowej ustanowione na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1299/2013 mające częściowo pokrywający się zasięg geograficzny, w pełni się uzupełniały i wzajemnie się umacniały.

7. Wspólne programy operacyjne mogą zostać poddane przeglądowi z inicjatywy krajów uczestniczących lub Komisji z takich powodów, jak:

- a) zmiany priorytetów współpracy lub zmiany o charakterze społeczno-gospodarczym;
- b) skutki wdrażania danych środków i wyniki uzyskane w następstwie monitorowania i oceny;
- c) konieczność dostosowania kwot dostępnych środków finansowych i realokacji zasobów.

8. Do końca roku kalendarzowego następującego po roku przyjęcia wspólnych programów operacyjnych Komisja zawiera z innymi krajami uczestniczącymi we współpracy transgranicznej umowę finansową. Umowa finansowa zawiera przepisy niezbędne do realizacji wspólnego programu operacyjnego i może być podpisana przez inne kraje uczestniczące i instytucję zarządzającą, o której mowa w art. 12 ust. 2 lit. c), lub kraj, w którym znajduje się instytucja zarządzająca.

W razie konieczności, kraje uczestniczące i instytucja zarządzająca zawierają umowę, np. w formie protokołu ustaleń, w celu określenia konkretnych obowiązków o charakterze finansowym oraz warunków realizacji programu dla poszczególnych krajów, w tym ich zadań i obowiązków w zakresie zarządzania i administracji.

9. Wspólny program operacyjny obejmujący więcej niż jeden inny kraj uczestniczący we współpracy transgranicznej ustanawia się, jeżeli co najmniej jeden inny kraj uczestniczący we współpracy transgranicznej podpisze umowę finansową. Inne kraje uczestniczące we współpracy transgranicznej objęte ustanowionym programem mogą do niego przystąpić w dowolnej chwili, podpisując umowę finansową.

10. Jeżeli kraj uczestniczący zobowiązuje się do współfinansowania wspólnego programu operacyjnego, w programie tym precyzuje się ustalenia i niezbędne zabezpieczenia dotyczące kontroli, zapewnienia, wykorzystania i monitorowania współfinansowania. Związaną z danym programem umowę finansową podpisują wszystkie kraje uczestniczące i instytucja zarządzająca wspólnym programem operacyjnym lub kraj, w którym znajduje się instytucja zarządzająca.

11. We wspólnych programach operacyjnych można również uwzględnić wkład finansowy z instrumentów finansowych, przy pomocy których można łączyć dotacje, lub na rzecz tych instrumentów, z zastrzeżeniem przepisów dotyczących tych instrumentów, pod warunkiem że przyczynia się to do zrealizowania priorytetów tych programów.

12. Stosując zasadę partnerstwa, kraje uczestniczące i ich władze lokalne, w stosownych przypadkach, wspólnie wybierają działania do unijnego wsparcia, które są zgodne z priorytetami i środkami wspólnego programu operacyjnego.

13. W szczególnych i należyście uzasadnionych przypadkach, gdy:

- a) wspólnego programu operacyjnego nie można przedłożyć z uwagi na problemy pojawiające się w stosunkach między krajami uczestniczącymi lub między Unią a innym krajem uczestniczącym we współpracy transgranicznej;
- b) wspólnego programu operacyjnego nie można zrealizować z uwagi na problemy pojawiające się w stosunkach między krajami uczestniczącymi;
- c) do dnia 30 czerwca 2017 r. kraje uczestniczące nie przedłożyły Komisji wspólnego programu operacyjnego; lub
- d) żaden z innych krajów uczestniczących we współpracy transgranicznej zaangażowanych w dany program nie podpisał stosownej umowy finansowej do końca roku następującego po przyjęciu programu,

Komisja, po konsultacjach z zainteresowanymi państwami członkowskimi, podejmuje niezbędne działania, by umożliwić zainteresowanym państwom członkowskim wykorzystanie środków z EFRR przeznaczonych na realizację wspólnego programu operacyjnego, zgodnie z art. 4 ust. 7 i 8 rozporządzenia (UE) nr 1299/2013.

14. Zobowiązania budżetowe na działania lub programy w ramach współpracy transgranicznej, trwające dłużej niż jeden rok budżetowy, można rozłożyć na kilka lat w ratach rocznych.

Artykuł 11

Zarządzanie wspólnymi programami operacyjnymi

1. Wspólne programy operacyjne realizuje się zwykle metodą zarządzania dzielonego z państwami członkowskimi. Kraje uczestniczące mogą jednak zaproponować realizację w trybie zarządzania pośredniego, przez podmiot wymieniony w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 966/2012 i zgodnie z przepisami wykonawczymi, o których mowa w art. 12 ust. 2 niniejszego rozporządzenia.

2. Na podstawie dostępnych informacji Komisja upewnia się, czy państwo członkowskie, w przypadku zarządzania dzielonego, albo inny kraj uczestniczący we współpracy transgranicznej lub organizacja międzynarodowa, w przypadku zarządzania pośredniego, utworzyły i stosują systemy zarządzania i kontroli, zgodne z przepisami rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012, niniejszego rozporządzenia i z jego przepisami wykonawczymi, o których mowa w art. 12 ust. 2 niniejszego rozporządzenia.

Dane państwa członkowskie, inne kraje uczestniczące we współpracy transgranicznej i organizacje międzynarodowe zapewniają skuteczne funkcjonowanie swoich systemów zarządzania i kontroli, legalność i prawidłowość podstawowych transakcji oraz przestrzeganie zasady należytego zarządzania finansami. Odpowiadają one za zarządzanie programami i ich kontrolę.

Komisja może zobowiązać dane państwo członkowskie, inny kraj uczestniczący we współpracy transgranicznej lub organizację międzynarodową do zbadania przedłożonej Komisji skargi dotyczącej wyboru lub realizacji działań wspieranych na podstawie niniejszego tytułu lub funkcjonowania systemów zarządzania i kontroli.

3. W celu umożliwienia należytego przygotowywania wspólnych programów operacyjnych do realizacji, wydatki poniesione po przedłożeniu Komisji wspólnych programów operacyjnych są kwalifikowalne od dnia 1 stycznia 2014 r.

4. W przypadku ograniczenia kwalifikowalności zgodnie z art. 8 ust. 7 rozporządzenia (UE) nr 236/2014, podmiot, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, który może ogłaszać zaproszenia do składania wniosków i ofert, jest uprawniony do uznania za kwalifikowalnych oferentów, wnioskodawców i kandydatów z krajów niekwalifikujących się, lub do przyjęcia za kwalifikowalne towary o niekwalifikującym się pochodzeniu, zgodnie z art. 8 ust. 2 i art. 9 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 236/2014.

Artykuł 12

Przepisy wykonawcze dotyczące współpracy transgranicznej

1. Przepisy wykonawcze określające przepisy szczegółowe dotyczące wdrożenia przepisów niniejszego tytułu przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 16 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 236/2014.

2. Kwestie objęte przepisami wykonawczymi obejmują przepisy szczegółowe dotyczące między innymi:

- a) stawki i metod współfinansowania;
- b) treści, przygotowania, zmiany i zamknięcia wspólnych programów operacyjnych;
- c) roli i funkcji struktur programu, np. wspólnego komitetu monitorującego, instytucji zarządzającej i jej wspólnego sekretariatu technicznego, w tym ich pozycji, skutecznej identyfikacji, rozliczalności i odpowiedzialności, opisu systemów zarządzania i kontroli oraz warunków technicznego i finansowego zarządzania unijnym wsparciem, włącznie z kwalifikowalnością wydatków;
- d) procedur odzyskiwania środków we wszystkich krajach uczestniczących;
- e) monitorowania i oceny;
- f) działalności promocyjnej i informacyjnej;
- g) zarządzania dzielonego i pośredniego, o którym mowa w art. 6 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 236/2014.

TYTUŁ IV

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 13

Przekazanie uprawnień

Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych zgodnie z art. 14 w celu zmiany załącznika II. W szczególności, po opublikowaniu sprawozdania z przeglądu śródkresowego i w oparciu o zalecenia zawarte w tym sprawozdaniu, Komisja przyjmie — do dnia 31 marca 2018 r. — akt delegowany zmieniający załącznik II.

Artykuł 14

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.

2. Uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 13, powierza się Komisji na okres do dnia 31 grudnia 2020 r.

3. Przekazanie uprawnień, o których mowa w art. 13, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna od następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.

4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

5. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 13 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 15

Komitet

Komisję wspomaga Komitet ds. Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Artykuł 16

Uczestnictwo państwa trzeciego nieobjętego przepisami art. 1

1. W należycie uzasadnionych przypadkach i w celu zapewnienia spójności oraz skuteczności unijnego finansowania lub usprawnienia współpracy regionalnej lub ponadregionalnej Komisja może postanowić — indywidualnie w każdym przypadku — o rozszerzeniu zakresu kwalifikowalności poszczególnych działań zgodnie z art. 2 rozporządzenia (UE) nr 236/2014 na kraje, terytoria i obszary, które w inny sposób nie kwalifikowałyby się do otrzymania finansowania.

Niezależnie od art. 8 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 236/2014, w procedurach realizacji takich działań mogą uczestniczyć osoby fizyczne i prawne z danych krajów, terytoriów i obszarów.

2. Dokumenty programowe, o których mowa w art. 7, mogą zawierać zapis przewidujący możliwość, o której mowa w ust. 1 niniejszego artykułu.

Artykuł 17

Pula środków finansowych

1. Pulę środków finansowych na wykonanie niniejszego rozporządzenia w latach 2014–2020 ustala się w wysokości 15 432 634 000 EUR w cenach bieżących. Na programy współpracy transgranicznej, o których mowa w art. 6 ust. 1 lit. c), przeznaczają się najwyżej 5 % środków z tej puli.

2. Roczne środki zatwierdzają Parlament Europejski i Rada w granicach przewidzianych w wieloletnich ramach finansowych.

3. Zgodnie z art. 18 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1288/2013⁽¹⁾, orientacyjna kwota w wysokości 1 680 000 000 EUR z różnych instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych, a mianowicie z Instrumentu Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju ustanowionego na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 233/2014⁽²⁾, ENI, Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) ustanowionego na mocy rozporządzenia (UE) nr 231/2014 i Instrumentu Partnerstwa ustanowionego na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 234/2014⁽³⁾, zostaje przydzielona na działania związane

z mobilnością edukacyjną do lub z państw partnerskich w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 1288/2013 oraz na współpracę i dialog polityczny z organami, instytucjami i organizacjami z tych państw. Wykorzystanie tych środków podlega przepisom rozporządzenia (UE) nr 1288/2013.

Środki zostają udostępnione w ramach dwóch wieloletnich przydziałów obejmujących, odpowiednio, pierwsze cztery lata i pozostałe trzy lata. Przydział tych środków zostaje odzwierciedlony w wieloletnim indykatywnym programowaniu przewidzianym w niniejszym rozporządzeniu, zgodnie z ustalonymi potrzebami i priorytetami danych krajów. Przydziały te mogą zostać zmienione w przypadku istotnych nieprzewidzianych okoliczności lub poważnych zmian politycznych, zgodnie z priorytetami działań zewnętrznych Unii.

Artykuł 18

Europejska Służba Działań Zewnętrznych

Niniejsze rozporządzenie stosuje się zgodnie z decyzją 2010/427/UE.

Artykuł 19

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu dnia 11 marca 2014 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

M. SCHULZ

Przewodniczący

W imieniu Rady

D. KOURKOULAS

Przewodniczący

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1288/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające „Erasmus+”: unijny program na rzecz kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu oraz uchylające decyzje nr 1719/2006/WE, 1720/2006/WE i 1298/2008/WE (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 50).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 233/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju na lata 2014–2020 (Zob. s. 44 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 234/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Partnerstwa na rzecz Współpracy z Państwami Trzecimi (Zob. s. 77 niniejszego Dziennika Urzędowego).

ZAŁĄCZNIK I

Kraje partnerskie, o których mowa w art. 1:

Algieria
Armenia
Azerbejdżan
Białoruś
Egipt
Gruzja
Izrael
Jordania
Liban
Libia
Republika Mołdawii
Maroko
Okupowane terytoria palestyńskie
Syria
Tunezja
Ukraina

ZAŁĄCZNIK II

Priorytety unijnego wsparcia udzielanego na podstawie niniejszego rozporządzenia

W celu wsparcia realizacji szczegółowych celów przewidzianych w art. 2, a także przy uwzględnieniu wspólnie uzgodnionych dokumentów określonych w art. 3 ust. 2, finansowanie unijne może odnosić się do priorytetów określonych w pkt 1, 2 i 3 niniejszego załącznika.

Niektóre z tych priorytetów mogą być istotne dla więcej niż jednego rodzaju programu. Ewentualne zmiany w tym indykatywnym wykazie priorytetów wprowadza się z poszanowaniem zasady współodpowiedzialności.

Kwestie przekrojowe, w tym głęboka i trwała demokracja, prawa człowieka, równouprawnienie płci, walka z korupcją, a także zagadnienia związane ze środowiskiem, zostają uwzględnione w ramach tych priorytetów.

1. Unijne wsparcie na szczeblu dwustronnym dotyczy — w stosownych przypadkach — m.in. następujących priorytetów:

- praw człowieka, dobrych rządów i praworządności, w tym reformy wymiaru sprawiedliwości, administracji publicznej i sektora bezpieczeństwa;
- współpracy instytucjonalnej i rozwoju zdolności, w tym w zakresie wykonania umów lub porozumień Unii;
- wspierania podmiotów społeczeństwa obywatelskiego i ich roli w procesach reform i przemianach demokratycznych;
- trwałego rozwoju gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, także na szczeblu regionalnym i lokalnym, a także spójności terytorialnej;
- rozwoju sektorów społecznych, zwłaszcza w odniesieniu do młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem społecznej sprawiedliwości i spójności oraz zatrudnienia;
- handlu i rozwoju sektora prywatnego, w tym wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw, zatrudnienia oraz tworzenia pogłębionych i kompleksowych stref wolnego handlu;
- rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich, w tym bezpieczeństwa żywnościowego;
- zrównoważonej gospodarki zasobami naturalnymi;
- sektora energii, ze szczególnym uwzględnieniem efektywności energetycznej i energii odnawialnej;
- transportu i infrastruktury;
- kształcenia i rozwoju umiejętności, w tym kształcenia i szkolenia zawodowego;
- mobilności i zarządzania migracją, w tym ochrony migrantów;
- budowania zaufania i innych środków przyczyniających się do zapobiegania konfliktom i ich rozwiązywania, w tym wsparcia dla społeczeństw dotkniętych konfliktem oraz odbudowy po konflikcie.

Priorytety określone w niniejszym punkcie mogą przyczyniać się do osiągnięcia więcej niż jednego celu niniejszego rozporządzenia.

2. Unijne wsparcie na szczeblu wielonarodowym dotyczy — w stosownych przypadkach — m.in. następujących priorytetów:

- praw człowieka, dobrych rządów i praworządności;
- współpracy instytucjonalnej i rozwoju zdolności;
- współpracy regionalnej, zwłaszcza w ramach Partnerstwa Wschodniego, Unii dla Śródziemnomorza i partnerstwa na rzecz demokracji i wspólnego dobrobytu;
- szkolnictwa wyższego i rozwoju zdolności, mobilności studentów i nauczycieli akademickich, młodzieży i kultury;
- trwałego rozwoju gospodarczego, handlu i rozwoju sektora prywatnego oraz wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw;
- sektora energii, w tym sieci energetycznych;
- transportu i wzajemnych połączeń infrastruktury;
- zrównoważonej gospodarki zasobami naturalnymi, w tym wodą, zielonego wzrostu oraz łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej;
- wspierania społeczeństwa obywatelskiego;
- mobilności i zarządzania migracją;
- budowania zaufania i innych działań przyczyniających się do zapobiegania konfliktom i ich rozwiązywania.

Priorytety określone w niniejszym punkcie mogą przyczyniać się do osiągnięcia więcej niż jednego celu niniejszego rozporządzenia.

3. Unijne wsparcie w ramach programów współpracy transgranicznej dotyczy — w stosownych przypadkach — następujących priorytetów:

- rozwoju gospodarczego i społecznego;
- środowiska, zdrowia publicznego i bezpieczeństwa;
- mobilności osób, towarów i kapitału.

Priorytety określone w niniejszym punkcie odzwierciedlają wspólne wyzwania. Na ich podstawie są określane — wraz z krajami uczestniczącymi we współpracy transgranicznej — priorytety szczegółowe. Organizacje społeczeństwa obywatelskiego będą uczestniczyć w opracowywaniu programów; będą także, obok władz lokalnych i regionalnych, głównymi beneficjentami tych programów.

Przydziały środków finansowych według rodzaju programu

Programy dwustronne: do 80 %

Programy wielonarodowe: do 35 %

Programy współpracy transgranicznej: do 5 %

Deklaracja Komisji Europejskiej w sprawie strategicznego dialogu z Parlamentem Europejskim ⁽¹⁾

Na podstawie art. 14 TUE Komisja Europejska będzie prowadzić strategiczny dialog z Parlamentem Europejskim przed okresem programowania w ramach rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 232/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającego Europejski Instrument Sąsiedztwa oraz w stosownych przypadkach po wstępnych konsultacjach z odpowiednimi beneficjentami. Komisja Europejska przedstawi Parlamentowi Europejskiemu odpowiednie dostępne dokumenty dotyczące programowania, zawierające przewidywane orientacyjne przydziały środków na państwo/region oraz — w odniesieniu do państwa/regionu — priorytety, możliwe wyniki, przewidywane orientacyjne przydziały środków na priorytet w przypadku programów geograficznych oraz wybór rodzajów wsparcia (*). Komisja Europejska przedstawi Parlamentowi Europejskiemu odpowiednie dostępne dokumenty dotyczące programowania, zawierające priorytety tematyczne, możliwe wyniki, wybór rodzajów wsparcia (*) oraz przydziały środków finansowych na priorytety przewidziane w programach tematycznych. Komisja Europejska uwzględni stanowisko zajęte przez Parlament Europejski w tej sprawie.

Komisja Europejska będzie prowadzić strategiczny dialog z Parlamentem Europejskim podczas przygotowań do przeglądu śródkresowego oraz przed wszelkimi zasadniczymi zmianami dokumentów programowych w okresie obowiązywania rozporządzenia.

Komisja Europejska wyjaśni, na wezwanie Parlamentu Europejskiego, w których miejscach uwagi Parlamentu Europejskiego zostały uwzględnione w dokumentach programowych oraz wszelkich innych działaniach następczych podjętych w wyniku strategicznego dialogu.

⁽¹⁾ Komisja Europejska będzie reprezentowana przez właściwego komisarza.

(*) W stosownych przypadkach.

Deklaracja Komisji Europejskiej w sprawie stosowania aktów wykonawczych ustanawiających przepisy w celu wykonania niektórych przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 232/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającego Europejski Instrument Sąsiedztwa i rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającego Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II)

Komisja Europejska uznaje, że przepisy w celu wdrażania programów współpracy transgranicznej określonych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 236/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającym wspólne zasady i procedury wdrażania instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych UE i innych specjalnych, bardziej szczegółowych przepisów wykonawczych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady nr 232/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającym Europejski Instrument Sąsiedztwa i w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającym Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) mają na celu uzupełnienie aktu podstawowego i powinny być w związku z tym aktami delegowanymi przyjmowanymi na podstawie art. 290 TFUE. Komisja Europejska nie wniesie sprzeciwu wobec przyjęcia tekstu uzgodnionego przez współprawodawców. Komisja Europejska przypomina jednak, że kwestia rozgraniczenia między art. 290 a 291 TFUE jest obecnie rozpatrywana przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie dotyczącej produktów biobójczych.

Oświadczenie Parlamentu Europejskiego w sprawie zawieszenia pomocy przyznawanej na mocy instrumentów finansowych

Parlament Europejski zauważa, że rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 233/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju na lata 2014–2020, rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 232/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Europejski Instrument Sąsiedztwa, rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 234/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Partnerstwa na rzecz Współpracy z Państwami Trzecimi oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) nie zawierają żadnego wyraźnego odwołania do możliwości zawieszenia pomocy, w przypadku gdy państwo beneficjent nie przestrzega podstawowych zasad określonych w odnośnym instrumencie, a przede wszystkim zasad demokracji, rządów prawa i poszanowania praw człowieka.

Parlament Europejski uważa, że każde zawieszenie pomocy w ramach tych instrumentów prowadziłyby do modyfikacji ogólnego systemu finansowego uzgodnionego w drodze zwykłej procedury ustawodawczej. Jako współprawodawca i jeden z dwóch organów władzy budżetowej Parlament Europejski jest w związku z tym uprawniony do pełnego korzystania w tym zakresie ze swoich prerogatyw, gdyby taka decyzja miała zostać podjęta.

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 233/2014**z dnia 11 marca 2014 r.****ustanawiające Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju na lata 2014-2020**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
w szczególności jego art. 209 ust. 1 i art. 212 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom
narodowym,uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽¹⁾,stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽²⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Niniejsze rozporządzenie jest częścią unijnej polityki współpracy na rzecz rozwoju i ustanawia jeden z instrumentów służących wspieraniu polityk zewnętrznych Unii. Zastępuje ono rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1905/2006 ⁽³⁾, które wygasło w dniu 31 grudnia 2013 r.
- (2) Walka z ubóstwem nadal pozostaje podstawowym celem polityki unijnej na rzecz rozwoju, zgodnie z tytułem V rozdział 1 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) i tytułem III rozdział 1 część piąta Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), i zgodnie z milenijnymi celami rozwoju (MCR) oraz innymi uzgodnionymi na szczeblu międzynarodowym zobowiązaniami i celami w zakresie rozwoju przyjętymi przez Unię i państwa członkowskie w ramach Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ) i innych właściwych forów międzynarodowych.
- (3) Wspólne oświadczenie Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie, Parlamentu Europejskiego i Komisji w sprawie polityki Unii Europejskiej na rzecz rozwoju ⁽⁴⁾ („Europejski konsensus na rzecz rozwoju”), wraz z uzgodnionymi zmianami, służy jako ogólne ramy polityki, kierunki i najważniejsze wskazówki dotyczące wprowadzania w życie niniejszego rozporządzenia.

- (4) Wraz z upływem czasu pomoc Unii powinna przyczynić się do zmniejszenia zależności od pomocy.
- (5) Działania Unii na arenie międzynarodowej mają opierać się na zasadach, które leżą u podstaw jej powstania, rozwoju i rozszerzania oraz które zamierza wspierać na świecie, a mianowicie na demokracji, praworządności, powszechności i niepodzielności oraz poszanowaniu praw człowieka i podstawowych wolności, poszanowaniu godności ludzkiej, na zasadach równości i solidarności oraz na poszanowaniu zasad Karty Narodów Zjednoczonych i prawa międzynarodowego. Unia ma dążyć — poprzez dialog i współpracę — do rozwijania i umacniania zaangażowania w przestrzeganie tych zasad w krajach, na terytoriach i w regionach partnerskich. Propagując te zasady, Unia dowodzi swojej wartości dodanej jako podmiot w politykach na rzecz rozwoju.
- (6) Wdrażając niniejsze rozporządzenie, w szczególności w trakcie procesu programowania, Unia powinna należycie uwzględniać priorytety, cele i wskaźniki dotyczące praw człowieka i demokracji ustalone przez Unię dla krajów partnerskich, zwłaszcza swoje krajowe strategie w dziedzinie praw człowieka.
- (7) Poszanowanie praw człowieka, podstawowych wolności, wspieranie praworządności, zasady demokratyczne, przejrzystość, dobre rządy, pokój i stabilność oraz równość płci mają zasadnicze znaczenie dla rozwoju krajów partnerskich; kwestie te powinny być włączane w główny nurt polityki rozwojowej Unii, w szczególności na etapie programowania i przy zawieraniu porozumień z krajami partnerskimi.
- (8) Skuteczność pomocy, większa przejrzystość, współpraca i komplementarność oraz lepsza harmonizacja i dostosowanie w stosunku do krajów partnerskich, a także koordynacja procedur zarówno między Unią a państwami członkowskimi, jak i w relacjach z innymi darczyńcami oraz podmiotami w dziedzinie rozwoju mają zasadnicze znaczenie dla zapewnienia spójności i adekwatności pomocy, a jednocześnie dla zmniejszenia kosztów ponoszonych przez kraje partnerskie. Unia, poprzez swoją politykę na rzecz rozwoju, zobowiązała się do realizacji wniosków sformułowanych w deklaracji w sprawie skuteczności pomocy, przyjętej podczas forum wysokiego szczebla w sprawie skuteczności pomocy w dniu 2 marca 2005 r. w Paryżu, planu działania z Akry przyjętego w dniu 4 września 2008 r. i kolejnej deklaracji przyjętej w Pusanie w dniu 1 grudnia 2011 r. Zobowiązania te doprowadziły do przyjęcia przez Radę i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie kilku

⁽¹⁾ Dz.U. C 391 z 18.12.2012, s. 110.

⁽²⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 11 grudnia 2013 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 11 marca 2014 r.

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1905/2006 z dnia 18 grudnia 2006 r. ustanawiające instrument finansowania współpracy na rzecz rozwoju (Dz.U. L 378 z 27.12.2006, s. 41).

⁽⁴⁾ Dz.U. C 46 z 24.2.2006, s. 1.

- zestawów konkluzji, między innymi dotyczących kodeksu postępowania Unii w sprawie komplementarności i podziału pracy w polityce na rzecz rozwoju oraz ram operacyjnych w sprawie skuteczności pomocy. Należy wzmocnić starania i procedury w celu realizacji wspólnego programowania.
- (9) Unijna pomoc powinna wspierać wspólną strategię Afryka-UE, przyjętą na szczycie UE-Afryka w dniach 8-9 grudnia 2007 r. w Lizbonie, wraz z jej późniejszymi zmianami i uzupełnieniami, w oparciu o wspólną wizję, zasady i cele stanowiące fundament strategicznego partnerstwa między Afryką i UE.
- (10) Unia i państwa członkowskie powinny poprawić spójność, koordynację i komplementarność swoich polityk dotyczących współpracy na rzecz rozwoju, w szczególności poprzez reagowanie na priorytetowe potrzeby krajów i regionów partnerskich na poziomie krajowym i regionalnym. Dla Aby zapewnienia wzajemnej komplementarności i wzmacniania unijnej polityki współpracy na rzecz rozwoju i polityk państw członkowskich w tej dziedzinie oraz dla zapewnienia niskich kosztów udzielania pomocy przy jednoczesnym uniknięciu powielania działań oraz powstawania luk, kwestią tak pilną, jak i stosowną jest zapewnienie procedur wspólnego programowania, które powinno być wdrażane zawsze, gdy jest to możliwe i właściwe.
- (11) Kierunek unijnej polityki współpracy na rzecz rozwoju oraz działań międzynarodowych wytyczają milenijne cele rozwoju (MCR), takich jak wyeliminowanie skrajnego ubóstwa i głodu, wraz z wszelkimi późniejszymi zmianami do nich oraz cele, zasady i zobowiązania w zakresie rozwoju, przyjęte przez Unię i jej państwa członkowskie, m.in. w kontekście ich współpracy w ramach ONZ i innych właściwych forów międzynarodowych w dziedzinie współpracy na rzecz rozwoju. Polityką Unii i działaniami międzynarodowymi kierują również jej zobowiązania i obowiązki dotyczące praw człowieka i rozwoju, wynikające m.in. z Powszechnej deklaracji praw człowieka, Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych, Międzynarodowego paktu praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych, Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet, Konwencji ONZ o prawach dziecka oraz Deklaracji ONZ o prawie do rozwoju.
- (12) Unia zdecydowanie opowiada się za traktowaniem równości płci jako jednego z praw człowieka, kwestii sprawiedliwości społecznej i jednej z podstawowych wartości unijnej polityki na rzecz rozwoju. Równość płci ma podstawowe znaczenie dla realizacji wszystkich MCR; W dniu 14 czerwca 2010 r. Rada zatwierdziła unijny plan działania na lata 2010-2015 w sprawie równości płci i upodmiotowienia kobiet w kontekście rozwoju.
- (13) Unia powinna w sposób priorytetowy propagować kompleksowe podejście do reagowania w sytuacjach kryzysowych, w przypadku katastrof, konfliktów i niestabilności, w tym również w sytuacjach transformacji i pokryzysowych. Podstawę tych działań powinny stanowić w szczególności konkluzje Rady z dnia 19 listopada 2007 r. w sprawie reakcji Unii na niestabilne sytuacje oraz konkluzje Rady i przedstawicieli państw członkowskich zebranych w Radzie, także z dnia 19 listopada 2007 r. w sprawie bezpieczeństwa i rozwoju oraz konkluzje Rady z dnia 20 czerwca 2011 r. w sprawie zapobiegania konfliktom, a także wszelkie stosowne późniejsze konkluzje.
- (14) Szczególnie w sytuacjach, gdy potrzeby są najpilniejsze, a ubóstwo najbardziej rozpowszechnione, i najgłębsze, wsparcie unijne powinno być ukierunkowane na wzmocnienie odporności krajów i ich ludności na niekorzystne wydarzenia. Stosowne działania należy podejmować z wykorzystaniem odpowiedniego zestawu metod, rozwiązań i instrumentów, w szczególności poprzez zapewnienie, by podejścia dotyczące kwestii bezpieczeństwa, kwestii humanitarnych i kwestii rozwoju były zrównoważone, spójne i skutecznie koordynowane, łącząc tym samym pomoc doraźną, odbudowę i rozwój.
- (15) Unijna pomoc powinna być ukierunkowana na dziedziny, w których ma ona większy wpływ, z uwzględnieniem zdolności Unii do działania na skalę globalną i reagowania na globalne wyzwania, takie jak eliminacja ubóstwa, wspieranie zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz propagowanie demokracji, dobrego rządzenia, praw człowieka i praworządności na całym świecie, a także jej długoterminowe i przewidywalne zaangażowanie w udzielanie pomocy na rzecz rozwoju i rolę w koordynowaniu działań z państwami członkowskimi. Żeby zapewnić taki wpływ, należy stosować — nie tylko na etapie alokacji środków finansowych, ale także na etapie programowania — zasadę zróżnicowania w celu zapewnienia, by dwustronna współpraca w dziedzinie rozwoju była ukierunkowana na najbardziej potrzebujące kraje partnerskie, między innymi państwa niestabilne i znajdujące się w bardzo trudnej sytuacji, a także mające ograniczone możliwości dostępu do innych źródeł finansowania na rzecz wspierania własnego rozwoju. Unia powinna angażować się w nowe rodzaje partnerstwa z krajami, które przestają się kwalifikować do dwustronnych programów pomocy, w szczególności w oparciu o programy regionalne i tematyczne w ramach niniejszego instrumentu i innych tematycznych instrumentów finansowania działań zewnętrznych Unii, zwłaszcza nowego Instrumentu Partnerstwa rzecz Współpracy z Państwami Trzecimi ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 234/2014 ⁽¹⁾ („Instrument Partnerstwa”).

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 234/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Partnerstwa na rzecz Współpracy z Państwami Trzecimi (Zob. s. 77 niniejszego Dziennika Urzędowego)

- (16) Unia powinna dążyć do najbardziej skutecznego wykorzystania dostępnych zasobów w celu optymalizacji wpływu prowadzonych przez nią działań zewnętrznych. Powinno się to osiągać dzięki wszechstronnemu podejściu opartemu na spójności i komplementarności unijnych instrumentów działań zewnętrznych oraz stworzeniu synergii między niniejszym instrumentem, innymi instrumentami finansowania działań zewnętrznych i innymi politykami Unii. Powinno to również pociągać za sobą wzajemne wzmacnianie programów opracowanych w ramach instrumentów finansowania działań zewnętrznych. Starając się zapewnić ogólną spójność swoich działań zewnętrznych zgodnie z art. 21 TUE, Unia powinna zapewnić spójność polityk na rzecz rozwoju zgodnie z wymogiem art. 208 TFUE.
- (17) Niniejsze rozporządzenie powinno umożliwiać zwiększenie spójności między poszczególnymi politykami Unii przy jednoczesnym poszanowaniu zasady spójności polityki na rzecz rozwoju. Powinno ono umożliwić pełne dostosowanie do krajów i regionów partnerskich poprzez wykorzystanie, tam gdzie to możliwe, jako podstawy programowania działań Unii, krajowych planów rozwoju lub podobnych kompleksowych dokumentów dotyczących rozwoju — przyjętych przy udziale zainteresowanych podmiotów krajowych i regionalnych. Powinno ono również dążyć do lepszej koordynacji działań darczyńców, w szczególności Unii i państw członkowskich, dzięki wspólnemu programowaniu.
- (18) W zglobalizowanym świecie poszczególne unijne polityki wewnętrzne w dziedzinach, takich jak środowisko, zmiany klimatu, promowanie odnawialnych źródeł energii, zatrudnienie (w tym godna praca dla wszystkich), równość płci, energia, gospodarka wodna, transport, zdrowie, edukacja, wymiar sprawiedliwości i bezpieczeństwo, kultura, badania i innowacje, społeczeństwo informacyjne, migracja oraz rolnictwo i rybołówstwo, w coraz większym stopniu stają się częścią działań zewnętrznych Unii.
- (19) W strategii na rzecz inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu — obejmującej wzorce wzrostu gospodarczego, które sprzyjają spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej oraz umożliwiają ubogim zwiększenie ich wkładu w bogactwo narodowe i korzystanie z niego — zwraca się uwagę na zobowiązanie Unii do propagowania w jej politykach wewnętrznych i zewnętrznych inteligentnego i trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, opartego na trzech filarach: gospodarczym, społecznym i środowiskowym.
- (20) Walka ze zmianami klimatu i ochrona środowiska należą do wielkich wyzwań, wobec których stoi Unia i kraje rozwijające się, i w tych dziedzinach istnieje pilna potrzeba działania na szczeblu krajowym i międzynarodowym. Niniejsze rozporządzenie powinno zatem przyczynić się do osiągnięcia celu, jakim jest przeznaczenie w budżecie Unii co najmniej 20 % środków na działania na rzecz społeczeństwa niskoemisyjnego i odpornego na zmiany klimatu, zaś w programie dotyczącym globalnych dóbr publicznych i wyzwań, określonym w niniejszym rozporządzeniu należy przeznaczyć co najmniej 25 % jego środków finansowych na działania związane ze zmianami klimatu i środowiskiem. Aby wzmocnić swój wpływ, działania w tych obszarach powinny, w miarę możliwości, wzajemnie się uzupełniać.
- (21) Niniejsze rozporządzenie powinno umożliwić Unii przyczynienie się do wypełnienia wspólnego zobowiązania Unii w zakresie udzielania stałego wsparcia na rzecz rozwoju społecznego, by podnieść poziom życia ludzi. Aby przyczynić się do realizacji tego celu, należy w ramach programu dotyczącego globalnych dóbr publicznych i wyzwań przeznaczyć na ten obszar rozwoju co najmniej 25 % środków.
- (22) Na mocy niniejszego rozporządzenia co najmniej 20 % pomocy należy przeznaczyć na podstawowe usługi społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem zdrowia i edukacji oraz kształcenia średniego, pamiętając jednocześnie, że normą musi być pewna elastyczność np. w przypadkach gdy udzielana jest pomoc nadzwyczajna. Dane dotyczące zgodności z tym wymogiem należy ująć w rocznym sprawozdaniu, o którym mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 236/2014⁽¹⁾.
- (23) W Programie Działania ONZ ze Stambułu dla krajów najsłabiej rozwiniętych na lata 2011-2020, kraje najsłabiej rozwinięte zobowiązały się do włączenia polityk handlowych i polityk budowania potencjału handlowego do ich krajowych strategii rozwoju. Ponadto na 8. konferencji ministerialnej Światowej Organizacji Handlu, która odbyła się w Genewie w dniach 15-17 grudnia 2011 r. ministrowie uzgodnili utrzymanie po 2011 r. takich poziomów pomocy na rzecz wymiany handlowej, które przynajmniej odpowiadają średniej osiągniętej w latach 2006-2008. Tym wysiłkom musi towarzyszyć lepsza i bardziej ukierunkowana pomoc na rzecz wymiany handlowej i podobne ułatwienia w handlu.
- (24) O ile programy tematyczne powinny przede wszystkim wspierać kraje rozwijające się, powinny się do nich zaliczać — na warunkach określonych w niniejszym rozporządzeniu — niektóre kraje będące beneficjentami, a także kraje i terytoria zamorskie (KTZ), które nie spełniają warunków pozwalających im na otrzymywanie oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA) określonych przez Komitet Pomocy Rozwojowej Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD/DAC), lecz które są objęte zakresem art. 1 ust. 1 lit. b) niniejszego rozporządzenia.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 236/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające wspólne zasady i procedury wdrażania unijnych instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych (Zob. s. 95 niniejszego Dziennika Urzędowego).

- (25) Szczegółowe informacje na temat obszarów współpracy i korekty alokacji finansowych w podziale na obszary geograficzne i obszary współpracy stanowią elementy inne niż istotne niniejszego rozporządzenia. W związku z tym należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 TFUE w odniesieniu do aktualizacji tych części załączników do niniejszego rozporządzenia, które określają szczegółowe informacje na temat obszarów współpracy w ramach programów geograficznych i tematycznych oraz indykatorywnych alokacji finansowych w podziale na obszar geograficzny i obszar współpracy. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, również na poziomie ekspertów. Przygotowując i opracowując akty delegowane, Komisja powinna zapewnić jednoczesne, terminowe i odpowiednie przekazywanie stosownych dokumentów Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
- (26) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonania niniejszego rozporządzenia, uprawnienia wykonawcze należy przyznać Komisji w odniesieniu do dokumentów strategicznych i wieloletnich programów indykatorywnych, o których mowa w niniejszym rozporządzeniu. Uprawnienia te należy wykonywać zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011⁽¹⁾.
- (27) Biorąc pod uwagę charakter takich aktów wykonawczych, w szczególności ich charakter związany z kształtowaniem polityki i konsekwencje dla budżetu, do ich przyjmowania należy stosować procedurę sprawdzającą, z wyjątkiem przypadków dotyczących środków o niewielkiej skali finansowej.
- (28) Komisja powinna przyjmować akty wykonawcze mające natychmiastowe zastosowanie, gdy — w należycie uzasadnionych przypadkach związanych z koniecznością szybkiej reakcji ze strony Unii — wymaga tego szczególnie pilny charakter sprawy.
- (29) Wspólne zasady i procedury wdrażania unijnych instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych są określone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 236/2014.
- (30) Organizacja i zasady funkcjonowania Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych są ustanowione w decyzji Rady 2010/427/UE⁽²⁾,
- (31) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia nie mogą zostać w wystarczającym stopniu osiągnięte przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na skalę

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

⁽²⁾ Decyzja Rady 2010/427/UE z dnia 26 lipca 2010 r. określająca organizację i zasady funkcjonowania Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych (Dz.U. L 201 z 3.8.2010, s. 30).

działania możliwe jest ich lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości, określoną w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, ustanowioną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.

- (32) Niniejsze rozporządzenie określa pulę środków finansowych na cały okres obowiązywania instrumentu, która podczas corocznej procedury budżetowej ma być dla Parlamentu Europejskiego i Rady głównym punktem odniesienia w rozumieniu pkt 17 porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 2 grudnia 2013 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami⁽³⁾.
- (33) Należy dostosować okres stosowania niniejszego rozporządzenia do okresu zawartego w rozporządzeniu Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013⁽⁴⁾. Z tego powodu niniejsze rozporządzenie powinno być stosowane od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

PRZYMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

TYTUŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

Przedmiot i zakres stosowania

1. Niniejsze rozporządzenie ustawia instrument („Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju”), na mocy którego Unia może finansować:

a) programy geograficzne mające na celu wspieranie współpracy na rzecz rozwoju z krajami rozwijającymi się, które są uwzględnione w wykazie odbiorców ustanowionym przez ODA OECD/DAC, z wyjątkiem:

(i) krajów sygnatariuszy umowy o partnerstwie między członkami grupy państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku z jednej strony a Wspólnotą Europejską i jej Państwami Członkowskimi z drugiej strony, podpisanej w Kotonu 23 czerwca 2000 roku.⁽⁵⁾, z wyłączeniem Republiki Południowej Afryki;

(ii) krajów kwalifikujących się do otrzymywania środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju;

⁽³⁾ Dz.U. C 373 z 20.12.2013, s. 1.

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013 z dnia 2 grudnia 2013 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2014-2020 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013 r., s. 884).

⁽⁵⁾ Dz.U. L 371 z 15.12.2000, s. 3.

- (iii) krajów kwalifikujących się do otrzymywania unijnych środków finansowych w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 232/2014⁽¹⁾ („Europejski Instrument Sąsiedztwa”);
- (iv) beneficjentów kwalifikujących się do otrzymywania unijnych środków finansowych w ramach Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014⁽²⁾ („Instrument Pomocy Przedakcesyjnej”).
- b) programy tematyczne, które — w dziedzinie związanej z rozwojem — dotyczą globalnych dóbr publicznych i wyzwani o skali światowej oraz wspierania organizacji społeczeństwa obywatelskiego i władz lokalnych w krajach partnerskich określonych w lit. a) niniejszego ustępu, krajach kwalifikujących się do otrzymywania unijnych środków finansowych w ramach instrumentów, o których mowa w lit. a) ppkt (i)–(iii) niniejszego ustępu oraz krajach i terytoriach objętych zakresem decyzji Rady 2013/755/UE⁽³⁾;
- c) program panafrkański mający na celu wsparcie strategicznego partnerstwa między Afryką a Unią oraz późniejsze zmiany i uzupełnienia tego programu w celu objęcia nim działań o charakterze transregionalnym, kontynentalnym lub globalnym prowadzonych w Afryce i z Afryką.
2. Do celów niniejszego rozporządzenia regionem jest jednostka geograficzna obejmująca więcej niż jeden kraj rozwijający się.
3. Kraje i terytoria, o których mowa w ust. 1 zwane są w niniejszym rozporządzeniu „krajami partnerskimi” lub „regionami partnerskimi”, stosownie do przypadku, w ramach poszczególnych programów geograficznych, tematycznych lub programu panafrkańskiego.

Artykuł 2

Cele i kryteria kwalifikowalności

1. W ramach zasad i celów działań zewnętrznych Unii oraz Konsensusu europejskiego i jego uzgodnionych zmian:
- a) najważniejszym celem współpracy na podstawie niniejszego rozporządzenia jest ograniczenie, a w perspektywie długoterminowej, eliminacja ubóstwa;
- b) pozostając w zgodzie z tym najważniejszym celem, o którym mowa w lit. a), współpraca na podstawie niniejszego rozporządzenia przyczynia się również do:
- (i) stwarzania korzystnych warunków dla trwałego rozwoju gospodarczego, społecznego i w dziedzinie środowiska oraz
- (ii) konsolidacji i wspierania demokracji, praworządności, dobrych rządów, praw człowieka i odpowiednich zasad prawa międzynarodowego.
- Postęp w realizacji tych zobowiązań, o których mowa w akapicie pierwszym mierzy się za pomocą odpowiednich wskaźników, w tym wskaźników rozwoju społecznego, w szczególności milenijnego celu rozwoju MCR 1 — w przypadku celu, o którym mowa w lit. a), oraz milenijnych celów rozwoju MCR 1–8 — w przypadku celów, o których mowa w lit. b), a także — po 2015 r. — innych wskaźników uzgodnionych przez Unię i jej państwa członkowskie na poziomie międzynarodowym.
2. Współpraca na mocy niniejszego rozporządzenia przyczynia się do realizacji międzynarodowych zobowiązań i celów w dziedzinie rozwoju, na które wyraziła zgodę Unia, w szczególności milenijnych celów rozwoju oraz nowych celów rozwojowych na okres po 2015 r.
3. Działania w ramach programów geograficznych opracowuje się w taki sposób, by spełniały kryteria oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA), określone przez OECD/DAC.
- Działania w ramach programów tematycznych oraz programu panafrkańskiego opracowuje się w taki sposób, by spełniały kryteria oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA), określone przez OECD/DAC, chyba że:
- a) działanie ma zastosowanie do państwa lub terytorium będącego beneficjentem, które nie spełnia kryteriów oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA), określonych przez OECD/DAC; lub
- b) działanie wdraża inicjatywę o charakterze ogólnosiwiatowym, będącą priorytetem polityki Unii lub zobowiązanie międzynarodowe lub zobowiązanie Unii, o których mowa w art. 6 ust. 2 lit. b) i e), i nie ma cech spełniających kryteria oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA).
4. Bez uszczerbku dla ust. 3 lit. a) co najmniej 95 % wydatków przewidzianych w ramach programów tematycznych oraz co najmniej 90 % wydatków przewidzianych w ramach programu panafrkańskiego spełnia kryteria oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA), określone przez OECD/DAC.
5. Działania objęte rozporządzeniem Rady (WE) nr 1257/96⁽⁴⁾ i na jego podstawie kwalifikuje się do finansowania, nie powinny być finansowane na mocy niniejszego rozporządzenia, z wyjątkiem przypadków, w których istnieje konieczność zapewnienia ciągłości współpracy w okresie od kryzysu do sytuacji ustabilizowanej, umożliwiającej rozwój. W takich przypadkach zwraca się szczególną uwagę na zapewnienie skutecznego powiązania humanitarnej pomocy doraźnej, odbudowy i pomocy rozwojowej.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 232/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Europejski Instrument Sąsiedztwa (Zob. s. 27 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) (Zob. s. 11 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽³⁾ Decyzja Rady 2013/755/UE z dnia 25 listopada 2013 r. w sprawie stowarzyszenia krajów i terytoriów zamorskich z Unią Europejską („decyzja o stowarzyszeniu zamorskim”) (Dz.U. L 344 z 19.12.2013, s. 1).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1257/96 z dnia 20 czerwca 1996 r. dotyczące pomocy humanitarnej (Dz.U. L 163 z 2.7.1996, s. 1).

Artykuł 3

Zasady ogólne

1. Unia dąży, poprzez dialog i współpracę z krajami i regionami partnerskimi, do propagowania, rozwijania i umacniania zasad demokracji, praworządności, poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności, na których się opiera.

2. Podczas wdrażania niniejszego rozporządzenia stosuje się zróżnicowane podejście do poszczególnych krajów partnerskich, w celu zapewnienia im konkretnej współpracy dostosowanej do ich specyfiki, przy uwzględnieniu:

- a) ich potrzeb w oparciu o kryteria obejmujące ludność, dochód na mieszkańca, skalę ubóstwa, podział dochodu oraz poziom rozwoju społecznego;
- b) ich zdolności do generowania zasobów finansowych, możliwości dostępu do źródeł finansowania i ich zdolności absorpcji;
- c) ich zobowiązań i osiągniętych wyników, w oparciu o kryteria i wskaźniki obejmujące postępy na płaszczyźnie politycznej, gospodarczej i społecznej, równość płci, postępy dotyczące dobrych rządów i praw człowieka oraz efektywne wykorzystywanie pomocy, zwłaszcza sposób, w jaki dany kraj wykorzystuje do celów rozwoju ograniczone zasoby, począwszy od zasobów własnych; oraz
- d) potencjalnego wpływu pomocy Unii w krajach partnerskich.

W procesie przyznawania środków w sposób priorytetowy traktuje się kraje najbardziej potrzebujące, w szczególności kraje najsłabiej rozwinięte, kraje o niskich dochodach, kraje znajdujące się w sytuacji kryzysowej, pokryzysowej, niestabilnej i podatne na zagrożenia.

Kryteria, takie jak wskaźnik rozwoju ludzkiego, wskaźnik wrażliwości ekonomicznej i inne stosowne wskaźniki, w tym wskaźniki służące do mierzenia ubóstwa i nierówności w krajach, uwzględniane są do celów analizy i wyznaczania krajów najbardziej potrzebujących.

3. We wszystkich programach uwzględnia się zagadnienia przekrojowe określone w konsensusie europejskim na rzecz rozwoju. Ponadto w stosownych przypadkach uwzględnia się kwestie zapobiegania konfliktom, godnej pracy i zmian klimatu.

Zagadnienia przekrojowe, o których mowa w akapicie pierwszym, z założenia obejmują następujące aspekty, którym poświęca się szczególną uwagę, o ile wymagają tego okoliczności: niedyskryminacja, prawa osób należących do mniejszości, prawa osób niepełnosprawnych, prawa osób cierpiących na

choroby zagrażające życiu i innych słabszych grup społecznych, podstawowe prawa pracownicze i włączenie społeczne, upodmiotowienie kobiet, praworządność, budowanie zdolności parlamentów i społeczeństwa obywatelskiego oraz wspieranie dialogu, uczestnictwa i pojednania, a także budowanie instytucji, w tym na szczeblu lokalnym i regionalnym.

4. Podczas wdrażania niniejszego rozporządzenia zapewnia się spójność polityk na rzecz rozwoju i zgodność z innymi obszarami działań zewnętrznych Unii i jej innymi odnośnymi politykami zgodnie z art. 208 TFUE.

Pod tym względem działania finansowane na mocy niniejszego rozporządzenia, również te zarządzane przez Europejski Bank Inwestycyjny (EBI), opierają się na zasadach polityki współpracy na rzecz rozwoju, określonych w takich dokumentach jak umowy, deklaracje i plany działania, wiążących Unię oraz zainteresowane państwa i regiony partnerskie, a także na stosownych decyzjach Unii, szczególnych interesach, priorytetach polityki i strategiach.

5. Unia i państwa członkowskie dążą do regularnej i częstej wymiany informacji, także z innymi darczyńcami, oraz propagują lepszą koordynację i komplementarność działań darczyńców poprzez pracę na rzecz wspólnego wieloletniego programowania na podstawie strategii ograniczania ubóstwa krajów partnerskich lub równoważnych strategii na rzecz rozwoju. Unia i państwa członkowskie mogą podejmować wspólne działania, w tym wspólne analizy tych strategii i wspólne reakcje na nie, określające priorytetowe sektory interwencji oraz krajowy podział pracy, poprzez wspólne misje z szerokim udziałem darczyńców oraz mechanizmy współfinansowania i uzgodnienia dotyczące delegowanej współpracy delegowanej.

6. Unia propaguje wielostronne podejście do wyzwań ogólnoswiatowych i współpracuje w tym względzie z państwami członkowskimi. W stosownych przypadkach wspiera współpracę z organizacjami i podmiotami międzynarodowymi oraz innymi dwustronnymi darczyńcami.

7. Stosunki między Unią i państwami członkowskimi, z jednej strony a krajami partnerskimi, z drugiej strony opierają się na wspólnych wartościach związanych z prawami człowieka, demokracją i praworządnością, a także na zasadach własności koncepcji rozwojowych oraz wzajemnej rozliczalności.

Ponadto w stosunkach z krajami partnerskimi bierze się pod uwagę ich zaangażowanie, wyniki we wdrażaniu umów międzynarodowych oraz stosunki umowne z Unią.

8. Unia działa na rzecz skutecznej współpracy z krajami i regionami partnerskimi, zgodnie z najlepszą praktyką międzynarodową. Unia dostosowuje w miarę możliwości swoje wsparcie do ich krajowych lub regionalnych strategii rozwoju, a także do ich polityki w zakresie reform i do procedur oraz wspiera własność demokratyczną, jak i krajową i międzynarodową rozliczalność. W tym celu wspiera:

- a) proces rozwoju, który jest przejrzysty oraz prowadzony przez kraj lub region partnerski i za który ten kraj lub region odpowiada, w tym propagowanie wiedzy fachowej istniejącej na poziomie lokalnym;
- b) podejście oparte na przestrzeganiu praw obejmujących wszystkie prawa człowieka, zarówno obywatelskie, jak i polityczne lub gospodarcze, społeczne oraz kulturalne, tak aby przestrzeganie zasad dotyczących praw człowieka było elementem wdrażania niniejszego rozporządzenia, aby pomóc krajom partnerskim w realizacji ich międzynarodowych zobowiązań w zakresie praw człowieka oraz aby wspierać posiadaczy tych praw, szczególnie z ubogich i słabszych grup społecznych, w dochodzeniu swoich praw;
- c) upodmiotowienie ludności krajów partnerskich, otwarte i oparte na uczestnictwie podejście do kwestii rozwoju oraz szerokie zaangażowanie wszystkich segmentów społeczeństwa w proces rozwoju i dialog krajowy oraz regionalny, a także w dialog polityczny. Szczególną uwagę należy zwrócić na odpowiednie role parlamentów, władz lokalnych i społeczeństwa obywatelskiego, m.in. w odniesieniu do udziału, nadzoru i rozliczalności;
- d) skuteczne formy i instrumenty współpracy, określone w art. 4 rozporządzenia (UE) nr 236/2014, zgodne z najlepszymi praktykami OECD/DAC, w tym stosowanie innowacyjnych instrumentów, takich jak mechanizmy łączące dotacje i pożyczki oraz inne mechanizmy podziału ryzyka w wybranych sektorach i krajach oraz zaangażowanie sektora prywatnego, z należyтым uwzględnieniem kwestii zdolności obsługi zadłużenia, liczby takich mechanizmów oraz wymogu systematycznej oceny wpływu zgodnie z celami niniejszego rozporządzenia, szczególnie ograniczaniem ubóstwa.

Wszystkie programy, interwencje oraz formy i instrumenty współpracy dostosowuje się do konkretnej sytuacji poszczególnych krajów lub regionów partnerskich, koncentrując się na podejściach opartych na programach, na zapewnieniu przewidywalnego finansowania pomocy, na mobilizacji środków prywatnych, w tym z lokalnego sektora prywatnego, na zapewnianiu powszechnego i niedyskryminującego dostępu do podstawowych usług oraz na rozwijaniu i wykorzystywaniu systemów krajowych;

- e) mobilizację dochodów krajowych przez wzmocnienie polityki fiskalnej krajów partnerskich w celu ograniczenia ubóstwa i uzależnienia od pomocy;
- f) pogłębienie wpływu polityki w różnych dziedzinach i programowanie poprzez koordynację, spójność i harmonizację

działań darczyńców w celu stworzenia synergii, ograniczenia nakładania się i dublowania działań, zapewnienia większej komplementarności oraz wspierania inicjatyw z szerokim udziałem darczyńców;

- g) koordynację działań w krajach i regionach partnerskich z zastosowaniem uzgodnionych wytycznych i najlepszych praktyk w zakresie koordynacji i skuteczności pomocy;
- h) oparte na wynikach podejścia do kwestii rozwoju, m.in. poprzez przejrzyste i ogólnokrajowe ramy wyników, których podstawą są, w stosownych przypadkach, uzgodnione na poziomie międzynarodowym cele i wskaźniki, takie jak określone w milenijnych celach rozwoju, służące do oceny i przedstawienia wyników, w tym rezultatów i wpływu pomocy rozwojowej.

9. Unia wspiera, stosownie do okoliczności, realizację dwustronnej, regionalnej i wielostronnej współpracy oraz dialogu, rozwojowy wymiar umów o partnerstwie oraz współpracę trójstronną. Unia wspiera także współpracę południe-południe.

10. Komisja informuje Parlament Europejski i prowadzi z nim regularną wymianę poglądów.

11. Komisja prowadzi regularną wymianę informacji ze społeczeństwem obywatelskim oraz władzami lokalnymi.

12. W działaniach w obszarze współpracy rozwojowej Unia wykorzystuje i dzieli się, w stosownych przypadkach, doświadczenia państw członkowskich dotyczącymi reform i transformacji oraz wnioskami w tym zakresie.

13. Z pomocy udzielanej przez Unię na mocy niniejszego rozporządzenia nie można korzystać w celu finansowania zakupu broni lub amunicji ani w celu finansowania operacji o charakterze wojskowym lub obronnym.

TYTUŁ II

PROGRAMY

Artykuł 4

Wdrażanie unijnej pomocy

Unijną pomoc wdraża się, zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 236/2014 poprzez:

- a) programy geograficzne;
- b) programy tematyczne złożone z:
 - (i) programu tematycznego „Globalne dobra publiczne i wyzwania o skali światowej”; oraz
 - (ii) programu „Organizacje społeczeństwa obywatelskiego i władze lokalne”
- c) program panafrykański.

Artykuł 5

Programy geograficzne

1. Działania Unii na rzecz współpracy realizowane na podstawie niniejszego artykułu dotyczą przedsięwzięć o charakterze krajowym, regionalnym, transregionalnym i kontynentalnym.

2. Program geograficzny obejmuje współpracę w odpowiednich obszarach działalności:

a) na poziomie regionalnym z krajami partnerskimi, o których mowa w art. 1 ust. 1 lit. a), w szczególności w celu złagodzenia skutków zniesienia preferencji w krajach partnerskich wykazujących wysoki i rosnący poziom nierówności; lub

b) dwustronną współpracę:

(i) z krajami partnerskimi, które nie są krajami o wyższych średnich dochodach, zgodnie z wykazem opracowanym przez OECD/DAC, lub których produkt krajowy brutto nie stanowi więcej niż 1 % światowego produktu krajowego brutto; oraz

(ii) w wyjątkowych przypadkach, w tym w celu stopniowego wycofywania pomocy rozwojowej w formie dotacji, można także podjąć dwustronną współpracę z ograniczoną liczbą krajów partnerskich, jeżeli jest to należyście uzasadnione na podstawie art. 3 ust. 2. Stopniowe wycofywanie przebiega w ścisłej koordynacji z innymi darczyńcami. Zakończeniu tego rodzaju współpracy towarzyszy, w stosownych przypadkach, dialog polityczny z zainteresowanymi krajami, skupiający się na potrzebach najuboższych i najsłabszych grup.

3. Służąc realizacji celów przewidzianych w art. 2, programy geograficzne dotyczą obszarów współpracy określonych w Konsensusie europejskim oraz jego później uzgodnionych zmianach, a także z następujących obszarów współpracy:

a) prawa człowieka, demokracja i dobre rządy:

(i) prawa człowieka, demokracja i praworządność;

(ii) równość płci, upodmiotowienie kobiet i równość szans dla kobiet;

(iii) zarządzanie sektorem publicznym na szczeblu centralnym i lokalnym;

(iv) polityka i administracja podatkowa;

(v) walka z korupcją;

(vi) społeczeństwo obywatelskie i władze lokalne;

(vii) propagowanie i ochrona praw dzieci.

b) Zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu wzrost gospodarczy na rzecz rozwoju społecznego:

(i) zdrowie, edukacja, zabezpieczenie społeczne, zatrudnienie i kultura;

(ii) otoczenie biznesowe, integracja regionalna i rynki światowe;

(iii) zrównoważone rolnictwo; bezpieczeństwo żywnościowe i żywieniowe;

(iv) zrównoważona energia;

(v) zarządzanie zasobami naturalnymi, w tym gospodarowanie gruntami, lasami i wodą;

(vi) zmiany klimatu i środowisko.

c) Inne obszary mające znaczenie dla rozwoju:

(i) migracja i azyl;

(ii) łączenie pomocy humanitarnej ze współpracą na rzecz rozwoju;

(iii) odporność i ograniczenie ryzyka katastrof;

(iv) rozwój i bezpieczeństwo, w tym zapobieganie konfliktom.

4. Bardziej szczegółowe informacje na temat obszarów współpracy, o których mowa w ust. 3 przedstawiono w załączniku I.

5. W ramach każdego programu dwustronnego dla danego kraju Unia zasadniczo koncentruje swoją pomoc na maksymalnie trzech sektorach, w miarę możliwości wybranych w uzgodnieniu z danym krajem partnerskim.

Artykuł 6

Programy tematyczne

1. Działania podejmowane w ramach programów tematycznych wnoszą wartość dodaną oraz są komplementarne względem działań finansowanych w ramach programów geograficznych i są z nimi spójne.

2. W odniesieniu do programowania działań tematycznych zastosowanie ma co najmniej jeden następujących warunków:

a) cele unijnej polityki przewidziane w niniejszym rozporządzeniu nie mogą zostać w stosowny lub skuteczny sposób osiągnięte za pomocą programów geograficznych, w tym — w stosownych przypadkach — gdy brakuje takiego programu lub został on zawieszony lub nie ma porozumienia w sprawie działania z danym krajem partnerskim;

b) działania dotyczą inicjatyw ogólnosiwiatowych wspierających cele dotyczące rozwoju uzgodnione na szczeblu międzynarodowym lub globalne dobra publiczne i wyzwania o skali światowej;

- c) działania mają charakter multiregionalny, wielokrajowy lub przekrojowy;
- d) działania wdrażają innowacyjne polityki lub inicjatywy w celu dostarczania informacji na potrzeby przyszłych działań;
- e) działania dotyczą priorytetu unijnej polityki lub międzynarodowego zobowiązania albo zaangażowania Unii istotnego dla współpracy na rzecz rozwoju.

3. O ile przepisy niniejszego rozporządzenia nie przewidują inaczej, bezpośrednimi beneficjentami działań tematycznych są kraje lub terytoria określone w art. 1 ust. 1 lit. b) i w tych krajach lub na tych terytoriach działania te są prowadzone. Działania takie można prowadzić poza tymi krajami lub terytoriami, jeżeli w ten sposób można najskuteczniej osiągnąć cele danego programu.

Artykuł 7

Globalne dobra publiczne i wyzwania o skali światowej

1. Celem unijnej pomocy w ramach programu „Globalne dobra publiczne i wyzwania o skali światowej” jest wspieranie działań w dziedzinach wybranych spośród następujących:

- a) środowisko i zmiany klimatu;
- b) zrównoważona energia;
- c) rozwój społeczny, w tym godna praca, sprawiedliwość społeczna i kultura;
- d) bezpieczeństwo żywnościowe i żywieniowe oraz zrównoważone rolnictwo; oraz
- e) migracja i azyl.

2. Bardziej szczegółowe informacje na temat obszarów współpracy, o których mowa w ust. 1 przedstawiono w części A załącznika II.

Artykuł 8

Organizacje społeczeństwa obywatelskiego i władze lokalne

1. Celem unijnej pomocy w ramach programu Organizacje społeczeństwa obywatelskiego i władze lokalne jest wzmocnienie organizacji społeczeństwa obywatelskiego i władz lokalnych w krajach partnerskich oraz, w przypadkach przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu, w Unii i u beneficjentów kwalifikujących się na mocy rozporządzenia (UE) nr 231/2014.

Działania objęte finansowaniem podejmowane są przede wszystkim przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego i władze lokalne. W stosownych przypadkach, aby zapewnić ich skuteczność, działania mogą być prowadzone przez inne podmioty na rzecz zainteresowanych organizacji społeczeństwa obywatelskiego i władz lokalnych.

2. Bardziej szczegółowe informacje na temat obszarów współpracy objętych niniejszym artykułem znajdują się w części B załącznika II.

Artykuł 9

Program panafrykański

1. Celem unijnej pomocy w ramach programu panafrykańskiego jest wspieranie strategicznego partnerstwa między Afryką a Unią oraz późniejszych jego zmian i uzupełnień w celu objęcia nim działań o charakterze transregionalnym, kontynentalnym lub globalnym prowadzonych w Afryce i z Afryką.

2. Program panafrykański stanowi uzupełnienie innych programów na mocy niniejszego rozporządzenia oraz innych instrumentów finansowania działań zewnętrznych Unii, w szczególności Europejskiego Funduszu Rozwoju i Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i jest z nimi spójny.

3. Bardziej szczegółowe informacje na temat obszarów współpracy objętych niniejszym artykułem znajdują się w załączniku III.

TYTUŁ III

PROGRAMOWANIE I ALOKACJA ŚRODKÓW FINANSOWYCH

Artykuł 10

Ramy ogólne

1. W przypadku programów geograficznych opracowuje się wieloletnie programy indykatywne dla każdego z krajów i regionów partnerskich na podstawie dokumentu strategicznego zgodnie z art. 11.

W przypadku programów tematycznych opracowuje się wieloletnie programy indykatywne zgodnie z art. 13.

Panafrykański wieloletni program indykatywny opracowuje się zgodnie z art. 14.

2. Komisja przyjmuje, w drodze aktów wykonawczych, środki wykonawcze, o których mowa w art. 2 rozporządzenia (UE) nr 236/2014, na podstawie dokumentów programowych, o których mowa w art. 11, 13 i 14 niniejszego rozporządzenia.

3. Unijne wsparcie może również przyjąć formę środków nieujętych w dokumentach programowych, o których mowa w art. 11, 13 i 14 niniejszego rozporządzenia, zgodnie z art. 2 rozporządzenia (UE) nr 236/2014.

4. Unia i państwa członkowskie przeprowadzają wzajemne konsultacje na wczesnym etapie procesu programowania i podczas tego procesu w celu promowania zgodności, komplementarności i spójności działań podejmowanych w ramach współpracy. Takie konsultacje mogą prowadzić do wspólnego programowania Unii i państw członkowskich. Unia prowadzi konsultacje również z innymi darczyńcami i partnerami w dziedzinie rozwoju, w tym z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego, władz lokalnych i innych podmiotów wdrażających. Parlament Europejski otrzymuje stosowne informacje.

5. Przy programowaniu na mocy niniejszego rozporządzenia zwraca się należytą uwagę na kwestie praw człowieka i demokracji w krajach partnerskich.

6. Można zachować rezerwę nieprzydzielonych środków finansowych, określoną niniejszym rozporządzeniem, aby zapewnić stosowną reakcję Unii w razie nieprzewidzianych okoliczności, szczególnie w sytuacjach niestabilnych, kryzysowych i pokryzysowych, a także by umożliwić synchronizację z cyklem strategii krajów partnerskich oraz zmiany indykatywnych alokacji po dokonaniu przeglądów zgodnie z art. 11 ust. 5, art. 13 ust. 2 i art. 14 ust. 3. Z zastrzeżeniem późniejszej lub powtórnej alokacji, zgodnie z procedurami przewidzianymi art. 1, sposób wykorzystania tych środków finansowych określa się w terminie późniejszym, zgodnie z przepisami rozporządzenia (UE) nr 236/2014.

Nierozdysponowana część środków finansowych na poziomie każdego rodzaju programu nie przekracza 5 %, poza przypadkami synchronizacji oraz krajów, o których mowa w art. 12 ust. 1.

7. Bez uszczerbku dla art. 2 ust. 3 Komisja może przewidzieć konkretną alokację środków finansowych przeznaczoną na udzielenie krajom i regionom partnerskim pomocy w zacieśnianiu współpracy z sąsiadującymi najbardziej oddalonymi regionami Unii.

8. We wszelkim programowaniu lub w przeglądach programów przeprowadzanych po opublikowaniu sprawozdania śródkresowego, o którym mowa w art. 17 rozporządzenia (UE) nr 236/2014, uwzględnia się wyniki, ustalenia i wnioski tego sprawozdania.

Artykuł 11

Dokumenty programowe programów geograficznych

1. Podczas przygotowywania, wdrażania i przeglądu wszystkich dokumentów programowych na mocy niniejszego artykułu stosowane są zasady spójności polityki na rzecz rozwoju i zasady skuteczności pomocy: mianowicie własność demokratyczna, partnerstwo, koordynacja, harmonizacja, dostosowanie do systemów kraju partnerskiego lub systemów regionalnych, przejrzystość, wzajemna rozliczalność oraz ukierunkowanie na rezultaty, zgodnie z art. 3 ust. 4–8. Okres programowania jest w miarę możliwości zsynchronizowany z cyklami strategii kraju partnerskiego.

Dokumenty programowe programów geograficznych, w tym wspólne dokumenty programowe, są w największym możliwym zakresie oparte na dialogu Unii, państw członkowskich i danego kraju lub regionu partnerskiego, z udziałem parlamentów narodowych lub regionalnych, a także społeczeństwa obywatelskiego,

władz lokalnych oraz innych podmiotów, co służy zwiększeniu poczucia własności za proces oraz zachęcaniu do wspierania krajowych strategii rozwoju, w szczególności tych mających na celu ograniczanie ubóstwa.

2. Dokumenty strategiczne są sporządzane dla danego kraju lub regionu partnerskiego przez Unię w celu zapewnienia spójnych ram współpracy na rzecz rozwoju między Unią a tym krajem lub regionem partnerskim, zgodnie z określonymi w niniejszym rozporządzeniu przepisami dotyczącymi ogólnego celu i zakresu stosowania, celów, zasad i polityki.

3. Dokumenty strategiczne nie będą wymagane w przypadku:

a) krajów posiadających krajową strategię rozwoju w formie narodowego planu rozwoju lub podobnego dokumentu dotyczącego rozwoju, zatwierdzonych przez Komisję jako podstawa odpowiednich wieloletnich programów indykatywnych, w czasie przyjęcia ostatniego z wymienionych dokumentów;

b) krajów lub regionów, dla których sporządzono wspólny dokument ramowy ustanawiający kompleksową unijną strategię, zawierający konkretny rozdział na temat polityki na rzecz rozwoju;

c) krajów lub regionów, dla których między Unią a państwami członkowskimi został uzgodniony wspólny wieloletni dokument programowy;

d) regionów, które mają strategię wspólnie uzgodnioną z Unią;

e) krajów, w których Unia zamierza zsynchronizować swoją strategię z nowym krajowym cyklem rozpoczynającym się przed dniem 1 stycznia 2017 r.; w takich przypadkach wieloletni program indykatywny na okres przejściowy między dniem 1 stycznia 2014 r. a początkiem nowego krajowego cyklu obejmuje reakcję Unii dotyczącą tego kraju;

f) krajów lub regionów otrzymujących na mocy niniejszego rozporządzenia alokację unijnych środków finansowych w wysokości nieprzekraczającej 50 000 000 EUR na lata 2014–2020.

W przypadkach, o których mowa w akapicie pierwszym lit. b) i f) wieloletni program indykatywny dla danego kraju lub regionu obejmuje strategię Unii na rzecz rozwoju dotyczącą tego kraju lub regionu.

4. Dokumenty strategiczne są poddawane przeglądowi śródkresowemu lub w razie konieczności przeglądowi ad hoc, które w stosownych przypadkach przeprowadza się zgodnie z zasadami i procedurami określonymi w umowach o partnerstwie i współpracy, zawartych z danymi krajami lub regionami partnerskimi.

5. Wieloletnie programy indykatywne dla programów geograficznych opracowuje się dla poszczególnych krajów lub regionów otrzymujących indykatywne alokacje finansowe unijnych środków finansowych na podstawie niniejszego rozporządzenia. Z wyjątkiem krajów lub regionów, o których mowa w ust. 3 akapit pierwszy lit. e) i f), dokumenty te sporządza się na podstawie dokumentów strategicznych lub równoważnych dokumentów, o których mowa w ust. 3.

Do celów niniejszego rozporządzenia, wspólny wieloletni dokument programowy, o którym mowa w ust. 3 akapit pierwszy lit. c) niniejszego artykułu, można uznać za wieloletni program indykatywny, pod warunkiem, że jest on zgodny z zasadami i warunkami ustalonymi w niniejszym ustępie, włącznie z indykatywną alokacją środków finansowych i z procedurami przewidzianymi w art. 15,

W wieloletnich programach indykatywnych dla programów geograficznych, określa się priorytetowe obszary wybrane do finansowania przez Unię, szczegółowe cele, oczekiwane rezultaty, jasne, szczegółowe i przejrzyste wskaźniki postępów, a także indykatywne alokacje finansowe, zarówno całkowite, jak i w podziale na priorytetowe dziedziny oraz, w stosownych przypadkach, na formy udzielania pomocy.

Komisja przyjmuje wieloletnie indykatywne alokacje finansowe w ramach poszczególnych programów geograficznych, zgodnie z ogólnymi zasadami określonymi w niniejszym rozporządzeniu, na podstawie kryteriów ustanowionych w art. 3 ust. 2 i przy uwzględnieniu specyfiki poszczególnych programów, a oprócz niej także szczególnych trudności krajów lub regionów znajdujących się w sytuacji kryzysowej, podatnych na zagrożenia, niestabilnych, będących w sytuacji konfliktu lub narażonych na katastrofy.

W stosownych przypadkach alokacje finansowych mogą być podane w postaci przedziału od — do lub część środków finansowych może pozostać nierozdysponowana. Nie można przewidywać żadnych indykatywnych alokacji finansowych na lata następujące po okresie 2014–2020, chyba że wyraźnie określono, że środki należą do zasobów udostępnianych na te kolejne lata.

Wieloletnie programy indykatywne dla programów geograficznych można w razie potrzeby poddawać przeglądowi, w tym do celów skutecznego wdrażania uwzględniając przeglądy śródkresowe lub przeglądy ad hoc dokumentów strategicznych stanowiących podstawę tych programów.

Indykatywne alokacje finansowe, priorytety, szczegółowe cele, oczekiwane rezultaty, wskaźniki postępów i, w stosownych przypadkach, formy udzielania pomocy, można także dostosowywać w następstwie przeglądów, w szczególności w konsekwencji sytuacji kryzysowej lub pokryzysowej.

Przeglądy takie powinny dotyczyć potrzeb, a także zaangażowania i postępów w odniesieniu do uzgodnionych celów rozwojowych, w tym celów w zakresie praw człowieka, demokracji, praworządności i dobrych rządów.

6. Komisja przedstawia sprawozdania dotyczące wspólnego programowania prowadzonego z państwami członkowskimi w ramach sprawozdania średniookresowego, o którym mowa w art 17 rozporządzenia (UE) nr 236/2014, a także — jeżeli nie udało się w pełni doprowadzić do wspólnego programowania — umieszcza w nich zalecenia.

Artykuł 12

Programowanie dla krajów i regionów znajdujących się w sytuacji kryzysowej, pokryzysowej lub niestabilności

1. Przy opracowywaniu dokumentów programowych dla krajów i regionów znajdujących się w sytuacji kryzysowej, pokryzysowej lub niestabilności, lub podatnych na klęski żywiołowe bierze się należyte pod uwagę ich podatność na zagrożenia oraz szczególne potrzeby i okoliczności panujące w danych krajach lub regionach.

Odpowiednią uwagę należy zwrócić na kwestię zapobiegania konfliktom, budowanie państwa i pokoju, działania związane z pojednaniem i odbudową po zakończeniu konfliktu, a także na rolę kobiet i prawa dzieci w tych procesach.

Jeżeli kraje lub regiony partnerskie są bezpośrednio objęte lub dotknięte sytuacją kryzysową, pokryzysową lub niestabilności, szczególny nacisk kładzie się na lepszą koordynację działań wszystkich odpowiednich partnerów w zakresie pomocy doraźnej, odbudowy i rozwoju, dla wspierania przechodzenia od sytuacji wyjątkowej do fazy rozwoju.

W dokumentach programowych dla krajów i regionów znajdujących się w sytuacji niestabilności lub podatnych na klęski żywiołowe przewiduje się działania mające na celu osiągnięcie stanu gotowości na wypadek klęski żywiołowej i zapobieganie klęskom oraz zarządzanie ich skutkami; odnoszą się one też do kwestii podatności na wstrząsy i służą wzmocnieniu odporności.

2. Z należyte uzasadnionych i pilnych przyczyn, takich jak kryzysy lub bezpośrednie zagrożenie demokracji, praworządności, praw człowieka lub podstawowych wolności, Komisja może przyjąć akty wykonawcze, mające natychmiastowe zastosowanie, zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 16 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 236/2014, aby zmienić dokumenty strategiczne i wieloletnie programy indykatywne, o których mowa w art. 11 niniejszego rozporządzenia.

W wyniku takich przeglądów można zaproponować konkretną i dostosowaną strategię w celu zapewnienia przejścia do fazy długoterminowej współpracy i rozwoju, promowania lepszej koordynacji i przechodzenia od stosowania instrumentów o charakterze humanitarnym do instrumentów polityki na rzecz rozwoju.

Artykuł 13

Dokumenty programowe programów tematycznych

1. W wieloletnich programach indykatywnych dla programów tematycznych określa się unijną strategię w zakresie danego tematu oraz — w odniesieniu do programu dotyczącego globalnych dóbr publicznych i wyzwań o skali światowej — w zakresie każdego obszaru współpracy, priorytetów wybranych do finansowania przez Unię, szczegółowych celów, oczekiwanych rezultatów, jasnych, szczegółowych i przejrzystych wskaźników postępów, sytuacji międzynarodowej oraz działania głównych partnerów i, w stosownych przypadkach, zasady udzielania pomocy.

W stosownych przypadkach określa się zasoby i priorytety działania w ramach udziału w inicjatywach ogólnosięciowych.

Wieloletnie programy indykatywne dla programów tematycznych stanowią uzupełnienie programów geograficznych i są zgodne z dokumentami strategicznymi, o których mowa w art. 11 ust. 2.

2. Wieloletnie programy indykatywne dla programów tematycznych określają również indykatywne alokacje finansowe — całkowite oraz w podziale na obszary współpracy i priorytetowe dziedziny. W stosownych przypadkach indykatywna alokacja finansowa może być podana w postaci przedziału od- do lub część środków finansowych może pozostać nierozdysponowana.

Wieloletnie programy indykatywne dla programów geograficznych poddaje się przeglądom w razie konieczności w celu zapewnienia skutecznego ich wdrożenia, z uwzględnieniem przeglądów śródkresowych lub *ad hoc*.

Indykatywne alokacje finansowe, priorytety, szczegółowe cele, oczekiwane rezultaty, wskaźniki postępów, i w stosownych przypadkach, formy udzielania pomocy, można także dostosować w następstwie przeglądów.

Artykuł 14

Dokumenty dotyczące programowania dla programu panafrkańskiego

1. Podczas przygotowywania, wdrażania i przeglądu dokumentów dotyczących programowania dla programu panafrkańskiego na mocy niniejszego artykułu stosowane są zasady skuteczności pomocy określone w art. 3 ust. 4–8.

Dokumenty dotyczące programowania dla programu panafrkańskiego oparte jest na dialogu z udziałem wszystkich zainteresowanych stron, takich jak Parlament Panafrkański.

2. W wieloletnim programie indykatywnym dla programu panafrkańskiego określa się priorytetowe obszary wybrane do finansowania, szczegółowe cele, oczekiwane rezultaty, jasne, szczegółowe i przejrzyste wskaźniki postępów, a także, w stosownych przypadkach, formy udzielania pomocy.

Wieloletni program indykatywny dla programu panafrkańskiego jest spójny z programami geograficznymi i tematycznymi.

3. W wieloletnim programie indykatywnym dla programu panafrkańskiego określa się również indykatywne alokacje finansowe — całkowite oraz w podziale na obszary współpracy i priorytetowe dziedziny. W stosownych przypadkach indykatywna alokacja finansowa może być przedstawiona w postaci przedziału od-do.

Wieloletni program indykatywny dla programu panafrkańskiego zostają w razie potrzeby poddane przeglądowi, w związku z nieprzewidzianymi trudnościami lub problemami z jego wdrażaniem oraz w celu uwzględnienia ewentualnego przeglądu partnerstwa strategicznego.

Artykuł 15

Zatwierdzanie dokumentów strategicznych i przyjmowanie wieloletnich programów indykatywnych

1. Komisja zatwierdza dokumenty strategiczne, o których mowa w art. 11 i przyjmuje wieloletnie programy indykatywne, o których mowa w art. 11, 13 i 14 w drodze aktów wykonawczych. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 16 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 236/2014. Tę procedurę stosuje się również w przypadku przeglądów, w wyniku których wprowadza się istotne zmiany w strategii lub jej programowaniu.

2. Ze względu na należyte uzasadnienie, szczególnie pilną potrzebę związaną z okolicznościami takimi jak kryzysy lub bezpośrednie zagrożenie dla demokracji, praworządności, praw człowieka lub podstawowych wolności Komisja może dokonać przeglądu dokumentów strategicznych, o których mowa w art. 11 niniejszego rozporządzenia i wieloletnich programów indykatywnych, o których mowa w art. 11, 13 i 14 niniejszego rozporządzenia zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 16 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 236/2014.

TYTUŁ IV

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 16

Udział państwa trzeciego niekwalifikującego się na mocy niniejszego rozporządzenia

W wyjątkowych i należyte uzasadnionych przypadkach oraz bez uszczerbku dla art. 2 ust. 3 niniejszego rozporządzenia, w celu zapewnienia spójności i skuteczności unijnego finansowania lub wspierania współpracy regionalnej lub transregionalnej, Komisja może — w ramach wieloletnich programów indykatywnych zgodnie z art. 15 niniejszego rozporządzenia lub odpowiednimi środkami wykonawczymi zgodnie z art. 2 rozporządzenia(UE) nr 236/2014 – podjąć decyzję o rozszerzeniu zakresu kwalifikowalności działań na kraje i terytoria, które inaczej nie kwalifikowałyby się do otrzymania środków finansowych zgodnie z art. 1 niniejszego rozporządzenia, jeżeli działania przewidziane do realizacji mają charakter ogólnosięciowy, regionalny, transregionalny lub transgraniczny.

Artykuł 17

Przekazanie uprawnień Komisji

1. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 18 w celu zmiany:

a) informacji szczegółowych dotyczących obszarów współpracy, o których mowa w:

(i) art. 5 ust. 3, określonych w części A i B załącznika I,

(ii) art. 7 ust. 2, określonych w części A załącznika II,

(iii) art. 8 ust. 2, określonych w części B załącznika II,

(iv) art. 9 ust. 3, określonych w załączniku III, szczególności w następstwie szczytów UE–Afryka;

b) indykatywnych alokacji finansowych w ramach programów geograficznych oraz w ramach, określonych w załączniku IV. Zmiany te nie mogą prowadzić do zmniejszenia początkowej kwoty o więcej niż 5 %, z wyjątkiem alokacji określonych w pkt 1 lit. b) załącznika IV.

2. W szczególności, po opublikowaniu przeglądu sprawozdania śródkosowego, o którym mowa w art. 17 rozporządzenia (UE) nr 236/2014, i w oparciu o zalecenia zawarte w tym sprawozdaniu, Komisja przyjmie — do dnia 31 marca 2018 r. — akty delegowane, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu.

Artykuł 18

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.

2. Uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 17, powierza się Komisji na czas obowiązywania niniejszego rozporządzenia.

3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 17 może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna od następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.

4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

5. Przyjęty zgodnie z art. 17 akt delegowany wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 19

Komitet

1. Komisję wspiera komitet („komitet ds. Instrumentu Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju”). Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

2. W obradach komitetu ds. Instrumentu Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju dotyczących kwestii związanych z EBI uczestniczy obserwator z EBI.

Artykuł 20

Pula środków finansowych

1. Pula środków finansowych na wykonanie niniejszego rozporządzenia w latach 2014–2020 wynosi 19 661 639 000 EUR.

Decyzję o wysokości rocznych środków podejmuje Parlament Europejski i Rada w granicach określonych w wieloletnich ramach finansowych.

2. Indykatywne kwoty przeznaczone na każdy z programów, o których mowa w art. 5–9, na lata 2014–2020 określone są w załączniku IV.

3. Zgodnie z art. 18 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1288/2013⁽¹⁾ indykatywna kwota w wysokości 1 680 000 000 EUR z różnych instrumentów finansowania działań zewnętrznych (instrument finansowania współpracy na rzecz rozwoju, Europejski Instrument Sąsiedztwa, Instrument Partnerstwa oraz Instrument Pomocy Przedakcesyjnej) zostanie przeznaczona na działania związane z mobilnością edukacyjną do lub z państw partnerskich, w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 1288/2013 oraz na współpracę i dialog polityczny z organami, instytucjami i organizacjami z tych państw.

Wykorzystanie tych środków finansowych będzie podlegało rozporządzeniu (UE) nr 1288/2013.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1288/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające „Erasmus+”: unijny program na rzecz kształcenia, szkolenia, młodzieży sportu oraz uchylającego decyzje nr 1719/2006/WE, nr 1720/2006/WE i nr 1298/2008/WE (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 50).

Środki finansowe są udostępniane w ramach dwóch wieloletnich alokacji obejmujących tylko, odpowiednio, pierwsze cztery lata i pozostałe trzy lata. Alokacje tych środków zostaną odzwierciedlone w wieloletnim indykatywnym programowaniu określonym w niniejszym rozporządzeniu, którego dotyczy niniejsze rozporządzenie zgodnie z ustalonymi potrzebami i priorytetami zainteresowanych krajów. Alokacje te mogą zostać zmienione w przypadku istotnych nieprzewidzianych okoliczności lub poważnych zmian politycznych zgodnie z priorytetami zewnętrznymi Unii.

4. Finansowanie w ramach niniejszego rozporządzenia w odniesieniu do działań, o których mowa w ust. 3 nie przekracza 707 000 000 EUR. Środki finansowe pochodzą z alokacji na programy geograficzne, a oraz z wyszczególnieniem oczekiwana dystrybucja regionalna i rodzajów działań zostaną określone. Środki finansowe na podstawie niniejszego rozporządzenia przeznaczone są na finansowanie działań objętych rozporządzeniem (UE) nr 1288/2013 wykorzystywane są na działania z korzyścią dla krajów partnerskich, objętych niniejszym rozporządzeniem, ze szczególnym uwzględnieniem krajów najuboższych. Działania na rzecz mobilności studentów i pracowników finansowane z alokacji w ramach niniejszego rozporządzenia skoncentrowane są na obszarach istotnych z punktu widzenia zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju krajów rozwijających się.

5. Komisja uwzględni w swoim rocznym sprawozdaniu z wykonania niniejszego rozporządzenia, o czym mowa w art. 13 rozporządzenia (UE) nr 236/2014 wykaz wszystkich działań, o których mowa w ust. 3 niniejszego artykułu finansowanych ze środków pochodzących z niniejszego rozporządzenia oraz ich zgodność z celami i zasadami określonymi w art. 2 i 3 niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 21

Europejska Służba Działań Zewnętrznych

Niniejsze rozporządzenie stosuje się zgodnie z decyzją 2010/427/UE.

Artykuł 22

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu dnia 11 marca 2014 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

M. SCHULZ

Przewodniczący

W imieniu Rady

D. KOURKOULAS

Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

OBSZARY WSPÓŁPRACY W RAMACH PROGRAMÓW GEOGRAFICZNYCH

A. WSPÓLNE OBSZARY WSPÓŁPRACY W RAMACH PROGRAMÓW GEOGRAFICZNYCH

Programy geograficzne dotyczą obszarów współpracy określonych poniżej, których nie należy utożsamiać z sektorami. Priorytety zostaną określone zgodnie z międzynarodowymi zobowiązaniami w obszarze polityki rozwojowej, w które zaangażowała się Unia, w szczególności z milenijnymi celami rozwoju (MCR) i nowymi celami rozwojowymi uzgodnionymi na szczeblu międzynarodowym na okres po 2015 r., które zmieniają lub zastępują milenijne cele rozwoju, oraz w oparciu o dialog polityczny z każdym kwalifikującym się krajem lub regionem partnerskim.

I. Prawa człowieka, demokracja i dobre rządy

- a) demokracja, prawa człowieka i praworządność
 - (i) wspieranie demokratyzacji i wzmocnienie instytucji demokratycznych, w tym roli parlamentów,
 - (ii) wzmocnienie praworządności i niezależności systemów sądowniczych i systemów ochrony oraz zapewnienie wszystkim nieograniczonego i równego dostępu do wymiaru sprawiedliwości,
 - (iii) wspieranie przejrzystego i odpowiedzialnego funkcjonowania instytucji i decentralizacja; propagowanie przedstawicielskiego wewnątrzrajowego dialogu społecznego oraz innych dialogów na temat sprawowania rządów i praw człowieka,
 - (iv) propagowanie wolności mediów, w tym na potrzeby nowoczesnych środków komunikacji,
 - (v) wspieranie pluralizmu politycznego, ochrony praw obywatelskich, kulturalnych, gospodarczych, politycznych i społecznych oraz ochrony osób należących do mniejszości i najsłabszych grup społecznych,
 - (vi) wspieranie walki z dyskryminacją i praktykami dyskryminacyjnymi na jakimkolwiek tle, m.in. ze względu na pochodzenie rasowe lub etniczne, kastę, religię lub światopogląd, płeć, tożsamość płciową lub orientację seksualną, przynależność do grupy społecznej, niepełnosprawność, stan zdrowia lub wiek,
 - (vii) propagowanie ewidencjonowania ludności, zwłaszcza rejestracji urodzeń i zgonów;
- b) równość płci, wzmocnienie pozycji kobiet i równość szans dla kobiet
 - (i) propagowanie równości płci i równouprawnienia,
 - (ii) ochrona praw kobiet i dziewcząt, w tym poprzez działania przeciwko małżeństwom zawieranych przez dzieci i innym szkodliwym praktykom tradycyjnym, takim jak okaleczanie żeńskich narządów płciowych, i wszelkim formom przemocy wobec kobiet i dziewcząt, oraz wsparcie dla ofiar przemocy ze względu na płeć,
 - (iii) promowanie wzmocnienia pozycji kobiet, w tym ich znaczenia dla rozwoju i budowania pokoju;
- c) zarządzanie sektorem publicznym na szczeblu centralnym i lokalnym
 - (i) wspieranie rozwoju sektora publicznego w celu zapewnienia powszechnego i niedyskryminacyjnego dostępu do podstawowych usług, zwłaszcza w dziedzinie zdrowia i edukacji,
 - (ii) wspieranie programów mających na celu lepsze formułowanie polityki, poprawę zarządzania finansami publicznymi, w tym tworzenie i wzmocnianie organów i środków w zakresie audytu, kontroli i zwalczania nadużyć, a także wzmocnienie rozwoju instytucjonalnego, w tym zarządzania zasobami ludzkimi,
 - (iii) zwiększenie fachowej wiedzy technicznej parlamentów, umożliwiając im ocenę budżetów krajowych oraz wkład w ich tworzenie i nadzór nad nimi, odniesieniu do dochodów krajowych z wydobycia zasobów i z podatków;
- d) polityka i administracja podatkowa
 - (i) wspieranie tworzenia lub wzmocnianie uczciwych, przejrzystych, skutecznych, progresywnych i stabilnych krajowych systemów podatkowych,
 - (ii) zwiększanie potencjału w zakresie monitorowania w krajach rozwijających się w ramach walki z uchylaniem się od opodatkowania i nielegalnymi przepływami finansowymi,
 - (iii) wspieranie tworzenia i rozpowszechniania prac na temat oszustw podatkowych i ich wpływu, zwłaszcza przez organy nadzoru, parlamenty i organizacje społeczeństwa obywatelskiego,

- (iv) wspieranie wielostronnych i regionalnych inicjatyw dotyczących administracji podatkowej i reform podatkowych,
 - (v) wspieranie skuteczniejszego udziału krajów rozwijających się w międzynarodowych strukturach i procesach współpracy podatkowej,
 - (vi) wspieranie wprowadzenia do prawa krajów partnerskich sprawozdawczości według poszczególnych krajów i poszczególnych projektów w celu zwiększenia przejrzystości finansowej;
- e) walka z korupcją
- (i) pomaganie krajom partnerskim w zwalczaniu wszelkich form korupcji, w tym poprzez zachęcanie, zwiększanie świadomości i sprawozdawczość,
 - (ii) zwiększanie zdolności organów kontrolnych i nadzorczych oraz sądownictwa;
- f) społeczeństwo obywatelskie i władze lokalne
- (i) wspieranie budowania potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego, aby wzmocnić ich pozycję i aktywne uczestnictwo w procesie rozwoju, a także promować dialog polityczny, społeczny i gospodarczy;
 - (ii) wspieranie budowania potencjału władz lokalnych i korzystanie z ich fachowej wiedzy w celu propagowania terytorialnego podejścia do rozwoju, w tym procesów decentralizacji;
 - (iii) promowanie otoczenia sprzyjającego zaangażowaniu obywateli i działaniom społeczeństwa obywatelskiego;
- g) propagowanie i ochrona praw dzieci
- (i) wspieranie przyznawania dokumentów prawnych,
 - (ii) wspieranie odpowiedniego i zdrowego stylu życia oraz zdrowego rozwoju do osiągnięcia wieku dorosłego,
 - (iii) zapewnienie powszechnego kształcenia podstawowego.

II. Trwały i sprzyjający włączeniu społecznemu wzrost gospodarczy na rzecz rozwoju społecznego

- a) zdrowie, edukacja, ochrona społeczna, zatrudnienie i kultura
- (i) wspieranie reform sektorowych, które zwiększają dostęp do podstawowych usług społecznych, w szczególności wysokiej jakości świadczeń zdrowotnych i edukacji, z naciskiem na powiązane MCR i na dostęp do takich usług dla ludzi ubogich oraz grup zmarginalizowanych i szczególnie wrażliwych,
 - (ii) wzmocnienie lokalnego potencjału reagowania na wyzwania globalne, regionalne i lokalne, w tym dzięki wykorzystaniu sektorowego wsparcia budżetowego, wraz ze zintensyfikowanym dialogiem politycznym,
 - (iii) wzmocnienie systemów opieki zdrowotnej, m.in. poprzez wyeliminowanie niedoborów wykwalifikowanych świadczeniodawców, sprawiedliwe finansowanie opieki zdrowotnej i zwiększenie dostępności leków i szczepionek dla ludzi ubogich,
 - (iv) wspieranie pełnej i skutecznej realizacji pekińskiej platformy działania oraz programu działania Międzynarodowej Konferencji na temat Ludności i Rozwoju, a także wyników ich konferencji przeglądowych, i w tym kontekście wspieranie zdrowi i praw seksualnych i prokreacyjnych;
 - (v) zapewnienie adekwatnego zaopatrzenia w dobrej jakości wodę pitną po przystępnych cenach, odpowiednich warunków sanitarnych i higieny,
 - (vi) zwiększenie wsparcia dla wysokiej jakości edukacji oraz równego dostępu do niej,
 - (vii) wspieranie szkoleń zawodowych w celu zwiększenia szans zatrudnienia, a także potencjału w zakresie prowadzenia badań i wykorzystywania ich wyników z korzyścią dla zrównoważonego rozwoju,
 - (viii) wspieranie krajowych systemów ochrony socjalnej i podstawowej ochrony socjalnej, w tym systemów zabezpieczenia społecznego na rzecz systemów opieki zdrowotnej i systemów emerytalnych, z naciskiem na zniwelowanie nierówności,
 - (ix) wspieranie programu godnej pracy i propagowanie dialogu społecznego,
 - (x) działanie na rzecz dialogu międzykulturowego, różnorodności kulturowej oraz poszanowania jednakowej wartości wszystkich kultur,
 - (xi) działanie na rzecz współpracy międzynarodowej w celu pobudzania udziału sektorów kultury we wzroście gospodarczym w krajach rozwijających się, tak aby w pełni wykorzystać jego potencjał do walki z ubóstwem, w tym znalezienie rozwiązań kwestii związanych z dostępem do rynku oraz prawami własności intelektualnej;

- b) otoczenie biznesowe, integracja regionalna i rynki światowe
- (i) wspieranie rozwoju konkurencyjnego lokalnego sektora prywatnego, w tym poprzez budowanie lokalnego potencjału instytucjonalnego i biznesowego,
 - (ii) wspieranie rozwoju lokalnych systemów produkcji i lokalnych przedsiębiorstw, w tym przedsiębiorstw ekologicznych,
 - (iii) promowanie małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), mikroprzedsiębiorstw i spółdzielni oraz sprawiedliwego handlu,
 - (iv) wspieranie rozwoju lokalnych, krajowych i regionalnych rynków, w tym rynków dóbr i usług środowiskowych,
 - (v) wspieranie reform ram ustawodawczych i regulacyjnych oraz ich wdrażania,
 - (vi) ułatwianie dostępu do usług biznesowych i finansowych, takich jak mikrokredyty i oszczędności, mikroubezpieczenia i transfer płatności,
 - (vii) wspieranie egzekwowania praw pracowniczych uzgodnionych na szczeblu międzynarodowym,
 - (viii) ustanowienie i udoskonalenie przepisów prawnych i rejestrów gruntów w celu ochrony prawa własności gruntów oraz praw własności intelektualnej,
 - (ix) promowanie polityk dotyczących badań i innowacji przyczyniających się do zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,
 - (x) promowanie inwestycji, które generują trwałe zatrudnienie, w tym poprzez mechanizmy łączące, z naciskiem na finansowanie dla spółek krajowych i lewarowanie kapitałów krajowych, zwłaszcza na poziomie MŚP, oraz które wspierają rozwój zasobów ludzkich,
 - (xi) poprawa infrastruktury, przy pełnym przestrzeganiu norm społecznych i środowiskowych,
 - (xii) promowanie sektorowych podejść do zrównoważonego transportu, zaspokajanie potrzeb krajów partnerskich, zapewnianie bezpieczeństwa, przystępności cenowej i efektywności transportu, a także minimalizowanie negatywnych skutków dla środowiska,
 - (xiii) współpraca z sektorem prywatnym w celu wzmocnienia społecznie odpowiedzialnego i zrównoważonego rozwoju, promowanie społecznej i środowiskowej odpowiedzialności oraz rozliczalności przedsiębiorstw i dialogu społecznego,
 - (xiv) wspomaganie krajów rozwijających się w działalności handlowej oraz integracji regionalnej i kontynentalnej oraz udzielanie tym krajom pomocy w sprawnym i stopniowym włączeniu do gospodarki światowej,
 - (xv) wspieranie bardziej powszechnego dostępu do technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu pokonania przepaści cyfrowej;
- c) zrównoważone rolnictwo, bezpieczeństwo żywnościowe i żywieniowe
- (i) pomoc w budowaniu odporności krajów rozwijających się na wstrząsy (takie jak niedobory zasobów i dostaw, zmienność cen) oraz zaradzenie problemowi nierówności poprzez zapewnienie ludziom ubogim lepszego dostępu do ziemi, żywności, wody, energii i finansowania bez wyrządzania szkód środowisku;
 - (ii) wspieranie zrównoważonych praktyk rolniczych i stosownych badań naukowych w dziedzinie rolnictwa, a także koncentrowanie się na drobnych producentach rolnych i środkach do życia pochodzących z rolnictwa;
 - (iii) wspieranie kobiet w rolnictwie;
 - (iv) wspieranie działań rządów na rzecz ułatwiania społecznie i ekologicznie odpowiedzialnych inwestycji prywatnych;
 - (v) wspieranie strategicznych podejść do bezpieczeństwa żywnościowego, ze zwróceniem szczególnej uwagi na dostępność żywności, dostęp, infrastrukturę, przechowywanie i żywienie;
 - (vi) zajęcie się kwestią braku bezpieczeństwa żywnościowego i niedożywienia za pomocą podstawowych działań w sytuacjach przejściowych i sytuacjach niestabilności;
 - (vii) wspieranie rozwoju terytorialnego kierowanego przez dany kraj, z udziałem społeczeństwa, zdecentralizowanego i zrównoważonego pod względem środowiskowym;
- d) zrównoważona energia
- (i) poprawa dostępu do nowoczesnych, przystępnych cenowo, zrównoważonych, wydajnych, czystych i usług w zakresie energii odnawialnej;
 - (ii) promowanie lokalnych i regionalnych rozwiązań z zakresu zrównoważonej energii oraz zdecentralizowanej produkcji energii;

- e) zarządzanie zasobami naturalnymi, w tym gospodarowanie gruntami, lasami i wodą, w szczególności:
 - (i) wspieranie procesów i organów nadzorczych oraz popieranie reform w zakresie zarządzania, które promują zrównoważone i przejrzyste gospodarowanie zasobami naturalnymi i ich ochronę;
 - (ii) wspieranie sprawiedliwego dostępu do wody, a także zintegrowanego gospodarowania zasobami wodnymi i gospodarowania wodami w dorzeczu;
 - (iii) promowanie ochrony i zrównoważonego wykorzystania różnorodności biologicznej i usług ekosystemowych;
 - (iv) propagowanie zrównoważonych wzorców produkcji i konsumpcji oraz bezpiecznego i zrównoważonego gospodarowania substancjami chemicznymi i odpadami, z uwzględnieniem ich wpływu na zdrowie;
- f) zmiany klimatu i środowisko
 - (i) propagowanie wykorzystywania czystszych technologii i zrównoważonej energii oraz efektywnego gospodarowania zasobami, aby zapewnić rozwój niskoemisyjny, przy jednoczesnym wzmocnieniu standardów środowiskowych;
 - (ii) zwiększenie odporności krajów rozwijających się na skutki zmiany klimatu poprzez wspieranie opierających się na podejściu ekosystemowym środków przystosowywania się do zmiany klimatu i jej łagodzenia oraz takich środków zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi;
 - (iii) wspieranie wykonania stosownych wielostronnych porozumień z zakresu środowiska, w szczególności wzmocnienie środowiskowego aspektu ram instytucjonalnych na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz propagowanie ochrony różnorodności biologicznej;
 - (iv) pomoc krajom partnerskim w radzeniu sobie z wyzwaniami związanymi z wysiedleniami i migracją wywołanymi przez skutki zmiany klimatu, a także w odbudowywaniu źródeł utrzymania uchodźców klimatycznych.

III. Inne obszary mające znaczenie dla rozwoju

- a) migracja i azyl
 - (i) wspieranie ukierunkowanych działań mających na celu pełne wykorzystanie związków między migracją, mobilnością, zatrudnieniem i ograniczeniem ubóstwa, aby uczynić z migracji pozytywną siłę napędową rozwoju i ograniczyć drenaż mózgow;
 - (ii) wspieranie krajów rozwijających się w przyjmowaniu długoterminowych polityk dotyczących zarządzania przepływami migracyjnymi, zapewniających poszanowanie praw człowieka migrantów i ich rodzin oraz zwiększających ich ochronę socjalną;
- b) łączenie pomocy humanitarnej ze współpracą na rzecz rozwoju
 - (i) rekonstrukcja i odbudowa, w średnim i długim okresie, regionów i krajów dotkniętych konfliktami, jak również katastrofami spowodowanymi przez człowieka i klęskami żywiołowymi;
 - (ii) prowadzenie średnio- i długofalowych działań mających zapewnić samowystarczalność i integrację lub reintegrację osób wygnanych, łącząc pomoc doraźną, odbudowę i rozwój;
- c) odporność na klęski żywiołowe i zmniejszanie związanego z nimi ryzyka
 - (i) w sytuacjach niestabilności — pomoc w świadczeniu podstawowych usług i budowaniu legalnych, skutecznych i odpornych instytucji państwowych oraz aktywnego i zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego, we współpracy z danym krajem;
 - (ii) wsparcie prewencyjnego podejścia do niestabilności, konfliktów, klęsk żywiołowych i innych rodzajów kryzysów poprzez wspomoczenie krajów partnerskich i organizacji regionalnych w działaniach na rzecz wzmocnienia systemów wczesnego ostrzegania, a także demokratycznych rządów i budowania potencjału instytucjonalnego;
 - (iii) wspieranie działań na rzecz zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi, a także na rzecz gotowości na takie klęski, zapobiegania im oraz zarządzania ich skutkami.
- d) Rozwój i bezpieczeństwo, w tym zapobieganie konfliktom
 - (i) zajęcie się podstawowymi przyczynami konfliktów, w tym ubóstwem, degradacją ziemi i zasobów naturalnych, ich wykorzystywaniem i nierówną dystrybucją oraz nierównym dostępem do nich, słabymi rządami, naruszeniami praw człowieka i różnicami w traktowaniu kobiet i mężczyzn, aby przyczynić się do zapobiegania konfliktom i ich rozwiązywania oraz do budowania pokoju,
 - (ii) promowanie dialogu, uczestnictwa i pojednania w celu propagowania pokoju i zapobiegania wybuchom przemocy, zgodnie z najlepszymi praktykami międzynarodowymi,
 - (iii) promowanie reformy współpracy i polityki w dziedzinach bezpieczeństwa i wymiaru sprawiedliwości, walki z obrotem środkami odurzającymi i innymi rodzajami nielegalnego handlu, w tym handlu ludźmi, oraz w dziedzinie korupcji i prania pieniędzy.

B. SZCZEGÓLNE OBSZARY WSPÓŁPRACY WEDŁUG REGIONÓW

Pomoc udzielana przez Unię będzie służyć wspieraniu działań i dialogów sektorowych, zgodnie z art. 5 i częścią A niniejszego załącznika oraz ogólnym celem i zakresem stosowania, celem i zasadami ogólnymi niniejszego rozporządzenia. Przedmiotem szczególnej uwagi są obszary opisane poniżej, będące odzwierciedleniem wspólnie uzgodnionych strategii.

I. Ameryka Łacińska

- a) Zachęcanie do działań na rzecz spójności społecznej, w szczególności włączenia społecznego, godnej pracy i sprawiedliwości, równości płci i wzmocnienia pozycji kobiet;
- b) odniesienie się do kwestii związanych z rządzeniem oraz wspieranie reform politycznych, w szczególności w dziedzinie polityk społecznych, zarządzania finansami publicznymi i podatków, bezpieczeństwa (między innymi w odniesieniu do środków odurzających, przestępczości i korupcji), wzmocnienia dobrych rządów, instytucji publicznych na szczeblu lokalnym, krajowym i regionalnym (między innymi za pomocą innowacyjnych mechanizmów zapewniania współpracy technicznej, np. poprzez TAIEX i programy partnerskie), ochrony praw człowieka, w tym praw mniejszości, ludów tubylczych i potomków Afrykanów poza Afryką, poszanowania podstawowych standardów pracy Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP), środowiska, zwalczania dyskryminacji, zwalczania przemocy seksualnej, przemocy ze względu na płeć i wobec dzieci, a także zwalczania produkcji środków odurzających, ich zażywania i obrotu nimi;
- c) wspieranie aktywnego, zorganizowanego i niezależnego społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmocnienie dialogu społecznego poprzez wsparcie dla partnerów społecznych;
- d) wzmocnianie spójności społecznej, w szczególności poprzez tworzenie i umacnianie trwałych systemów ochrony socjalnej, w tym ubezpieczeń społecznych, a także poprzez reformę fiskalną, zwiększenie potencjału systemów podatkowych i walkę z oszustwami i uchylaniem się od opodatkowania, co przyczynia się do zwiększenia równości i lepszej dystrybucji bogactwa;
- e) wspomaganie państw Ameryki Łacińskiej w wywiązywaniu się z ich zobowiązań dotyczących dotrzymania staranności w dziedzinie zapobiegania zabójstwom kobiet, prowadzenia w ich sprawie dochodzeń, ścigania, karania, zadośćuczynienia za nie i zwracania na nie uwagi;
- f) wspieranie różnych procesów integracji regionalnej oraz tworzenia połączeń między infrastrukturami sieciowymi, z jednoczesnym zapewnieniem komplementarności z działaniami wspieranymi przez EBI i inne instytucje;
- g) działanie na rzecz stworzenia związku między rozwojem a bezpieczeństwem;
- h) wzmocnienie zdolności do zapewnienia powszechnego dostępu do wysokiej jakości podstawowych usług społecznych, szczególnie w sektorze zdrowia i edukacji;
- i) wspieranie polityk w dziedzinie edukacji i tworzenia wspólnego obszaru szkolnictwa wyższego Ameryki Łacińskiej;
- j) zajęcie się kwestią wrażliwości ekonomicznej oraz przyczynianie się do przekształceń strukturalnych poprzez tworzenie silnych partnerstw w sferze otwartych i sprawiedliwych stosunków handlowych, produktywnych inwestycji na rzecz liczniejszych i lepszych miejsc pracy w zielonej gospodarce sprzyjającej włączeniu społecznemu, transferu wiedzy i współpracy w dziedzinie badań naukowych, innowacji i technologii, a także promowanie trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu we wszystkich jego wymiarach, ze szczególnym uwzględnieniem wyzwań związanych z przepływami migracyjnymi, bezpieczeństwem żywnościowym (łącznie ze zrównoważonym rolnictwem i rybołówstwem), zmianą klimatu, zrównoważonymi źródłami energii oraz ochroną i zwiększaniem różnorodności biologicznej oraz usługami ekosystemowymi, między innymi dotyczącymi wód, gleby i lasów; wspieranie rozwoju mikroprzedsiębiorstw oraz MŚP jako głównego źródła wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, rozwoju i miejsc pracy; promowanie pomocy rozwojowej na rzecz wymiany handlowej w celu zapewnienia, by mikroprzedsiębiorstwa oraz MŚP z Ameryki Łacińskiej mogły korzystać z możliwości, jakie oferuje handel międzynarodowy, z uwzględnieniem zmian w ogólnym systemie preferencji taryfowych;
- k) łagodzenie negatywnych skutków, jakie na gospodarkę wielu krajów tego regionu wywrze wyłączenie ich z ogólnego systemu preferencji taryfowych;
- l) zapewnianie podejmowania właściwych działań po zakończeniu stosowania krótkoterminowych środków nadzwyczajnych służących wychodzeniu z sytuacji po klęskach żywiołowych lub kryzysach i realizowanych za pomocą innych instrumentów finansowych.

II. Azja Południowa**(1) Promowanie demokratycznych rządów**

- a) wspieranie procesów demokratycznych, promowanie skutecznych demokratycznych rządów, wzmocnianie instytucji i organów publicznych (również na szczeblu lokalnym), wspieranie skutecznej decentralizacji, restrukturyzacji państwa i procesów wyborczych;
- b) wspieranie rozwoju aktywnego, zorganizowanego i niezależnego społeczeństwa obywatelskiego, w tym mediów; oraz wzmocnianie dialogu społecznego poprzez wsparcie dla partnerów społecznych;

- c) budowanie i wzmocnianie działających zgodnie z prawem, skutecznych i odpowiedzialnych instytucji publicznych, promowanie reform instytucjonalnych i administracyjnych, dobrych rządów i zwalczania korupcji, promowanie zarządzania finansami publicznym oraz wspieranie praworządności;
 - d) wzmocnianie ochrony praw człowieka, w tym praw mniejszości, migrantów, ludów tubylczych i grup szczególnie wrażliwych, zwalczania dyskryminacji, przemocy seksualnej, przemocy na tle płciowym i wobec dzieci oraz handlu ludźmi.
 - e) ochrona praw człowieka poprzez promowanie reform instytucjonalnych (między innymi dotyczących dobrych rządów i zwalczania korupcji, zarządzania finansami publicznymi, podatków i reformy administracji publicznej) oraz reform legislacyjnych, administracyjnych i regulacyjnych zgodnie ze standardami międzynarodowymi, zwłaszcza w krajach niestabilnych oraz krajach w sytuacji konfliktu i po zakończonym konflikcie;
- (2) Promowanie włączenia i rozwoju społecznego we wszystkich jego wymiarach
- a) zachęcanie do działań na rzecz spójności społecznej, w szczególności włączenia społecznego, godnej pracy i sprawiedliwości oraz równości płci poprzez polityki dotyczące edukacji, zdrowia i inne polityki społeczne;
 - b) wzmocnienie zdolności do zapewnienia powszechnego dostępu do podstawowych usług społecznych, szczególnie w sektorze zdrowia i edukacji; zwiększenie dostępu do edukacji dla wszystkich w celu poszerzenia wiedzy, rozwoju umiejętności oraz zwiększenia szans zatrudnienia na rynku pracy, w tym — w odpowiednich przypadkach — poprzez zajęcie się kwestią nierówności i dyskryminacji ze względu na pracę i pochodzenie, szczególnie dyskryminacji kastowej;
 - c) propagowanie ochrony społecznej i włączenia społecznego, godnej pracy i podstawowych standardów pracy, równouprawnienia i równości płci poprzez polityki dotyczące edukacji, zdrowia i inne polityki społeczne;
 - d) promowanie wysokiej jakości usług kształcenia, szkolenia zawodowego oraz świadczeń zdrowotnych, dostępnych dla wszystkich (w tym dla dziewcząt i kobiet);
 - e) w kontekście powiązania bezpieczeństwa z rozwojem — walka z przemocą ze względu na płeć i pochodzenie, uprowadzaniem dzieci, zwalczanie korupcji i przestępczości zorganizowanej, produkcji i zażywania środków odurzających, a także obrotu nimi oraz innych form nielegalnego handlu;
 - f) tworzenie partnerstw ukierunkowanych na rozwój w sferze rolnictwa, rozwoju sektora prywatnego, handlu, inwestycji, pomocy, migracji, badań naukowych, innowacji i technologii oraz dostarczania dóbr publicznych, mając na celu ograniczenie ubóstwa i włączenie społeczne.
- (3) Wsparcie zrównoważonego rozwoju, zwiększanie odporności południowoazjatyckich społeczeństw na zmianę klimatu i klęski żywiołowe
- a) wspieranie trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu i takich środków do życia, zintegrowanego rozwoju obszarów wiejskich, zrównoważonego rolnictwa i leśnictwa, bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego;
 - b) promowanie zrównoważonego wykorzystywania zasobów naturalnych, odnawialnych źródeł energii, ochrony różnorodności biologicznej, gospodarki wodnej i gospodarki odpadami oraz ochrony gleb i lasów;
 - c) przyczynianie się do działań związanych ze zmianą klimatu poprzez wspieranie środków przystosowywania się do zmiany klimatu i jej łagodzenia oraz środków zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi;
 - d) wspieranie działań na rzecz zwiększenia dywersyfikacji gospodarczej, konkurencyjności i handlu, rozwoju sektora prywatnego, ze szczególnym naciskiem na mikroprzedsiębiorstwa i MŚP i spółdzielnie;
 - e) promowanie zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz inwestycji w czyste technologie, zrównoważoną energię, transport, zrównoważone rolnictwo i rybołówstwo, ochronę i zwiększanie różnorodności biologicznej i usług ekosystemowych, między innymi dotyczących wody i lasów, oraz tworzenia godnych miejsc pracy w ekologicznej gospodarce;
 - f) wspieranie gotowości na wypadek klęsk żywiołowych i długoterminowej odbudowy po klęskach, między innymi w dziedzinie bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego oraz pomocy osobom wygnanym.
- (4) Wsparcie na rzecz integracji i współpracy regionalnej
- a) zachęcanie do integracji i współpracy regionalnej w sposób zorientowany na wyniki poprzez wspieranie integracji i dialogu regionalnego, w szczególności za pośrednictwem Południowoazjatyckiego Stowarzyszenia na rzecz Współpracy Regionalnej i promowanie celów w zakresie rozwoju zawartych w procesie stambulskim („serce Azji”);
 - b) wspieranie skutecznego zarządzania granicami i współpracy transgranicznej w celu promowania zrównoważonego rozwoju gospodarczego, społecznego i środowiskowego w regionach przygranicznych; walka z przestępczością zorganizowaną oraz produkcją i zażywaniem środków odurzających i obrotem nimi;
 - c) wspieranie regionalnych inicjatyw ukierunkowanych na najważniejsze choroby zaraźliwe; działanie na rzecz zapobiegania zagrożeniom dla zdrowia i reagowania na nie, między innymi w odniesieniu do zagrożeń, które powstają na płaszczyźnie styknięcia świata zwierząt i świata ludzi oraz ich różnych środowisk.

III. Azja Północno- i Południowo-Wschodnia

(1) Promowanie demokratycznych rządów

- a) przyczynianie się do demokratyzacji; budowanie i wzmacnianie działających zgodnie z prawem, skutecznych i odpowiedzialnych instytucji i organów publicznych oraz ochrona praw człowieka poprzez promowanie reform instytucjonalnych (między innymi dotyczących dobrych rządów i zwalczania korupcji, zarządzania finansami publicznymi, podatków i reformy administracji publicznej) oraz reform legislacyjnych, administracyjnych i wykonawczych zgodnie ze standardami międzynarodowymi, zwłaszcza w krajach niestabilnych oraz krajach w sytuacji konfliktu i po zakończonym konflikcie;
- b) wzmacnianie ochrony praw człowieka, w tym praw mniejszości i ludów tubylczych, promowanie poszanowania podstawowych standardów pracy, zwalczanie dyskryminacji, przemocy seksualnej, przemocy na tle płciowym i wobec dzieci, w tym dzieci w konfliktach zbrojnych, oraz zajęcie się kwestią handlu ludźmi;
- c) wspieranie struktury Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN) w dziedzinie praw człowieka, zwłaszcza prac międzyrządowej komisji ds. praw człowieka przy ASEAN;
- d) budowanie i wzmacnianie działających zgodnie z prawem, skutecznych i odpowiedzialnych instytucji i organów publicznych;
- e) wspieranie aktywnego, zorganizowanego i niezależnego społeczeństwa obywatelskiego; wzmacnianie dialogu społecznego poprzez wsparcie dla partnerów społecznych;
- f) wspieranie działań regionu służących zwiększeniu demokracji, praworządności i bezpieczeństwa obywateli, w tym poprzez reformę wymiaru sprawiedliwości i sektora bezpieczeństwa, oraz promowanie dialogu międzyetnicznego i międzywyznaniowego oraz procesów pokojowych;
- g) w kontekście powiązania bezpieczeństwa z rozwojem — zwalczanie korupcji i przestępczości zorganizowanej, produkcji i zażywania środków odurzających, a także obrotu nimi oraz innych form nielegalnego handlu, oraz wspieranie skutecznego zarządzania granicami i współpracy transgranicznej w celu promowania zrównoważonego rozwoju gospodarczego, społecznego i środowiskowego w regionach przygranicznych; wsparcie na rzecz rozminowywania.

(2) Promowanie włączenia i rozwoju społecznego we wszystkich jego wymiarach

- a) wspieranie spójności społecznej, w szczególności włączenia społecznego, godnej pracy oraz sprawiedliwości i równości płci;
- b) wzmocnienie zdolności do zapewnienia powszechnego dostępu do podstawowych usług społecznych, szczególnie w sektorze zdrowia i edukacji; zwiększenie dostępu do edukacji dla wszystkich w celu poszerzenia wiedzy, rozwoju umiejętności oraz zwiększenia szans zatrudnienia na rynku pracy, w tym — w odpowiednich przypadkach — poprzez zajęcie się kwestią nierówności i dyskryminacji ze względu na pracę i pochodzenie, szczególnie dyskryminacji kastowej;
- c) tworzenie partnerstw ukierunkowanych na rozwój w sferze rolnictwa, rozwoju sektora prywatnego, handlu, inwestycji, pomocy, migracji, badań naukowych, innowacji i technologii oraz dostarczania dóbr publicznych, mając na celu ograniczenie ubóstwa i włączenie społeczne;
- d) wspieranie działań regionu na rzecz zapobiegania zagrożeniom dla zdrowia i reagowania na nie, między innymi w odniesieniu do zagrożeń, które powstają na płaszczyźnie styczności świata zwierząt i świata ludzi oraz ich różnych środowisk;
- e) promowanie edukacji integracyjnej, uczenia i szkolenia się przez całe życie (w tym szkolnictwa wyższego, kształcenia i szkolenia zawodowego) w celu poprawy funkcjonowania rynków pracy;
- f) promowanie bardziej ekologicznej gospodarki oraz trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, zwłaszcza w odniesieniu do rolnictwa, bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego, zrównoważonej energii oraz ochrony i zwiększenia różnorodności biologicznej i usług ekosystemowych;
- g) w kontekście powiązania bezpieczeństwa z rozwojem — walka z przemocą ze względu na płeć i pochodzenie oraz uprowadzaniem dzieci.

(3) Wspieranie zrównoważonego rozwoju oraz zwiększanie odporności społeczeństw Azji Południowo-Wschodniej na zmianę klimatu i klęski żywiołowe

- a) wspieranie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej, promowanie zrównoważonej konsumpcji i produkcji;
- b) wspieranie regionu w działaniach służących włączeniu zmiany klimatu w główny nurt strategii dotyczących zrównoważonego rozwoju, opracowaniu polityk i instrumentów w zakresie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej, reagowaniu na negatywne skutki zmiany klimatu i poprawie długofalowych inicjatyw współpracy, a także zmniejszeniu podatności na klęski żywiołowe oraz wspieraniu wielosektorowych ram ASEAN w dziedzinie zmiany klimatu: rolnictwo i leśnictwo na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego;

- c) z myślą o wzroście ludności i zmieniających się potrzebach konsumentów, wspieranie zrównoważonej konsumpcji i produkcji oraz inwestycji w czyste technologie, w szczególności na szczeblu regionalnym, zrównoważoną energię, transport, zrównoważone rolnictwo i rybołówstwo, ochronę i zwiększanie różnorodności biologicznej i usług ekosystemowych, między innymi dotyczących wody i lasów, oraz tworzenia godnych miejsc pracy w ekologicznej gospodarce;
 - d) łączenie pomocy doraźnej, odbudowy i rozwoju poprzez zapewnienie podejmowania właściwych działań po zakończeniu stosowania krótkoterminowych środków nadzwyczajnych służących wychodzeniu z sytuacji po klęskach żywiołowych lub kryzysach i realizowanych za pomocą innych instrumentów finansowych; wspieranie gotowości na wypadek klęsk żywiołowych i długoterminowej odbudowy po klęskach, między innymi w dziedzinie bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego oraz pomocy osobom wygnanym.
- (4) Wspieranie integracji i współpracy regionalnej w całej Azji Północno- i Południowo-Wschodniej
- a) zachęcanie do zacieśnienia integracji i współpracy regionalnej w sposób zorientowany na wyniki poprzez wspieranie integracji regionalnej i dialogu regionalnego;
 - b) wspieranie integracji społeczno-gospodarczej i zdolności ASEAN do połączeń, w tym realizacji związanych z rozwojem celów Wspólnoty Gospodarczej ASEAN, centralnym planem w dziedzinie zdolności do połączeń ASEAN i wizją na okres po 2015 r.;
 - c) wspieranie pomocy związanej z handlem i pomocy rozwojowej na rzecz wymiany handlowej, również w celu zapewnienia, by mikroprzedsiębiorstwa oraz MŚP mogły korzystać z możliwości, jakie oferuje handel międzynarodowy;
 - d) stosowanie dźwigni finansowej do finansowania na rzecz zrównoważonych infrastruktur i sieci sprzyjających integracji regionalnej, włączeniu społecznemu i spójności społecznej oraz trwałemu wzrostowi gospodarczemu, przy jednoczesnym zapewnieniu komplementarności z działaniami wspieranymi przez EBI i inne unijne instytucje finansujące oraz z działaniami innych instytucji w tej dziedzinie;
 - e) wspieranie dialogu między instytucjami i krajami ASEAN a Unią;
 - f) wspieranie regionalnych inicjatyw ukierunkowanych na najważniejsze choroby zaraźliwe; działanie na rzecz zapobiegania zagrożeniom dla zdrowia i reagowania na nie, między innymi w odniesieniu do zagrożeń, które powstają na płaszczyźnie styczności świata zwierząt i świata ludzi oraz ich różnych środowisk.

IV. Azja Środkowa

- a) Jako cele nadrzędne — wsparcie na rzecz zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz na rzecz spójności społecznej i demokracji;
- b) wspieranie bezpieczeństwa żywnościowego, dostępu do zrównoważonej energii, bezpieczeństwa energetycznego, dostępu do wody i urządzeń sanitarnych dla ludności lokalnej; promowanie i wspieranie gotowości na wypadek klęsk żywiołowych oraz przystosowania się do zmiany klimatu;
- c) wspieranie przedstawicielskich i demokratycznie wybranych parlamentów, promowanie i wspieranie dobrych rządów i procesów demokratycznych; należytego zarządzania finansami publicznymi; praworządności z właściwie funkcjonującymi instytucjami i faktycznym poszanowaniem praw człowieka i równości płci; wspieranie aktywnego, zorganizowanego i niezależnego społeczeństwa obywatelskiego oraz zacieśnianie dialogu społecznego poprzez wsparcie dla partnerów społecznych;
- d) promowanie trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, zajęcie się kwestią nierówności społecznych i regionalnych oraz wspieranie innowacji i technologii, godnej pracy, rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich, promowanie dywersyfikacji gospodarczej poprzez wspieranie mikroprzedsiębiorstw i MŚP, przy równoczesnym pobudzaniu rozwoju regulowanej społecznej gospodarki rynkowej, otwartego i sprawiedliwego handlu i inwestycji, w tym reform regulacyjnych;
- e) wspieranie skutecznego zarządzania granicami i współpracy transgranicznej w celu promowania zrównoważonego rozwoju gospodarczego, społecznego i środowiskowego w regionach przygranicznych; w kontekście powiązania bezpieczeństwa z rozwojem — zwalczanie przestępczości zorganizowanej i wszelkich form nielegalnego handlu, w tym zwalczanie produkcji i zażywania środków odurzających, jak również jego negatywnych skutków, w tym HIV/AIDS;
- f) promowanie dwustronnej i regionalnej współpracy, dialogu i integracji, również z krajami objętymi Europejskim Instrumentem Sąsiedztwa i innymi instrumentami Unii służącymi wspieraniu reform politycznych, w tym — w odpowiednich przypadkach — dzięki tworzeniu instytucji, pomocy technicznej (np. TAIEX) i wymianie informacji oraz w ramach partnerstw, a także poprzez kluczowe inwestycje i odpowiednie mechanizmy uruchamiania zasobów finansowych w dziedzinie edukacji, środowiska i energii, niskoemisyjnego rozwoju/odporności na skutki zmiany klimatu;
- g) wzmocnienie zdolności do zapewnienia powszechnego dostępu do wysokiej jakości podstawowych usług społecznych, szczególnie w sektorze zdrowia i edukacji; wspieranie dostępu ludności, zwłaszcza ludzi młodych i kobiet, do zatrudnienia, m.in. poprzez wspieranie kształcenia ogólnego, zawodowego i szkolnictwa wyższego.

V. Bliski Wschód

- a) Zajęcie się kwestiami demokratyzacji i sprawowania rządów (również w dziedzinie podatków), praworządności, praw człowieka i równości płci, podstawowych wolności i równości politycznej, w celu zachęcenia do reform politycznych, walki z korupcją oraz zapewnienia przejrzystości procedur sądowych, a także tworzenia działających zgodnie z prawem, demokratycznych, skutecznych i odpowiedzialnych instytucji publicznych oraz aktywnego, niezależnego i zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego; zacieśnianie dialogu społecznego poprzez wsparcie dla partnerów społecznych;
- b) wspieranie społeczeństwa obywatelskiego w walce w obronie podstawowych wolności, praw człowieka i zasad demokratycznych;
- c) propagowanie wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu i wspieranie spójności społecznej i rozwoju społecznego, w szczególności tworzenia miejsc pracy, włączenia społecznego, godnej pracy oraz sprawiedliwości i równości płci; wzmocnienie zdolności do zapewnienia powszechnego dostępu do wysokiej jakości podstawowych usług społecznych, szczególnie w sektorze zdrowia i edukacji; w odpowiednich przypadkach zajęcie się kwestią nierówności i dyskryminacji ze względu na pracę i pochodzenie, szczególnie dyskryminacji kastowej;
- d) wspieranie rozwoju kultury obywatelskiej, szczególnie za pomocą szkoleń, edukacji i uczestnictwa dzieci, ludzi młodych i kobiet;
- e) promowanie zrównoważonych reform gospodarczych i dywersyfikacji gospodarczej, otwartych i sprawiedliwych stosunków handlowych, rozwoju regulowanej i zrównoważonej społecznej gospodarki rynkowej, rentownych i trwałych inwestycji w głównych sektorach (takich jak energia, ze szczególnym uwzględnieniem energii odnawialnej);
- f) promowanie stosunków dobrosąsiedzkich, współpracy regionalnej, regionalnego dialogu i integracji, również z państwami objętymi Europejskim Instrumentem Sąsiedztwa i państwami z rejonu Zatoki Perskiej objętymi Instrumentem Partnerstwa oraz innymi instrumentami Unii poprzez wspieranie wysiłków na rzecz integracji w ramach regionu, zwłaszcza w dziedzinie gospodarki, energii, gospodarki wodnej, transportu i w sprawach dotyczących uchodźców;
- g) promowanie zrównoważonej i sprawiedliwej gospodarki zasobami wodnymi oraz ochrony zasobów wodnych;
- h) podejmowanie działań służących uzupełnianiu zasobów udostępnionych w ramach niniejszego rozporządzenia, którego dotyczy niniejsze rozporządzenie poprzez spójną pracę i wsparcie za pomocą innych instrumentów i polityk unijnych, które mogą koncentrować się na dostępie do unijnego rynku wewnętrznego, mobilności pracowników oraz szerszej integracji regionalnej;
- i) w kontekście powiązania bezpieczeństwa z rozwojem — walka z produkcją i zażywaniem środków odurzających oraz obrotem nimi;
- j) w kontekście powiązania rozwoju z migracją — zarządzanie migracją i udzielanie pomocy wysiedleńcom i uchodźcom.

VI. Inne kraje

- a) Wspieranie umacniania społeczeństwa demokratycznego, dobrych rządów, poszanowania praw człowieka, równości płci i państwa kierującego się zasadami praworządności oraz przyczynianie się do stabilności i integracji regionalnej i kontynentalnej; wspieranie aktywnego, zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego; wzmocnianie dialogu społecznego poprzez wsparcie dla partnerów społecznych;
- b) zapewnianie wsparcia na rzecz działań dostosowawczych, związanych z ustanawianiem różnych stref wolnego handlu;
- c) wspieranie walki z ubóstwem, nierównością i wykluczeniem, między innymi poprzez zaspokajanie podstawowych potrzeb społeczności znajdujących się w niekorzystnej sytuacji oraz poprzez promowanie spójności społecznej i polityki redystrybucji w celu zmniejszenia nierówności;
- d) wzmocnienie zdolności do zapewnienia powszechnego dostępu do podstawowych usług społecznych, szczególnie w sektorze zdrowia i edukacji;
- e) poprawa warunków życia i pracy, ze szczególnym uwzględnieniem propagowania programu MOP w sprawie godnej pracy;
- f) zajęcie się kwestią wrażliwości ekonomicznej oraz przyczynianie się do przekształceń strukturalnych, z naciskiem na kwestię godnej pracy, za pomocą trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu i energooszczędnej gospodarki niskoemisyjnej opartej na odnawialnych źródłach energii poprzez tworzenie silnych partnerstw w sferze sprawiedliwych stosunków handlowych, produktywnych inwestycji na rzecz liczniejszych i lepszych miejsc pracy w ekologicznej gospodarce sprzyjającej włączeniu społecznemu, transfer wiedzy i współpracę w dziedzinie badań naukowych, innowacji i technologii, a także promowanie zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu we wszystkich jego wymiarach, ze szczególnym uwzględnieniem wyzwań związanych z przepływami migracyjnymi, mieszkalnictwem, bezpieczeństwem żywnościowym (włącznie ze zrównoważonym rolnictwem i rybołówstwem), zmianą klimatu, zrównoważoną energią oraz ochroną i zwiększaniem różnorodności biologicznej oraz usługami ekosystemowymi, między innymi dotyczącymi wód i gleby;
- g) zajęcie się kwestiami przemocy seksualnej i przemocy ze względu na płeć, kwestiami zdrowia, w tym HIV/AIDS i jego skutkami w społeczeństwie.

ZAŁĄCZNIK II

OBSZARY WSPÓŁPRACY W RAMACH PROGRAMÓW TEMATYCZNYCH

A. PROGRAM DOTYCZĄCY GLOBALNYCH DÓBR PUBLICZNYCH I WYZWAŃ O SKALI ŚWIATOWEJ

Program dotyczący globalnych dóbr publicznych i wyzwań o skali światowej ma na celu zacieśnienie współpracy, poprawę wymiany wiedzy i doświadczeń oraz zwiększenie potencjału krajów partnerskich z myślą o przyczynieniu się do eliminacji ubóstwa, do spójności społecznej i zrównoważonego rozwoju. Niniejszy program jest wykorzystywany w poniższych obszarach współpracy i zapewnia maksymalną synergię między nimi ze względu na ich silne wzajemne powiązanie.

I. Środowisko i zmiany klimatu

- a) przyczynianie się do zewnętrznego wymiaru unijnych polityk dotyczących środowiska i zmiany klimatu, z pełnym poszanowaniem zasady spójności polityki na rzecz rozwoju i innych zasad określonych w TFUE;
- b) podejmowanie na wczesnym etapie prac na rzecz wspierania krajów rozwijających się w realizacji milenijnych celów rozwoju lub ewentualnych kolejnych ram uzgodnionych przez Unię i państwa członkowskie, w zakresie zrównoważonego korzystania z zasobów naturalnych i zrównoważenia środowiskowego;
- c) wprowadzanie w życie unijnych inicjatyw oraz zobowiązań uzgodnionych na poziomie międzynarodowym i regionalnym lub zobowiązań o charakterze transgranicznym, w szczególności w dziedzinie zmiany klimatu, poprzez wspieranie niskoemisyjnych strategii na rzecz osiągnięcia odporności na zmianę klimatu, przy priorytetowym potraktowaniu strategii wspierających różnorodność biologiczną, ochronę ekosystemów i zasobów naturalnych, zrównoważone gospodarowanie m.in. oceanami, gruntami, wodą, rybołówstwem i lasami (np. za pomocą takich mechanizmów jak FLEGT), pustyńnienia, zintegrowanego gospodarowania zasobami wodnymi, należytego gospodarowania chemikaliami i odpadami, efektywnego gospodarowania zasobami i gospodarki ekologicznej;
- d) umacnianie integracji i włączanie celów dotyczących zmiany klimatu i środowiska do głównego nurtu współpracy Unii na rzecz rozwoju poprzez udzielanie wsparcia metodologicznego i wspomaganie prac badawczych prowadzonych na temat krajów rozwijających się, w tych krajach oraz przez te kraje, między innymi w zakresie monitorowania, sprawozdawczości i mechanizmów weryfikacji, mapowania ekosystemów, oceny i wyceny, poszerzania fachowej wiedzy w dziedzinie środowiska oraz promowanie innowacyjnych działań i spójności polityki;
- e) poprawa zarządzania w zakresie środowiska oraz wspieranie rozwoju międzynarodowej polityki w celu poprawy spójności i efektywności globalnych działań na rzecz zrównoważonego rozwoju poprzez wspieranie regionalnego i międzynarodowego monitorowania i oceny środowiska, a także poprzez propagowanie w krajach rozwijających się skutecznych środków mających na celu przestrzeganie i egzekwowanie wielostronnych porozumień dotyczących środowiska;
- f) włączanie zarówno zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi, jak i przystosowywania się do zmiany klimatu do planowania rozwoju i inwestycji rozwojowych oraz propagowanie realizacji strategii mających na celu zmniejszenie ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi, takich jak ochrona ekosystemów i przywracanie terenów podmokłych;
- g) uznanie decydującej roli rolnictwa i hodowli zwierząt gospodarskich w politykach dotyczących zmiany klimatu poprzez propagowanie rolnictwa na drobną skalę i hodowli zwierząt gospodarskich jako autonomicznych strategii przystosowania się do zmiany klimatu i łagodzenia jej skutków na południu ze względu na zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych, takich jak woda i pastwiska.

II. Zrównoważona energia

- a) promowanie dostępu do niezawodnych, bezpiecznych, przystępnych cenowo, przyjaznych dla klimatu i zrównoważonych usług energetycznych jako jednego z kluczowych czynników sprzyjających eliminacji ubóstwa oraz wzrostowi gospodarczemu i rozwojowi sprzyjającym włączeniu społecznemu, ze szczególnym naciskiem na wykorzystanie lokalnych i regionalnych odnawialnych źródeł energii oraz na zapewnienie dostępu ludziom ubogim w regionach oddalonych;
- b) propagowanie korzystania w większym zakresie z technologii energii odnawialnej, w szczególności zdecentralizowanych sposobów podejścia, i efektywności energetycznej oraz promowanie strategii zrównoważonego rozwoju niskoemisyjnego;
- c) promowanie bezpieczeństwa energetycznego krajów partnerskich i społeczności lokalnych na przykład poprzez dywersyfikację źródeł energii i tras zaopatrzenia w energię, z uwzględnieniem kwestii zmienności cen, potencjału w zakresie obniżenia emisji, poprawa funkcjonowania rynków, a także wspieranie połączeń międzysystemowych, w szczególności połączeń w zakresie energii elektrycznej, i handlu.

III. Rozwój społeczny, w tym godna praca, sprawiedliwość społeczna i kultura**a) Zdrowie**

- (i) działanie na rzecz poprawy stanu zdrowia i dobrostanu ludności w krajach rozwijających się poprzez wspieranie powszechnego i sprzyjającego włączeniu społecznemu dostępu do dobrej jakości podstawowych publicznych placówek, towarów i usług opieki zdrowotnej i świadczenie tych usług w sposób sprawiedliwy i na zasadzie ciągłej od profilaktyki do kuracji po leczeniu i ze szczególnym naciskiem na potrzeby osób należących do grup defaworyzowanych i znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji;
- (ii) wspieranie i kształtowanie programu polityki w zakresie globalnych inicjatyw przynoszących bezpośrednie i znaczące korzyści krajom partnerskim, w sposób zorientowany na rezultaty, z uwzględnieniem skuteczności pomocy i jej wpływu na systemy opieki zdrowotnej, a także zachęcanie krajów partnerskich do intensywniejszego angażowania się w te inicjatywy;
- (iii) wspieranie konkretnych inicjatyw, zwłaszcza na poziomie regionalnym i globalnym, które służą wzmocnieniu systemów opieki zdrowotnej i pomagają krajom w opracowywaniu i wdrażaniu racjonalnej, opartej na dowodach i zrównoważonej krajowej polityki zdrowotnej, oraz w dziedzinach priorytetowych, takich jak zdrowie dzieci i matek, w tym szczepienia i reagowanie na ogólnoswiatowe zagrożenia dla zdrowia (takie jak HIV/AIDS, gruźlica i malaria oraz inne choroby związane z ubóstwem i choroby zaniedbane);
- (iv) wspieranie pełnej i skutecznej realizacji pekińskiej platformy działania oraz programu działania Międzynarodowej Konferencji na temat Ludności i Rozwoju, a także wyników ich konferencji przeglądowych, i w tym kontekście zdrowia i praw seksualnych i prokreacyjnych;
- (v) promowanie, świadczenie i rozszerzanie podstawowych usług oraz zapewnianie pomocy psychologicznej ofiarom przemocy, zwłaszcza kobietom i dzieciom.

b) Edukacja, wiedza i umiejętności:

- (i) wspieranie realizacji uzgodnionych na szczeblu międzynarodowym celów w dziedzinie edukacji w drodze ogólnoswiatowych inicjatyw i partnerstw, ze szczególnym naciskiem na promowanie wiedzy, umiejętności i wartości, na rzecz zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu;
- (ii) promowanie wymiany doświadczeń, dobrych praktyk i innowacji w oparciu o zrównoważone podejście do rozwoju systemów kształcenia;
- (iii) działanie na rzecz poprawy dostępu do edukacji i podniesienia jej jakości, w szczególności dla osób należących do grup znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, migrantów, kobiet i dziewcząt, osób należących do mniejszości religijnych, osób niepełnosprawnych, osób żyjących w niestabilnych warunkach oraz w krajach, które są najdalej od osiągnięcia globalnych celów; poprawa ukończenia kształcenia podstawowego i przejścia do kształcenia średniego I stopnia.

c) Równość płci, wzmocnienie pozycji kobiet i ochrona praw kobiet i dziewcząt:

- (i) wspieranie programów na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, których celem jest promowanie wzmocnienia pozycji kobiet i dziewcząt w życiu gospodarczym i społecznym oraz ich przywództwa i równego udziału w życiu politycznym;
- (ii) wspieranie krajowych, regionalnych i globalnych inicjatyw na rzecz uwzględniania kwestii równości płci i wzmocnienia pozycji kobiet i dziewcząt w strategiach politycznych, planach i budżetach, w tym w międzynarodowych, regionalnych i krajowych ramach na rzecz rozwoju oraz w programie skuteczności pomocy; przyczynianie się do eliminacji praktyk rekrutacyjnych cechujących się uprzedzeniami pod względem płci;
- (iii) zajęcie się problemem przemocy seksualnej i przemocy na tle płciowym, a także wspieranie ofiar tej przemocy.

d) Dzieci i młodzi ludzie:

- (i) zwalczanie handlu dziećmi i wszelkich form przemocy i nadużyć wobec dzieci oraz wszelkich form pracy dzieci, zwalczanie zjawiska zawierania małżeństw przez dzieci oraz propagowanie polityk, które uwzględniają czynniki, na jakie dzieci i młodzież są szczególnie narażone, a także szczególny potencjał dzieci i młodych ludzi, ochronę ich praw, w tym rejestrację urodzeń, i ich interesów, edukację, zdrowie, środki utrzymania, począwszy od kwestii aktywnego uczestnictwa dzieci i młodzieży oraz umacniania ich pozycji;
- (ii) bardziej zdecydowane zwracanie uwagi krajów rozwijających się na opracowywanie strategii politycznych korzystnych dla dzieci i młodych ludzi, zwiększanie możliwości tych krajów w zakresie opracowania tych strategii, a także propagowanie roli dzieci i młodych ludzi jako podmiotów w rozwoju;
- (iii) wspieranie opracowywania konkretnych strategii i działań dotyczących określonych problemów i wyzwań mających wpływ na dzieci młodych ludzi, zwłaszcza w obszarach zdrowia, edukacji i zatrudnienia, z uwzględnieniem najlepszych interesów dzieci i młodych ludzi przy podejmowaniu wszystkich stosownych działań.

- e) Niedyskryminacja:
- (i) wspieranie lokalnych, regionalnych, krajowych i ogólnopolskich inicjatyw na rzecz propagowania niedyskryminacji ze względu na płeć, tożsamość płciową, pochodzenie rasowe lub etniczne, kastę, religię lub wyznanie, niepełnosprawność, chorobę, wiek i orientację seksualną poprzez opracowywanie polityk, planów i budżetów, a także wymianę dobrych praktyk i wiedzy fachowej;
 - (ii) zapewnienie szerszego dialogu na temat niedyskryminacji i ochrony obrońców praw człowieka;
- f) Zatrudnienie, umiejętności, ochrona społeczna i włączenie społeczne:
- (i) wspieranie działań na rzecz osiągnięcia wysokich poziomów produktywnego i godnego zatrudnienia, w szczególności przy wsparciu racjonalnych polityk i strategii w zakresie edukacji i zatrudnienia, kształcenia zawodowego pod kątem szans zatrudnienia i dostosowanego do potrzeb i perspektyw lokalnego rynku pracy, warunków pracy, między innymi w gospodarce nieformalnej, promowanie godnej pracy w oparciu o podstawowe standardy pracy MOP, łącznie ze zwalczaniem pracy dzieci, oraz promowanie dialogu społecznego, a także ułatwianie mobilności pracowników, przy jednoczesnym poszanowaniu i propagowaniu praw migrantów;
 - (ii) wzmacnianie spójności społecznej, w szczególności poprzez tworzenie i umacnianie trwałych systemów ochrony socjalnej, w tym systemów ubezpieczeń społecznych dla osób żyjących w ubóstwie, a także poprzez reformę fiskalną, zwiększenie potencjału systemów podatkowych i walkę z oszustwami i uchylaniem się od opodatkowania, co przyczynia się do zwiększenia równości i lepszej dystrybucji bogactwa;
 - (iii) wzmacnianie włączenia społecznego i równości płci poprzez współpracę w zakresie zapewniania równego dostępu do podstawowych usług, zatrudnienia dla wszystkich, działania na rzecz wzmocnienia pozycji i poszanowania praw określonych grup, w szczególności migrantów, dzieci i młodych ludzi, osób niepełnosprawnych, kobiet, ludów tubylczych i osób należących do mniejszości, w celu zapewnienia, by grupy te mogły uczestniczyć i uczestniczyły w tworzeniu bogactwa i różnorodności kulturowej oraz by korzystały z ich możliwości.
- g) Wzrost gospodarczy, zatrudnienie i angażowanie sektora prywatnego
- (i) wspieranie działań służących stworzeniu liczniejszych i lepszych miejsc pracy poprzez rozwijanie konkurencyjności i odporności lokalnych mikroprzedsiębiorstw i MŚP oraz wspieranie ich integracji z gospodarką lokalną, regionalną i światową, pomaganie krajom rozwijającym się w integracji z regionalnymi i wielostronnymi systemami handlu;
 - (ii) rozwijanie lokalnego rzemiosła, które służy zachowaniu lokalnego dziedzictwa kulturowego;
 - (iii) rozwijanie społecznie i ekologicznie odpowiedzialnego lokalnego sektora prywatnego i poprawa otoczenia biznesowego;
 - (iv) wspieranie skutecznych polityk gospodarczych, które wspierają rozwój lokalnej gospodarki i lokalnych gałęzi przemysłu, w kierunku ekologicznej gospodarki sprzyjającej włączeniu społecznemu, efektywnego gospodarowania zasobami oraz zrównoważonym procesom konsumpcji i produkcji;
 - (v) promowanie wykorzystywania komunikacji elektronicznej jako narzędzia wspierania wzrostu gospodarczego sprzyjającego ubogim we wszystkich sektorach w celu pokonania przepaści cyfrowej między krajami rozwijającymi się a krajami uprzemysłowionymi i w krajach rozwijających się, mając na względzie stworzenie odpowiedniej polityki i ram regulacyjnych w tym obszarze oraz promowanie rozwoju niezbędnej infrastruktury i korzystania z usług i aplikacji w oparciu o technologie informacyjno-komunikacyjne;
 - (vi) promowanie włączenia społecznego pod względem finansowym poprzez propagowanie dostępu do usług finansowych, takich jak mikrokredyty i oszczędności, mikroubezpieczenia i transfer płatności, oraz skuteczne korzystanie z tych usług przez mikroprzedsiębiorstwa i MŚP oraz gospodarstwa domowe, w szczególności grupy defaworyzowane i grupy znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji.
- h) Kultura:
- (i) działanie na rzecz dialogu międzykulturowego, różnorodności kulturowej oraz poszanowania jednakowej wartości wszystkich kultur;
 - (ii) działanie na rzecz współpracy międzynarodowej w celu pobudzania udziału sektorów kultury we wzroście gospodarczym w krajach rozwijających się, tak aby w pełni wykorzystać potencjał tego wkładu w zakresie walki z ubóstwem, w tym znalezienie rozwiązań kwestii związanych z dostępem do rynku oraz prawami własności intelektualnej;
 - (iii) propagowanie poszanowania społecznych, kulturowych i duchowych wartości ludów tubylczych oraz mniejszości w celu zwiększenia równości i sprawiedliwości w społeczeństwach wieloetnicznych zgodnie z powszechnymi prawami człowieka, które przysługują każdemu człowiekowi, w tym ludom tubylczym i osobom należącym do mniejszości;
 - (iv) wspieranie kultury jako obiecującego sektora gospodarki z punktu widzenia rozwoju i wzrostu gospodarczego.

IV. Bezpieczeństwo żywnościowe i żywieniowe oraz zrównoważone rolnictwo

Współpraca w tym obszarze ma zacieśniać współpracę, poprawę wymiany wiedzy i doświadczenia oraz zwiększanie potencjału krajów partnerskich w dziedzinach stanowiących cztery filary bezpieczeństwa żywnościowego przy zastosowaniu podejścia uwzględniającego płeć: dostępność żywności (produkcja), dostęp (m.in. grunt, infrastruktura na potrzeby transportu żywności z obszarów, w których występują nadwyżki, do obszarów dotkniętych niedoborem żywności, rynki, ustanowienie krajowych rezerw żywności, siatki bezpieczeństwa), wykorzystanie (interwencje w zakresie żywienia prowadzone ze świadomością potrzeb społecznych) i stabilność, odnosząc się również do kwestii sprawiedliwego handlu, traktując w sposób priorytetowy pięciu wymiarów: rolnictwa na drobną skalę i hodowli zwierząt gospodarskich, przetwarzania żywności w celu stworzenia wartości dodanej, zarządzania, integracji regionalnej oraz mechanizmów wsparcia dla najsłabszych grup ludności przez:

- a) promowanie rozwoju zrównoważonego rolnictwa na drobną skalę i hodowli zwierząt gospodarskich poprzez zapewnianie bezpiecznego dostępu, w oparciu o podejście ekosystemowe, do niskoemisyjnej i odpornej na zmianę klimatu technologii (między innymi technologii informacyjno-komunikacyjnych), poprzez uznanie, wspieranie i wzmocnienie lokalnych i niezależnych strategii przystosowywania się do zmiany klimatu, a także poprzez możliwości rozwoju działalności i usługi techniczne, programy rozwoju obszarów wiejskich, rentowne i odpowiedzialne środki inwestycyjne, zgodnie z wytycznymi międzynarodowymi, zrównoważoną gospodarkę gruntami i zasobami naturalnymi, ochronę prawa ludności do ziemi w rozmaitych formach oraz dostęp do gruntów dla ludności lokalnej, ochrona różnorodności genetycznej, w sprzyjających warunkach gospodarczych;
- b) wspieranie działań na rzecz odpowiedzialnego pod względem środowiskowym i społecznym kształtowania polityki oraz zarządzania odpowiednimi sektorami, roli podmiotów publicznych i niepublicznych w dziedzinie regulacji i korzystania z dóbr publicznych, ich zdolności organizacyjnych, organizacji zawodowych i instytucji;
- c) zwiększanie bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego poprzez odpowiednie polityki, łącznie z ochroną różnorodności biologicznej i usług ekosystemowych, polityki przystosowywania się do zmiany klimatu, wzmocnienie systemów informacyjnych, zapobieganie kryzysom oraz zarządzanie nimi, a także doskonalenie strategii na rzecz żywienia skierowanych do słabszych grup społecznych, które uruchamiają zasoby niezbędne do realizacji podstawowych działań mogących zapobiec dużej większości przypadków niedożywienia;
- d) promowanie bezpiecznych i zrównoważonych praktyk w całym łańcuchu dostaw żywności i pasz.

V. Migracja i azyl

Współpraca w tym obszarze ma zacieśniać dialog polityczny, współpracę, poprawę wymiany wiedzy i doświadczeń, a także zwiększanie potencjału krajów partnerskich, organizacji społeczeństwa obywatelskiego i władz lokalnych, aby wspierać mobilność osób, która stanowi pozytywny element rozwoju społecznego. Współpraca w tym obszarze, której podstawą jest podejście oparte na prawach obejmujące wszystkie prawa człowieka — zarówno prawa obywatelskie i polityczne lub gospodarcze, społeczne czy kulturalne — zajmie się wyzwaniem związanym z przepływami migracyjnymi, w szczególności migracją na osi południe-południe, sytuacją migrantów podatnych na zagrożenia, takich jak osoby małoletnie bez opieki, ofiary handlu ludźmi, osoby ubiegające się o azyl, migrantki, a także sytuacją dzieci, kobiet i rodzin pozostałych w krajach pochodzenia poprzez:

- a) promowanie zarządzania migracją na wszystkich szczeblach, ze szczególnym uwzględnieniem społecznych i gospodarczych skutków migracji, oraz uznanie kluczowej roli organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w tym diaspor, i władz lokalnych w działaniach związanych z migracją jako ważnym elementem strategii rozwoju;
- b) zapewnienie lepszego zarządzania przepływami migracyjnymi we wszystkich ich wymiarach, w tym poprzez wzmocnienie potencjału rządów i innych stosownych zainteresowanych stron w krajach partnerskich w takich dziedzinach jak: legalna migracja i mobilność; zapobieganie nielegalnej migracji, przemytowi migrantów i handlowi ludźmi; ułatwianie trwałego powrotu nielegalnych migrantów i wspieranie dobrowolnych powrotów i reintegracji; zdolności w zakresie zintegrowanego zarządzania granicami; oraz ochrona międzynarodowa i azyl;
- c) dążenie do maksymalizacji wpływu, jaki na rozwój ma zwiększona regionalna i globalna mobilność ludzi, a w szczególności dobrze zarządzana migracja pracowników; poprawa integracji migrantów w krajach przeznaczenia, promowanie i zapewnianie ochrony praw migrantów i ich rodzin poprzez pomoc w formułowaniu i realizowaniu racjonalnych regionalnych i krajowych polityk migracyjnych i azylowych, poprzez włączanie wymiaru migracji do innych polityk regionalnych i krajowych, a także poprzez wsparcie udziału organizacji migrantów i władz lokalnych w formułowaniu polityki i monitorowaniu procesu jej realizacji;
- d) działanie na rzecz lepszego zrozumienia kwestii powiązania migracji z rozwojem, w tym społecznych i gospodarczych skutków polityki państwowej czy to w dziedzinie migracji/azyłu czy też w innych sektorach;
- e) zwiększanie zdolności krajów partnerskich w zakresie azylu i przyjmowania migrantów.

Współpraca w tym obszarze będzie zarządzana spójnie z Funduszem Azylu Migracji i Integracji oraz Funduszem Bezpieczeństwa Wewnętrznego, przy pełnym poszanowaniu zasady spójności polityki na rzecz rozwoju.

B. PROGRAM DOTYCZĄCY ORGANIZACJI SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO I WŁADZ LOKALNYCH

Zgodnie z wnioskami płynącymi z inicjatywy Komisji na rzecz zorganizowanego dialogu i wsparciem Unii na rzecz praw człowieka, demokracji, i dobrych rządów, celem niniejszego programu jest wzmocnienie organizacji społeczeństwa obywatelskiego i władz lokalnych w krajach partnerskich oraz, o ile przewidziano tak w niniejszym rozporządzeniu, w Unii, krajach kandydujących i potencjalnych krajach kandydujących. Ma on promować warunki sprzyjające udziałowi obywateli i działaniom społeczeństwa obywatelskiego oraz współpracy, wymianie wiedzy i doświadczenia oraz zwiększeniu potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego i władz lokalnych w krajach partnerskich na rzecz uzgodnionych na szczeblu międzynarodowym celów rozwoju.

Do celów niniejszego rozporządzenia „organizacje społeczeństwa obywatelskiego” to podmioty niepubliczne, niekomercyjne działające niezależnie i na zasadzie rozliczalności; zaliczają się do nich: organizacje pozarządowe, organizacje reprezentujące ludy tubylcze, organizacje reprezentujące mniejszości narodowe lub etniczne, organizacje diaspor, organizacje migrantów w krajach partnerskich, lokalne zrzeszenia handlowców i grupy obywatelskie, spółdzielnie, stowarzyszenia pracodawców, związki zawodowe (partnerzy społeczni), organizacje reprezentujące interesy gospodarcze i społeczne, organizacje zwalczające korupcję i nadużycia finansowe oraz działające na rzecz dobrych rządów, organizacje praw obywatelskich oraz organizacje zwalczające dyskryminację, organizacje lokalne (również sieci) zaangażowane w zdecentralizowaną współpracę i integrację regionalną, organizacje konsumenckie, organizacje kobiece i młodzieżowe, organizacje ekologiczne, oświatowe, kulturalne, badawcze i naukowe, wyższe uczelnie, kościoły oraz związki i wspólnoty religijne, media i wszelkie stowarzyszenia pozarządowe oraz niezależne fundacje, między innymi niezależne fundacje polityczne, które mogą przyczynić się do realizacji celów niniejszego rozporządzenia.

Do celów niniejszego rozporządzenia „władze lokalne” obejmują organy wielu różnych niższych szczebli i działań władz państwowych, np. gmin, wspólnot, okręgów, hrabstw, prowincji, regionów itd.

Niniejszy program przyczyni się do:

- a) rozwoju integracyjnego i upodmiotowionego społeczeństwa w krajach partnerskich poprzez wzmacnianie organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz władz lokalnych i zapewnianie podstawowych usług ludziom potrzebującym;
- b) podnoszenia poziomu wiedzy w Unii na temat kwestii dotyczących rozwoju oraz mobilizowania w Unii, krajach kandydujących i potencjalnych krajach kandydujących aktywnego wsparcia publicznego na rzecz strategii ograniczania ubóstwa i zrównoważonego rozwoju w krajach partnerskich;
- c) zwiększania potencjału europejskiego społeczeństwa obywatelskiego i państw południowych oraz sieci władz lokalnych, platform i sojuszy celem zapewnienia prowadzenia merytorycznego i stałego dialogu politycznego w dziedzinie rozwoju oraz propagowania demokratycznych rządów.

Działania, które mają być wspierane w ramach tego programu:

- a) przedsięwzięcia w krajach partnerskich służące wspieraniu słabszych i zmarginalizowanych grup społecznych poprzez zapewnianie podstawowych usług za pośrednictwem organizacji społeczeństwa obywatelskiego i władz lokalnych;
- b) działania na rzecz rozwoju potencjału podmiotów docelowych w uzupełnieniu wsparcia przyznanego w ramach programów krajowych; te działania będą miały na celu:
 - (i) tworzenie otoczenia sprzyjającego udziałowi obywateli i działaniom społeczeństwa obywatelskiego oraz potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego w zakresie efektywnego udziału w formułowaniu polityki oraz monitorowania procesów jej realizacji;
 - (ii) ułatwienie lepszego dialogu i lepszego współdziałania w kontekście rozwoju między organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, władzami lokalnymi, podmiotami państwowymi i innymi partnerami w dziedzinie rozwoju;
 - (iii) wzmacnianie potencjału władz lokalnych w zakresie efektywnego udziału w procesie rozwoju przy jednoczesnym uznaniu ich szczególnej roli i specyfiki;
- c) poszerzanie powszechnej wiedzy o zagadnieniach dotyczących rozwoju, umożliwienie ludziom stania się aktywnymi i odpowiedzialnymi obywatelami oraz propagowanie uczenia się formalnego i nieformalnego na rzecz rozwoju w Unii, w krajach kandydujących i w potencjalnych krajach kandydujących, w celu ugruntowania polityki na rzecz rozwoju w społeczeństwie, uzyskania większego poparcia publicznego dla działań służących zwalczaniu ubóstwa oraz budowania uczciwszych relacji pomiędzy krajami rozwiniętymi i rozwijającymi się, zwiększania świadomości na temat spraw i trudności, przed którymi stają kraje rozwijające się i ich społeczeństwa, oraz w celu promowania prawa do procesu rozwoju, w którym wszystkie prawa człowieka i podstawowe wolności mogą się w pełni urzeczywistnić, a także społecznego wymiaru globalizacji;
- d) koordynację, budowanie potencjału oraz wzmacnianie potencjału instytucjonalnego sieci organizacji społeczeństwa obywatelskiego i władz lokalnych, w ramach ich organizacji oraz między różnymi zainteresowanymi stronami biorącymi udział w debacie publicznej na temat rozwoju, a także koordynację, budowanie potencjału oraz wzmacnianie potencjału instytucjonalnego południowych sieci organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz władz lokalnych i organizacji parasolowych.

ZAŁĄCZNIK III

OBSZARY WSPÓŁPRACY W RAMACH PROGRAMU PANAFRYKAŃSKIEGO

Program panafrykański służy wspieraniu celów i ogólnych zasad strategicznego partnerstwa między Afryką i Unią. Promuje on zasady partnerstwa opartego na kontaktach międzyludzkich i „traktowaniu Afryki jako całości”, jak również spójność między działaniami na szczeblu regionalnym i kontynentalnym. Koncentruje się na działaniach o charakterze międzyregionalnym, kontynentalnym lub globalnym w Afryce i z jej udziałem; wspiera również wspólne inicjatywy Afryki i Unii na arenie ogólnoświatowej. Program w szczególności zapewnia wsparcie w następujących obszarach partnerstwa:

- a) pokój i bezpieczeństwo;
 - b) demokratyczne rządy i prawa człowieka;
 - c) handel, regionalna integracja i infrastruktura (w tym surowce);
 - d) milenijne cele rozwoju i nowe cele rozwojowe uzgodnione na szczeblu międzynarodowym na okres po 2015 r.;
 - e) energia;
 - f) zmiany klimatu i środowisko;
 - g) migracja, mobilność i zatrudnienie;
 - h) nauka, społeczeństwo informacyjne i przestrzeń kosmiczna;
 - i) zagadnienia przekrojowe.
-

ZAŁĄCZNIK IV

INDYKATYWNE ALOKACJE FINANSOWE NA LATA 2014–2020

(w mln EUR)

Ogółem	19 662
(1) Programy geograficzne	11 809 ⁽¹⁾
a) według obszarów geograficznych	
(i) Ameryka Łacińska	2 500
(ii) Azja Południowa	3 813
(iii) Azja Północno- i Południowo-Wschodnia	2 870
(iv) Azja Środkowa	1 072
(v) Bliski Wschód	545
(vi) Inne kraje	251
b) Według obszarów współpracy	
(i) Prawa człowieka, demokracja i dobre rządy	co najmniej 15 %
(ii) Trwały i sprzyjający włączeniu społecznemu wzrost gospodarczy na rzecz rozwoju społecznego	co najmniej 45 %
(2) Programy tematyczne	7 008
a) Globalne dobra publiczne i wyzwania o skali światowej	5 101
(i) Środowisko i zmiany klimatu ⁽²⁾	27 %
(ii) Zrównoważona energia	12 %
(iii) Rozwój społeczny, w tym godna praca, sprawiedliwość społeczna i kultura	25 %
W tym:	
— Zdrowie	co najmniej 40 %
— Edukacja, wiedza i umiejętności	co najmniej 17,5 %
— Równość płci, wzmocnienie pozycji kobiet i ochrona praw kobiet i dzieci; dzieci i młodych ludzi, niedyskryminacja; zatrudnienie, umiejętności, ochrona społeczna i włączenie społeczne; wzrost gospodarczy, miejsca pracy oraz angażowanie sektora prywatnego, kultura	co najmniej 27,5 %
(iv) Bezpieczeństwo żywnościowe i żywieniowe i zrównoważone rolnictwo	29 %
(v) Migracja i azyl	7 %
Co najmniej 50 % środków, przed zastosowaniem markerów na podstawie metodologii OECD (markery Rio), zostanie wykorzystanych na działania związane z klimatem i cele związane ze środowiskiem.	
b) Organizacje społeczeństwa obywatelskiego i władze lokalne	1 907
(3) Program panafrykański	845

⁽¹⁾ w tym 758 mln EUR to środki nieprzydzielone⁽²⁾ Zasadniczo środki zostaną w sposób równomierny rozdzielone pomiędzy działania w dziedzinie środowiska i zmiany klimatu.

Deklaracja Komisji Europejskiej w sprawie strategicznego dialogu z Parlamentem Europejskim ⁽¹⁾

Na podstawie art. 14 TUE Komisja Europejska będzie prowadzić strategiczny dialog z Parlamentem Europejskim przed okresem programowania w ramach rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 233/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającego Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju na lata 2014–2020 oraz w stosowanych przypadkach po wstępnych konsultacjach z odpowiednimi beneficjentami. Komisja Europejska przedstawi Parlamentowi Europejskiemu odpowiednie dostępne dokumenty dotyczące programowania, zawierające przewidywane orientacyjne przydziały środków na państwo/region oraz — w odniesieniu do państwa/regionu — priorytety, możliwe wyniki, przewidywane orientacyjne przydziały środków na priorytet w przypadku programów geograficznych oraz wybór rodzajów wsparcia (*). Komisja Europejska przedstawi Parlamentowi Europejskiemu odpowiednie dostępne dokumenty dotyczące programowania, zawierające priorytety tematyczne, możliwe wyniki, wybór rodzajów wsparcia (*) oraz przydziały środków finansowych na priorytety przewidziane w programach tematycznych. Komisja Europejska uwzględni stanowisko zajęte przez Parlament Europejski w tej sprawie.

Komisja Europejska będzie prowadzić strategiczny dialog z Parlamentem Europejskim podczas przygotowań do przeglądu śródkresowego oraz przed wszelkimi zasadniczymi zmianami dokumentów programowych w okresie obowiązywania rozporządzenia.

Komisja Europejska wyjaśni, na wezwanie Parlamentu Europejskiego, w których miejscach uwagi Parlamentu Europejskiego zostały uwzględnione w dokumentach programowych oraz wszelkich innych działaniach następczych podjętych w wyniku strategicznego dialogu.

⁽¹⁾ Komisja Europejska będzie reprezentowana przez właściwego komisarza.

(*) W stosownych przypadkach.

Deklaracja Parlamentu Europejskiego, Rady Unii Europejskiej i Komisji Europejskiej w sprawie art. 5 ust. 2 lit. b) pkt (ii) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 233/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającego Instrument Współpracy na rzecz Rozwoju na lata 2014–2020

W odniesieniu do stosowania art. 5 ust. 2 lit. b) pkt (ii) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 233/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającego Instrument Współpracy na rzecz Rozwoju na lata 2014–2020 w momencie wejścia tego rozporządzenia w życie uznaje się, że następujące kraje partnerskie kwalifikują się do współpracy dwustronnej jako przypadki wyjątkowe, w tym w kontekście stopniowego znoszenia pomocy rozwojowej: Kuba, Kolumbia, Ekwador, Peru i RPA.

Deklaracja Komisji Europejskiej w sprawie art. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 233/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającego Instrument Współpracy na rzecz Rozwoju na lata 2014–2020

Komisja Europejska zwróci się do Parlamentu Europejskiego o opinię przed zmianą stosowania art. 5 ust. 2 lit. b) pkt (ii) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 233/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającego Instrument Współpracy na rzecz Rozwoju na lata 2014–2020.

Deklaracja Komisji Europejskiej w sprawie przydziału środków na podstawowe usługi

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 233/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Współpracy na rzecz Rozwoju na lata 2014–2020 powinno umożliwić Unii przyczynienie się do wypełnienia wspólnego zobowiązania UE w zakresie udzielania stałego wsparcia na rzecz rozwoju społecznego, by podnieść poziom życia ludzi zgodnie z milenijnymi celami rozwoju. Co najmniej 20 % środków przydzielonych na mocy tego rozporządzenia zostanie przeznaczone na podstawowe usługi socjalne, ze szczególnym uwzględnieniem zdrowia i edukacji oraz kształcenia średniego, pamiętając jednocześnie, że pewna elastyczność musi być normą, np. w przypadkach gdy udzielana jest pomoc nadzwyczajna. Informacje dotyczące przestrzegania tej deklaracji zostaną ujęte w sprawozdaniu rocznym, o którym mowa w art. 13 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 236/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającego wspólne zasady i procedury wdrażania instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych UE.

Oświadczenie Parlamentu Europejskiego w sprawie zawieszenia pomocy przyznawanej na mocy instrumentów finansowych

Parlament Europejski zauważa, że rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 233/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju na lata 2014–2020, rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 232/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Europejski Instrument Sąsiedztwa, rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 234/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Partnerstwa na rzecz Współpracy z Państwami Trzecimi oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) nie zawierają żadnego wyraźnego odwołania do możliwości zawieszenia pomocy, w przypadku gdy państwo beneficjent nie przestrzega podstawowych zasad określonych w odnośnym instrumencie, a przede wszystkim zasad demokracji, rządów prawa i poszanowania praw człowieka.

Parlament Europejski uważa, że każde zawieszenie pomocy w ramach tych instrumentów prowadziłyby do modyfikacji ogólnego systemu finansowego uzgodnionego w drodze zwykłej procedury ustawodawczej. Jako współprawodawca i jeden z dwóch organów władzy budżetowej Parlament Europejski jest w związku z tym uprawniony do pełnego korzystania w tym zakresie ze swoich prerogatyw, gdyby taka decyzja miała zostać podjęta.

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 234/2014**z dnia 11 marca 2014 r.****ustanawiające Instrument Partnerstwa na rzecz Współpracy z Państwami Trzecimi**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 207 ust. 2, art. 209 ust. 1 i art. 212 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽¹⁾,stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽²⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Unia powinna dążyć do rozwijania stosunków z państwami trzecimi i tworzenia z nimi partnerstw. Niniejsze rozporządzenie stanowi nowy i uzupełniający instrument zapewniający bezpośrednie wsparcie realizacji polityk zewnętrznych Unii, poszerzający partnerstwa na rzecz współpracy i dialog polityczny o obszary i tematy wykraczające poza współpracę na rzecz rozwoju. Niniejsze doświadczenia opierają się na doświadczeniach zdobytych z krajami uprzemysłowionymi oraz krajami i terytoriami o wysokim dochodzie w ramach rozporządzenia Rady (WE) nr 1934/2006 ⁽³⁾.
- (2) Zakres współpracy z krajami, terytoriami i regionami rozwijającymi się w ramach programów geograficznych ustanowionych na podstawie Instrumentu Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1905/2006 ⁽⁴⁾ był prawie w całości ograniczony do finansowania działań mających na celu spełnienie kryteriów ustanowionych w odniesieniu do oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA) przez Komitet Pomocy Rozwojowej Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (DAC/OECD).
- (3) W ciągu ostatnich dziesięciu lat Unia konsekwentnie wzmocniła swoje dwustronne stosunki z wieloma

krajami uprzemysłowionymi oraz innymi krajami i terytoriami o wysokim lub średnim dochodzie w różnych regionach świata.

- (4) Unia potrzebuje finansowego instrumentu polityki zagranicznej o zasięgu globalnym, umożliwiającym jej finansowanie działań, które mogą nie kwalifikować się do ODA, ale które są niezbędne do pogłębienia i utrwalenia jej stosunków z państwami trzecimi, w szczególności poprzez dialog polityczny i tworzenie partnerstw. Ten nowy instrument — innowacyjny pod względem zakresu zastosowania oraz celów — powinien stworzyć warunki sprzyjające zacieśnianiu stosunków między Unią a odpowiednimi państwami trzecimi, a także propagować podstawowe interesy Unii.
- (5) W interesie Unii leży zacieśnianie stosunków i pogłębianie dialogu z krajami, w przypadku których Unia ma strategiczny interes w propagowaniu powiązań, zwłaszcza z krajami rozwiniętymi i rozwijającymi się, które odgrywają coraz większą rolę w relacjach międzynarodowych, w tym w zakresie globalnego zarządzania, polityki zagranicznej, gospodarki międzynarodowej, na wielostronnych forach i w ramach podmiotów, takich jak grupy G-8 i G-20, a także w zakresie rozwiązywania problemów ogólnoswiatowych.
- (6) Unia musi budować szeroko zakrojone partnerstwa z nowymi graczami na arenie międzynarodowej w celu wspierania stabilnego i sprzyjającego włączeniu społecznemu porządku międzynarodowego, ochrony wspólnych globalnych dóbr publicznych, propagowania podstawowych interesów Unii i upowszechniania wiedzy na temat Unii w tych krajach.
- (7) Zakres niniejszego rozporządzenia powinien obejmować cały świat, umożliwiając wspieranie w stosownych przypadkach działań w zakresie współpracy, które stanowią podstawę stosunków z każdym krajem, w przypadku którego Unia ma strategiczny interes, zgodnie z celami niniejszego rozporządzenia.
- (8) W interesie Unii leży dalsze propagowanie dialogu i współpracy z krajami, które nie kwalifikują się już do korzystania z programów dwustronnych w ramach Instrumentu Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 233/2014 ⁽⁵⁾ („Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju”).
- (9) Ponadto w interesie Unii leży posiadanie integracyjnych instytucji globalnych opartych na rzeczywistym multilateralizmie i podejmowanie działań w tym celu.

⁽¹⁾ Dz.U. C 391 z 18.12.2012, s. 110.⁽²⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 11 grudnia 2013 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 11 marca 2014 r.⁽³⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1934/2006 z dnia 21 grudnia 2006 r. ustanawiające instrument finansowania współpracy z państwami i terytoriami uprzemysłowionymi oraz innymi państwami i terytoriami o wysokim dochodzie (Dz.U. L 405 z 30.12.2006, s. 41).⁽⁴⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1905/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. ustanawiającego instrument finansowania współpracy na rzecz rozwoju (Dz.U. L 378 z 27.12.2006, s. 41).⁽⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 233/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju na lata 2014-2020 (zob. s. 44 niniejszego Dziennika Urzędowego).

- (10) W ramach niniejszego rozporządzenia Unia powinna wspierać realizację zewnętrznego wymiaru strategii przedstawionej przez Komisję w komunikacie z dnia 3 marca 2010 r., zatytułowanym „Europa 2020: Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” („Europa 2020”), co powinno obejmować trzy filary: gospodarczy, społeczny i środowiskowy. W szczególności niniejsze rozporządzenie powinno wspierać realizację celów związanych z kwestiami globalnymi, takimi jak zmiana klimatu; bezpieczeństwo energetyczne i efektywne gospodarowanie zasobami; przestawienie się na bardziej ekologiczną gospodarkę; nauka, innowacje i konkurencyjność; mobilność, handel i inwestycje; partnerstwa gospodarcze; współpraca biznesowa, regulacyjna oraz współpraca w dziedzinie zatrudnienia z państwami trzecimi; oraz lepszy dostęp do rynku unijnych przedsiębiorstw, w tym umiędzynarodowienie małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). Unia powinna również propagować dyplomację publiczną, współpracę w kwestiach edukacyjnych i akademickich oraz działania informacyjne.
- (11) W szczególności przeciwdziałanie zmianie klimatu jest uznawane za jedno z największych globalnych wyzwań, przed którymi stoi Unia oraz szerzej pojęta wspólnota międzynarodowa. Zmiana klimatu jest dziedziną, w której konieczne są pilne działania międzynarodowe; osiągnięcie celów Unii w tym zakresie wymaga także współpracy z krajami partnerskimi. Unia powinna zatem zintensyfikować starania, aby propagować wypracowanie w tym względzie ogólnoświatowego porozumienia. Zgodnie z komunikatem Komisji z dnia 29 czerwca 2011 r., zatytułowanym „Budżet z perspektywy »Europy 2020«”, który wzywa Unię do zwiększenia części jej budżetu dotyczącej klimatu przynajmniej do 20 %, niniejsze rozporządzenie powinno przyczynić się do osiągnięcia tego celu.
- (12) Wyzwania o charakterze ponadnarodowym, takie jak degradacja środowiska oraz dostęp do surowców i ziem rzadkich oraz ich zrównoważone wykorzystanie, wymagają zastosowania integracyjnego podejścia opartego na zasadach.
- (13) Unia zobowiązuje się pomagać w osiągnięciu ogólnoświatowych celów w zakresie różnorodności biologicznej wyznaczonych na rok 2020 i wprowadzać w życie związaną z tym strategią na rzecz mobilizacji zasobów.
- (14) W ramach stosunków ze swoimi partnerami na całym świecie Unia angażuje się na rzecz wspierania godnej pracy dla wszystkich, a także ratyfikowania i skutecznego wdrażania uznanych na poziomie międzynarodowym norm pracy i wielostronnych umów w dziedzinie środowiska.
- (15) Ważnym strategicznym interesem Unii jest zwiększanie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia poprzez propagowanie sprawiedliwego i otwartego handlu i inwestycji na poziomie wielostronnym i dwustronnym oraz poprzez wspieranie negocjowania i wdrażania umów w zakresie handlu i inwestycji, których stroną jest Unia. W ramach niniejszego rozporządzenia Unia powinna przyczynić się do stworzenia na całym świecie przedsiębiorstwom unijnym, w tym MŚP, bezpiecznego otoczenia sprzyjającego zwiększeniu potencjału w zakresie handlu i inwestycji, w tym poprzez wspieranie współpracy i konwergencji regulacyjnej, propagowanie międzynarodowych standardów, poprawę ochrony praw własności intelektualnej oraz dążenie do usunięcia nieuzasadnionych przeszkód w dostępie do rynku.
- (16) Zgodnie z art. 21 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) działania Unii na arenie międzynarodowej mają opierać się na zasadach, które leżą u podstaw jej utworzenia, rozwoju i rozszerzenia, oraz które zamierza ona wspierać na świecie, a mianowicie demokracji, praworządności, powszechności i niepodzielności praw człowieka i podstawowych wolności, poszanowania godności ludzkiej, zasad równości i solidarności oraz poszanowania zasad Karty Narodów Zjednoczonych oraz prawa międzynarodowego.
- (17) Unia powinna dążyć do najbardziej skutecznego wykorzystania dostępnych zasobów w celu optymalizacji wpływu prowadzonych przez nią działań zewnętrznych. Powinno się to osiągnąć dzięki spójności i komplementarności unijnych instrumentów na rzecz działań zewnętrznych oraz stworzeniu synergii między niniejszym rozporządzeniem, pozostałymi instrumentami na rzecz finansowania działań zewnętrznych oraz innymi politykami Unii. Powinno to również pociągać za sobą wzajemne wzmocnienie programów opracowywanych w ramach instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych.
- (18) Aby zapewnić widoczność pomocy Unii wśród obywateli krajów beneficjentów i obywateli Unii, należy w stosownych przypadkach przeprowadzić za pomocą odpowiednich środków ukierunkowaną kampanię komunikacyjną i informacyjną.
- (19) Osiągnięcie celów niniejszego rozporządzenia wymaga stosowania zróżnicowanego i elastycznego podejścia do współpracy z najważniejszymi krajami partnerskimi, uwzględniającego ich sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną, a także szczególne interesy, priorytety polityczne i strategię Unii, przy jednoczesnym zachowaniu zdolności do interweniowania wszędzie na świecie, gdzie wystąpi taka potrzeba. Unia powinna stosować kompleksowe podejście w polityce zagranicznej, w tym w odniesieniu do unijnych polityk sektorowych.
- (20) W celu skuteczniejszego wywiązania się ze swojego zobowiązania do propagowania i obrony swoich interesów w stosunkach z państwami trzecimi Unia powinna mieć możliwość reagowania w sposób elastyczny i terminowy na zmieniające się lub nieprzewidziane potrzeby poprzez przyjmowanie szczególnych środków nieuwzględnionych w wieloletnich programach indykatywnych.

- (21) Cele niniejszego rozporządzenia należy — jeżeli jest to możliwe i stosowne — realizować w konsultacji z właściwymi partnerami i podmiotami, w tym z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i władzami lokalnymi, z uwzględnieniem znaczenia, jakie ma ich rola.
- (22) Zewnętrzne działania Unii w ramach niniejszego rozporządzenia powinny przyczyniać się do osiągnięcia konkretnych rezultatów (obejmujących efekty, wyniki i wpływ) w krajach korzystających z zewnętrznej pomocy Unii. Jeżeli jest to stosowne i możliwe, rezultaty działań zewnętrznych Unii oraz skuteczność instrumentu ustanowionego niniejszym rozporządzeniem należy monitorować i oceniać na podstawie uprzednio zdefiniowanych, jasnych, przejrzystych oraz, w stosownych przypadkach, właściwych dla danego kraju i mierzalnych wskaźników, dostosowanych do specyfiki i celów instrumentu.
- (23) Działania podejmowane na mocy niniejszego rozporządzenia powinny w stosownych przypadkach należycie uwzględniać rezolucje i zalecenia Parlamentu Europejskiego.
- (24) W celu dostosowania zakresu niniejszego rozporządzenia do szybko zmieniających się warunków w państwach trzecich, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w odniesieniu do priorytetów określonych w załączniku. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów. Przygotowując i opracowując akty delegowane, Komisja powinna zapewnić jednoczesne, terminowe i odpowiednie przekazywanie stosownych dokumentów Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
- (25) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia, należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011⁽¹⁾. Biorąc pod uwagę charakter tych aktów wykonawczych, w szczególności ich aspekt kształtowania polityki oraz ich skutki finansowe, do ich przyjęcia należy stosować procedurę sprawdzającą, z wyjątkiem przypadków technicznych środków wykonawczych o niewielkiej skali finansowej.
- (26) Wspólne zasady i procedury wdrażania unijnych instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych są określone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 236/2014⁽²⁾.
- (27) Niniejsze rozporządzenie określa pulę środków finansowych na okres jego stosowania, która ma stanowić główną kwotę odniesienia, w rozumieniu pkt 17 porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 2 grudnia 2013 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami⁽³⁾, dla Parlamentu Europejskiego i Rady podczas corocznej procedury budżetowej.
- (28) Organizacja i zasady funkcjonowania Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych są ustanowione w decyzji Rady 2010/427/UE⁽⁴⁾.
- (29) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia, w szczególności ustanowienie Instrumentu Partnerstwa na rzecz Współpracy z Państwami Trzecimi, nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na ich rozmiary możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie Unii, Unia może podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.
- (30) Należy dostosować okres stosowania niniejszego rozporządzenia do okresu stosowania rozporządzenia Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013⁽⁵⁾. Niniejsze rozporządzenie powinno być zatem stosowane od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Przedmiot i cele

1. Niniejsze rozporządzenie ustanawia Instrument Partnerstwa na rzecz Współpracy z Państwami Trzecimi („instrument partnerstwa”) w celu wspierania i propagowania interesów Unii i interesów wzajemnych. Instrument partnerstwa wspiera działania stanowiące skuteczną i elastyczną odpowiedź na konieczność realizacji celów wynikających z dwustronnych, regionalnych lub wielostronnych stosunków Unii z państwami trzecimi i przyczynia się do rozwiązywania problemów globalnych oraz zapewnia podejmowanie odpowiednich działań w następstwie decyzji podjętych na poziomie wielostronnym.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 236/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające wspólne zasady i procedury wdrażania unijnych instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych (zob. s. 95 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽³⁾ Dz.U. C 373 z 20.12.2013, s. 1.

⁽⁴⁾ Decyzja Rady 2010/427/UE z dnia 26 lipca 2010 r. określająca organizację i zasady funkcjonowania Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych (Dz.U. L 201 z 3.8.2010, s. 30).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013 z dnia 2 grudnia 2013 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2014–2020 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 884).

2. Działania, które mają być finansowane w ramach instrumentu partnerstwa, odzwierciedlają następujące cele szczególne Unii:

- a) wspieranie unijnych strategii partnerstwa na rzecz współpracy dwustronnej, regionalnej i międzyregionalnej, poprzez propagowanie dialogu politycznego i opracowanie wspólnego podejścia do wyzwań globalnych i reakcji na te wyzwania. Osiągnięcie tego celu mierzy się między innymi postęпами krajów partnerskich w przeciwdziałaniu zmianie klimatu lub rozpowszechnianiu unijnych norm środowiskowych;
- b) wdrażanie międzynarodowego wymiaru strategii „Europa 2020”. Osiągnięcie tego celu mierzy się na podstawie stopnia realizacji przez główne kraje partnerskie założeń poszczególnych obszarów polityki oraz celów strategii „Europa 2020”;
- c) poprawa dostępu unijnych przedsiębiorstw do rynków państw trzecich oraz zwiększenie wymiany handlowej, inwestycji i możliwości biznesowych, przy jednoczesnym usuwaniu przeszkód utrudniających dostęp do rynku i inwestycji, poprzez tworzenie partnerstw gospodarczych oraz współpracę biznesową i regulacyjną. Osiągnięcie tego celu mierzy się na podstawie udziału Unii w zagranicznej wymianie handlowej z głównymi krajami partnerskimi oraz przepływów handlowych i inwestycyjnych do krajów partnerskich objętych ukierunkowanymi działaniami, programami i środkami realizowanymi w ramach niniejszego rozporządzenia;
- d) propagowanie powszechnej wiedzy na temat Unii oraz eksponowanie Unii i roli, jaką odgrywa na arenie międzynarodowej za pomocą dyplomacji publicznej, kontaktów międzyludzkich, współpracy w kwestiach edukacyjnych i akademickich, współpracy w ramach ośrodków analitycznych oraz działań informacyjnych propagujących unijne wartości i interesy. Osiągnięcie tego celu można mierzyć między innymi za pomocą badań opinii publicznej lub ocen.

Artykuł 2

Zakres stosowania

1. Celem niniejszego rozporządzenia jest przede wszystkim wspieranie działań w zakresie współpracy z krajami, w przypadku których Unia ma strategiczny interes w propagowaniu powiązań, zwłaszcza z krajami rozwiniętymi i rozwijającymi się, które odgrywają coraz istotniejszą rolę w relacjach międzynarodowych, w tym w zakresie polityki zagranicznej, międzynarodowej gospodarki i handlu, forów wielostronnych oraz ogólnosięwiatowego zarządzania i rozwiązywania problemów globalnych lub tam, gdzie Unia ma inne znaczące interesy.

2. Bez uszczerbku dla ust. 1, do współpracy w ramach niniejszego rozporządzenia mogą kwalifikować się wszystkie kraje, regiony i terytoria trzecie.

Artykuł 3

Zasady ogólne

1. Za pomocą dialogu i współpracy z państwami trzecimi Unia stara się propagować, rozwijać i umacniać zasady demokracji, równości, poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności oraz praworządności, które stanowią fundament Unii.

2. Aby wzmocnić oddziaływanie unijnej pomocy, w stosownych przypadkach stosuje się zróżnicowane i elastyczne podejście do kształtowania współpracy z państwami trzecimi, uwzględniając ich sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną, a także szczególne interesy, priorytety polityczne i strategię Unii.

3. Unia propaguje spójne wielostronne podejście do wyzwań globalnych oraz zacieśnia współpracę z organizacjami i podmiotami międzynarodowymi lub regionalnymi, w tym z międzynarodowymi instytucjami finansowymi, agencjami, funduszami i programami Organizacji Narodów Zjednoczonych i innymi darczyńcami dwustronnymi.

4. Wykonując niniejsze rozporządzenie oraz kształtując politykę, planowanie strategiczne i programowanie oraz wdrażanie środków Unia zmierza do zapewnienia spójności i zgodności z innymi obszarami swoich działań zewnętrznych, w szczególności z Instrumentem Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju dla krajów rozwijających się oraz z innymi stosownymi dziedzinami unijnej polityki.

5. Działania finansowane w ramach niniejszego rozporządzenia opierają się w stosownych przypadkach na politykach współpracy określonych w instrumentach takich, jak umowy, oświadczenia i plany działania uzgodnione między Unią i zainteresowanymi organizacjami międzynarodowymi lub między Unią i zainteresowanymi krajami i regionami trzecimi.

Działania finansowane w ramach niniejszego rozporządzenia obejmują także obszary związane z propagowaniem szczególnych interesów, priorytetów politycznych i strategii Unii.

6. Wsparcie unijne przewidziane w niniejszym rozporządzeniu realizuje się zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 236/2014.

Artykuł 4

Programowanie i indykatywny przydział środków

1. Komisja przyjmuje wieloletnie programy indykatywne zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 16 ust. 3 wspólnego rozporządzenia (UE) nr 236/2014.

2. W wieloletnich programach indykatywnych określone zostają unijne strategiczne lub wzajemne interesy i priorytety, szczegółowe cele i oczekiwane rezultaty. W przypadku krajów lub regionów, w odniesieniu do których ustanowiono wspólny dokument ramowy określający całościową unijną strategię, wieloletnie programy indykatywne są sporządzane w oparciu o ten dokument.

3. W wieloletnich programach indykatywnych określa się również obszary priorytetowe wybrane do finansowania przez Unię oraz zamieszcza informacje na temat orientacyjnego przydziału środków finansowych, ogółem, dla każdego obszaru priorytetowego i dla każdego kraju partnerskiego lub grupy krajów partnerskich, na dany okres, w tym na temat udziału w inicjatywach globalnych. W stosownych przypadkach kwoty te mogą być wyrażone w formie przedziału.

4. Wieloletnie programy indykatywne mogą przewidywać kwotę środków finansowych, nieprzekraczającą 5 % kwoty ogólnej, która nie została przydzielona na obszar, kraj lub grupę krajów. Środki te przydziela się zgodnie z art. 2 ust. 2, 3 i 5 rozporządzenia (UE) nr 236/2014.

5. Procedura, o której mowa w art. 16 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 236/2014, może mieć zastosowanie w celu wprowadzenia zmian do wieloletnich programów indykatywnych w przypadku konieczności uzasadnionej szczególnie pilnej potrzeby.

6. W odniesieniu do osiągnięcia celów określonych w art. 1 Komisja może w swojej współpracy z państwami trzecimi uwzględniać geograficzną bliskość regionów najbardziej oddalonych Unii oraz krajów i terytoriów zamorskich.

7. We wszelkim programowaniu lub przeglądach programów przeprowadzanych po opublikowaniu sprawozdania z przeglądu śródkresowego, o którym mowa w art. 17 rozporządzenia (UE) nr 236/2014 („sprawozdanie z przeglądu śródkresowego”), uwzględnia się wyniki, ustalenia i wnioski tego przeglądu.

Artykuł 5

Priorytety tematyczne

Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 6 w celu zmiany priorytetów tematycznych, które mają być realizowane w ramach unijnej pomocy w ramach niniejszego rozporządzenia, określonych w załączniku do niniejszego rozporządzenia. W szczególności, po opublikowaniu sprawozdania z przeglądu śródkresowego oraz w oparciu o zalecenia zawarte w tym sprawozdaniu, Komisja przyjmie do dnia 31 marca 2018 r. akt delegowany zmieniający załącznik do niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 6

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 5, podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.

2. Uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 5, powierza się Komisji na okres obowiązywania niniejszego rozporządzenia.

3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 5, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna od następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.

4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

5. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 5 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 7

Komitet

Komisję wspomaga komitet ds. instrumentu partnerstwa. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Artykuł 8

Pula środków finansowych

1. Pula środków finansowych przeznaczona na wykonanie niniejszego rozporządzenia w latach 2014–2020 wynosi 954 765 000 EUR.

Wysokość rocznych środków zostaje zatwierdzona przez Parlament Europejski i Radę w granicach wieloletnich ram finansowych.

2. Zgodnie z art. 18 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1288/2013 ⁽¹⁾, w celu propagowania międzynarodowego wymiaru szkolnictwa wyższego, orientacyjna kwota w wysokości 1 680 000 000 EUR z różnych instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych (Instrumentu Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju, Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa, ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 232/2014 ⁽²⁾, Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II), ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014 ⁽³⁾ oraz instrumentu partnerstwa), zostaje przydzielona na działania związane z mobilnością edukacyjną do i z krajów partnerskich w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 1288/2013, a także na współpracę i dialog polityczny z organami, instytucjami i organizacjami działającymi w tych krajach. Do wykorzystania tych środków finansowych stosuje się rozporządzenie (UE) nr 1288/2013.

Finansowanie udostępnia się w ramach dwóch przydziałów wieloletnich obejmujących odpowiednio pierwsze cztery lata i pozostałe trzy lata. Przydział tego finansowania uwzględnia się w wieloletnich programach indykatywnych przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu, zgodnie z ustalonymi potrzebami i priorytetami krajów, których to dotyczy. Przydziały mogą zostać zmienione w razie poważnych nieprzewidzianych

okoliczności lub istotnych zmian politycznych zgodnie z priorytetami działań zewnętrznych Unii.

3. Działania objęte zakresem rozporządzenia (UE) nr 1288/2013 finansuje się z instrumentu partnerstwa tylko w zakresie, w jakim nie kwalifikują się do finansowania w ramach pozostałych instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych oraz w zakresie, w jakim uzupełniają one i wzmacniają inne inicjatywy w ramach niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 9

Europejska Służba Działań Zewnętrznych

Niniejsze rozporządzenie stosuje się zgodnie z decyzją 2010/427/UE.

Artykuł 10

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu dnia 11 marca 2014 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

M. SCHULZ

Przewodniczący

W imieniu Rady

D. KOURKOULAS

Przewodniczący

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1288/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające „Erasmus+”: unijny program na rzecz kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu oraz uchylające decyzje nr 1719/2006/WE, 1720/2006/WE i 1298/2008/WE (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s.50).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 232/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Europejski Instrument Sąsiedztwa (zob. s. 27 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) (zob. s. 11 niniejszego Dziennika Urzędowego).

ZAŁĄCZNIK

PRIORYTETY TEMATYCZNE W RAMACH INSTRUMENTU PARTNERSTWA JAKO OGÓLNE RAMY PROGRAMOWANIA

1. Cel określony w art. 1 ust. 2 lit. a):

Wspieranie unijnych strategii partnerstwa na rzecz współpracy dwustronnej, regionalnej i międzyregionalnej, poprzez propagowanie dialogu politycznego i opracowanie wspólnego podejścia do wyzwań globalnych i reakcji na te wyzwania.

- Wspieranie realizacji umów o partnerstwie i współpracy, planów działania i podobnych instrumentów dwustronnych;
- Pogłębianie dialogu politycznego i gospodarczego z państwami trzecimi, mającego szczególne znaczenie dla spraw światowych, w tym dla polityki zagranicznej;
- Wspieranie zaangażowania we współpracę z państwami trzecimi w kwestiach dwustronnych i globalnych stanowiących przedmiot wspólnego zainteresowania;
- Propagowanie odpowiednich dalszych działań lub skoordynowanej realizacji konkluzji na forach międzynarodowych, takich jak grupa G-20.

Umocnienie współpracy w zakresie wyzwań globalnych, związanych w szczególności ze zmianą klimatu, bezpieczeństwem energetycznym i ochroną środowiska.

- Pobudzanie wysiłków w krajach partnerskich na rzecz zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych, w szczególności poprzez propagowanie i wspieranie odpowiednich norm regulacyjnych i norm emisji;
- Stymulowanie zazieleniania produkcji i handlu;
- Rozwijanie współpracy energetycznej;
- Propagowanie odnawialnych i zrównoważonych źródeł energii.

2. Cel określony w art. 1 ust. 2 lit. b):

Realizowanie międzynarodowego wymiaru strategii „Europa 2020”, opartego na trzech filarach: gospodarczym, społecznym i środowiskowym:

- Rozwijanie dialogu politycznego i współpracy z odpowiednimi państwami trzecimi, z uwzględnieniem wszystkich obszarów wchodzących w zakres strategii „Europa 2020”;
- Propagowanie wewnętrznych polityk Unii z kluczowymi krajami partnerskimi i wspieranie konwergencji regulacyjnej w tym zakresie.

3. Cel określony w art. 1 ust. 2 lit. c):

Ułatwianie i wspieranie stosunków gospodarczych i handlowych z krajami partnerskimi:

- Propagowanie bezpiecznego otoczenia dla inwestycji i biznesu, w tym ochrona praw własności intelektualnej, znoszenie barier w dostępie do rynku, wzmocniona współpraca regulacyjna oraz propagowanie możliwości dla unijnych towarów i usług — w szczególności w obszarach, w których Unia ma przewagę konkurencyjną — a także standardów międzynarodowych;
- Wspieranie procesów negocjowania, realizowania i egzekwowania umów w sprawie handlu i inwestycji, których Unia jest stroną.

4. Cel określony w art. 1 ust. 2 lit. d):

- Umacnianie współpracy w zakresie szkolnictwa wyższego: zwiększanie mobilności studentów i nauczycieli akademickich, która ma prowadzić do tworzenia partnerstw mających na celu podwyższenie jakości szkolnictwa wyższego oraz studiów wspólnych prowadzących do uznawalności dyplomów (program Erasmus +);
 - Pogłębianie rozpowszechnionej wiedzy o Unii i zwiększenie jej widoczności: propagowanie unijnych wartości i interesów w krajach partnerskich poprzez nasiloną dyplomację publiczną i działania popularyzatorskie wspierające cele instrumentu.
-

Deklaracja Komisji Europejskiej w sprawie strategicznego dialogu z Parlamentem Europejskim ⁽¹⁾

Na podstawie art. 14 TUE Komisja Europejska będzie prowadzić strategiczny dialog z Parlamentem Europejskim przed okresem programowania w ramach rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 234/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającego Instrument Partnerstwa na rzecz Współpracy z Państwami Trzecimi oraz w stosowanych przypadkach po wstępnych konsultacjach z odpowiednimi beneficjentami. Komisja Europejska przedstawi Parlamentowi Europejskiemu odpowiednie dostępne dokumenty dotyczące programowania, zawierające przewidywane orientacyjne przydziały środków na państwo/region oraz — w odniesieniu do państwa/regionu — priorytety, możliwe wyniki, przewidywane orientacyjne przydziały środków na priorytet w przypadku programów geograficznych oraz wybór rodzajów wsparcia (*). Komisja Europejska przedstawi Parlamentowi Europejskiemu odpowiednie dostępne dokumenty dotyczące programowania, zawierające priorytety tematyczne, możliwe wyniki, wybór rodzajów wsparcia (*) oraz przydziały środków finansowych na priorytety przewidziane w programach tematycznych. Komisja Europejska uwzględni stanowisko zajęte przez Parlament Europejski w tej sprawie.

Komisja Europejska będzie prowadzić strategiczny dialog z Parlamentem Europejskim podczas przygotowań do przeglądu śródkresowego oraz przed wszelkimi zasadniczymi zmianami dokumentów programowych w okresie obowiązywania rozporządzenia.

Komisja Europejska wyjaśni, na wezwanie Parlamentu Europejskiego, w których miejscach uwagi Parlamentu Europejskiego zostały uwzględnione w dokumentach programowych oraz wszelkich innych działaniach następczych podjętych w wyniku strategicznego dialogu.

⁽¹⁾ Komisja Europejska będzie reprezentowana przez właściwego komisarza.

(*) W stosownych przypadkach.

Oświadczenie Parlamentu Europejskiego w sprawie zawieszenia pomocy przyznawanej na mocy instrumentów finansowych

Parlament Europejski zauważa, że rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 233/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju na lata 2014–2020, rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 232/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Europejski Instrument Sąsiedztwa, rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 234/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Partnerstwa na rzecz Współpracy z Państwami Trzecimi oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) nie zawierają żadnego wyrażonego odwołania do możliwości zawieszenia pomocy, w przypadku gdy państwo beneficjent nie przestrzega podstawowych zasad określonych w odnośnym instrumencie, a przede wszystkim zasad demokracji, rządów prawa i poszanowania praw człowieka.

Parlament Europejski uważa, że każde zawieszenie pomocy w ramach tych instrumentów prowadziłoby do modyfikacji ogólnego systemu finansowego uzgodnionego w drodze zwykłej procedury ustawodawczej. Jako współprawodawca i jeden z dwóch organów władzy budżetowej Parlament Europejski jest w związku z tym uprawniony do pełnego korzystania w tym zakresie ze swoich prerogatyw, gdyby taka decyzja miała zostać podjęta.

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 235/2014**z dnia 11 marca 2014 r.****ustanawiające instrument finansowy na rzecz wspierania demokracji i praw człowieka na świecie**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 209 i 212,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Niniejsze rozporządzenie stanowi jeden z instrumentów bezpośrednio wspierających polityki zewnętrzne Unii oraz zastępuje rozporządzenie (WE) nr 1889/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁴⁾. Ustanawia ono instrument finansowy na rzecz propagowania i wspierania demokracji i praw człowieka na świecie, umożliwiając udzielanie pomocy niezależnie od zgody rządów i organów publicznych odnośnych państw trzecich.
- (2) Art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) stanowi, że Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, praworządności, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Wartości te są wspólne państwom członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn.
- (3) Zgodnie z art. 2 i art. 3 ust. 3 TUE oraz art. 8 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) równość kobiet i mężczyzn jest podstawową wartością i celem Unii, a Unia ma propagować równość płci i uwzględniać tę kwestię we wszystkich swoich działaniach.
- (4) Zgodnie z art. 21 TUE działania zewnętrzne Unii mają być oparte na tych samych zasadach, które leżą u podstaw jej utworzenia, a mianowicie demokracji, praworządności, powszechności i niepodzielności praw człowieka i podstawowych wolności, poszanowania godności ludzkiej, zasadach równości i solidarności oraz poszanowania zasad Karty Narodów Zjednoczonych oraz prawa międzynarodowego.
- (5) W ramach zasad i celów działań zewnętrznych Unii propagowanie praw człowieka, demokracji, praworządności i dobrych rządów, a także trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, stanowią dwa podstawowe filary polityki rozwojowej Unii. Zobowiązanie do poszanowania, propagowania oraz ochrony praw człowieka i zasad demokracji jest zasadniczym elementem stosunków umownych Unii z państwami trzecimi.
- (6) We wspólnym komunikacie Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa oraz Komisji Europejskiej z dnia 12 grudnia 2011 r., zatytułowanym „Prawa człowieka i demokracja w centrum działań zewnętrznych UE — Dążenie do bardziej skutecznego podejścia”, zaproponowane zostały szczególne środki w celu zwiększenia skuteczności i spójności unijnego podejścia do praw człowieka i demokracji.
- (7) Instrument ustanowiony niniejszym rozporządzeniem ma przyczynić się do osiągnięcia celów działań zewnętrznych Unii, w tym celów jej polityki rozwojowej, w szczególności celów określonych we wspólnym oświadczeniu Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w ramach Rady, Parlamentu Europejskiego i Komisji w sprawie polityki rozwojowej Unii Europejskiej, zatytułowanym „Konsensus Europejski”, oraz w komunikacie Komisji z dnia 13 października 2011 r., zatytułowanym „Zwiększanie wpływu unijnej polityki rozwoju — Program działań na rzecz zmian”, oraz politykach Unii dotyczących praw człowieka, w tym celów przedstawionych w ramach strategicznych i planie działania UE dotyczących praw człowieka i demokracji, przyjętych przez Radę w dniu 25 czerwca 2012 r.
- (8) Zgodnie z ramami strategicznymi i planem działania UE dotyczącymi praw człowieka i demokracji, w celu włączenia zasad dotyczących praw człowieka w proces wykonywania niniejszego rozporządzenia Unia powinna stosować podejście oparte na poszanowaniu praw obejmujących wszystkie prawa człowieka, zarówno obywatelskie, jak i polityczne, gospodarcze, społeczne lub kulturalne.
- (9) Wkład Unii w działania na rzecz demokracji i praworządności oraz propagowania i ochrony praw człowieka i podstawowych wolności oparty jest na zapisach Powszechnej deklaracji praw człowieka, Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych oraz Międzynarodowego paktu praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych, a także innych instrumentach na rzecz praw człowieka przyjętych w ramach Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ), a także na odpowiednich regionalnych instrumentach dotyczących praw człowieka.

⁽¹⁾ Dz.U. C 11 z 15.1.2013, s. 81.⁽²⁾ Dz.U. C 391 z 18.12.2012, s. 110.⁽³⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 11 grudnia 2013 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 11 marca 2014 r.⁽⁴⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1889/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie ustanowienia instrumentu finansowego na rzecz wspierania demokracji i praw człowieka na świecie (Dz.U. L 386 z 29.12.2006, s. 1).

- (10) Równość płci, prawa kobiet, w tym wzmocnienie pozycji kobiet, oraz niedyskryminacja są podstawowymi prawami człowieka i mają zasadnicze znaczenie dla zapewnienia sprawiedliwości społecznej, a także dla zwalczania nierówności. Ich propagowanie powinno być przekro-jowym priorytetem niniejszego rozporządzenia.
- (11) Demokracja i prawa człowieka są ze sobą nierozdzielnie związane i wzajemnie się umacniają, jak przypomniano w konkluzjach Rady z dnia 18 listopada 2009 r. w sprawie wspierania demokracji w stosunkach zewnętrznych UE. Podstawowe wolności, takie jak wolność myśli, sumienia i religii lub przekonań, wolność słowa, zrzeszania się i zgromadzeń, to podstawy pluralizmu politycznego, procesu demokratycznego i otwartego społeczeństwa, natomiast kontrola demokratyczna, odpowiedzialność we własnym państwie oraz rozdział władzy to warunki konieczne dla zachowania niezależności sądów i praworządności, które z kolei są niezbędne dla skutecznej ochrony praw człowieka.
- (12) Tworzenie i utrzymanie kultury praw człowieka oraz wspieranie kształtowania się niezależnego społeczeństwa obywatelskiego, w tym poprzez zwiększanie roli tego społeczeństwa w odnośnych państwach, oraz zapewnienie demokracji dla wszystkich — zadanie szczególnie pilne i trudne we wschodzących demokracjach — to nieustanne wyzwanie, za które odpowiadają przede wszystkim ludzie z danego państwa, lecz które nie zmniejsza zobowiązania społeczności międzynarodowej. Wymaga to szeregu instytucji, w tym demokratycznych parlamentów krajowych oraz zgromadzeń wyłonionych w lokalnych wyborach, które zapewniają uczestnictwo, reprezentatywność, zdolność do podejmowania zadań i odpowiedzialność. W tym kontekście szczególną uwagę należy zwrócić na państwa będące w okresie transformacji, jak również na państwa znajdujące się w niestabilnej sytuacji lub w sytuacji pokonfliktowej. Należy uwzględnić doświadczenia i wiedzę zdobyte podczas przechodzenia do demokracji w ramach unijnych polityk rozszerzenia i sąsiedztwa.
- (13) Aby skutecznie, przejrzysto, terminowo i elastycznie rozwiązywać te kwestie po wygaśnięciu rozporządzenia (WE) nr 1889/2006, konieczne są w dalszym ciągu konkretne zasoby finansowe oraz oddzielny instrument finansowy, który nadal będzie mógł funkcjonować w niezależny sposób.
- (14) Unijna pomoc w ramach niniejszego rozporządzenia powinna być zaprojektowana w taki sposób, aby stanowić uzupełnienie różnych innych narzędzi służących realizacji unijnych polityk dotyczących demokracji i praw człowieka. Zakres tych narzędzi sięga od dialogu politycznego i działań dyplomatycznych po różne instrumenty współpracy finansowej i technicznej, które obejmują zarówno programy geograficzne, jak i tematyczne. Unijna pomoc powinna również uzupełniać działania związane ściślej z sytuacjami kryzysowymi podejmowane w ramach Instrumentu na rzecz Przyczyniania się do Stabilności i Pokoju, ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 230/2014⁽¹⁾, w tym pilne działania niezbędne na pierwszych etapach procesu transformacji.
- (15) W ramach niniejszego rozporządzenia Unia ma zapewnić pomoc w rozwiązywaniu globalnych, regionalnych, krajowych i lokalnych problemów w zakresie przestrzegania praw człowieka i demokracji, w ramach partnerstwa ze społeczeństwem obywatelskim. W tym zakresie społeczeństwo obywatelskie należy rozumieć jako rozciągające się na wszystkie rodzaje działań społecznych prowadzonych przez osoby fizyczne lub grupy, które są niezależne od państwa i działają na rzecz propagowania praw człowieka i demokracji, w tym obrońców praw człowieka, zdefiniowanych w Deklaracji ONZ o przynależnych jednostkom, grupom i podmiotom społecznym prawie i obowiązku propagowania i ochrony powszechnie uznanych praw człowieka oraz podstawowych wolności („deklaracja o obrońcach praw człowieka”). Przy wykonywaniu niniejszego rozporządzenia należy odpowiednio uwzględniać lokalne strategie krajowe Unii w zakresie praw człowieka.
- (16) Ponadto, podczas gdy cele z zakresu demokracji i praw człowieka muszą być w coraz większym stopniu uwzględniane we wszystkich instrumentach na rzecz finansowania działań zewnętrznych, pomoc Unii w ramach niniejszego rozporządzenia — ze względu na swój globalny charakter i niezależność działania od zgody rządów i organów publicznych odnośnych państw trzecich — powinna mieć szczególny charakter uzupełniający i dodatkowy. Ten charakter powinien umożliwić współpracę i partnerstwo ze społeczeństwem obywatelskim w odniesieniu do wrażliwych zagadnień związanych z prawami człowieka i demokracją, w tym kwestii korzystania przez migrantów z praw człowieka oraz praw osób ubiegających się o azyl oraz osób wewnętrznie przesiedlonych, zapewniając elastyczność i wymaganą zdolność do reagowania na zmianę okoliczności, potrzeby beneficjentów lub okresy kryzysowe. Niniejsze rozporządzenie powinno również umożliwić Unii wyrażanie i wspieranie określonych celów i środków na poziomie międzynarodowym, niepowiązanych geograficznie ani niewywołanych przez kryzysy, które to cele i działania wymagają podejścia transnarodowego lub obejmują działania zarówno w Unii, jak i w szeregu państw trzecich. Niniejsze rozporządzenie powinno zapewnić ponadto niezbędne ramy dla działań, takich jak wspieranie niezależnych misji obserwacji wyborów prowadzonych przez Unię Europejską (EU EOM), które wymagają spójności polityki, jednolitego systemu zarządzania i wspólnych standardów operacyjnych.
- (17) Rozwijanie i umacnianie demokracji zgodnie z niniejszym rozporządzeniem może ewentualnie obejmować udzielanie strategicznego wsparcia dla demokratycznych parlamentów krajowych oraz zgromadzeń konstytucyjnych, w szczególności w celu zwiększenia ich zdolności w zakresie wspierania i pogłębiania procesów demokratycznych reform.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 230/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument na rzecz Przyczyniania się do Stabilności i Pokoju (zob. s. 1 niniejszego Dziennika Urzędowego).

- (18) Unia powinna zwracać szczególną uwagę na państwa i sytuacje wyjątkowe, w których prawa człowieka i podstawowe wolności są najbardziej zagrożone i w których brak poszanowania tych praw i wolności jest szczególnie wyraźny i systematyczny. W takich przypadkach priorytetem politycznym powinno być propagowanie poszanowania odpowiednich postanowień prawa międzynarodowego, zapewnienie lokalnemu społeczeństwu obywatelskiemu konkretnego wsparcia i możliwości działania oraz wniesienie wkładu w jego pracę prowadzoną w bardzo trudnych warunkach. W takich państwach lub sytuacjach oraz w celu zaspokojenia pilnych potrzeb w zakresie ochrony obrońców praw człowieka i działaczy demokratycznych, Unia powinna być w stanie reagować w sposób elastyczny i szybki poprzez zastosowanie szybszych i bardziej elastycznych procedur administracyjnych oraz za pomocą różnych mechanizmów finansowania. Powinno tak być zwłaszcza w przypadku, gdy wybór warunków proceduralnych mógłby bezpośrednio wpłynąć na skuteczność działań lub mógłby narazić beneficjentów na ryzyko poważnego zastraszenia, odwetu lub inne rodzaje ryzyka.
- (19) W sytuacjach konfliktowych Unia powinna propagować wypełnianie przez wszystkie strony konfliktu ich zobowiązań prawnych wynikających z międzynarodowego prawa humanitarne, zgodnie z odpowiednimi wytycznymi UE. Ponadto w państwach w okresie transformacji pomoc unijna w ramach niniejszego rozporządzenia powinna wspierać tworzenie odpowiedniego środowiska umożliwiającego pojawianie się nowych podmiotów politycznych działających na rzecz demokratycznego pluralistycznego wielopartyjnego systemu. Niniejsze rozporządzenie powinno również zmierzać do wspierania struktur demokratycznych, podziału władzy i odpowiedzialnych organów publicznych.
- (20) EU EOM w znaczącym stopniu przyczyniają się do powodzenia procesów demokratycznych w państwach trzecich. Jednak propagowanie i wspieranie demokracji wykracza daleko poza sam proces wyborczy i w związku z czym należy uwzględnić wszystkie etapy cyklu wyborczego. Wydatki na EU EOM nie powinny zatem pochłaniać sum nieproporcjonalnie wysokich w stosunku do całości środków finansowych dostępnych w ramach niniejszego rozporządzenia.
- (21) Należy podkreślić jak ważne jest utworzenie stanowiska Specjalnego Przedstawiciela UE ds. Praw człowieka (SPUE). SPUE powinien przyczyniać się do jedności, spójności i skuteczności unijnych działań i polityki w zakresie praw człowieka oraz powinien pomóc w zapewnieniu spójnego stosowania wszystkich unijnych instrumentów i działań podejmowanych przez państwa członkowskie, aby osiągnąć cele polityki Unii.
- (22) Unia powinna dążyć do najbardziej skutecznego wykorzystania dostępnych zasobów w celu optymalizacji wpływu prowadzonych przez nią działań zewnętrznych. Powinno się to osiągnąć dzięki spójności i komplementarności unijnych instrumentów na rzecz działań zewnętrznych oraz stworzeniu synergii między niniejszym rozporządzeniem, pozostałymi unijnymi instrumentami na rzecz finansowania działań zewnętrznych oraz innymi politykami Unii. Powinno to również pociągać za sobą wzajemne wzmacnianie programów opracowywanych w ramach instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych.
- (23) Unia i państwa członkowskie mają dołożyć starań w celu regularnej wymiany informacji i wzajemnych konsultacji na wczesnym etapie procesu programowania w celu propagowania komplementarności swoich odpowiednich działań. Unia powinna konsultować się także z innymi darczyńcami i odpowiednimi podmiotami.
- (24) Komisja i Europejska Służba Działań Zewnętrznych (ESDZ) powinny, w stosownych przypadkach, przeprowadzać regularne wymiany poglądów i informacji z Parlamentem Europejskim. Ponadto Parlament Europejski i Rada powinny uzyskać dostęp do dokumentów, aby móc w świadomy sposób wykonywać swoje uprawnienia kontrolne na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011⁽¹⁾. Środki podejmowane w ramach niniejszego rozporządzenia powinny należycie uwzględniać poglądy Parlamentu Europejskiego i Rady.
- (25) Unia powinna, w tym w stosownych przypadkach za pośrednictwem swoich delegatur, dokładać starań w celu regularnej wymiany informacji ze społeczeństwem obywatelskim i konsultacji z nim na wszystkich szczeblach, w tym w państwach trzecich, na jak najwcześniejszym etapie procesu programowania, aby ułatwić mu wnoszenie stosownego wkładu i zapewnić istotną rolę w tym procesie.
- (26) W celu dostosowania zakresu niniejszego rozporządzenia do szybko zmieniających się warunków w państwach trzecich, należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjęcia aktów zgodnie z art. 290 TFUE w odniesieniu do priorytetów określonych w załączniku do niniejszego rozporządzenia. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów. Przygotowując i opracowując akty delegowane, Komisja powinna zapewnić jednoczesne, terminowe i odpowiednie przekazywanie stosownych dokumentów Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
- (27) Uprawnienia wykonawcze związane z programowaniem i finansowaniem działań objętych wsparciem na mocy niniejszego rozporządzenia powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 182/2011. Biorąc pod uwagę charakter tych aktów wykonawczych, w szczególności ich aspekt kształtowania polityki oraz ich skutki finansowe, do ich przyjęcia należy co do zasady stosować procedurę sprawdzającą, z wyjątkiem przypadków technicznych środków wykonawczych o niewielkiej skali finansowej.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

- (28) Wspólne zasady i procedury wdrażania unijnych instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych są określone w rozporządzeniu (UE) nr 236/2014 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹⁾.
- (29) Niniejsze rozporządzenie określa pulę środków finansowych na cały okres jego stosowania, która ma stanowić główną kwotę odniesienia, w rozumieniu pkt 17 porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 2 grudnia 2013 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami ⁽²⁾, dla Parlamentu Europejskiego i Rady podczas corocznej procedury budżetowej.
- (30) Organizacja i zasady funkcjonowania ESDZ są ustanowione w decyzji Rady 2010/427/UE ⁽³⁾.
- (31) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia, a mianowicie propagowanie demokracji i praw człowieka na świecie, nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na ich rozmiary i skutki możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie Unii, Unia może podjąć działania zgodne z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.
- (32) Należy zapewnić sprawne i nieprzerwane przejście między rozporządzeniem (WE) nr 1889/2006 i niniejszym rozporządzeniem oraz dostosować okres stosowania niniejszego rozporządzenia do okresu stosowania rozporządzenia Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013 ⁽⁴⁾. Niniejsze rozporządzenie powinno być zatem stosowane od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Przedmiot i cele

Niniejsze rozporządzenie ustanawia Europejski Instrument na rzecz Wspierania Demokracji i Praw Człowieka (EIDHR) na okres 2014–2020, w ramach którego Unia zapewnia wsparcie na rzecz rozwijania i umacniania demokracji i praworządności, a także poszanowania wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności.

⁽¹⁾ Rozporządzenie (UE) nr 236/2014 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające wspólne zasady i procedury wdrażania unijnych instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych (zob. s. 95 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽²⁾ Dz.U. C 373 z 20.12.2013, s. 1.

⁽³⁾ Decyzja Rady 2010/427/UE z dnia 26 lipca 2010 r. określająca organizację i zasady funkcjonowania Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych (Dz.U. L 201 z 3.8.2010, s. 30).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013 z dnia 2 grudnia 2013 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2014–2020 (Dz.U. L 347 z 20.11.2013, s. 884).

Wsparcie to zmierza w szczególności do:

- wspierania, rozwijania i utrwalania demokracji w państwach trzecich poprzez umacnianie demokracji uczestniczącej i przedstawicielskiej, wzmacnianie ogólnego cyklu demokratycznego, w szczególności poprzez wzmacnianie aktywnej roli, jaką odgrywa w tym cyklu społeczeństwo obywatelskie, oraz umacnianie praworządności, a także poprawę wiarygodności procesów wyborczych, w szczególności poprzez EU EOM;
- zwiększenia poszanowania i przestrzegania praw człowieka i podstawowych wolności ogłoszonych w Powszechnej deklaracji praw człowieka ONZ oraz innych międzynarodowych i regionalnych instrumentach z zakresu praw człowieka, a także wzmacniania ich ochrony, propagowania, wprowadzania w życie i monitorowania, głównie poprzez wspieranie odpowiednich organizacji społeczeństwa obywatelskiego, obrońców praw człowieka oraz ofiar prześladowań i nadużyć.

Artykuł 2

Zakres

1. Pomoc Unii skupia się na następujących obszarach:

- wspieranie i umacnianie demokracji uczestniczącej i przedstawicielskiej, zgodnie z ogólnym cyklem demokratycznym, w tym demokracji parlamentarnej, oraz procesów demokratyzacji, w szczególności poprzez organizacje społeczeństwa obywatelskiego na poziomie lokalnym, krajowym i międzynarodowym, między innymi poprzez:
 - wspieranie wolności zrzeszania się i zgromadzeń, swobodnego przepływu osób, wolności słowa i poglądów, w tym form wyrazu politycznego, artystycznego i kulturowego, swobodnego dostępu do informacji, wolnej prasy oraz niezależnych i pluralistycznych środków masowego przekazu, zarówno tradycyjnych, jak i opartych na technologiach informatycznych i komunikacyjnych, swobody dostępu do internetu oraz środków mających na celu usuwanie przeszkód administracyjnych utrudniających korzystanie z tych wolności, łącznie ze zwalczaniem cenzury, w szczególności poprzez przyjmowanie i wdrażanie odpowiednich przepisów;
 - wzmacnianie praworządności, wspieranie niezależności wymiaru sprawiedliwości i parlamentu, wspieranie i ocenę reform prawnych i instytucjonalnych oraz ich wdrażanie, a także zwiększanie dostępu do wymiaru sprawiedliwości oraz wspieranie krajowych instytucji zajmujących się prawami człowieka;
 - wspieranie i umacnianie pozycji Międzynarodowego Trybunału Karnego, międzynarodowych trybunałów karnych powoływanych ad hoc, wymiaru sprawiedliwości w okresach przejściowych oraz mechanizmów prawdy i pojednania;
 - wspieranie przejścia do demokracji i reform prowadzących do skutecznej i przejrzystej odpowiedzialności demokratycznej i demokratycznego nadzoru we własnym państwie, łącznie z nadzorem nad sektorem bezpieczeństwa i sprawiedliwości, oraz wzmacniania działań antykorupcyjnych;

- (v) wspieranie pluralizmu politycznego i demokratycznej reprezentacji politycznej, zachęcanie kobiet i mężczyzn, a w szczególności członków grup marginalizowanych i grup szczególnie wrażliwych, zarówno w charakterze wyborców, jak i kandydatów, do uczestnictwa politycznego w demokratycznym procesie reform na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym;
- (vi) wzmacnianie demokracji lokalnej poprzez zapewnienie lepszej współpracy między organizacjami społeczeństwa obywatelskiego a władzami lokalnymi i w ten sposób zwiększenie reprezentacji politycznej na poziomie jak najbliższym obywateli;
- (vii) wspieranie równego uczestnictwa kobiet i mężczyzn w życiu społecznym, gospodarczym i politycznym oraz wspieranie równości płci, udziału kobiet w procesach decyzyjnych oraz reprezentacji kobiet w polityce, w szczególności w procesach przemian politycznych, demokratyzacji i budowie państwowości;
- (viii) wspieranie równego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, gospodarczym i politycznym, w tym środków służących ułatwieniu korzystania z powiązanych wolności, oraz wspierania równości szans, niedyskryminacji i reprezentacji politycznej;
- (ix) wspieranie środków umożliwiających pokojowe pogodzenie interesów grup społecznych, łącznie ze wsparciem na rzecz środków budowy zaufania w odniesieniu do praw człowieka i demokratyzacji;
- b) wspieranie i ochrona praw człowieka i podstawowych wolności ogłoszonych w Powszechnej deklaracji praw człowieka ONZ oraz innych międzynarodowych i regionalnych instrumentach w dziedzinie praw obywatelskich, politycznych, gospodarczych, społecznych i kulturalnych, głównie poprzez organizacje społeczeństwa obywatelskiego, między innymi w zakresie:
- (i) zniesienia kary śmierci i ustanawiania moratoriów z myślą o jej zniesieniu, a także — w przypadku gdy kara śmierci nadal istnieje — działanie na rzecz jej zniesienia oraz przestrzegania minimalnych standardów międzynarodowych;
- (ii) zapobiegania torturom i złemu traktowaniu oraz innemu okrutnemu, nieludzkiemu oraz poniżającemu traktowaniu lub karaniu oraz wymuszonym zaginięciom, a także w zakresie rehabilitacji ofiar tortur;
- (iii) wspierania i ochrony obrońców praw człowieka oraz udzielania im pomocy, w tym reagowania na ich pilne potrzeby związane z ochroną, zgodnie z art. 1 Deklaracji ONZ o obrońcach praw człowieka; cele te — w tym zapewnienie pomocy długoterminowej i dostępu do schronisk — mogłyby być realizowane w ramach mechanizmu na rzecz ochrony obrońców praw człowieka;
- (iv) walki z rasizmem i ksenofobią, a także dyskryminacją na jakimkolwiek tle, w tym ze względu na płeć, rasę, kolor skóry, kastę, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub światopogląd, opinie polityczne lub jakiegokolwiek inne opinie, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek, orientację seksualną i tożsamość płciową;
- (v) wolności myśli, sumienia i religii lub wyznania, w tym za pomocą środków mających na celu wyeliminowanie wszystkich form nienawiści, nietolerancji i dyskryminacji ze względu na religię lub światopogląd, oraz poprzez promowanie tolerancji i szacunku dla różnorodności religijnej i kulturowej wewnątrz społeczeństw i między nimi;
- (vi) praw ludów tubylczych ogłoszonych w przyjętej przez ONZ Deklaracji praw ludów tubylczych, między innymi poprzez podkreślenie, jak ważne jest, aby przedstawiciele tych ludów uczestniczyli w opracowywaniu projektów, które ich dotyczą, oraz zapewnianie wsparcia w celu ułatwienia współpracy ludów tubylczych w ramach międzynarodowych mechanizmów i uczestnictwa w tych mechanizmach;
- (vii) praw osób należących do mniejszości narodowych lub etnicznych, religijnych i językowych ogłoszonych w przyjętej przez ONZ Deklaracji praw osób należących do mniejszości narodowych lub etnicznych, religijnych i językowych;
- (viii) praw lesbijek, gejów, osób biseksualnych, transpłciowych i interseksualnych (LGBTI), w tym środków mających na celu depenalizację homoseksualizmu, zwalczanie przemocy i prześladowań na tle homofobii i transfobii oraz promowanie wolności zrzeszania się, zgromadzeń i słowa dla osób LGBTI;
- (ix) praw kobiet określonych w Konwencji ONZ w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet oraz w jej protokołach fakultatywnych, łącznie ze środkami przeciwdziałania wszelkim formom przemocy wobec kobiet i dziewcząt, w szczególności zjawisku okaleczania narządów płciowych kobiet, przymusowym i aranżowanym małżeństwom, zbrodniom „honorowym”, przemocy domowej i seksualnej oraz handlowi kobietami i dziewczętami;
- (x) praw dziecka określonych w Konwencji o prawach dziecka oraz w jej protokołach fakultatywnych, w tym zwalczania pracy dzieci, handlu dziećmi i dziecięcej prostytucji, rekrutacji i wykorzystywania dzieci jako żołnierzy oraz ochrony przed dyskryminacją ze względu na rasę, kolor skóry, płeć, język, religię lub światopogląd, opinie polityczne lub inne, narodowość, pochodzenie etniczne lub społeczne, majątek, niepełnosprawność, urodzenie lub inny status;
- (xi) praw osób niepełnosprawnych określonych w Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych;

- (xii) praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych, w tym prawa do odpowiedniego poziomu życia i podstawowych norm pracy;
 - (xiii) społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, w szczególności poprzez wdrożenie wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka, oraz wolności prowadzenia działalności gospodarczej określonej w art. 16 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej;
 - (xiv) edukacji, szkolenia i monitorowania w dziedzinie praw człowieka i demokracji;
 - (xv) wspierania lokalnych, regionalnych, krajowych lub międzynarodowych organizacji społeczeństwa obywatelskiego zaangażowanych w ochronę, wspieranie lub obronę praw człowieka i podstawowych wolności;
 - (xvi) wspierania poprawy warunków i przestrzegania standardów w więzieniach, z poszanowaniem godności ludzkiej i praw podstawowych;
- c) wzmocnianie międzynarodowych ram prawnych dotyczących ochrony praw człowieka, sprawiedliwości, równości płci, praworządności i demokracji oraz promowanie międzynarodowego prawa humanitarne, w szczególności poprzez:
- (i) zapewnienie wsparcia dla międzynarodowych i regionalnych instrumentów oraz podmiotów w dziedzinie praw człowieka, sprawiedliwości, praworządności i demokracji;
 - (ii) rozwój współpracy społeczeństwa obywatelskiego z międzynarodowymi i regionalnymi organizacjami międzyrządowymi oraz wspieranie działań społeczeństwa obywatelskiego, w tym budowania zdolności organizacji pozarządowych, mających na celu promowanie i monitorowanie wdrażania międzynarodowych i regionalnych instrumentów dotyczących praw człowieka, sprawiedliwości, praworządności i demokracji;
 - (iii) szkolenia w zakresie międzynarodowego prawa humanitarne, rozpowszechnianie informacji na ten temat oraz wsparcie egzekwowania tego prawa;
- d) budowa zaufania do demokratycznych procesów i instytucji wyborczych oraz zwiększanie ich wiarygodności i przejrzystości, na wszystkich etapach cyklu wyborczego, w szczególności:
- (i) poprzez rozwój EU EOM oraz innych środków monitorowania procesów wyborczych;
 - (ii) poprzez wkład w rozwój zdolności obserwacji wyborów przez krajowe organizacje społeczeństwa obywatelskiego na poziomie regionalnym i lokalnym oraz wspieranie ich inicjatyw mających na celu zwiększenie uczestnictwa w wyborach i ich monitorowanie;
 - (iii) poprzez środki wspierające służące konsekwentnemu włączaniu procesów wyborczych do cyklu wyborczego, upowszechnianie informacji i realizację zaleceń EU EOM, w szczególności poprzez współdziałanie z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, a także we współpracy z odpowiednimi organami publicznymi, w tym parlamentami i rządami, zgodnie z niniejszym rozporządzeniem;
- (iv) poprzez promowanie pokojowych wyników wyborów, ograniczenie przemocy podczas wyborów oraz akceptowanie wiarygodnych wyników wyborów przez wszystkie grupy społeczne.
2. Zasady dotyczące niedyskryminacji na jakimkolwiek tle, uwzględniania aspektu płci, uczestnictwa, wzmocnienia pozycji, odpowiedzialności, otwartości i przejrzystości uwzględnia się w stosownych przypadkach w ramach wszystkich środków, o których mowa w niniejszym rozporządzeniu.
3. Środki, o których mowa w niniejszym rozporządzeniu, są wdrażane na terytorium państw trzecich lub są bezpośrednio związane z sytuacjami wynikłymi w państwach trzecich lub z działaniami realizowanymi na poziomie globalnym lub regionalnym.
4. Środki, o których mowa w niniejszym rozporządzeniu, uwzględniają szczególne cechy sytuacji kryzysowych lub wyjątkowych oraz państw lub sytuacji, w których występują poważne braki w zakresie praw podstawowych, w których bezpieczeństwo ludzkie jest najbardziej zagrożone lub w których organizacje praw człowieka i obrońcy praw człowieka działają w najtrudniejszych warunkach.

Artykuł 3

Koordinacja, spójność i komplementarność pomocy Unii

1. Pomoc udzielana przez Unię w ramach niniejszego rozporządzenia musi być spójna z ogólnymi ramami działań zewnętrznych Unii i mieć charakter uzupełniający wobec pomocy zapewnianej w ramach innych instrumentów lub umów dotyczących pomocy zewnętrznej.
2. Aby zwiększyć skuteczność, spójność i konsekwencję w działaniach zewnętrznych Unii, Unia oraz państwa członkowskie dokładają starań w celu regularnej wymiany informacji i wzajemnych konsultacji na wczesnym etapie procesu programowania w celu propagowania komplementarności i spójności swoich odpowiednich działań, zarówno na poziomie podejmowania decyzji, jak i w terenie. Takie konsultacje mogą prowadzić do wspólnego programowania i wspólnych działań Unii i państw członkowskich. Unia konsultuje się także z innymi darczyńcami i podmiotami.
3. Komisja i ESDZ, w stosownych przypadkach, przeprowadzają z Parlamentem Europejskim regularne wymiany poglądów i informacji.
4. Unia dokłada starań w celu regularnej wymiany informacji ze społeczeństwem obywatelskim i konsultacji z nim, na wszystkich szczeblach, w tym w państwach trzecich. W szczególności, w miarę możliwości i zgodnie ze stosownymi procedurami Unia zapewnia wytyczne techniczne i wsparcie w odniesieniu do procedury występowania o pomoc.

Artykuł 4

Ogólne ramy programowania i wdrażania

1. Pomoc unijna w ramach niniejszego rozporządzenia jest wdrażana zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 236/2014 i poprzez następujące środki:

- a) dokumenty strategiczne, o których mowa w art. 5, oraz, w stosownych przypadkach, ich zmiany;
- b) roczne programy działania, środki indywidualne i środki wsparcia w ramach art. 2 i 3 rozporządzenia (UE) nr 236/2014;
- c) środki specjalne w ramach art. 2 rozporządzenia (UE) nr 236/2014;

2. We wszelkim programowaniu lub przeglądach programów przeprowadzanych po opublikowaniu sprawozdania z przeglądu śródkresowego, o którym mowa w art. 17 rozporządzenia (UE) nr 236/2014 („sprawozdanie z przeglądu śródkresowego”), uwzględnia się wyniki, ustalenia i wnioski tego sprawozdania.

Artykuł 5

Dokumenty strategiczne

1. Dokumenty strategiczne określają strategię Unii w zakresie pomocy w ramach niniejszego rozporządzenia na podstawie priorytetów Unii, sytuacji międzynarodowej i działań głównych partnerów. Muszą one być spójne z ogólnym celem, celami szczegółowymi, zakresem i zasadami określonymi w niniejszym rozporządzeniu.

2. Dokumenty strategiczne określają obszary priorytetowe wybrane do finansowania przez Unię w okresie obowiązywania niniejszego rozporządzenia, cele szczegółowe, oczekiwane wyniki i wskaźniki skuteczności działania. Zawierają również indykatory przydziału środków finansowych, zarówno ogólny, jak i w rozbiciu na obszary priorytetowe; w stosownych przypadkach może on być przedstawiony w formie przedziału.

3. Dokumenty strategiczne są zatwierdzane zgodnie z procedurą sprawdzającą określoną w art. 16 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 236/2014. Jeżeli ze względu na znaczące zmiany okoliczności i polityki okaże się to konieczne, dokumenty strategiczne aktualizuje się zgodnie z tą samą procedurą.

Artykuł 6

Priorytety tematyczne i przekazanie uprawnień

Szczegółowe cele i priorytety, które mają być realizowane poprzez unijną pomoc w ramach niniejszego rozporządzenia zostały wymienione w załączniku.

Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych w celu zmiany priorytetów tematycznych określonych w załączniku. W szczególności, po opublikowaniu sprawozdania z przeglądu śródkresowego oraz w oparciu o zalecenia zawarte w tym przeglądzie, Komisja przyjmuje do 31 marca 2018 r. akt delegowany zmieniający załącznik.

Artykuł 7

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 6, podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.

2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 6, powierza się Komisji na okres obowiązywania niniejszego rozporządzenia.

3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 6, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna od następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.

4. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

5. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 6 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 8

Komitet

Komisję wspomaga Komitet ds. Praw Człowieka i Demokracji. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Artykuł 9

Dostęp do dokumentów

Aby umożliwić im wykonywanie swoich uprawnień kontrolnych w sposób świadomy, Parlament Europejski i Rada powinny mieć dostęp do wszystkich dokumentów EIDHR mających znaczenie dla wykonywania tych uprawnień, zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami.

Artykuł 10

Pula środków finansowych

Pula środków finansowych przeznaczona na wykonanie niniejszego rozporządzenia w latach 2014–2020 wynosi 1 332 752 000 EUR.

Wysokość rocznych środków zostaje zatwierdzona przez Parlament Europejski i Radę w granicach wieloletnich ram finansowych.

Artykuł 11

Europejska Służba Działań Zewnętrznych

Niniejsze rozporządzenie stosuje się zgodnie z decyzją 2010/427/UE.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu dnia 11 marca 2014 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

M. SCHULZ
Przewodniczący

Artykuł 12

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

W imieniu Rady

D. KOURKOULAS
Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK

Szczegółowe cele i priorytety EIDHR

Strategiczna orientacja Unii, ukierunkowana na osiągnięcie celów EIDHR, opiera się na pięciu celach opisanych w niniejszym załączniku.

1. Cel 1 — Wsparcie w zakresie praw człowieka i dla obrońców tych praw w sytuacjach największego zagrożenia.

Działania służące realizacji tego celu zapewnią skuteczne wsparcie dla obrońców praw człowieka, którzy są najbardziej narażeni, oraz w sytuacjach, gdy najbardziej zagrożone są podstawowe wolności. EIDHR przyczyni się między innymi do zaspokojenia pilnych potrzeb obrońców praw człowieka; będzie również udzielać wsparcia krótko- i długoterminowego, dzięki któremu obrońcy praw człowieka i społeczeństwo obywatelskie będą mogli prowadzić swoją pracę. Działania te będą uwzględniać utrzymującą się niepokojącą tendencję do ograniczania przestrzeni działania społeczeństwa obywatelskiego.

2. Cel 2 — Wsparcie innych priorytetów Unii w dziedzinie praw człowieka

Działania służące realizacji tego celu będą się koncentrować na przedsięwzięciach, w których Unia wnosi wartość dodaną lub na konkretnych zobowiązaniach tematycznych (na przykład obecnych i przyszłych wytycznych Unii w dziedzinie praw człowieka przyjmowanych przez Radę lub rezolucjach przyjmowanych przez Parlament Europejski), zgodnie z art. 2. Działania te będą zgodne z priorytetami określonymi w strategicznych ramach i planie działań UE dotyczących praw człowieka i demokracji.

Działania służące realizacji tego celu będą między innymi wspierać inicjatywy na rzecz poszanowania godności ludzkiej (w szczególności działania przeciwko karze śmierci oraz torturom i innemu okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu lub karaniu); praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych; walkę z bezkarnością oraz zwalczanie wszystkich form dyskryminacji; będą również wspierać działania na rzecz zapewnienia praw kobiet i równości płci. Uwaga zostanie również poświęcona nowym kwestiom w dziedzinie praw człowieka.

3. Cel 3 — Wsparcie dla demokracji

Działania służące realizacji tego celu będą wspierać prodemokratyczne podmioty prowadzące pokojową działalność w państwach trzecich z myślą o umacnianiu demokracji uczestniczącej i przedstawicielskiej, zwiększaniu przejrzystości i odpowiedzialności. Działania te będą się koncentrować na wzmacnianiu udziału i reprezentacji społeczeństwa w polityce oraz na propagowaniu demokracji.

Uwzględnione zostaną wszystkie aspekty demokratyzacji, w tym praworządność oraz propagowanie i ochrona praw obywatelskich i politycznych, takich jak wolność słowa online i offline, wolność zrzeszania się i zgromadzeń. Obejmuje to również aktywne uczestnictwo w rozwijającej się debacie dotyczącej metod wspierania demokracji.

W stosownych przypadkach działania będą uwzględniać zalecenia EU EOM.

4. Cel 4 — EU EOM

Działania służące realizacji tego celu będą się koncentrować na obserwowaniu wyborów, co przyczyni się do zwiększenia przejrzystości i wiarygodności procesu wyborczego w ramach szerzej zakrojonego propagowania i wspierania procesów demokratycznych opisanych w celu 3.

EU EOM działające w pełnym zakresie są szeroko uznanymi projektami przewodnimi w ramach działań zewnętrznych Unii i pozostają podstawową formą działania na rzecz realizacji tego celu.

To najlepszy sposób na zapewnienie zarówno przemyślanej oceny procesów wyborczych i zaleceń dotyczących dalszego usprawnienia tych procesów w kontekście współpracy i dialogu Unii z krajami partnerskimi. W szczególności będzie dalej rozwijane podejście obejmujące wszystkie etapy cyklu wyborczego, w tym działania następcze, wraz z działaniami uzupełniającymi pomiędzy programowaniem dwustronnym a projektami EIDHR.

5. Cel 5 — Wsparcie dla wskazanych kluczowych podmiotów i procesów, w tym międzynarodowych i regionalnych instrumentów i mechanizmów w zakresie praw człowieka.

Ogólnym celem jest wzmocnienie międzynarodowych i regionalnych ram propagowania i ochrony praw człowieka, sprawiedliwości, praworządności i demokracji, zgodnie z priorytetami politycznymi Unii.

Działania służące realizacji tego celu będą obejmować prace na rzecz wsparcia wkładu społeczeństwa obywatelskiego na poziomie lokalnym w prowadzony przez UE dialog dotyczący praw człowieka (zgodnie ze stosownymi wytycznymi UE) oraz na rzecz opracowywania i wdrażania instrumentów i mechanizmów w zakresie praw człowieka na poziomie międzynarodowym i regionalnym oraz instrumentów i mechanizmów w zakresie wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych na poziomie międzynarodowym, w tym Międzynarodowego Trybunału Karnego. Szczególna uwaga zostanie poświęcona propagowaniu i monitorowaniu tych mechanizmów przez społeczeństwo obywatelskie.

Deklaracja Komisji Europejskiej w sprawie strategicznego dialogu z Parlamentem Europejskim ⁽¹⁾

Na podstawie art. 14 TUE Komisja Europejska będzie prowadzić strategiczny dialog z Parlamentem Europejskim przed okresem programowania w ramach rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 235/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającego Instrument Finansowy na rzecz Wspierania Demokracji i Praw Człowieka na Świecie oraz w stosowanych przypadkach po wstępnych konsultacjach z odpowiednimi beneficjentami. Komisja Europejska przedstawi Parlamentowi Europejskiemu odpowiednie dostępne dokumenty dotyczące programowania, zawierające przewidywane orientacyjne przydziały środków na państwo/region oraz — w odniesieniu do państwa/regionu — priorytety, możliwe wyniki, przewidywane orientacyjne przydziały środków na priorytet w przypadku programów geograficznych oraz wybór rodzajów wsparcia (*). Komisja Europejska przedstawi Parlamentowi Europejskiemu odpowiednie dostępne dokumenty dotyczące programowania, zawierające priorytety tematyczne, możliwe wyniki, wybór rodzajów wsparcia (*) oraz przydziały środków finansowych na priorytety przewidziane w programach tematycznych. Komisja Europejska uwzględni stanowisko zajęte przez Parlament Europejski w tej sprawie.

Komisja Europejska będzie prowadzić strategiczny dialog z Parlamentem Europejskim podczas przygotowań do przeglądu śródkresowego oraz przed wszelkimi zasadniczymi zmianami dokumentów programowych w okresie obowiązywania rozporządzenia.

Komisja Europejska wyjaśni, na wezwanie Parlamentu Europejskiego, w których miejscach uwagi Parlamentu Europejskiego zostały uwzględnione w dokumentach programowych oraz wszelkich innych działaniach następczych podjętych w wyniku strategicznego dialogu.

⁽¹⁾ Komisja Europejska będzie reprezentowana przez właściwego komisarza.

(*) W stosownych przypadkach.

Wspólna deklaracja Parlamentu Europejskiego, Rady Unii Europejskiej i Komisji Europejskiej w sprawie misji obserwacji wyborów

Parlament Europejski, Rada Unii Europejskiej i Komisja Europejska podkreślają istotny wkład misji obserwacji wyborów z ramienia UE w unijną politykę stosunków zewnętrznych w zakresie wspierania demokracji w krajach partnerskich. Unijne misje obserwacji wyborów przyczyniają się do zwiększenia przejrzystości i wiarygodności procesów wyborczych oraz zapewniają przemyślaną ocenę procesów wyborczych i zalecenia dotyczące dalszego usprawnienia tych procesów w kontekście współpracy i dialogu politycznego UE z krajami partnerskimi. W tym kontekście Parlament Europejski, Rada Unii Europejskiej i Komisja Europejska zgadzają się, że do 25 % budżetu na lata 2014–2020 w ramach rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 235/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającego Instrument Finansowy na rzecz Wspierania Demokracji i Praw Człowieka na Świecie należy przeznaczyć na finansowanie misji obserwacji wyborów z ramienia UE, w zależności od wyborów uznanych za priorytetowe w poszczególnych latach.

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 236/2014

z dnia 11 marca 2014 r.

ustanawiające wspólne zasady i procedury wdrażania unijnych instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 209 ust. 1 i art. 212 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽¹⁾,stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽²⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Unia Europejska powinna przyjąć kompleksowy pakiet instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych obejmujących swym zasięgiem polityki związane z takimi działaniami, które wymagają określonych wspólnych zasad i procedur wdrażania. Instrumentami na rzecz finansowania działań zewnętrznych na lata 2014-2020 są: Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju (DCI) ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 233/2014 ⁽³⁾, Europejski Instrument na rzecz Wspierania Demokracji i Praw Człowieka (EIDHR) ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 235/2014 ⁽⁴⁾, Europejski Instrument Sąsiedztwa (ENI) ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 232/2014 ⁽⁵⁾, Instrument na rzecz przyczyniania się do Stabilności i Pokoju ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 230/2014 ⁽⁶⁾, Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014 ⁽⁷⁾ oraz Instrument Partnerstwa na

rzecz Współpracy z Państwami Trzecimi ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 234/2014 ⁽⁸⁾ (zwane dalej zbiorczo „instrumentami” i indywidualnie „instrumentem”).

(2) Wspólne zasady i procedury powinny być zgodne z zasadami finansowymi mającymi zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, określonymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 ⁽⁹⁾, w tym w odnośnych przepisach przyjętych przez Komisję ⁽¹⁰⁾ w celu wykonania tego rozporządzenia.

(3) W instrumentach zasadniczo przewiduje się, że działania finansowane na ich podstawie powinny być objęte wieloletnim programowaniem indykatywnym, które zapewni ramy służące podejmowaniu decyzji w sprawie finansowania zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 966/2012 oraz z procedurami określonymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 ⁽¹¹⁾.

(4) Decyzje w sprawie finansowania powinny przyjmować formę rocznych lub wieloletnich programów działania i środków indywidualnych w przypadku planowania według wieloletniego programowania indykatywnego, środków specjalnych, gdy wymagają tego nieprzewidziane i należyte uzasadnione potrzeby lub okoliczności, i środków wsparcia. Środki wsparcia można przyjąć jako część rocznego lub wieloletniego programu działania albo poza zakresem indykatywnych dokumentów programowych.

(5) Decyzje w sprawie finansowania powinny zawierać w załączniku opis każdego działania, określający jego cele, główne działania, oczekiwane rezultaty, metody wdrażania, budżet i indykatywny harmonogram, wszelkie powiązane środki wsparcia oraz system monitorowania efektywności wdrażania, i powinny być zatwierdzane zgodnie z procedurami przewidzianymi w rozporządzeniu (UE) nr 182/2011.

⁽¹⁾ Dz.U. C 391 z 18.12.2012, s. 110.

⁽²⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 11 grudnia 2013 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 11 marca 2014 r.

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 233/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju na lata 2014-2020 (zob. s. 44 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 235/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające instrument finansowy na rzecz wspierania demokracji i praw człowieka na świecie (zob. s. 85 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 232/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Europejski Instrument Sąsiedztwa (zob. s. 27 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 230/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument na rzecz przyczyniania się do Stabilności i Pokoju (zob. s. 1 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽⁷⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) (zob. s. 11 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽⁸⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 234/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Partnerstwa na rzecz Współpracy z Państwami Trzecimi (zob. s. 77 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1).

⁽¹⁰⁾ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1268/2012 z dnia 29 października 2012 r. w sprawie zasad stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (Dz.U. L 362 z 31.12.2012, s. 1).

⁽¹¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

- (6) Uwzględniając specyfikę tych aktów wykonawczych pod względem programowania polityki lub wykonania finansowego, w szczególności ich wpływu na budżet, do ich przyjmowania należy stosować procedurę sprawdzającą, z wyjątkiem środków indywidualnych i specjalnych poniżej wcześniej ustalonych progów. Jednak w należycie uzasadnionych przypadkach związanych z koniecznością szybkiej reakcji ze strony Unii, gdy wymaga tego szczególnie pilna potrzeba, Komisja powinna przyjmować akty wykonawcze mające natychmiastowe zastosowanie. Parlament Europejski powinien być o tym należycie informowany zgodnie z właściwymi przepisami rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
- (7) W toku wdrażania instrumentów, gdy zarządzanie działaniem zostało powierzone pośrednikowi finansowemu, decyzja Komisji powinna obejmować w szczególności przepisy dotyczące podziału ryzyka, przejrzystości, wynagrodzenia pośrednika odpowiedzialnego za wdrażanie, wykorzystania i ponownego wykorzystania środków finansowych i ewentualnych zysków, oraz obowiązków sprawozdawczych i mechanizmów kontrolnych, przy uwzględnieniu odpowiednich przepisów rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012.
- (8) Unia powinna dążyć do najbardziej skutecznego wykorzystania dostępnych zasobów w celu optymalizacji wpływu prowadzonych przez nią działań zewnętrznych. Powinno się to osiągać dzięki spójności i komplementarności unijnych instrumentów na rzecz działań zewnętrznych oraz stworzeniu synergii między instrumentami i innymi politykami Unii. Powinno to również pociągać za sobą wzajemne wzmocnianie programów opracowywanych w ramach instrumentów oraz, w stosownych przypadkach, wykorzystywanie instrumentów finansowych, które pozwalają osiągnąć efekt dźwigni.
- (9) Zgodnie z art. 21 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) działania Unii na arenie międzynarodowej mają opierać się na zasadach, które leżą u podstaw jej utworzenia, rozwoju i rozszerzania oraz które zamierza ona wspierać na świecie, a mianowicie na zasadach demokracji, praworządności, powszechności i niepodzielności praw człowieka i podstawowych wolności, poszanowania godności ludzkiej, zasadach równości i solidarności oraz poszanowania zasad Karty Narodów Zjednoczonych i prawa międzynarodowego.
- (10) Zgodnie ze zobowiązaniami Unii podjętymi podczas trzeciego i czwartego forum wysokiego szczebla w sprawie skuteczności pomocy (Akra 2008 r. i Pusan 2011 r.) oraz zaleceniem Komitetu Pomocy Rozwojowej Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju („OECD-DAC”) w sprawie niewiązania oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA) w odniesieniu do krajów najbiedniej rozwiniętych i głęboko zadłużonych krajów ubogich, Komisja powinna w jak największym zakresie udzielać niewiązanej pomocy unijnej, w tym w odniesieniu do innowacyjnych mechanizmów finansowania, a także powinna propagować udział podmiotów z krajów partnerskich w postępowaniach o udzielanie zamówień.
- (11) Aby zapewnić widoczność pomocy Unii wśród obywateli krajów beneficjentów i obywateli Unii, należy w stosownych przypadkach przeprowadzić za pomocą odpowiednich środków ukierunkowaną kampanię komunikacyjną i informacyjną.
- (12) Zewnętrzne działania Unii w ramach instrumentów powinny przyczyniać się do osiągnięcia konkretnych rezultatów (obejmujących efekty, wyniki i wpływ) w krajach korzystających z zewnętrznej pomocy finansowej Unii. Jeżeli jest to możliwe i stosowne, rezultaty działań zewnętrznych Unii i skuteczność konkretnego instrumentu należy monitorować i oceniać na podstawie uprzednio zdefiniowanych, jasnych, przejrzystych i — w stosownych przypadkach — właściwych dla danego państwa i mierzalnych wskaźników, dostosowanych do specyfiki i celów danego instrumentu.
- (13) Należy chronić interesy finansowe Unii z zastosowaniem proporcjonalnych środków w całym cyklu wydatkowania, w tym poprzez zapobieganie nieprawidłowościom, ich wykrywanie i prowadzenie dochodzeń w ich sprawie, odzyskiwanie utraconych, nienależnie wypłaconych lub niewłaściwie wykorzystanych środków oraz, w stosownych przypadkach, poprzez nakładanie kar. Działania te należy prowadzić zgodnie z mającymi zastosowanie umowami zawartymi z organizacjami międzynarodowymi i państwami trzecimi.
- (14) Należy wprowadzić przepisy w odniesieniu do metod finansowania, ochrony interesów finansowych Unii, zasad dotyczących obywatelstwa i pochodzenia, oceny działań, sprawozdawczości i przeglądu oraz oceny instrumentów.
- (15) Bez uszczerbku dla mechanizmów współpracy wypracowanych wraz z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego na wszystkich szczeblach zgodnie z art. 11 TUE zainteresowane podmioty w krajach beneficjentów, w tym organizacje społeczeństwa obywatelskiego i władze lokalne, odgrywają istotną rolę w zewnętrznej polityce Unii. Podczas procesu wdrażania, w szczególności w trakcie przygotowywania, wykonywania, monitorowania i oceny środków przyjmowanych na mocy niniejszego rozporządzenia, ważne jest, aby stosownie zasięgać ich opinii w celu zapewnienia, by odgrywały one znaczącą rolę w tym procesie, a także należycie uwzględniać ich specyfikę.

- (16) Zgodnie z art. 208, art. 209 ust. 3 i art. 212 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz na warunkach określonych w Statucie Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) oraz w decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1080/2011/UE⁽¹⁾, EBI przyczynia się do wdrożenia środków koniecznych do realizacji celów polityki rozwojowej Unii i innych polityk zewnętrznych Unii oraz uzupełnia działania w ramach unijnych instrumentów na rzecz działań wewnętrznych. Należy korzystać z możliwości łączenia finansowania ze środków EBI z zasobami budżetowymi Unii. W unijnym procesie programowania zasięga się — w stosownych przypadkach — opinii EBI.
- (17) Organizacje międzynarodowe i agencje rozwoju stale współpracują z organizacjami typu non-profit jako partnerami wykonawczymi i w należycie uzasadnionych przypadkach mogą być zmuszone powierzać takim organizacjom zadania związane z wykonaniem budżetu. W drodze odstępstwa od art. 58 ust. 1 lit. c) rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 w niniejszym rozporządzeniu należy przewidzieć przepisy umożliwiające powierzenie takich zadań organizacjom typu non-profit na warunkach odpowiadających warunkom mającym zastosowanie do Komisji.
- (18) Aby zwiększać odpowiedzialność krajów partnerskich za swój rozwój oraz podnosić trwałość pomocy zewnętrznej, a także zgodnie z zobowiązaniami w zakresie skuteczności pomocy międzynarodowej podjętymi przez Unię i kraje partnerskie, Unia powinna propagować — w stosownych przypadkach w kontekście charakteru danego działania — wykorzystywanie instytucji, systemów i procedur krajów partnerskich.
- (19) Zgodnie z Konsensusem europejskim w sprawie rozwoju i programem skuteczności pomocy międzynarodowej oraz zgodnie z tym, co podkreślono w rezolucji Parlamentu Europejskiego z dnia 5 lipca 2011 r. w sprawie przyszłości wsparcia budżetowego UE dla krajów rozwijających się, w komunikacie Komisji z dnia 13 października 2011 r. pt. „Zwiększanie wpływu unijnej polityki rozwoju — Program działań na rzecz zmian” oraz w konkluzjach Rady z dnia 14 maja 2012 r. w sprawie „Przyszłego podejścia do wsparcia budżetowego UE na rzecz państw trzecich”, wsparcie budżetowe ma być wykorzystywane skutecznie w celu wspierania ograniczania ubóstwa i wykorzystywania systemów krajowych, a także w celu zwiększania przewidywalności pomocy i wzmacniania odpowiedzialności krajów partnerskich za opracowywanie polityk i reform. Wyplata prognozowanych transz budżetowych powinna być uzależniona od postępów w realizacji celów uzgodnionych z krajami partnerskimi. W krajach korzystających z tego rodzaju unijnej pomocy finansowej Unia wspiera rozwijanie kontroli parlamentarnej i zdolności w zakresie kontroli

oraz zwiększanie przejrzystości i poprawę publicznego dostępu do informacji.

- (20) Unijne działania służące wspieraniu zasad demokracji i wzmacnianiu demokratyzacji można realizować między innymi poprzez wsparcie dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego i niezależnych instytucji działających w tym obszarze, takich jak Europejski Fundusz na rzecz Demokracji.
- (21) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na rozmiary i skutki działania możliwe jest ich lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.
- (22) Właściwe jest dostosowanie okresu stosowania niniejszego rozporządzenia do okresu stosowania rozporządzenia Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013⁽²⁾. Niniejsze rozporządzenie powinno być zatem stosowane od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

TYTUŁ I

WDRAŻANIE

Artykuł 1

Przedmiot i zasady

1. Niniejsze rozporządzenie ustanawia zasady i warunki udzielania przez Unię pomocy finansowej na rzecz działań, w tym programów działania i innych środków, w ramach następujących instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych na lata 2014-2020: Instrumentu Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju (DCI), Europejskiego Instrumentu na rzecz Wspierania Demokracji i Praw Człowieka (EIDHR), Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa (ENI), Instrumentu na rzecz przyczyniania się do Stabilności i Pokoju, Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) oraz Instrumentu Partnerstwa na rzecz Współpracy z Państwami Trzecimi (zwanymi dalej zbiorczo „instrumentami” i indywidualnie „instrumentem”).

Do celów niniejszego rozporządzenia termin „kraje” w stosownych przypadkach obejmuje również terytoria i regiony.

⁽¹⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1080/2011/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie udzielenia gwarancji UE dla Europejskiego Banku Inwestycyjnego na pokrycie strat poniesionych w związku z z pożyczkami i gwarancjami udzielonymi na zabezpieczenie pożyczek na potrzeby projektów poza granicami Unii oraz uchylenia decyzji nr 633/2009/WE (Dz.U. L 280 z 27.10.2011, s. 1).

⁽²⁾ Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013 z dnia 2 grudnia 2013 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2014–2020 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 884).

2. Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do realizacji działań finansujących program Erasmus+ w ramach rozporządzenia (UE) nr 233/2014, rozporządzenia (UE) nr 232/2014, rozporządzenia (UE) nr 231/2014 i rozporządzenia (UE) nr 234/2014. Działania te są realizowane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1288/2013⁽¹⁾, na podstawie dokumentów dotyczących programowania indykatywnego, o których mowa w mającym zastosowanie instrumencie, przy zapewnieniu zgodności z powyższymi rozporządzeniami.

3. Komisja zapewnia, by działania były wdrażane zgodnie z celami mającego zastosowanie instrumentu oraz przy zapewnieniu skutecznej ochrony interesów finansowych Unii. Unijna pomoc finansowa udzielana w ramach instrumentów musi być zgodna z zasadami i procedurami ustanowionymi w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 966/2012, które określa podstawowe ramy finansowe i prawne ich wdrażania.

4. Stosując niniejsze rozporządzenie, Komisja wykorzystuje najskuteczniejsze i najefektywniejsze metody wdrażania. O ile jest to możliwe i stosowne w kontekście charakteru danego działania, Komisja w pierwszej kolejności stosuje również procedury najprostsze.

5. W związku z ust. 4 Komisja, stosując niniejsze rozporządzenie, preferuje — w każdym przypadku, gdy jest to możliwe i stosowne w kontekście charakteru danego działania — korzystanie z systemów krajów partnerskich.

6. Unia stara się propagować, rozwijać i umacniać zasady demokracji, praworządności oraz poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności, na których się opiera, poprzez — w stosownych przypadkach — dialog i współpracę z krajami i regionami partnerskimi. Unia uwzględni te zasady we wdrażaniu instrumentów.

Artykuł 2

Przyjmowanie programów działania, środków indywidualnych i środków specjalnych

1. W stosownych przypadkach Komisja przyjmuje roczne programy działania na podstawie indykatywnych dokumentów programowych określonych we właściwym instrumencie. Komisja może również przyjmować wieloletnie programy działania zgodnie z art. 6 ust. 3.

Programy działania uszczegóławiają — dla poszczególnych działań — wyznaczone cele, oczekiwane wyniki i główne działania, metody wdrażania, budżet i indykatywny harmonogram, wszelkie powiązane środki wsparcia i system monitorowania efektywności wdrażania.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1288/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające „Erasmus+”: unijny program na rzecz kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu oraz uchylające decyzje nr 1719/2006/WE, 1720/2006/WE i 1298/2008/WE (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 50).

W razie potrzeby — przed przyjęciem rocznych lub wieloletnich programów działania lub po ich przyjęciu — pojedyncze działanie można przyjąć jako środek indywidualny.

Komisja może przyjąć środki specjalne, nieprzewidziane w indykatywnych dokumentach programowych, w razie wystąpienia niespodziewanych i należyście uzasadnionych potrzeb lub okoliczności oraz gdy finansowanie nie jest możliwe z bardziej stosownych źródeł, w tym środki mające na celu ułatwienie przejścia od pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych do długoterminowych działań na rzecz rozwoju lub środków mających na celu lepsze przygotowanie ludności na ponowne wystąpienie sytuacji kryzysowej.

2. Programy działania, środki indywidualne i środki specjalne określone w ust. 1 niniejszego artykułu przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 16 ust. 3.

3. Procedura, o której mowa w ust. 2, nie jest wymagana w przypadku:

- a) środków indywidualnych, w odniesieniu do których unijna pomoc finansowa nie przekracza 5 mln EUR;
- b) środków specjalnych, w odniesieniu do których unijna pomoc finansowa nie przekracza 10 mln EUR;
- c) zmian technicznych w programach działania, środkach indywidualnych i środkach specjalnych. Zmiany techniczne są to takie dostosowania jak:
 - (i) przedłużenie okresu wdrażania;
 - (ii) realokacja środków finansowych między działaniami zawartymi w rocznym lub wieloletnim programie działania; lub
 - (iii) zwiększenie lub zmniejszenie budżetu rocznych lub wieloletnich programów działania, środków indywidualnych lub środków specjalnych o nie więcej niż 20 % pierwotnego budżetu i bez przekroczenia 10 mln EUR,

pod warunkiem że takie zmiany nie wpłyną znacząco na cele danego środka.

Parlament Europejski i państwa członkowskie są informowane — za pośrednictwem właściwego komitetu, o którym mowa w art. 16 — o środkach przyjętych na mocy niniejszego ustępu, w terminie jednego miesiąca od ich przyjęcia.

4. Przepisy ust. 1, 2 i 3 dotyczące programów działania i środków indywidualnych nie mają zastosowania do współpracy transgranicznej w ramach ENI.

5. W przypadku należyście uzasadnionej szczególnie pilnej potrzeby, takiej jak kryzys lub bezpośrednie zagrożenie demokracji, praworządności, praw człowieka lub podstawowych wolności, Komisja może przyjąć środki indywidualne lub środki specjalne lub zmiany do istniejących programów działania i środków, zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 16 ust. 4.

6. Na poziomie projektu prowadzony jest odpowiedni monitoring środowiskowy, między innymi pod kątem wpływu projektu na zmianę klimatu i różnorodność biologiczną, zgodnie z mającymi zastosowanie aktami ustawodawczymi Unii, w tym dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE ⁽¹⁾ i dyrektywą Rady 85/337/EWG ⁽²⁾, w stosownych przypadkach łącznie z oceną oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć, które mogą mieć wpływ na środowisko, w szczególności w przypadku nowych, dużych projektów infrastrukturalnych. W stosownych przypadkach w toku realizacji programów sektorowych przeprowadza się strategiczne oceny oddziaływania na środowisko. W procesie przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko zapewnia się udział zainteresowanych stron i publiczny dostęp do wyników takiej oceny.

7. Przygotowując i realizując programy i projekty, należy uwzględnić kryteria dotyczące dostępności dla osób niepełnosprawnych.

Artykuł 3

Środki wsparcia

1. Unijne finansowanie może obejmować wydatki na wdrożenie instrumentów i realizację ich celów, w tym na wsparcie administracyjne związane z przygotowaniem, działaniami następczymi, monitorowaniem oraz działaniami w zakresie kontroli i oceny bezpośrednio niezbędnymi do wdrożenia, a także wydatki poniesione przez delegatury Unii na wsparcie administracyjne potrzebne do zarządzania operacjami finansowanymi w ramach instrumentów.

2. Z zastrzeżeniem, że działania określone w lit. a), b) i c) są związane z ogólnymi celami mającego zastosowanie instrumentu wdrażanego za pomocą działań, unijne finansowanie może być przeznaczone na:

- a) analizy, spotkania, działania informacyjne, uświadamiające, szkolenia, przygotowanie i wymianę doświadczeń i najlepszych praktyk, działalność wydawniczą i wszelkie inne wydatki na pomoc administracyjną lub techniczną konieczne do zarządzania działaniami;
- b) działania badawcze i analizy dotyczące istotnych zagadnień oraz ich upowszechnianie;
- c) wydatki związane z wykonywaniem działań informacyjnych i komunikacyjnych, w tym na opracowanie strategii komunikacyjnych i komunikację instytucjonalną dotyczącą politycznych priorytetów Unii.

3. Środki wsparcia mogą być finansowane w zakresie wykraczającym poza indykatywne dokumenty programowe. W stosownych przypadkach Komisja przyjmuje środki wsparcia zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 16 ust. 3.

⁽¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz.U. L 26 z 28.1.2012, s. 1).

⁽²⁾ Dyrektywa Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dz.U. L 175 z 5.7.1985, s. 40).

Procedura sprawdzająca nie ma zastosowania do przyjmowania środków wsparcia, w odniesieniu do których unijna pomoc finansowa nie przekracza 10 mln EUR.

Parlament Europejski i państwa członkowskie są informowane — za pośrednictwem właściwego komitetu, o którym mowa w art. 16 — o środkach wsparcia, w odniesieniu do których unijna pomoc finansowa nie przekracza 10 mln EUR, w terminie jednego miesiąca od ich przyjęcia.

TYTUŁ II

PRZEPISY DOTYCZĄCE METOD FINANSOWANIA

Artykuł 4

Ogólne przepisy dotyczące finansowania

1. Unijna pomoc finansowa może być udzielana z wykorzystaniem rodzajów finansowania przewidzianych w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 966/2012, a w szczególności:

- a) dotacji;
- b) zamówień na usługi, dostawy lub roboty budowlane;
- c) ogólnego lub sektorowego wsparcia budżetowego;
- d) wpłat na rzecz funduszy powierniczych utworzonych przez Komisję, zgodnie z art. 187 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012;
- e) instrumentów finansowych, takich jak pożyczki, gwarancje, kapitałowe lub quasi-kapitałowe instrumenty inwestycyjne, inwestycje lub udziały, a także instrumenty podziału ryzyka, w miarę możliwości pod kierownictwem EBI zgodnie z jego zewnętrznym mandatem na mocy decyzji nr 1080/2011/UE ⁽³⁾, wielostronnej europejskiej instytucji finansowej, takiej jak Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, lub dwustronnej europejskiej instytucji finansowej, np. dwustronnej banków rozwoju, ewentualnie w połączeniu z dodatkowymi dotacjami z innych źródeł.

2. Podstawą ogólnego lub sektorowego wsparcia budżetowego, o którym mowa w ust. 1 lit. c), jest wzajemna odpowiedzialność i wspólne zobowiązanie się do przestrzegania powszechnych wartości; służy ono zacieśnieniu umownych partnerstw między Unią a krajami partnerskimi w celu propagowania demokracji, praw człowieka i praworządności, wspierania trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu i eliminowania ubóstwa.

Podstawą wszelkich decyzji o udzieleniu ogólnego lub sektorowego wsparcia budżetowego są: strategie wsparcia budżetowego uzgodnione przez Unię, wyraźny zestaw kryteriów kwalifikowalności i dokładna ocena zagrożeń i korzyści.

Jednym z kluczowych czynników warunkujących taką decyzję jest ocena zaangażowania krajów partnerskich na rzecz demokracji, praw człowieka i praworządności oraz ocena dotychczasowych wyników i postępów w tym zakresie. Ogólne lub sektorowe wsparcie budżetowe musi być zróżnicowane, tak aby lepiej odpowiadać sytuacji politycznej, gospodarczej i społecznej danego kraju partnerskiego, z uwzględnieniem sytuacji niestabilności.

⁽³⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1080/2011/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie udzielenia gwarancji UE dla Europejskiego Banku Inwestycyjnego na pokrycie strat poniesionych w związku z pożyczkami i gwarancjami udzielonymi na zabezpieczenie pożyczek na potrzeby projektów poza granicami Unii oraz uchylenia decyzji nr 633/2009/WE (Dz.U. L 280 z 27.10.2011, s. 1).

Udzielając ogólnego lub sektorowego wsparcia budżetowego zgodnie z art. 186 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012, Komisja jasno określa i monitoruje jego warunkowość, a także wspiera rozwój parlamentarnej zdolności w zakresie kontroli i audytu oraz zwiększonej przejrzystości i publicznego dostępu do informacji. Wypłata środków pochodzących z ogólnego lub sektorowego wsparcia budżetowego jest uzależniona od dokonania zadowalających postępów w osiągnięciu celów uzgodnionych z krajem partnerskim.

3. Wszystkie podmioty, którym powierzono wdrażanie instrumentów finansowych, o których mowa w ust. 1 lit. e), spełniają wymogi rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 i zapewniają zgodność z unijnymi celami, normami i politykami oraz najlepszymi praktykami dotyczącymi wykorzystywania unijnych środków finansowych oraz związanej z nimi sprawozdawczości.

Do celów wdrażania i celów sprawozdawczych te instrumenty finansowe mogą zostać połączone w grupy instrumentów finansowych.

Unijnej pomocy finansowej można również udzielać, zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 966/2012, za pomocą wpłat na rzecz funduszy międzynarodowych, regionalnych lub krajowych, takich jak fundusze utworzone lub zarządzane przez EBI, państwa członkowskie lub kraje i regiony partnerskie lub organizacje międzynarodowe, w celu zapewnienia źródeł współfinansowania wśród dużego grona darczyńców, lub na rzecz funduszy utworzonych przez co najmniej jednego darczyńcę w celu wspólnej realizacji projektów.

4. W stosownych przypadkach należy propagować wzajemny dostęp unijnych instytucji finansowych do instrumentów finansowych ustanowionych przez inne organizacje.

5. Udzielając unijnej pomocy finansowej, o której mowa w ust. 1, Komisja w stosownych przypadkach przyjmuje wszystkie środki niezbędne do zapewnienia widoczności unijnego wsparcia finansowego. Obejmują one środki nakładające na odbiorców unijnych środków finansowych wymogi w zakresie widoczności, prócz należycie uzasadnionych przypadków. Komisja jest odpowiedzialna za monitorowanie przestrzegania tych wymogów przez odbiorców.

6. Wszystkie dochody pochodzące z instrumentu finansowego przeznacza się na odpowiadający mu instrument jako wewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel. Co pięć lat Komisja przeprowadza analizę wkładu, jaki istniejące instrumenty finansowe wniosły w osiągnięciu unijnych celów, oraz skuteczności tych instrumentów finansowych.

7. Komisja wdraża unijną pomoc finansową, zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 966/2012, bezpośrednio przez departamenty Komisji, delegatury Unii i agencje wykonawcze, w drodze zarządzania dzielonego z państwami członkowskimi, lub też pośrednio, powierzając zadania związane z wykonaniem budżetu podmiotom wymienionym w rozporządzeniu (UE,

Euratom) nr 966/2012. Podmioty te zapewniają spójność z polityką zewnętrzną Unii i mogą powierzyć zadania związane z wykonaniem budżetu innym podmiotom na warunkach odpowiadających warunkom mającym zastosowanie do Komisji.

Podmioty te wypełniają swoje obowiązki wynikające z art. 60 ust. 5 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 w ujęciu rocznym. Opinię kontrolera przedstawia się — jeżeli jest to wymagane — w ciągu jednego miesiąca od sprawozdania i deklaracji zarządczej, aby została uwzględniona w poświadczeniu wiarygodności Komisji.

Organizacje międzynarodowe, o których mowa w art. 58 ust. 1 lit. c) ppkt (ii) rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012, oraz organy państw członkowskich, o których mowa w art. 58 ust. 1 lit. c) ppkt (v) i (vi) tego rozporządzenia, którym Komisja powierzyła zadania, także mogą powierzać zadania związane z wykonaniem budżetu organizacjom typu non-profit mającym stosowne zdolności operacyjne i finansowe, na warunkach odpowiadających warunkom mającym zastosowanie do Komisji.

Podmioty spełniające kryteria określone w art. 60 ust. 2 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 uznaje się za spełniające kryteria wyboru, o których mowa w art. 139 tego rozporządzenia.

8. Rodzaje finansowania, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu i w art. 6 ust. 1, oraz metody wdrażania, o których mowa w ust. 3 niniejszego artykułu, wybiera się pod kątem ich zdolności do realizacji szczegółowych celów poszczególnych działań i do osiągnięcia wyników, z uwzględnieniem w szczególności kosztów kontroli, obciążenia administracyjnego oraz przewidywanego ryzyka braku zgodności. W przypadku dotacji powyższa zasada obejmuje rozważenie możliwości zastosowania płatności ryczałtowych, stawek zryczałtowanych i skali kosztów jednostkowych.

9. Działania finansowane w ramach instrumentów mogą być realizowane z wykorzystaniem współfinansowania równoległego lub wspólnego.

W przypadku współfinansowania równoległego działanie zostaje podzielone na kilka wyraźnie identyfikowalnych elementów, które są osobno finansowane przez poszczególnych partnerów przekazujących współfinansowanie w sposób każdorazowo umożliwiający określenie końcowego przeznaczenia środków.

W przypadku współfinansowania wspólnego całkowity koszt działania dzieli się pomiędzy poszczególnych partnerów współfinansujących, a zasoby trafiają do jednej puli w sposób uniemożliwiający określenie źródła finansowania poszczególnych zadań realizowanych w ramach danego działania. W takich przypadkach publikowanie ex-post informacji na temat umów o udzielenie dotacji i umów w sprawie zamówień przewidziane w art. 35 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 odbywa się zgodnie z zasadami regulującymi podmioty, którym powierzono wdrażanie, jeżeli takie zasady istnieją.

10. W przypadku korzystania z jednego z rodzajów finansowania, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu lub art. 6 ust. 1, współpraca między Unią a jej partnerami może przyjąć, między innymi, formę:

- a) uzgodnień trójstronnych, na mocy których Unia koordynuje wspólnie z państwami trzecimi swoją pomoc na rzecz kraju lub regionu partnerskiego;
- b) środków współpracy administracyjnej, takich jak partnerstwo między instytucjami publicznymi, organami władz lokalnych, krajowymi organami publicznymi lub podmiotami prawa prywatnego, którym powierzono zadania użyteczności publicznej, danego państwa członkowskiego a podmiotami kraju lub regionu partnerskiego, a także środków współpracy z udziałem ekspertów z sektora publicznego oddelęgowanych przez państwa członkowskie oraz ich władze regionalne i lokalne;
- c) udziału w niezbędnych kosztach zawiązania partnerstwa publiczno-prywatnego i zarządzania nim;
- d) programów wspierania polityki sektorowej, w ramach których Unia udziela wsparcia dla realizacji programów sektorowych krajów partnerskich;
- e) w przypadku ENI oraz IPA II, udziału w kosztach uczestnictwa państw w unijnych programach i w pracach agencji unijnych;
- f) dotacji na spłatę odsetek;
- g) finansowania za pomocą dotacji dla agencji unijnych.

11. Współpracując z zainteresowanymi podmiotami z krajów beneficjentów, Komisja uwzględni ich specyfikę, w tym potrzeby i sytuację — przy określaniu warunków finansowania, rodzajów wkładów, warunków udzielania dotacji i przepisów administracyjnych dotyczących zarządzania nimi — w celu dotarcia do jak najszerszego grona tych podmiotów i jak najlepszego spełnienia ich oczekiwań. Zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 966/2012 zachęca się do stosowania warunków szczególnych, takich jak umowy o partnerstwie, zezwalanie na udzielanie dotacji w systemie kaskadowym, bezpośrednie udzielanie dotacji lub zaproszenia do składania ofert z zastosowaniem kryteriów kwalifikowalności lub stosowanie płatności ryczałtowych.

12. Udzielając wsparcia dla przemian i reform w krajach partnerskich, Unia korzysta, w stosownych przypadkach, z doświadczeń państw członkowskich i wyciągniętych wniosków oraz wymienia się nimi.

Artykuł 5

Podatki, cła i opłaty

Unijna pomoc nie generuje szczególnych podatków, ceł ani opłat i nie stwarza obowiązku ich pobierania.

W stosownych przypadkach negocjuje się z państwami trzecimi odpowiednie przepisy w celu zwolnienia działań wdrażających unijną pomoc finansową z podatków, ceł i innych obciążeń fiskalnych. W przeciwnym razie stosowne podatki, cła i opłaty są kwalifikowalne na warunkach określonych w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 966/2012.

Artykuł 6

Szczegółowe przepisy dotyczące finansowania

1. Oprócz rodzajów finansowania, o których mowa w art. 4 ust. 1 niniejszego rozporządzenia, unijnej pomocy finansowej w ramach niżej wymienionych instrumentów można udzielać zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 966/2012 również przy użyciu następujących rodzajów finansowania:

- a) w ramach DCI i w ramach ENI — umorzenia długów w kontekście uzgodnionych na szczeblu międzynarodowym programów redukcji zadłużenia;
- b) w ramach DCI i w ramach Instrumentu na rzecz przyczyniania się do Stabilności i Pokoju, w wyjątkowych przypadkach — sektorowych i ogólnych programów importu, które mogą przyjmować formę:
 - (i) sektorowych programów importu towarów;
 - (ii) sektorowych programów importu zapewniających walutę obcą na finansowanie importu dla danego sektora; lub
 - (iii) ogólnych programów importu zapewniających walutę obcą na finansowanie importu ogólnego, obejmującego szeroką gamę produktów;
- c) w ramach EIDHR — bezpośredniego udzielania:

- (i) dotacji o niskiej wartości dla obrońców praw człowieka w celu finansowania pilnych działań w zakresie ochrony, w stosownych przypadkach bez potrzeby współfinansowania;
- (ii) dotacji, w stosownych przypadkach bez potrzeby współfinansowania, na finansowanie działań w skrajnie trudnych warunkach lub sytuacjach określonych w art. 2 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 235/2014, w których opublikowanie zaproszenia do składania wniosków byłoby niestosowne. Kwota tych dotacji nie może przekroczyć 1 000 000 EUR i jest udzielana na okres nieprzekraczający 18 miesięcy, który można przedłużyć o dodatkowych 12 miesięcy w razie wystąpienia obiektywnych i nieprzewidzianych przeszkód w wykorzystaniu dotacji;
- (iii) dotacji na rzecz Biura Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka, a także Wspólnego Centrum Uniwersytetów Europejskich na rzecz Praw Człowieka i Demokracji, które oferuje europejski program studiów magisterskich w dziedzinie praw człowieka i demokracji, oraz na rzecz programu stypendiów UE-ONZ, a także na rzecz powiązanej z nim sieci uczelni oferujących programy studiów podyplomowych w dziedzinie praw człowieka, w tym stypendia dla studentów i obrońców praw człowieka z państw trzecich.

2. W ramach ENI i IPA II programy dotyczące współpracy transgranicznej są realizowane w szczególności w drodze zarządzania dzielonego z państwami członkowskimi lub zarządzania pośredniego z państwami trzecimi lub organizacjami międzynarodowymi. Szczegółowe zasady są określane w aktach wykonawczych przyjętych na podstawie rozporządzenia (UE) nr 232/2014 i rozporządzenia (UE) nr 231/2014.

3. Komisja może przyjmować wieloletnie programy działania:

- a) na okres nieprzekraczający trzech lat w przypadku powtarzających się działań;
- b) na okres nieprzekraczający siedmiu lat w ramach IPA II.

W przypadku zaciągania zobowiązań wieloletnich zawierają one przepisy stwierdzające, że — w odniesieniu do lat innych niż rok podjęcia pierwotnego zobowiązania — zobowiązania są inkryminalne i uzależnione od przyszłych budżetów rocznych Unii.

4. Zobowiązania budżetowe z tytułu działań w ramach ENI i IPA II trwających dłużej niż jeden rok można podzielić na raty roczne wypłacane na przestrzeni kilku lat.

W takich przypadkach, o ile mające zastosowanie przepisy nie stanowią inaczej, Komisja automatycznie umarza każdą część zobowiązania budżetowego dla danego programu, która — do dnia 31 grudnia piątego roku następującego po roku, w którym zaciągnięto zobowiązanie budżetowe — nie została wykorzystana do celów płatności zaliczkowych lub płatności okresowych lub w odniesieniu do której podmiot, któremu powierzono zadania, nie przedstawił żadnej poświadczonej deklaracji wydatków ani żadnego wniosku o płatność.

5. Przepisy regulujące współpracę transgraniczną w ramach IPA II realizowaną w drodze zarządzania dzielonego z państwami członkowskimi muszą być zgodne z przepisami zawartymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013⁽¹⁾ oraz w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013⁽²⁾.

Artykuł 7

Ochrona interesów finansowych Unii

1. Komisja przyjmuje odpowiednie środki mające na celu zapewnienie, w trakcie realizacji działań finansowanych na mocy niniejszego rozporządzenia, ochrony interesów finansowych Unii przez stosowanie środków zapobiegających nadużyciom finansowym, korupcji i wszelkim innym nielegalnym działaniom, przez skuteczne kontrole oraz, w razie wykrycia nieprawidłowości, przez odzyskiwanie lub, w stosownych przypadkach, zwrot kwot nienależnie wypłaconych, a także — w stosownych przypadkach — przez skuteczne, proporcjonalne i odstraszające kary administracyjne i finansowe.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 320).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 259).

2. Komisja lub jej przedstawiciele oraz Trybunał Obrachunkowy mają uprawnienia do audytu lub — w przypadku organizacji międzynarodowych — uprawnienia do weryfikacji, zgodnie z umowami z nimi zawartymi, na podstawie dokumentacji i na miejscu, wobec wszystkich beneficjentów dotacji, wykonawców i podwykonawców, którzy otrzymali unijne środki finansowe na mocy niniejszego rozporządzenia.

3. Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) może prowadzić dochodzenia, w tym kontrole na miejscu i inspekcje, zgodnie z przepisami i procedurami określonymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013⁽³⁾ oraz rozporządzeniu Rady (Euratom, WE) nr 2185/96⁽⁴⁾, w celu stwierdzenia, czy miało miejsce nadużycie finansowe, korupcja lub inne nielegalne działanie mające wpływ na interesy finansowe Unii w związku z umową o udzielenie dotacji lub decyzją o udzieleniu dotacji lub zamówieniem finansowanym na mocy niniejszego rozporządzenia.

4. Bez uszczerbku dla ust. 1, 2 i 3, umowy o współpracy z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi, umowy w sprawie zamówienia, umowy o udzielenie dotacji i decyzje o udzieleniu dotacji wynikające z wdrożenia niniejszego rozporządzenia zawierają przepisy wyraźnie uprawniające Komisję, Trybunał Obrachunkowy i OLAF do prowadzenia takich audytów, kontroli na miejscu i inspekcji, zgodnie z odpowiednimi kompetencjami tych organów.

TYTUŁ III

ZASADY DOTYCZĄCE OBYWATELSTWA I POCHODZENIA W ODNIESIENIU DO POSTĘPOWAŃ O UDZIELENIE ZAMÓWIENIA PUBLICZNEGO, PRYZYCNIE DOTACJI I INNYCH PROCEDUR UDZIELANIA ZAMÓWIEŃ

Artykuł 8

Zasady wspólne

1. Postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, przyznanie dotacji i inne procedury udzielania zamówień w związku z działaniami finansowanymi na rzecz stron trzecich na mocy niniejszego rozporządzenia są otwarte dla wszystkich osób fizycznych będących obywatelami kraju kwalifikującego się oraz dla osób prawnych mających faktyczną siedzibę w tym kraju określonych dla mającego zastosowanie instrumentu w niniejszym tytule, a także dla organizacji międzynarodowych.

Osoby prawne mogą obejmować organizacje społeczeństwa obywatelskiego, takie jak pozarządowe organizacje typu non-profit i niezależne fundacje polityczne, organizacje społeczności lokalnych, a także niekomercyjne agencje, instytucje i organizacje sektora prywatnego oraz ich sieci na szczeblu lokalnym, krajowym, regionalnym i międzynarodowym.

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. L 248 z 18.9.2013, s. 1).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2).

2. W przypadku działań współfinansowanych wspólnie z partnerem lub innym darczyńcą lub realizowanych za pośrednictwem państwa członkowskiego w drodze zarządzania dzielonego, lub za pośrednictwem funduszu powierniczego utworzonego przez Komisję, kraje kwalifikujące się zgodnie z zasadami stosowanymi przez tego partnera, innego darczyńcę lub państwo członkowskie lub określonymi w akcie założycielskim funduszu powierniczego, również się kwalifikują.

W przypadku działań realizowanych przez jeden z podmiotów, któremu powierzono zarządzanie pośrednie, należący do kategorii wymienionych w art. 58 ust. 1 lit. c) ppkt (ii)–(viii) rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012, kraje kwalifikujące się zgodnie z zasadami stosowanymi przed dany podmiot również się kwalifikują.

3. W przypadku działań finansowanych w ramach jednego z instrumentów oraz dodatkowo w ramach innego unijnego instrumentu na rzecz działań zewnętrznych, w tym Europejskiego Funduszu Rozwoju, kraje określone w dowolnym z tych instrumentów uznaje się za kwalifikujące się do celów tych działań.

W przypadku działań o charakterze ogólnosiwiatowym, regionalnym lub transgranicznym finansowanych w ramach jednego z instrumentów, kraje, terytoria i regiony objęte danym działaniem można uznać za kwalifikujące się do celów tego działania.

4. Wszystkie dostawy nabyte na podstawie umowy w sprawie zamówienia lub zgodnie z umową o udzielenie dotacji, finansowane na mocy niniejszego rozporządzenia, muszą pochodzić z kwalifikującego się kraju. Mogą one jednak pochodzić z dowolnego kraju, gdy kwota takich nabywanych dostaw jest poniżej progu określonego dla stosowania procedury konkurencyjnej z negocjacjami. Do celów niniejszego rozporządzenia termin „pochodzenie” zdefiniowany jest w art. 23 i 24 rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92⁽¹⁾ i innych aktach ustawodawczych Unii regulujących niepreferencyjne pochodzenie.

5. Przepisy niniejszego tytułu nie mają zastosowania — ani nie stwarzają ograniczeń pod względem obywatelstwa — w odniesieniu do osób fizycznych zatrudnionych na podstawie umowy o pracę lub innego rodzaju umów przez kwalifikującego się wykonawcę lub, w stosownych przypadkach, podwykonawcę.

6. Aby wspierać lokalny potencjał, rynki i zakupy, priorytetowo traktuje się wykonawców lokalnych i regionalnych, gdy rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 przewiduje udzielenie zamówienia na podstawie jednej oferty. We wszystkich pozostałych przypadkach udział wykonawców lokalnych i regionalnych wspiera się zgodnie ze stosownymi przepisami tego rozporządzenia.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (EWG) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Celny (Dz.U. L 302 z 19.12.1992, s. 1).

7. Zakres kwalifikowalności, określony w niniejszym tytule, można ograniczyć pod względem przynależności państwowej, geograficznej lokalizacji lub charakteru wnioskodawców, jeżeli ograniczenia takie są wymagane ze względu na szczególny charakter i cele działania i jeżeli są one uzasadnione koniecznością jego skutecznej realizacji. Ograniczenia te mogą być stosowane w szczególności do udziału w postępowaniach o udzielenie zamówienia w przypadku działań dotyczących współpracy transgranicznej.

8. Osoby fizyczne i prawne, którym udzielono zamówień, przestrzegają mających zastosowanie przepisów środowiskowych, w tym postanowień wielostronnych umów środowiskowych oraz uzgodnionych na szczeblu międzynarodowym podstawowych norm pracy⁽²⁾.

Artykuł 9

Kwalifikowalność w ramach DCI, ENI i Instrumentu Partnerstwa na rzecz Współpracy z Państwami Trzecimi

1. Do finansowania w ramach DCI, ENI i Instrumentu Partnerstwa na rzecz Współpracy z Państwami Trzecimi kwalifikują się oferenci, wnioskodawcy i kandydaci z następujących krajów:

- a) państw członkowskich, beneficjentów wymienionych w załączniku I do rozporządzenia (UE) nr 231/2014 oraz umawiających się stron porozumienia w sprawie Europejskiego Obszaru Gospodarczego;
- b) w przypadku ENI — krajów partnerskich objętych ENI, a także Federacji Rosyjskiej, pod warunkiem zastosowania właściwej procedury przewidzianej w międzynarodowych i transgranicznych programach współpracy, w których uczestniczą;
- c) krajów i terytoriów rozwijających się, uwzględnionych w wykazie państw odbiorców oficjalnej pomocy rozwojowej opublikowanym przez OECD-DAC („wykaz państw odbiorców oficjalnej pomocy rozwojowej”), które nie są członkami grupy G-20, a także krajów i terytoriów zamorskich objętych decyzją Rady 2001/822/WE⁽³⁾;
- d) krajów rozwijających się, uwzględnionych w wykazie państw odbiorców oficjalnej pomocy rozwojowej, które są członkami grupy G-20, oraz innych krajów i terytoriów, gdy są one beneficjentami działania finansowanego przez Unię w ramach instrumentów objętych zakresem niniejszego artykułu;

⁽²⁾ Podstawowe normy pracy MOP, konwencje dotyczące wolności związkowej, konwencje o rokowaniach zbiorowych, o zniesieniu pracy przymusowej i obowiązkowej, zniesieniu dyskryminacji w zakresie zatrudnienia i wykonywania zawodu, a także zniesienia pracy dzieci.

⁽³⁾ Decyzja Rady 2001/822/WE z dnia 27 listopada 2001 r. w sprawie stowarzyszenia krajów i terytoriów zamorskich ze Wspólnotą Europejską („Decyzja o Stowarzyszeniu Zamorskim”) (Dz.U. L 314 z 30.11.2001, s. 1).

e) krajów, którym Komisja przyznaje dostęp do pomocy zewnętrznej na zasadzie wzajemności. Dostęp na zasadzie wzajemności można przyznać na ograniczony okres przynajmniej jednego roku, pod warunkiem że dany kraj uzna, na równych warunkach, kwalifikowalność podmiotów z Unii i z krajów kwalifikujących się w ramach instrumentów objętych zakresem niniejszego artykułu. Komisja decyduje o przyznaniu dostępu na zasadzie wzajemności i czasie jego trwania zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 16 ust. 2, i po konsultacjach z zainteresowanym krajem odbiorcą pomocy/krajami odbiorcami pomocy; oraz

f) krajów członkowskich OECD, w przypadku zamówień realizowanych w krajach najsłabiej rozwiniętych lub w głęboko zadłużonych krajach ubogich, uwzględnionych w wykazie państw odbiorców oficjalnej pomocy rozwojowej.

2. Oferenci, wnioskodawcy i kandydaci z niekwalifikujących się krajów lub dostawy niekwalifikującego się pochodzenia mogą zostać uznane przez Komisję za kwalifikujące się:

a) jeżeli dany kraj ma tradycyjne gospodarcze, handlowe lub geograficzne powiązania z sąsiednimi krajami beneficjentami; lub

b) w razie wystąpienia nagłej konieczności lub niedostępności produktów i usług na rynku danego kraju, lub też w innych należycie uzasadnionych przypadkach, w których zastosowanie zasad kwalifikowalności uniemożliwiłoby lub nadmiernie utrudniłoby realizację projektu, programu lub działania.

3. W przypadku działań realizowanych w ramach zarządzania dzielonego, właściwe państwo członkowskie, któremu Komisja przekazała zadania wykonawcze, jest uprawnione do uznawania w imieniu Komisji za kwalifikujących się oferentów, wnioskodawców i kandydatów z niekwalifikujących się krajów, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, lub towarów niekwalifikującego się pochodzenia, o których mowa w art. 8 ust. 4.

Artykuł 10

Kwalifikowalność w ramach IPA II

1. Do finansowania w ramach IPA II kwalifikują się oferenci, wnioskodawcy i kandydaci z następujących krajów:

a) państw członkowskich, beneficjentów wymienionych w załączniku I do rozporządzenia (UE) nr 231/2014, umawiających się stron porozumienia w sprawie Europejskiego Obszaru Gospodarczego i krajów partnerskich objętych ENI; oraz

b) krajów, którym Komisja przyznała dostęp do pomocy zewnętrznej na zasadzie wzajemności na warunkach określonych w art. 9 ust. 1 lit. e).

2. Oferenci, wnioskodawcy i kandydaci z niekwalifikujących się krajów lub towary niekwalifikującego się pochodzenia mogą być uznane przez Komisję za kwalifikujące się w przypadkach wystąpienia nagłej konieczności lub niedostępności produktów i usług na rynkach danych krajów, lub też w innych należycie uzasadnionych przypadkach, w których zastosowanie zasad kwalifikowalności uniemożliwiłoby lub nadmiernie utrudniłoby realizację projektu, programu lub działania.

3. W przypadku działań realizowanych w ramach zarządzania dzielonego, właściwe państwo członkowskie, któremu Komisja przekazała zadania wykonawcze, jest uprawnione do uznawania w imieniu Komisji za kwalifikujących się oferentów, wnioskodawców i kandydatów z niekwalifikujących się krajów, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, lub towarów niekwalifikującego się pochodzenia, o których mowa w art. 8 ust. 4.

Artykuł 11

Kwalifikowalność w ramach EIDHR i Instrumentu na rzecz przyczyniania się do Stabilności i Pokoju

1. Bez uszczerbku dla ograniczeń wynikających z charakteru i celów działań określonych w art. 8 ust. 7, w ramach EIDHR i Instrumentu na rzecz przyczyniania się do Stabilności i Pokoju udział w postępowaniach o udzielenie zamówienia lub przyznanie dotacji i w naborze specjalistów jest otwarty bez ograniczeń.

2. W ramach EIDHR do finansowania zgodnie z art. 4 ust. 1, 2 i 3 oraz art. 6 ust. 1 lit. c) kwalifikują się następujące organy i podmioty:

a) organizacje społeczeństwa obywatelskiego, w tym pozarządowe organizacje typu non-profit i niezależne fundacje polityczne, organizacje społeczności lokalnych i niekomercyjne agencje, instytucje i organizacje sektora prywatnego oraz ich sieci na szczeblu lokalnym, krajowym, regionalnym i międzynarodowym;

b) niekomercyjne agencje, instytucje i organizacje sektora publicznego oraz ich sieci na szczeblu lokalnym, krajowym, regionalnym i międzynarodowym;

c) krajowe, regionalne i międzynarodowe organy parlamentarne, o ile wymaga tego realizacja celów EIDHR, a proponowane działanie nie może być finansowane z wykorzystaniem innego instrumentu;

d) międzynarodowe i regionalne organizacje międzyrządowe;

e) osoby fizyczne, podmioty niemające osobowości prawnej oraz, w wyjątkowych i należycie uzasadnionych przypadkach, inne organy lub podmioty niewymienione w niniejszym ustępie, o ile wymaga tego realizacja celów EIDHR.

Artykuł 12

Monitorowanie i ocena działań

1. Komisja regularnie monitoruje podejmowane działania i dokonuje przeglądu postępów w realizacji założonych celów, co obejmuje także efekty i wyniki. Komisja przeprowadza również ocenę skutków i skuteczności swoich sektorowych polityk i działań oraz skuteczności programowania, w stosownych przypadkach za pomocą niezależnych ocen zewnętrznych. Odpowiednio uwzględniane są wnioski Parlamentu Europejskiego lub Rady o przeprowadzenie niezależnych ocen zewnętrznych. Oceny opierają się na zasadach dobrych praktyk OECD-DAC i mają służyć ustaleniu, czy osiągnięte zostały szczególne cele, w stosownych przypadkach z uwzględnieniem równości płci, oraz sformułowaniu zaleceń mających usprawnić przyszłe działania. Oceny te przeprowadza się na podstawie wcześniej zdefiniowanych, jasnych, przejrzystych i, w stosownych przypadkach, właściwych dla danego państwa i mierzalnych wskaźników.

2. Za pośrednictwem właściwego komitetu, o którym mowa w art. 16, Komisja przesyła swoje sprawozdania z oceny Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i państwom członkowskim. Poszczególne oceny mogą być omawiane w tym komitecie na wniosek państw członkowskich. Wyniki uwzględnia się podczas projektowania programu i przydziału zasobów.

3. W proces oceny unijnej pomocy udzielanej na mocy niniejszego rozporządzenia Komisja włącza w odpowiednim stopniu wszystkie właściwe zainteresowane strony, a w stosownych przypadkach może dążyć do przeprowadzenia wspólnych ocen z państwami członkowskimi i partnerami w działaniach na rzecz rozwoju.

4. Sprawozdanie, o którym mowa w art. 13, odzwierciedla najważniejsze doświadczenia i działania podjęte w następstwie zaleceń zawartych w ocenach przeprowadzanych w poprzednich latach.

TYTUŁ IV

INNE WSPÓLNE PRZEPISY

Artykuł 13

Sprawozdanie roczne

1. Komisja ocenia postępy w realizacji środków unijnej zewnętrznej pomocy finansowej i począwszy od 2015 r. co roku przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie z realizacji celów każdego rozporządzenia, z wykorzystaniem wskaźników pozwalających zmierzyć osiągnięte wyniki i skuteczność odpowiedniego instrumentu. Sprawozdanie to jest również przekazywane Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów.

2. Sprawozdanie roczne zawiera informacje za rok poprzedni dotyczące finansowanych działań, wyników monitorowania i oceny, zaangażowania stosownych partnerów oraz wykonania zobowiązań budżetowych i środków na płatności w podziale na kraje, regiony i sektory współpracy. Ocenia się w nim rezultaty unijnej pomocy finansowej, w miarę możliwości z wykorzystaniem konkretnych i mierzalnych wskaźników odzwierciedlających rolę pomocy w realizacji celów poszczególnych instrumentów. Jeśli chodzi o współpracę na rzecz rozwoju, w sprawozdaniu ocenia się także, w miarę możliwości i w stosownych

przypadkach, przestrzeganie zasad skuteczności pomocy, w tym w odniesieniu do innowacyjnych instrumentów finansowych.

3. Sprawozdanie roczne, które zostanie przygotowane w 2021 r., musi zawierać skonsolidowane informacje ze sprawozdań rocznych odnoszących się do okresu 2014–2020 dotyczące wszelkiego finansowania regulowanego niniejszym rozporządzeniem, w tym informacje o zewnętrznych dochodach przeznaczonych na określony cel oraz wkładach na rzecz funduszy powierniczych; musi również zawierać podział wydatków według kraju beneficjenta, wykorzystania instrumentów finansowych, zobowiązań i płatności.

Artykuł 14

Wydatki na działania w dziedzinie klimatu i różnorodności biologicznej

Roczne kwoty ogólnych wydatków związanych z działaniami w dziedzinie klimatu i różnorodności biologicznej są szacowane w oparciu o przyjęte indykatywne dokumenty programowe. Środki finansowe przydzielane w kontekście instrumentów są objęte rocznym systemem identyfikacji opartym na metodyce OECD („wskaźniki z Rio”) — co nie wyklucza zastosowania dokładniejszych metod, o ile są one dostępne — włączonym do obowiązującej metodyki zarządzania wynikami programów Unii; system ten służy określeniu wysokości wydatków związanych z działaniami w dziedzinie klimatu i różnorodności biologicznej na poziomie programów działania oraz środków indywidualnych i środków specjalnych, o których mowa w art. 2 ust. 1, a także ich ujmowaniu w ocenach i sprawozdaniu rocznym.

Artykuł 15

Zaangażowanie zainteresowanych podmiotów z krajów beneficjentów

Komisja — każdorazowo gdy jest to możliwe i stosowne — zapewnia, by podczas procesu wdrażania należycie zasięgnięto opinii stosownych zainteresowanych podmiotów z krajów beneficjentów, w tym organizacji społeczeństwa obywatelskiego i władz lokalnych, a także by podmioty te miały terminowy dostęp do właściwych informacji pozwalających im odgrywać istotną rolę w tym procesie.

TYTUŁ V

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 16

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomagają komitety utworzone w ramach instrumentów. Komitety te są komitetami w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 4 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

W przypadku gdy opinia komitetu ma zostać uzyskana w drodze procedury pisemnej, procedura ta kończy się bez osiągnięcia rezultatu, jeżeli przed upływem terminu na wydanie opinii zdecyduje o tym przewodniczący komitetu lub wniosą o to zwykłą większością głosów jego członkowie.

3. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

W przypadku gdy opinia komitetu ma zostać uzyskana w drodze procedury pisemnej, procedura ta kończy się bez osiągnięcia rezultatu, jeżeli przed upływem terminu na wydanie opinii zdecyduje o tym przewodniczący komitetu lub wniosą o to zwykłą większością głosów jego członkowie.

4. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 8 rozporządzenia (UE) nr 182/2011 w związku z jego art. 5.

Przyjęta decyzja pozostaje w mocy w okresie obowiązywania przyjętego lub zmienionego dokumentu, programu działania lub środka.

5. Obserwator z EBI bierze udział w posiedzeniach komitetu, na których omawiane są sprawy dotyczące EBI.

Artykuł 17

Przegląd śródkresowy oraz ocena instrumentów

1. Komisja przedkłada sprawozdanie z przeglądu śródkresowego dotyczące wdrożenia każdego z instrumentów i wdrożenia niniejszego rozporządzenia nie później niż dnia 31 grudnia 2017 r. Sprawozdanie obejmuje okres od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 30 czerwca 2017 r. i koncentruje się na osiągnięciu celów każdego instrumentu, z wykorzystaniem wskaźników pozwalających zmierzyć osiągnięte wyniki i skuteczność instrumentów.

W sprawozdaniu tym uwzględnia się ponadto — z myślą o osiągnięciu celów każdego z instrumentów — wartość dodaną każdego z nich, możliwości uproszczenia, wewnętrzną i zewnętrzną spójność, w tym komplementarność i synergie między instrumentami, dalszą zasadność wszystkich celów, oraz wkład środków w spójne działania zewnętrzne Unii i, w stosownych przypadkach, w realizację unijnych priorytetów w zakresie inteligentnego i trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu. Uwzględnia ono również wszelkie ustalenia i wnioski dotyczące długoterminowego wpływu instrumentów. Sprawozdanie zawiera również informacje na temat efektu mnożnikowego osiągniętego przez środki finansowe w ramach każdego z instrumentów finansowych.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu dnia 11 marca 2014 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
M. SCHULZ
Przewodniczący

Sprawozdanie to jest przygotowywane w konkretnym celu, jakim jest usprawnienie wdrażania pomocy Unii. Stanowi ono podstawę decyzji w zakresie przedłużania, zmiany lub zawieszenia różnych rodzajów działań realizowanych w ramach instrumentów.

Sprawozdanie to zawiera również skonsolidowane informacje ze stosownych sprawozdań rocznych dotyczące wszelkiego finansowania regulowanego niniejszym rozporządzeniem, w tym informacje o zewnętrznych dochodach przeznaczonych na określony cel oraz wkładach na rzecz funduszy powierniczych; zawiera również podział wydatków według kraju beneficjenta, wykorzystania instrumentów finansowych, zobowiązań i płatności.

Komisja przygotowuje końcowe sprawozdanie z oceny dotyczące lat 2014–2020 w ramach przeglądu okresowego kolejnego okresu finansowego.

2. Sprawozdanie z przeglądu śródkresowego, o którym mowa w ust. 1 akapit pierwszy, przedkłada się Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, w stosownych przypadkach, wraz z wnioskami ustawodawczymi przewidującymi wprowadzenie do instrumentów oraz niniejszego rozporządzenia niezbędnych zmian.

3. Podstawą oceny stopnia realizacji celów są wartości wskaźników z dnia 1 stycznia 2014 r.

4. Komisja wymaga od krajów partnerskich przekazania wszystkich niezbędnych danych i informacji umożliwiających monitorowanie i ocenę danych środków w świetle międzynarodowych zobowiązań w zakresie efektywności pomocy.

5. Wyniki i wpływ instrumentów w dłuższej perspektywie oraz trwałość ich efektów ocenia się zgodnie z zasadami i procedurami monitorowania, oceny i sprawozdawczości mającymi zastosowanie w danym momencie.

Artykuł 18

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

W imieniu Rady
D. KOURKOULAS
Przewodniczący

Deklaracja Komisji Europejskiej w sprawie stosowania aktów wykonawczych ustanawiających przepisy w celu wykonania niektórych przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 232/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającego Europejski Instrument Sąsiedztwa i rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającego Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II)

Komisja Europejska uznaje, że przepisy w celu wdrażania programów współpracy transgranicznej określonych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 236/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającym wspólne zasady i procedury wdrażania instrumentów na rzecz finansowania działań zewnętrznych UE i innych specjalnych, bardziej szczegółowych przepisów wykonawczych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 232/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającym Europejski Instrument Sąsiedztwa i w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiającym Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) mają na celu uzupełnienie aktu podstawowego i powinny być w związku z tym aktami delegowanymi przyjmowanymi na podstawie art. 290 TFUE. Komisja Europejska nie wniesie sprzeciwu wobec przyjęcia tekstu uzgodnionego przez współprawodawców. Komisja Europejska przypomina jednak, że kwestia rozgraniczenia między art. 290 a 291 TFUE jest obecnie rozpatrywana przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie dotyczącej produktów biobójczych.

Deklaracja Komisji Europejskiej w sprawie środków powracających

Zgodnie ze zobowiązaniami określonymi w art. 21 ust. 5 rozporządzenia (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 Komisja Europejska umieści w projekcie budżetu linię budżetową obejmującą wewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel i — w miarę możliwości — określi kwotę takich dochodów.

Władza budżetowa będzie powiadamiana o kwocie zgromadzonych zasobów corocznie w trakcie planowania budżetu. Wewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel zostaną ujęte w projekcie budżetu jedynie w zakresie, w jakim ich kwota jest pewna.

Oświadczenie Parlamentu Europejskiego w sprawie zawieszenia pomocy przyznawanej na mocy instrumentów finansowych

Parlament Europejski zauważa, że rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 233/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju na lata 2014–2020, rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 232/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Europejski Instrument Sąsiedztwa, rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 234/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Partnerstwa na rzecz Współpracy z Państwami Trzecimi oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 231/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II) nie zawierają żadnego wyraźnego odwołania do możliwości zawieszenia pomocy, w przypadku gdy państwo beneficjent nie przestrzega podstawowych zasad określonych w odnośnym instrumencie, a przede wszystkim zasad demokracji, rządów prawa i poszanowania praw człowieka.

Parlament Europejski uważa, że każde zawieszenie pomocy w ramach tych instrumentów prowadziłyby do modyfikacji ogólnego systemu finansowego uzgodnionego w drodze zwykłej procedury ustawodawczej. Jako współprawodawca i jeden z dwóch organów władzy budżetowej Parlament Europejski jest w związku z tym uprawniony do pełnego korzystania w tym zakresie ze swoich prerogatyw, gdyby taka decyzja miała zostać podjęta.

II

(Akty o charakterze nieustawodawczym)

ROZPORZĄDZENIA

ROZPORZĄDZENIE RADY (EURATOM) NR 237/2014

z dnia 13 grudnia 2013 r.

ustanawiające Instrument Współpracy w dziedzinie Bezpieczeństwa Jądrowego

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

możliwość wspierania bezpieczeństwa jądrowego w państwach trzecich.

uwzględniając Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, w szczególności jego art. 203,

(4) Unia, podejmując ze swoimi państwami członkowskimi działania w ramach wspólnej polityki i strategii, dysponuje masą krytyczną pozwalającą jej reagować na globalne wyzwania, a także jest najlepiej przygotowana do koordynowania współpracy z państwami trzecimi.

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego ⁽¹⁾,

(5) Na mocy decyzji Komisji 1999/819/Euratom ⁽²⁾ Wspólnota przystąpiła do Konwencji bezpieczeństwa jądrowego z 1994 r. Na mocy decyzji Komisji 2005/510/Euratom ⁽³⁾ Wspólnota przystąpiła także do Wspólnej konwencji bezpieczeństwa w postępowaniu z wypalonym paliwem jądrowym i bezpieczeństwa w postępowaniu z odpadami promieniotwórczymi.

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Instrument Współpracy w dziedzinie Bezpieczeństwa Jądrowego ustanowiony rozporządzeniem Rady (Euratom) nr 300/2007 ⁽⁴⁾ stanowi jeden z instrumentów udzielania bezpośredniego wsparcia w ramach polityki zewnętrznej Unii Europejskiej oraz Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej.

(6) W celu utrzymania i promowania ciągłej poprawy bezpieczeństwa jądrowego oraz jego uregulowania Rada przyjęła dyrektywę 2009/71/Euratom ⁽⁵⁾ oraz dyrektywę 2011/70/Euratom ⁽⁶⁾. Dyrektywy te, wraz z wdrożonymi we Wspólnocie wysokimi standardami bezpieczeństwa jądrowego oraz gospodarowania odpadami promieniotwórczymi i wypalonym paliwem jądrowym, to przykłady, które należy wykorzystać jako zachętę dla państw trzecich do przyjęcia podobnych wysokich standardów.

(2) Unia udziela państwom trzecim znacznego wsparcia gospodarczego, finansowego, technicznego, humanitarnego i makroekonomicznego. Niniejsze rozporządzenie stanowi element ram służących planowaniu współpracy i udzielaniu pomocy przeznaczonej na wspieranie promowania wysokiego poziomu bezpieczeństwa jądrowego, ochrony radiologicznej oraz stosowania sprawnych i skutecznych zabezpieczeń materiałów jądrowych w państwach trzecich.

(7) Wspieranie regulacyjnych i innych form współpracy z gospodarkami wschodzącymi oraz promowanie stosowanych w Unii sposobów podejścia, przepisów, norm i praktyk, to cele strategii „Europa 2020” w zakresie polityki zewnętrznej.

(3) Awaria w Czarnobylu w 1986 r. uwidoczniła globalne znaczenie bezpieczeństwa jądrowego. Awaria w Fukushima Daiichi w 2011 r. potwierdziła potrzebę podejmowania dalszych wysiłków na rzecz podniesienia poziomu bezpieczeństwa jądrowego oraz osiągnięcia najwyższych standardów. W celu stworzenia warunków bezpieczeństwa koniecznych do wyeliminowania zagrożeń dla zdrowia i życia ludzkiego Wspólnota powinna mieć

⁽²⁾ Decyzja Komisji z dnia 16 listopada 1999 r. dotycząca przystąpienia Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Euratom) do Konwencji bezpieczeństwa jądrowego z 1994 r. (Dz.U. L 318 z 11.12.1999, s. 20).

⁽³⁾ Decyzja Komisji 2005/510/Euratom z dnia 14 czerwca 2005 r. w sprawie przystąpienia Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej do Wspólnej konwencji w sprawie bezpieczeństwa gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i zarządzania odpadami radioaktywnymi (Dz.U. L 185 z 16.7.2005, s. 33).

⁽⁵⁾ Dyrektywa 2009/71/Euratom z dnia 25 czerwca 2009 r. ustanawiająca wspólnotowe ramy bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych (Dz.U. L 172 z 2.7.2009, s. 18).

⁽⁶⁾ Dyrektywa 2011/70/Euratom z dnia 19 lipca 2011 r. ustanawiająca ramy wspólnotowe w zakresie odpowiedzialnego i bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi (Dz.U. L 199 z 2.8.2011, s. 48).

⁽¹⁾ Opinia z dnia 19 listopada 2013 r. (dotychczas nieopublikowana w Dz.U.).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Rady (Euratom) nr 300/2007 z dnia 19 lutego 2007 r. ustanawiające instrument współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego (Dz.U. L 81 z 22.3.2007, s. 1).

- (8) Państwa członkowskie Wspólnoty są sygnatariuszami Układu o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej oraz protokołu dodatkowego.
- (9) Zgodnie z rozdziałem 10 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (zwanym dalej „Traktatem Euratom”) Wspólnota prowadzi już ścisłą współpracę z Międzynarodową Agencją Energii Atomowej (MAEA), zarówno w odniesieniu do zabezpieczeń jądrowych dla realizacji celów wynikających z rozdziału 7 tytułu drugiego Traktatu Euratom, jak i w związku z bezpieczeństwem jądrowym.
- (10) Wiele innych organizacji międzynarodowych i programów, takich jak MAEA, Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju/Agencja Energii Atomowej (OECD/NEA), Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOR) i partnerstwo na rzecz środowiska w ramach wymiaru północnego (NDEP), realizuje cele podobne do celów niniejszego rozporządzenia.
- (11) Szczególnie potrzebne jest, aby Wspólnota kontynuowała wysiłki we wspieraniu stosowania skutecznych zabezpieczeń materiałów jądrowych w państwach trzecich, na podstawie własnych działań Wspólnoty w dziedzinie zabezpieczeń w obrębie Unii.
- (12) Przy stosowaniu niniejszego rozporządzenia Komisja powinna, przed sporządzeniem i przyjęciem dokumentu strategicznego i wieloletnich programów indykatorynych, skonsultować się z Europejską Grupą Organów Regulacyjnych ds. Bezpieczeństwa Jądrowego (ENSREG). Programy działania powinny opierać się na konsultacjach, w stosownych przypadkach, z krajowymi organami regulacyjnymi państw członkowskich oraz na dialogu z państwami partnerskimi.
- (13) Środki wspierające realizację celów niniejszego rozporządzenia należy wesprzeć również poprzez wykorzystanie dalszych synergii z bezpośrednimi i pośrednimi działaniami ujętymi w programach ramowych Euratom w zakresie badań jądrowych i szkoleń.
- (14) Przyjmuje się, że odpowiedzialność za bezpieczeństwo obiektów spoczywa na operatorze oraz państwie sprawującym jurysdykcję nad obiektem.
- (15) Pomoc zewnętrzna Unii wymaga coraz większych środków finansowych, ale sytuacja gospodarcza i budżetowa Unii przyczynia się do ograniczenia zasobów dostępnych na tego rodzaju pomoc. Komisja powinna zatem dążyć do jak najskuteczniejszego wykorzystania dostępnych zasobów, w szczególności poprzez wykorzystanie instrumentów finansowych wywołujących efekt dźwigni. Taki efekt dźwigni ulega wzmocnieniu dzięki dopuszczeniu możliwości wykorzystywania i ponownego wykorzystywania środków zainwestowanych i generowanych przez te instrumenty finansowe.
- (16) Aby zapewnić jednolite warunki wykonania niniejszego rozporządzenia, należy nadać Komisji uprawnienia wykonawcze.
- (17) Uprawnienia wykonawcze dotyczące programowania i finansowania działań wspieranych niniejszym rozporządzeniem powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011⁽¹⁾, które ma mieć zastosowanie do celów niniejszego rozporządzenia, niezależnie od tego, że nie odnosi się on do art. 106a Traktatu Euratom. Uwzględniając charakter tych aktów wykonawczych, w szczególności możliwość ukierunkowywania przez nie polityki lub ich skutki finansowe, do ich przyjęcia powinna być zasadniczo stosowana procedura sprawdzająca, o której mowa w niniejszym rozporządzeniu, z wyjątkiem sytuacji, gdy dotyczą one wykonawczych środków technicznych o małej skali finansowej. W należyście uzasadnionych przypadkach związanych z awarią jądrową lub wypadkiem o radiologicznych konsekwencjach w tym narażeniem przypadkowym, jeżeli potrzebna jest szybka reakcja Wspólnoty mająca złagodzić ich skutki lub uzasadniona istotnymi względami o pilnym charakterze, Komisja powinna przyjmować akty wykonawcze mające zastosowanie w trybie natychmiastowym.
- (18) Przy wdrażaniu niniejszego rozporządzenia powinny mieć zastosowanie w stosownych przypadkach zasady i procedury określone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 236/2014⁽²⁾.
- (19) Unia i Wspólnota w dalszym ciągu są objęte jednolitymi ramami instytucjonalnymi. W związku z tym kapitałne znaczenie ma zapewnienie spójności działań zewnętrznych obu podmiotów. W programowanie tego instrumentu powinna, w stosownych przypadkach, być zaangażowana Europejska Służba Działań Zewnętrznych zgodnie z decyzją Rady 2010/427/UE⁽³⁾.
- (20) Unia powinna dążyć do najbardziej skutecznego wykorzystania dostępnych zasobów w celu optymalizacji wpływu prowadzonych przez nią działań zewnętrznych. Powinno się to osiągać dzięki spójności i komplementarności unijnych instrumentów działań zewnętrznych oraz stworzeniu synergii między niniejszym instrumentem, innymi instrumentami działań zewnętrznych i innymi politykami Unii. Powinno to również pociągać za sobą wzajemne wzmocnianie programów opracowywanych w ramach tych instrumentów.
- (21) Niniejsze rozporządzenie zastępuje rozporządzenie (Euratom) nr 300/2007, które wygasa w dniu 31 grudnia 2013 r.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 236/2014 z dnia 11 marca 2014 r. określające wspólne zasady i procedury wdrażania unijnych instrumentów na rzecz działań zewnętrznych (Zob. s. 95 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽³⁾ Decyzja Rady 2010/427/UE z dnia 26 lipca 2010 r. określająca organizację i zasady funkcjonowania Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych (Dz.U. L 201 z 3.8.2010, s. 30).

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

TYTUŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

Cel ogólny

Unia finansuje środki wspierające promowanie wysokiego poziomu bezpieczeństwa jądrowego, ochrony radiologicznej oraz stosowania sprawnych i skutecznych zabezpieczeń materiałów jądrowych w państwach trzecich zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia oraz załącznika do niego.

Artykuł 2

Cele szczegółowe

Współpraca na mocy niniejszego rozporządzenia służy osiągnięciu następujących celów szczegółowych:

- 1) propagowania skutecznej kultury bezpieczeństwa jądrowego oraz wdrażania najwyższych standardów bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej, a także stałej poprawy bezpieczeństwa jądrowego;
- 2) odpowiedzialnego i bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi w zakresie transportu, wstępnego przetwarzania, przetwarzania, obróbki, składowania i unieszkodliwiania oraz likwidacji dawnych elektrowni i obiektów jądrowych oraz rekułtywacji ich terenów;
- 3) ustanowienia ram i metodologii stosowania sprawnych i skutecznych zabezpieczeń materiałów jądrowych w państwach trzecich.

Artykuł 3

Środki szczegółowe

1. Cele określone w art. 1a ust. 1 realizuje się w szczególności poprzez następujące środki:

- a) wspieranie organów regulacyjnych, organizacji zapewniających wsparcie techniczne;
- b) wzmocnienie ram regulacyjnych, w szczególności w zakresie przeglądu i oceny, działań w zakresie udzielania licencji i nadzoru w odniesieniu do elektrowni jądrowych i innych obiektów jądrowych;
- c) promowanie skutecznych ram regulacyjnych, procedur i systemów zapewniających właściwą ochronę przed promieniowaniem jonizującym materiałów promieniotwórczych, zwłaszcza ze źródeł promieniotwórczych o wysokiej aktywności, a także ich bezpieczne usuwanie;

d) dokonanie skutecznych uzgodnień związanych z zapobieganiem wypadkom o radiologicznych konsekwencjach, w tym narażeniu przypadkowemu, jak również łagodzeniem takich konsekwencji w przypadku ich wystąpienia, na przykład monitorowaniem środowiska naturalnego w razie wycieku radioaktywnego, opracowywaniem i wdrażaniem środków łagodzących i zaradczych oraz współpracą z organizacjami krajowymi i międzynarodowymi w przypadku narażenia przypadkowego oraz z planowaniem na wypadek sytuacji nadzwyczajnych i gotowością i reagowaniem w takich sytuacjach, a także środkami w zakresie ochrony ludności i odbudowy;

e) wsparcie na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa obiektów jądrowych i ich terenów w odniesieniu do praktycznych środków ochrony służących zmniejszeniu istniejących zagrożeń związanych z promieniowaniem dla zdrowia pracowników i społeczeństwa.

2. Cele określone w art. 2 pkt 2 realizuje się w szczególności poprzez następujące środki:

- a) wspieranie organów regulacyjnych i organizacji zapewniających wsparcie techniczne oraz wzmocnienie ram regulacyjnych odnoszących się w szczególności do odpowiedzialnego i bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi;
- b) opracowywanie i realizację szczegółowych strategii i ram odpowiedzialnego i bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi;
- c) opracowywanie i realizację strategii i ram w zakresie likwidacji istniejących obiektów, rekułtywacji terenów byłych elektrowni jądrowych oraz wyrobisk górniczych po wydobyciu uranu, a także wydobywania obiektów i materiałów promieniotwórczych zatopionych w morzu oraz gospodarowania nimi.

3. Cel określony w art. 2 pkt 3 ogranicza się do aspektów technicznych w celu zapewnienia, by rudy, materiały wyjściowe i specjalne materiały rozszczepialne nie były eksploatowane niezgodnie z przeznaczeniem zadeklarowanym przez użytkowników. Realizuje się go w szczególności poprzez następujące środki:

- a) ustanowienie niezbędnych ram regulacyjnych, metodologii, technologii i podejść do wdrażania zabezpieczeń jądrowych, w tym prawidłowego rozliczania i kontroli materiałów rozszczepialnych na szczeblu państwowym i przez operatora;
- b) wspieranie infrastruktury i szkoleń personelu.

4. Środki, o których mowa w ust. 1 i 2, mogą obejmować działania służące promowaniu współpracy międzynarodowej, w tym wdrażanie i monitorowanie konwencji i traktatów międzynarodowych. Aby umocnić trwały charakter osiągniętych wyników, środki te obejmują istotny element, jakim jest transfer wiedzy taki jak wymiana informacji, budowanie potencjału i szkolenia w zakresie bezpieczeństwa jądrowego i badań. Środki te wdraża się poprzez współpracę z właściwymi organami państw członkowskich Unii lub z organami państw trzecich, organami nadzoru energetyki jądrowej i ich organizacjami zapewniającymi wsparcie techniczne lub stosownymi organizacjami międzynarodowymi, zwłaszcza MAEA. W szczególnych i należycie uzasadnionych przypadkach środki dotyczące ust. 1 lit. b) i c), są wdrażane w drodze współpracy z operatorami obiektów jądrowych lub właściwymi organizacjami z państw członkowskich oraz operatorami takich obiektów z państw trzecich, zgodnie z definicją w art. 3 pkt 1 dyrektywy 2009/71/Euratom, jak również obiektów jądrowych.

Artykuł 4

Zgodność, spójność i komplementarność

1. Postęp w realizacji celów szczegółowych określonych w art. 2 ocenia się odpowiednio na podstawie następujących wskaźników skuteczności:

- a) liczby i wagi problemów stwierdzonych podczas realizacji współpracy;
- b) stanu procesu opracowywania strategii w zakresie wypalnego paliwa jądrowego, odpadów promieniotwórczych i likwidacji, odpowiednich ram legislacyjnych i prawnych oraz realizacji projektów;
- c) liczby i wagi problemów stwierdzonych w odpowiednich sprawozdaniach dotyczących zabezpieczeń jądrowych.

Przed realizacją projektów oraz z uwzględnieniem specyfiki każdego z działań przygotowywane są szczegółowe wskaźniki, o których mowa w art. 7 ust. 2, dotyczące monitorowania, oceny i przeglądu wyników.

2. Komisja zapewnia zgodność przyjętych środków z ogólnymi ramami polityki strategicznej Unii dotyczącej danego państwa partnerskiego, a zwłaszcza z celami polityki i programów rozwoju i współpracy gospodarczej tego państwa partnerskiego.

3. Współpraca finansowa, gospodarcza i techniczna przewidziana w niniejszym rozporządzeniu ma charakter uzupełniający wobec współpracy przewidzianej przez Unię w ramach innych instrumentów.

TYTUŁ II

PROGRAMOWANIE I INDIKATYWNY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW

Artykuł 5

Dokument strategiczny

1. Współpraca Wspólnoty na mocy niniejszego rozporządzenia jest wdrażana na podstawie ogólnego wieloletniego dokumentu strategicznego odnoszącego się do instrumentu współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego.

2. Dokument strategiczny stanowi ogólną podstawę współpracy i jest sporządzany na okres nie dłuższy niż siedem lat. Określa on strategię Wspólnoty w zakresie współpracy na mocy niniejszego rozporządzenia, z uwzględnieniem potrzeb zainteresowanych państw, priorytetów Wspólnoty, sytuacji międzynarodowej oraz działań odnośnych państw trzecich. Dokument strategiczny wskazuje także wartość dodaną współpracy i sposoby unikania dublowania się działań prowadzonych w ramach współpracy i działań realizowanych w ramach innych programów i inicjatyw, w szczególności działań prowadzonych przez organizacje międzynarodowe realizujące podobne cele i działań głównych darczyńców.

3. Celem dokumentu strategicznego jest zapewnienie spójnych ram współpracy między Wspólnotą a zainteresowanymi państwami trzecimi lub regionami, zgodnie z ogólnym założeniem i zakresem, celami, zasadami i polityką Wspólnoty.

4. Podczas opracowywania dokumentu strategicznego przestrzega się zasad skuteczności pomocy: odpowiedzialności krajowej, partnerstwa, koordynacji, harmonizacji, dostosowania do systemów państwa lub regionu będącego odbiorcą pomocy, wzajemnej rozliczalności i ukierunkowania na wyniki.

5. Komisja zatwierdza dokument strategiczny zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 11 ust. 2. Komisja dokonuje przeglądu śródkresowego dokumentu strategicznego i w razie konieczności aktualizuje go lub czyni to wtedy, kiedy jest to konieczne, postępując zgodnie z tą samą procedurą.

Artykuł 6

Wieloletnie plany indykatywne

1. Na podstawie dokumentu strategicznego, o którym mowa w art. 5, opracowuje się wieloletnie programy indykatywne. Wieloletnie programy indykatywne obejmują okres od dwóch do czterech lat.

2. Wieloletnie programy indykatywne określają priorytetowe dziedziny finansowania, cele szczegółowe, oczekiwane wyniki, wskaźniki skuteczności działania oraz indykatywne przydziały środków finansowych, zarówno ogólne, jak i w podziale na każdą priorytetową dziedzinę, a także rozsądną rezerwę nieprzydzielonych środków finansowych. W stosownych przypadkach mogą być one podane w formie przedziału lub wartości minimalnej. Wieloletnie programy indykatywne określają wytyczne mające służyć unikaniu dublowania działań.

3. Wieleletnie programy indykatywne opierają się na wnioskach państw lub regionów partnerskich i dialogu z nimi, obejmującym zainteresowane strony, aby zapewnić dostateczną odpowiedzialność zainteresowanego państwa lub regionu za ten proces oraz mobilizować wsparcie dla krajowych strategii rozwoju. W celu uzyskania komplementarności i unikania dublowania działań wieloletnie programy indykatywne uwzględniają aktualną i planowaną współpracę międzynarodową, w szczególności z organizacjami międzynarodowymi realizującymi podobne cele i głównymi darczyńcami w dziedzinach określonych w art. 2. Wieleletnie plany indykatywne wskazują również wartość dodaną danej współpracy.

4. Komisja przyjmuje wieloletnie programy indykatywne zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 11 ust. 2. Zgodnie z tą samą procedurą Komisja dokonuje przeglądu tych programów indykatywnych i w razie konieczności aktualizuje je, z uwzględnieniem wszelkich przeglądów dokumentu strategicznego, o którym mowa w art. 5.

TYTUŁ III

WDRAŻANIE

Artykuł 7

Roczne programy działania

1. Roczne programy działania (zwane dalej „programami działania”) sporządza się na podstawie dokumentu strategicznego i wieloletnich programów indykatywnych, o których mowa odpowiednio w art. 5 i 6. Programy działania sporządza się dla każdego państwa trzeciego lub regionu; w programach tych określa się szczegóły realizacji współpracy przewidzianej w niniejszym rozporządzeniu.

W wyjątkowych przypadkach, w szczególności gdy program działania nie został jeszcze przyjęty, Komisja może, w oparciu o indykatywne dokumenty programowe, przyjąć środki indywidualne, według tych samych zasad i procedur, które obowiązują w odniesieniu do programów działania.

W razie wystąpienia nieprzewidzianych a uzasadnionych potrzeb, okoliczności lub zobowiązań Komisja może przyjąć środki szczególne, nieprzewidziane w indykatywnych dokumentach programowych.

2. Programy działania określają wyznaczone cele, dziedziny interwencji, przewidywane środki i projekty, oczekiwane wyniki, procedury zarządzania oraz całkowitą kwotę planowanego finansowania. Zawierają one zwięzły opis rodzaju działań, które mają być finansowane, wskazanie kwot przeznaczonych na każdy rodzaj działania i indykatywny harmonogram wdrażania oraz szczegółowe wskaźniki dotyczące, w stosownych przypadkach, monitorowania, oceny i przeglądu wyników. W stosownych przypadkach obejmują one wyniki doświadczeń nabytych w związku z wcześniejszą współpracą.

3. Komisja przyjmuje programy działania, środki indywidualne i środki szczególne zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 11 ust. 2. Komisja może skorygować programy działania i środki oraz przedłużyć je, stosując tę samą procedurę.

4. W drodze odstępstwa od ust. 3 procedura sprawdzająca, o której mowa w art. 11 ust. 2, nie jest wymagana w odniesieniu do:

- (i) środków indywidualnych, w odniesieniu do których unijna pomoc finansowa nie przekracza 5 mln EUR;
- (ii) środków szczególnych, w odniesieniu do których unijna pomoc finansowa nie przekracza 5 mln EUR;
- (iii) zmian technicznych w programach działania, środkach indywidualnych i środkach szczególnych.

Na użytek niniejszego ustępu, „zmiany techniczne” oznaczają takie dostosowania, jak:

- przedłużenie okresu realizacji,
- realokacja środków finansowych między działaniami zawartymi w rocznych programach działania, środkami indywidualnymi i szczególnymi oraz projektami, o nie więcej niż 20 % pierwotnego budżetu i bez przekroczenia 5 mln EUR; lub
- zwiększenie lub zmniejszenie budżetu rocznych programów działania, środków indywidualnych lub szczególnych o nie więcej niż 20 % pierwotnego budżetu i bez przekroczenia 5 mln EUR;

pod warunkiem że zmiany te nie wpłyną w istotny sposób na cele pierwotnych środków i programów działania.

O środkach przyjętych na mocy niniejszego ustępu poinformowane zostają: Parlament Europejski, Rada i komitet, o którym mowa w art. 11 ust. 1, w ciągu jednego miesiąca od ich przyjęcia.

5. Z należycie uzasadnionych istotnych względów o pilnym charakterze związanych z potrzebą szybkiej reakcji Wspólnoty mającej złagodzić skutki awarii jądrowej lub wypadku o radiologicznych konsekwencjach, Komisja przyjmuje lub zmienia programy działania lub środki w drodze aktów wykonawczych mających zastosowanie w trybie natychmiastowym, zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 11 ust. 3.

6. Komisja może podejmować decyzje o przyłączeniu się do wszelkich inicjatyw podjętych przez organizacje międzynarodowe i głównych darczyńców realizujących podobne cele, o ile dana inicjatywa jest zgodna z realizacją celu ogólnego określonego w art. 1. Odpowiednie decyzje finansowe są podejmowane zgodnie z procedurą określoną w ust. 2 i 3 niniejszego artykułu.

Artykuł 8

Spójność i komplementarność

We wszelkim programowaniu lub przeglądach programów dokonywanych po opublikowaniu przeglądu śródkresowego, o którym mowa w art. 17 rozporządzenia (UE) nr 236/2014, uwzględnia się wyniki, ustalenia i wnioski tego przeglądu.

Artykuł 9

Wdrażanie

Niniejsze rozporządzenie wdrażane jest zgodnie z art. 1 ust. 3 i 4, art. 3, 4, 5, 7, 8, 9, 12 i 17 rozporządzenia (UE) nr 236/2014, o ile w niniejszym rozporządzeniu nie stwierdzono inaczej.

Artykuł 10

Sprawozdanie

Komisja analizuje postępy we wdrażaniu środków podejmowanych zgodnie z niniejszym rozporządzeniem oraz przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie roczne sprawozdanie z realizacji współpracy, o której mowa w niniejszym rozporządzeniu. Sprawozdanie zawiera informacje za rok poprzedni dotyczące finansowanych środków, wyników monitorowania i oceny oraz realizacji zobowiązań i płatności budżetowych w podziale na państwo, region i rodzaj współpracy.

TYTUŁ IV

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 11

Komitet

1. Komisję wspomaga Komitet Współpracy w dziedzinie Bezpieczeństwa Jądrowego. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich zgodnie z Traktatami.

Sporządzono w Brukseli dnia 13 grudnia 2013 r.

2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

3. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 8 rozporządzenia (UE) nr 182/2011 w związku z jego art. 5.

Artykuł 12

Europejska Służba Działań Zewnętrznych

Niniejsze rozporządzenie stosuje się zgodnie z art. 9 decyzji 2010/427/UE.

Artykuł 13

Finansowa kwota odniesienia

1. Finansowa kwota odniesienia przeznaczona na wykonanie niniejszego rozporządzenia na lata 2014–2020 wynosi 225 321 000 EUR.

2. Roczne przyznawane środki są zatwierdzane przez Parlament Europejski i Radę w granicach wieloletnich ram finansowych.

Artykuł 14

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie trzeciego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

W imieniu Rady

V. MAZURONIS

Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK

KRYTERIA MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO WSPÓŁPRACY W DZIEDZINIE BEZPIECZEŃSTWA JĄDROWEGO

W załączniku określono kryteria ⁽¹⁾ współpracy w ramach niniejszego rozporządzenia, w tym priorytety.

Współpraca powinna opierać się na poniższych kryteriach.

1. Kryteria ogólne i priorytety**a) Kryteria ogólne:**

- Współpraca może objąć wszystkie „państwa trzecie” na świecie.
- Priorytetowo należy traktować państwa przystępujące i państwa należące do obszaru europejskiego sąsiedztwa, najlepiej z zastosowaniem podejścia ukierunkowanego na dane państwo. W stosunku do państw leżących w innych regionach preferowane powinno być podejście ukierunkowane na dany region.
- Współpraca z państwami o wysokich dochodach ma na celu ułatwianie stosunków między ich odnośnymi zainteresowanymi stronami kompetentnymi w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej. Stosunki takie nie obejmują udostępniania państwom o wysokich dochodach jakiegokolwiek finansowania ze strony Wspólnoty na mocy niniejszego rozporządzenia. Można jednak podjąć środki szczególne, na przykład po wystąpieniu dużej awarii jądrowej, jeśli jest to konieczne i właściwe.
- Wspólne zrozumienie i wzajemne porozumienie między danym państwem trzecim a Wspólnotą powinny być potwierdzone formalnym wnioskiem skierowanym do Komisji zawierającym stosowne zobowiązanie rządu tego państwa.
- Państwa trzecie chcące współpracować ze Wspólnotą powinny w pełni przestrzegać zasad nieprolifracji. Powinny także być stronami odpowiednich konwencji w ramach MAEA dotyczących bezpieczeństwa jądrowego, takich jak Konwencja bezpieczeństwa jądrowego z 1994 r. i Wspólna konwencja bezpieczeństwa w postępowaniu z wypalonym paliwem jądrowym i bezpieczeństwa w postępowaniu z odpadami promieniotwórczymi, lub powinny podjąć kroki dowodzące zdecydowanego dążenia do przystąpienia do takich konwencji. Zobowiązanie to należy poddawać rocznej ocenie, w oparciu o którą podejmowana będzie decyzja dotycząca kontynuowania współpracy. Podjęcie współpracy ze Wspólnotą można uzależnić od takiego przystąpienia do właściwych konwencji lub poczynienia kroków w celu przystąpienia do nich. W nagłych przypadkach powinna istnieć możliwość, w ramach wyjątku, elastycznego stosowania tych zasad.
- Aby możliwe było zapewnienie i monitorowanie zgodności z celami współpracy w ramach niniejszego rozporządzenia, dane państwo trzecie aprobeje przeprowadzanie oceny podjętych działań. Ocena ta powinna umożliwiać monitorowanie i sprawdzenie przestrzegania uzgodnionych celów; mogłaby być także warunkiem dalszego wypłacania środków przez Wspólnotę.
- Współpraca ze strony Unii— na mocy niniejszego rozporządzenia — w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego i zabezpieczeń nie ma na celu promowania energii jądrowej, a zatem nie należy jej postrzegać jako środka promowania tego źródła energii w państwach trzecich.

b) Priorytety

W celu stworzenia warunków bezpieczeństwa koniecznych do wyeliminowania zagrożeń dla zdrowia i życia ludzkiego współpraca ukierunkowana jest przede wszystkim na organy nadzoru energetyki jądrowej i ich organizacje zapewniające wsparcie techniczne. Celem takiej współpracy jest zapewnienie ich kompetencji technicznych i niezależności oraz wzmocnienie ram regulacyjnych, zwłaszcza w zakresie udzielania licencji, w tym przeglądu i działań podejmowanych w następstwie skutecznych i kompleksowych ocen ryzyka i bezpieczeństwa („testy wytrzymałościowe”).

Do innych priorytetów programów współpracy, które będą opracowywane w ramach niniejszego rozporządzenia, należą:

- opracowywanie i realizacja odpowiedzialnych strategii i ram odpowiedzialnego i bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi;
- likwidacja istniejących instalacji, rekultywacja terenów byłych elektrowni jądrowych oraz wyrobisk górniczych związanych z wydobywaniem uranu, a także wydobywanie zatopionych w morzu obiektów i materiałów promieniotwórczych, stanowiących zagrożenie dla ludzi, oraz gospodarowanie nimi.

Pod uwagę bierze się współpracę z operatorami elektrowni jądrowych z państw trzecich w konkretnych przypadkach określonych w art. 2 i 3, w szczególności w ramach środków podejmowanych w następstwie kompleksowej oceny ryzyka i bezpieczeństwa. Współpraca taka nie obejmuje dostarczania sprzętu.

⁽¹⁾ W kryteriach uwzględniono konkluzje Rady w sprawie pomocy państwom trzecim w zakresie bezpieczeństwa jądrowego oraz ochrony materiałów i instalacji jądrowych (2913. posiedzenie Rady ds. Transportu, Telekomunikacji i Energii, Bruksela, 9 grudnia 2008 r.).

2. Państwa dysponujące zainstalowaną mocą produkcyjną w zakresie energii jądrowej

W przypadku państw, które korzystały już z finansowania Wspólnoty, dalsza współpraca powinna zależeć od oceny działań finansowanych przez Wspólnotę i od należytego uzasadnienia nowych potrzeb. Ocena ta powinna umożliwić precyzyjniejsze określenie charakteru współpracy i wielkości środków, jakie mają zostać w przyszłości przyznane tym państwom.

W przypadku państw potrzebujących współpracy należy wziąć pod uwagę:

- a) jak pilny jest charakter interwencji w danym państwie w świetle sytuacji w zakresie bezpieczeństwa jądrowego; oraz
- b) znaczenie podjęcia działania w odpowiednim momencie, tak aby zapewnić dbałość o kulturę bezpieczeństwa jądrowego, zwłaszcza w odniesieniu do ustanowienia lub wzmocnienia organów regulacyjnych i organizacji zapewniających wsparcie techniczne oraz do opracowania i realizacji strategii i ram odpowiedzialnego i bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi.

Przychylnie postrzegane byłoby wykorzystanie Zintegrowanego Przeglądu Dozoru Jądrowego (IRRS) oraz misji zespołu przeglądu bezpieczeństwa operacyjnego (OSART) w ramach MAEA, chociaż nie stanowiłoby to formalnego kryterium tej współpracy.

3. Państwa niedysponujące zainstalowaną mocą w zakresie produkcji energii jądrowej

W przypadku państw, które mają na swoim terytorium obiekty jądrowe zdefiniowane w art. 3 pkt 1 dyrektywy 2009/71/Euratom, lecz nie chcą rozwijać mocy w zakresie produkcji energii jądrowej, współpraca jest uzależniona od stopnia pilności w świetle sytuacji dotyczącej bezpieczeństwa jądrowego.

W przypadku państw, które chcą rozwijać moc w zakresie produkcji energii jądrowej — niezależnie od tego, czy mają na swoim terytorium obiekty jądrowe zdefiniowane w art. 3 pkt 1 dyrektywy 2009/71/Euratom — i których dotyczy kwestia odpowiedniego momentu interwencji, po to, aby zapewnić dbałość o kulturę bezpieczeństwa jądrowego w miarę rozwoju programu produkcji energii jądrowej, w szczególności w zakresie wzmocnienia organów regulacyjnych i organizacji zapewniających wsparcie techniczne, współpraca uwzględnia wiarygodność programu rozwoju energii jądrowej, istnienie decyzji rządu w sprawie korzystania z energii jądrowej oraz sporządzenie wstępnego harmonogramu działań, który powinien uwzględniać dokument „Istotne etapy w rozwoju krajowej infrastruktury energetyki jądrowej” (*Milestones in the Development of a National Infrastructure for Nuclear Power* (MAEA, Nuclear Energy Series Document NG-G-3.1)).

W odniesieniu do państw należących do tej kategorii celem współpracy powinien być przede wszystkim rozwój niezbędnej infrastruktury regulacyjnej, kompetencji technicznych organów nadzoru energetyki jądrowej oraz właściwych organizacji zapewniających wsparcie techniczne. Należy również wziąć pod uwagę, a w razie konieczności wesprzeć opracowanie strategii i ram odpowiedzialnego i bezpiecznego gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi, także w państwach, które nie planują rozwijania mocy w zakresie produkcji energii jądrowej lub postanowiły nie rozwijać tej mocy.

W przypadku państw, które nie należą do wyżej wymienionych kategorii, współpracę można nawiązać w razie wystąpienia nieprzewidzianych sytuacji dotyczących bezpieczeństwa jądrowego. Państwa te powinny mieć możliwość skorzystania z pewnej elastyczności, jeśli chodzi o stosowanie kryteriów ogólnych.

4. Koordynacja

Swoją współpracę z państwami trzecimi Komisja powinna koordynować z organizacjami realizującymi podobne cele, zwłaszcza z organizacjami międzynarodowymi, w tym w szczególności z MAEA. Taka koordynacja powinna umożliwić Wspólnocie i zainteresowanym organizacjom uniknięcie powielania działań i finansowania wobec państw trzecich. Komisja powinna włączyć również właściwe organy państw członkowskich i operatorów europejskich w realizację swoich zadań, w ten sposób wykorzystując jakość europejskiej wiedzy specjalistycznej w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego i zabezpieczeń jądrowych.

Za pomocą środków, które można podjąć zgodnie z art. 3 ust. 3 niniejszego rozporządzenia, Komisja zapewnia, by nie miało miejsca powielanie działań między współpracą w dziedzinie zabezpieczeń a współpracą możliwą w dziedzinie bezpieczeństwa i nieprolifracji w ramach Instrumentu na rzecz Stabilności i Pokoju.

Portal EUR-Lex (<http://new.eur-lex.europa.eu>) zapewnia bezpośredni i bezpłatny dostęp do prawodawstwa Unii Europejskiej. EUR-Lex umożliwia dostęp do *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej* oraz traktatów, aktów prawnych, orzecznictwa i aktów przygotowawczych.

Dodatkowe informacje o Unii Europejskiej znajdują się na stronie: <http://europa.eu>

Urząd Publikacji Unii Europejskiej
2985 Luksemburg
LUKSEMBURG

PL